

Επαμεινώνδα Ι. Σταματιάδη

ΙΚΑΡΙΑΚΑ

Παραχώρηση αντιγράφου

Γενικά Αρχεία του Κράτους
Αρχεία Νομού Σάμου

Ψηφιοποίηση

Εργαστήριο Ψηφιακής Τυπογραφίας
και Μαθηματικών Εφαρμογών
Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Μαθηματικών
Σάμος 2012

Απαγορεύεται η μεταβολή του παρόντος καθ' οιονδήποτε τρόπο, καθώς και η επαναδιανομή του από άλλες ιστοσελίδες.

Ευχαριστούμε τα Γ.Α.Κ. Αρχεία Νομού Σάμου και τον Χρίστο Λάνδρος για την παραχώρηση του αντιγράφου.

Ευχαριστούμε το Αρχείο Ικαρίας και την Αγγελική Κονταξοπούλου για τη βοήθειά τους.

Υπεύθυνος ψηφιακής έκδοσης: Α. Τσολομύτης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Μαθηματικών.

Στοιχεία ψηφιοποίησης: Η ψηφιοποίηση έγινε με φωτογραφική αναπαραγωγή στα 15 Mpixels. Η επεξεργασία των αρχείων έγινε σε GNU/Linux 2.6.32.

Modification of this file in any way or redistribution from web pages other than <http://myria.math.aegean.gr/labs/dt/> are all strictly forbidden.

We thank the General State Archives of Samos and Christos Landros for providing a copy of the book.

We thank the Archives of Ikaria and Aggeliki Kontaxopoulou for their help.

Digitally published by A. Tsolomitis, University of the Aegean, Department of Mathematics.

The book was photographically reproduced at 15 Mpixels. The files were processed on GNU/Linux 2.6.32.

Στο νησί της Αρτέμιδος (σελ. 40) και στους
Πορφυρογέννητους κατοίκους του (σελ. 23).

ΙΚΑΡΙΑΚΑ

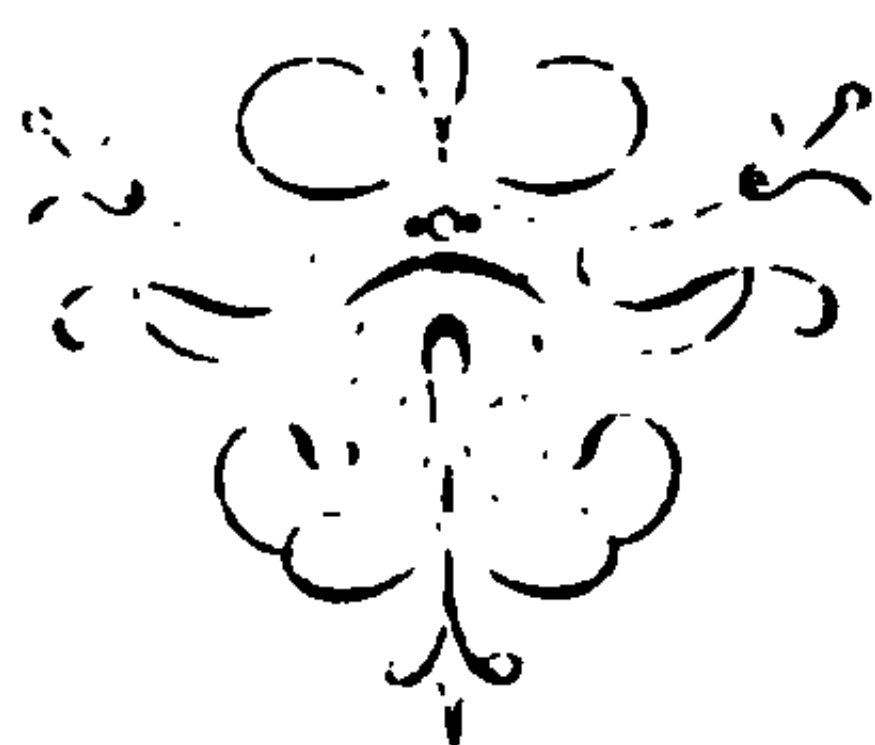
ἤΤΟΙ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΙΚΑΡΙΑΣ

ΥΠΟ

ΕΠΗΜ. Ι. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΟΥ

ΜΕΛΟΥΣ ΠΟΛΛΩΝ ΣΟΦΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

ΕΝ ΣΑΜΩ,

ΕΚ ΤΟΥ ΗΓΕΜ. ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1893

.

...

ΓΑΒΡΙΗΛ

ΤΩ, ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΩ, ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ, ΣΑΜΟΥ ΚΑΙ ΙΚΑΡΙΑΣ

ΟΣΙΩΣ ΚΑΙ ΘΕΟΦΙΛΩΣ ΕΠΙ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΟΚΤΩ ΕΤΗ

ΑΜΦΟΤΕΡΑΣ ΤΑΣ ΝΗΣΟΥΣ ΠΟΙΜΑΙΝΟΝΤΙ

ΤΗΝ ΒΙΒΛΟΝ ΤΑΥΤΗΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΣΙ

ΣΕΒΑΣΜΟΥ ΥΪΚΟΥ ΚΑΙ ΤΙΜΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ

Ο ΓΡΑΨΑΣ

Τῆς συγγραφῆς γενικῆς τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ἱστορίας πολ-
λὰς καὶ δυσυπερβλήτους ἐχούσης τὰς δυσχερείας ἕνεκα τῶν
ποικίλων περιπετειῶν, ἃς αὐτὸ διῆλθε, δέον, καθ' ἡμᾶς, ἵνα
προταχθῇ ἡ συγγραφή τῆς κατὰ μέρη ἱστορίας αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ
βάσει ἐπισταμένων καὶ ἐπιχωρίων ἐρευνηῶν καὶ πληροφοριῶν,
ὥστε ὀψιαίτερον, ἀνὴρ τρίβων περὶ τὸ τοιοῦτο ἔργον καὶ δόκι-
μος, εὐρίσκων ἐν ταῖς μονογραφίαις ταύταις τὴν ὕλην συνει-
λεγμένην, νὰ κατεργασθῇ καὶ συμπήξῃ αὐτήν, καταρτίζων
οὕτως ἱστορίαν γενικὴν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ὅσον ἔνεστιν
ἐντελῆ καὶ ἀμαρτάδων ἀπηλλαγμένην.

Τοιαύτης δὴ τινος σκέψεως ἐμφορούμενοι, πρότερον μὲν
ἠσχολήθημεν περὶ τὴν συγγραφήν ἱστορίας τῆς ἰδιαιτέρας ἡ-
μῶν πατρίδος Σάμου· ταύτην δ' ἐν τόμοις πέντε εἰς πέρας ἤδη
ἀγαγόντες, καλὸν ἐνομίσαμεν ἵνα, τὸ ἐγγεῖρημα συνεχίζοντες,
γράψωμεν καὶ περὶ τῆς παρακειμένης τῇ Σάμῳ καὶ ἐκκλησια-
στικῶς τῇ Μητροπόλει αὐτῆς ὑπαγομένης νήσου Ἰκαρίας, εἰς
ἣν οἱς μετέβημεν, καὶ τὰ καθ' ἣν, ὡς ἡμῖν ἐγένετο δυνατόν, ἐ-
πιχωρίως τε καὶ ἀλλαχόθεν περιεξητάσαμεν. Καὶ δὲν ἐλάν-
θανε μὲν ἡμᾶς ὅτι ἡ νῆσος αὕτη, μικρὰ καὶ ὀλιγοοίκητος ἀπὸ
τῶν παλαιτάτων ἔτι χρόνων οὔσα, οὐδὲν διεδραμάτισε μέρος
ἐν τοῖς γεγονόσιν, ἐν οἷς ἡ Σάμος καὶ ἄλλαι τῶν νήσων τοσοῦ-
τον ἔδρασαν· πλὴν ἀλλὰ καὶ οὐδὲ ἔλως ἀπαρατήρητος δίκαιον
ἦτο νὰ παρέλθῃ, ἀφ' οὗ τὸ μὲν πάθημα τοῦ Ἰκάρου ἐπίσημον
αὐτὴν παρὰ ποιηταῖς καὶ λογογράφοις κατέστησεν, ἐξ αὐτῆς
δὲ προσέλαβε τὸ ὄνομα ἡ περικύκλω θάλασσα, καὶ ἀφ' οὗ ἡ
εὐτέλεια αὐτῆς δὲν ἀπεσόβησε τὰς φιλοκτητικὰς διαθέσεις τῶν
ἐξ ἐσπερίας τυχοδιωκτῶν, εἰς βαρωνίαν καὶ κομητίαν αὐτὴν
ἀνυψωσάντων καὶ ἐπὶ τῷ τίτλῳ βαρῶνων καὶ κομητῶν Ἰκα-
ρίας ἐγκαυχηθέντων. Οὕτως ἄρα προσφέρομεν οἷς τὰ καθ' ἡ-
μᾶς μέμηλεν ἀνάγνωσμα οὐχὶ πάντῃ ἀτερπὲς οὐδὲ περιεργίας
ἄμοιρον.

Ἐγγράφομεν ἐν Λιμένι Βαθέος μηνὶ Ἰουλίῳ τοῦ 1893 ἔτους.

Ἐπαμ. Ι. Σταμιτιᾶδης

ΙΚΑΡΙΑΚΩΝ

ΚΕΦΑΛ. Α΄.

Γεωγραφικὴ θέσις καὶ ὄρη Ἰκαρίας

Ἡ Ἰκαρία ἢ Ἰκαρος, νῆσος τοῦ ἑλληνικοῦ πελάγους, περιλαμβανομένη ἐν τῷ συμπλέγματι τῶν καλουμένων ἀνατολικῶν Σποράδων, ἔχει πρὸς ἀνατολὰς μὲν τὴν Σάμον, πρὸς δυσμὰς δὲ τὴν Μήκονον, πρὸς βορρᾶν δὲ τὴν Χίον καὶ πρὸς μεσημβρίαν τὴν Πάτμον καὶ τὰς Κορσεῖας ἢ Κορσίας νήσους, τὰς κοινῶς Φούρνους ὀνομαζομένας, ἐν αἷς κατὰ τοὺς πρὸ ἡμῶν χρόνους κατέφευγον οἱ ἐκ Μελίτης καὶ Σαρδοῦς πειραταὶ καὶ τὸν πλοῦν λίαν κινδυνώδη καθίστων τοῖς ἐκ Χίου εἰς Ρόδον καὶ τὰν ἄπαλιν πλέουσι. Διέχει δὲ ἡ Ἰκαρία τῆς μὲν Σάμου μίλλια δέκα, τῆς δὲ Μηκόνου καὶ Χίου εἴκοσι καὶ πέντε, τῆς δὲ Πάτμου ὀκτωκαίδεκα, καὶ τοῦ ἐγγυτέρου τῆς ἀσιατικῆς παραλίας ἀκρωτηρίου Κορτέα εἴκοσι καὶ τέσσαρα. Κατὰ Στράβωνα¹ δὲ διέχει τῆς Σάμου σταδίους ὀγδοήκοντα, κατὰ δὲ Πλίνιον², ἡ Ἰκαρος ἀπέχει τῆς μὲν Νάξου ἑπτακαίδεκα χιλιάδας ρωμαϊκῶν βημάτων, τῆς Σάμου τριάκοντα πέντε χιλιάδας καὶ τῆς Δήλου πεντήκοντα χιλιάδας τοιούτων.

Ἡ νῆσος Ἰκαρία, παριστῶσα ἐκ τοῦ πόρρω σχῆμα νηὸς ἀνεστραμμένης, ἐκτείνεται κατὰ μῆκος ἀπὸ τοῦ βορειοανατολικοῦ πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν καὶ ἔχει πλάτος μὲν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς 37° 33', ἐν τῷ ἀνατολικῷ δὲ ἀκρωτηρίῳ Φαναρίῳ 37° 41' καὶ ἐν τῷ δυτικῷ Πάπα 37° 28', μῆκος δὲ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς 23° 53', ἐν τῷ ἀνατολικῷ δὲ ἀκρωτηρίῳ Φαναρίῳ 24° 2' καὶ ἐν τῷ δυτικῷ Πάπα 23° 43', τουτέστιν ἔχει μέγιστον μῆκος ἀπὸ Φαναρίου μέχρι Πάπα, τῶν δύο ἀντικειμένων ἀκρωτηρίων, μιλίων εἴκοσιν ἢ, κατὰ Πλίνιον, μιλίων δέκα καὶ ἑπτὰ.

---

1. Στράβ. ΙΔ'. 17.

2. Plin Hist. Nat. IV.

Περὶ δὲ τῆς περιμέτρου τῆς Ἰκαρίας, ὁ Στράβων ταύτην λέγει οὖσαν τριακοσίων σταδίων· τῶν δὲ νεωτερικῶν, ὁ μὲν Δομίνικος Νέγρης δίδωσιν αὐτῇ περιφέρειαν τριάκοντα ἑπτὰ μιλίων, ὁ δὲ Βωδράνδης τεσσαράκοντα, ἕτεροι ἐξήκοντα καὶ ὁ ἡμέτερος ἐπὶ τέλους Μιλέτιος ὀγδοήκοντα. Πλὴν ἀλλὰ πασῶν τούτων τῶν καταμετρήσεων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦτον λελανθασμένων οὐσῶν, ἡ Ἰκαρία περιμετρον ἔχει πεντήκοντα καὶ τριῶν μόλις μιλίων.

Τὸ Ἰκάριον πέλαγος ἔκπαλαι ὑπῆρχε περιλάλητον διὰ τοὺς ἐν αὐτῷ συμβαίνοντας κλύδωνας· ὅθεν καὶ ὁ Ὅμηρος¹, θέλων νὰ παραστήσῃ τὴν ἐπιγενομένην ποτὲ ἐξέγερσιν ἐν τῷ τῶν Ἀχαιῶν στρατοπέδῳ, παρέβαλεν αὐτὴν πρὸς τὰ τοῦ Ἰκαρίου πελάγους κύματα.

Κινήθη δ' ἀγορὴ ὡς κύματα μακρὰ θαλάσσης
πόντου Ἰκαρίοιο, τὰ μὲν εὐρὸς τε νότος τε
ᾧρορ' ἐπαῖξας πατρὸς Διὸς ἐκ νεφελῶν.

Οἱ δὲ κλύδωνες οὗτοι, προβέντζαι ὀνομαζόμεναι χυδαῖστί, προέρχονται ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἐγκατεσπαρμένων αὐτόθι νήσων, αἷς, κατ' Εὐστάθιον², ἀπροσρήσοντα συχνὰ τὰ κύματα ἐπαναστρέφει. καὶ τῆ συνδρομῇ βιαιότερον κορυφούμενα, πολὺν ἐγείρει τὸν κλύδωνα». Ἐνεκα δὲ τοῦ τρικυμιώδους τοῦ Ἰκαρίου πελάγους, πικραὶ καὶ τῆ Ἰκαρία προσήφθησαν μομφαί. Ὁ Σωλίνος³, γράφων περὶ τῆς νήσου ταύτης, λέγει *De Sporadibus est Icarus, quae Icario mari nomen dedit. Haec inter Samum et Myconum procurrentibus saxis inhospita, ac nullio sinibus portuoso, ob inhumana litorum infamis est.* Πλίνιος δὲ ὁ νεώτερος⁴ ἐν μιᾷ τῶν πρὸς Πόντιον ἐπιστολῶν αὐτοῦ λέγει ὅτι, εἰς Ρώμην ἐπιστρέφων καὶ ἐν Ἰκαρίᾳ ἐκ τρικυμίας παρεμποδιζόμενος, διεσκέδαζε ποιῶν στίχους ἐλεγειακοὺς κατὰ τε τῆς θαλάσσης καὶ κατ' αὐτῆς ἔτι τῆς νήσου. «*Mox quam e militia rediens, in Icaria insula ventis detinerer, latinos elegos in illud ipsum mare impramque insulam feci*».

Ὅντως δὲ ἡ Ἰκαρος οὐδένα ἔχει λιμένα ἢ ὄρμον ὅπως ἐν αὐτῷ ναυλοχῶσι πλοῖα· κέκτηται δὲ μόνον δύο ὑφόρους, ὧν ὁ μὲν καλεῖται Ἅγιος Φωκᾶς ἐκ τινος ἐκκλησίας αὐτόθι ὑπαρχούσης καὶ ἐπὶ τὸ ὄνόματι τοῦ ἀγίου τούτου τιμωμένης, ὁ δὲ ἕτερος Κέραμοι, ὅστις ὁμῶς τόσῳ ὀλίγον ἀσφαλῆς τυγχάνει, ὥστε ἀναγκάζονται οἱ πλοῖαρ-

1. Ὅμηρ. Ἰλ. Β. 144.

2. Εὐσταθ. εἰς Ὅμηρ. Α. 19.

3. Solin. Cap. XI. 30.

4. Plin. Epist. L. IV. III.

χοι, αὐτόθι καταπλέοντες, νὰ νεωλκῶσι τὰ ἐαυτῶν πλοῖα εἰς τὴν παραλίαν. Τῶν Κερκίμων ἀπώτερον ἐν μίλλιον εὐρηται νησίς, ὀνομαζομένη *Καραβοστάσι*, ἐνθα τὰ πλοῖα ἀγκυροβολοῦσιν, ἐξησφαλισμένα μένοντα κατὰ πάσης τρικυμίας· τούτων πάντων ἕνεκεν οἱ Ἰκάριοι, γαλήνης μὲν οὔσης, φορτώνουσι καὶ ἐκφορτώνουσι τὰ πλοῖα ἐν τῇ τῆς νήσου αὐτῶν ἀκτῇ μετὰ σπουδῆς, καί, τούτου τελεσθέντος, ἀποπλέουσι, φοβούμενοι τὴν ἐπίσκηψιν τρικυμίας, ὅταν δὲ ἴδωσι τὰς κορυφὰς τῶν ὄρέων αὐτῆς καλυπτομένας ὑπὸ νεφῶν, καταφεύγουσιν εἰς τινὰ λιμένα τῶν παρακειμένων νήσων καὶ ναυλοχοῦσιν ἐν αὐτῷ. Σώζεται δὲ ἐν τῇ *Ἀνθολογίᾳ*¹ καὶ ἐπιγράμμά τι τοῦ Εὐφορίωνος εἰς ναυαγὸν ἀνώνυμον ἐν τῷ Ἰκάριῳ πελάγει νεναυαγηκότα, ἔχον ὡς ἐξῆς.

Οὐχ ὁ τραγὺς σελιθαῖος ἐπ' ὅστ' ἄε κείνα καλύπτει,
οὐδ' ἡ κυάνεον γράμμα λαβοῦσα πέτρα,
ἀλλὰ τὰ μὲν δολιχῆς τε καὶ αἰπεινῆς Δρακάνοιο
Ἰκάριον ρῆσσει κῦμα περὶ κροκάλαις,
ἀντί δ' ἐγὼ ξενίης πολυμήδεος ἢ κενὴ χθῶν
ὠγκώθην Δρυόπων διψᾶσιν ἐν βοτάναις.

Ἐκτός δὲ τῶν φοβερῶν τούτων κλυδώνων, οἵτινες πλείστοις ναυτιλομένοις ἐπήνεγκαν τὸν θάνατον ἐν τοῖς Θαλασσίσις κύμασιν, ἕτερόν τι, οὐχὶ μὲν κινδυνῶδες, ἀλλ' ἐπαχθῆς καὶ δυσφύρητον ἐπισυμβαίνει αὐτόθι, τὸ παρὰ τῶν πλεόντων χυδαῖστί λεγόμενον *καραντί*, οὐ μνεῖαν ποιεῖται καὶ ὁ Ὀράτιος² λέγων.

Luctantem Icaris fluctibus Africum
mercator metuens, otium et oppidi
laudat rura sui; mox reficit rateis
quassas indocilis pauperium patre

δῆλον ὅτι, ἕνεκα τῆς ὀρμῆς, μεθ' ἧς ὁ ἄνεμος κατέρχεται ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρέων ἐπὶ τῆς Θαλάσσης, ἐγγὺς τῆς παραλίας κόπτεται ἡ σφοδρότης αὐτοῦ καὶ παύει πέριξ ἐν ἐκτασει τριῶν ἢ τεσσάρων μιλίων, ἡ δὲ κίνησις ἦν προξενεῖ ἢ ἀκωλύτως ἐπὶ τῶν ἀκτῶν πνέουσα καταιγὶς ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὴν ὑπ' οὐδενὸς ἔτι ἀνέμου συνταρασσομένην Θάλασσαν, ὥστε συγκροτεῖται, εἰ ἐπιτρέπεται ἡ τοιαύτη ἐκφρασις, χορός τις κυμάτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων διασαλεύεται τὸ πλοῖον ἐνθεν κἀκεῖθεν, ἄχρις οὐ τὸ ρεῦμα ἢ αἱ κῶπαι φέρουσιν αὐτὸ ἔξω τοῦ τοιούτου κλονισμοῦ καὶ ἀνεύρη τὸν ἄνεμον. Καὶ ἀλλαγῶ μὲν βεβαίως τὸ ὁμοῖον συμβαίνει· ἀλλὰ τὸ μῆκος καὶ τὸ ὕψος τῶν ὄρέων τῆς Ἰκαρίας

1. Anthol. Græc. T. I. p. 504.

2. Horat. L. I. 15.

συντελεῖ ὥστε οὐδαμοῦ νὰ γίγηται τὸ τοιοῦτο μετὰ τηλικαύτης σφοδρότητος καὶ ἐνδελεχείας, μεθ' οἷας ἐν τῷ Ἰκαρίῳ πελάγει.

Ἡ Ἰκαρία διατέμενεται καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ μῆκος ὑπὸ ὄρους, ὅπερ δύναται νὰ θεωρηθῆ οἷονεὶ συνέχεια τῶν ὄρέων τῶν διατεμνόντων τὴν Σάμον ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς· αὐτὸ δὲ Δρίκανον οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζον. «Δράκανον, λέγει Στέφανος ὁ Βυζάντιος, ὄρος νήσου τῆς Ἰκαρίας λεγομένης· τὸ ἐθνικὸν Δρακόνιος καὶ Δρακονιεύς». Μνημονεύει δὲ αὐτοῦ καὶ ὁ Ἡσύχιος, λέγων «Δρακάνιον, ὄρος Ἰκαρίας». Ἔχει δὲ τὸ Δράκανον ἀνώτερον ὕψος χιλίων τεσσαράκοντα μέτρων γαλλικῶν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, καὶ γενικῶς μὲν καλεῖται τανῦν ὑπὸ τῶν ἐγγυρίων *Λιθέρας*, ἰδικώτερον δὲ τὸ μὲν πρὸς τὸ ἀκρωτήριο Πάπαν μέρος αὐτοῦ *Πέλη* καὶ *Ράιντη*, τὸ δὲ πρὸς τὸ ἀκρωτήριο Φανάρι *Κάψαλινόκαστρο* καὶ *Φάρδη* καὶ τὸ ἐν τῷ μέσῳ τῆς νήσου *Μεσαριά* καὶ *Κοσκινᾶς*.¹ Τὸ τοῦ ὄρους δὲ τούτου ἀκρωτήριο, τὸ ἐκνεῦον πρὸς τὴν Σάμον, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς ὁποίας Κανθαρίου ἀπέχει, κατὰ Στράβωνα, σταδίους ὀγδοήκοντα, ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων *Δρέπανον* καὶ *Δράπανον*, ὅπερ ὁ Μελέτιος² μετέτρεψεν, οὐκ οἶδα μὲν πως, εἰς *Ἀκρωτήριον Δρακόντων*, νῦν δὲ ὀνομάζεται Φανάρι.

ΚΕΦΑΛ. Β΄.

Ἀρχαῖα ὀνόματα τῆς νήσου καὶ πόλεις αὐτῆς

Καθὼς πᾶσι σχεδὸν α! Ἑλληνίδες νῆσοι πρὶν ἢ λάβωσι τὸ τελευταῖον ὄνομα, ὅπερ ἔκτοτε διαρκῶς διέσωσαν, ποικίλα ἔσχον ὀνόματα, προσλαβοῦσαι ταῦτα εἴτε ἀπὸ τῶν πρώτων αὐτῶν οἰκιστῆρων, εἴτε ἀπὸ τῶν ἐν αὐταῖς διαιτωμένων ζώων ἢ παραγομένων προϊόντων ἢ ἐγκρυπτομένων μετάλλων ἢ ἄλλης δὴ τινος φυσικῆς ιδιότητος, οὕτω καὶ ἡ Ἰκαρία δὲν ἐγνωρίζετο ὑπὸ τὸ αὐτὸ ἀνέκαθεν ὄνομα, ἀλλ' εἶχε

1. Ὅρη τῆς Ἰκαρίας, καθ' ἃ ὑπὸ τῶν ἐγγυρίων ὀνομάζονται εἰσι τάδε. Κάψαλινόκαστρον, Κάψαλα, Κακὸν Καταιβχτίδη, Ἀτζίδαϊς, Πούντα τοῦ Κοσκινᾶ ἢ Κάψον, Μεγαλόφως, Τριπύργια, Φυτρονόρος, Ἰψηλὸ βουνό, Βωδοκεφάλκ. Παγία Κεφαλή, Πύργος, Σταυρός, Κράμπη, Ἰψών, Πάπας. Ὅροπέδια δὲ εἰσι τὰ ἐξῆς. Κοσκινᾶς, Ζητόκαμπος, Ὀτεαίς, Μούδια ἐριζή καὶ Παίζια· τὰ δὲ ὄρη τὰ χωρίζοντα τὸ μεσημβρινὸν ἀπὸ τοῦ βορείου τῆς νήσου εἰσὶ τρία: Κάψαλινόκαστρον, Πράμος καὶ Μέλισσα.

2. Μελετ. Γεωγρ. Γ. 3. 215.

πολλά ἄλλα, μέχρις οὐ ὀριστικῶς τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐδόθη αὐτῇ. α Ἴκαρος, λέγει Στέφανος ὁ Βυζάντιος, μία νῆσος τῶν Κυκλάδων ἐκαλεῖτο καὶ Μάκρις καὶ Δολιχὴ καὶ Ἰχθυόεσσα». Καὶ ὁ Πλίνιος¹ δ' ἐπαναλαμβάνει ante vocata Doliche et Macris et Ichtyoessa». Ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν ἄρα γε αὐτῇ ἐδόθησαν τὰ τοιαῦτα ὀνόματα;

Τὸ στενὸν καὶ ἐπίμηκες τῆς νήσου ὑπάρχει βεβαίως ἡ αἰτία, δι' ἣν κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους ἐκλήθη Μάκρις, ἐπ' ἴσης δὲ καὶ Δολιχὴ, διότι δολιχὸς τὸ ἐπίθετον σημαίνει μακρὸς, καθ' ἅπερ καὶ ὁ Σουίδας ἐν λέξει ἐρμηνεύει. Ἰχθυόεσσα δ' ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ πλήθους καὶ τοῦ κάλλους τῶν ἰχθύων, τῶν ἀγρευομένων ἐν τῇ παρ' αὐτῇ θαλάσῃ. Τούτοις δ' ἐπιμαρτυρεῖ ὁ τε Ἡρακλείδης,² λέγων, α Ἰχθυοῦσα ἐκαλεῖτο διὰ τὸ κάλλος τῶν ἐν αὐτῇ ἰχθύων» καὶ ὁ Ἀθηναῖος,³ ἐπαναλαμβάνων, α Ἐκαλεῖτο δὲ ἡ Ἴκαρος πρότερον Ἰχθυόεσσα διὰ τὸ ἐν αὐτῇ τῶν ἰχθύων πλῆθος, ὡς καὶ Ἐχινάδες ἀπὸ τῶν ἐχίνων καὶ Σηπιάς Ἄκρα ἀπὸ τῶν περὶ αὐτὴν σηπιῶν καὶ Λαγουῦσαι νῆσοι ἀπὸ τῶν ἐν αὐταῖς λαγωῶν καὶ ἕτεραι Φωκοῦσαι καὶ Λαμπαδοῦσαι ἀπὸ τῶν παραπλησίων».

Περὶ δὲ τοῦ τελευταίου τῆς νήσου ὀνόματος πολλὰ οἱ ἀρχαῖοι ἐμυθολόγησαν· ὅθεν πλατύτερον καὶ ἡμεῖς θέλομεν περὶ αὐτοῦ διαλάβει. Δαίδαλος ὁ Μητίωνος τοῦ Ἐὐπκλάμου τοῦ Ἐρεχθέως μετὰ τηλικαύτης ἐξεδιδάχθη τὴν τεκτονικὴν καὶ ἀγαλματοποιίαν ἐπιτηδειότητος, ὥστε περὶ αὐτοῦ μῦθος ἐφέρετο ὅτι ὅσα αὐτὸς κατεσκεύαζεν ἀγάλματα εἶχον ὁμοιότητα τοῖς ἐμψύχοις, δῆλον ὅτι ἔβλεπόν τε καὶ περιεπάτουν καὶ συνελόντι εἰπεῖν ἐτήρουν τὴν τοῦ ὄλου σώματος διέθεσιν, οἶαν τὰ ἐμψυχα σώματα κέκτηνται· τοῦτο δ' ἐρρήθη πάντως διότι οἱ πρὸ αὐτοῦ τεχνῖται κατεσκεύαζον τὰ ἀγάλματα τοῖς μὲν ὄμμασι μεμυηκότα, τὰς δὲ χεῖρας καθειμένας ἔχοντα καὶ τὰς πλευράς κεκολλημένας. Τῷ Δαιδάλῳ τούτῳ Πέρδιξ ἡ ἀδελφὴ παρέδωκε Γάλων ἢ Κάλων τὸν υἱὸν ὅπως παρ' αὐτῷ τὴν τέχνην διδαχθῆ· ἦτο δὲ ὁ παῖς τοσοῦτω εὐφυῆς, ὥστε ἐν χρόνῳ βραχυτάτῳ ἐξέμαθεν ἵνα κατασκευάζῃ ἀγάλματα ἐξάισια, ἐφευρῶν σύναμα διάφορα τῆς τέχνης ἐργαλεῖα, οἶον τὸν κεραμευτικὸν τροχόν, τὸν πρίονα, τὸν τόννον καὶ ἕτερα. Τὴν μεγίστην τοῦ παιδὸς ἐπίδοσιν ἐν τῇ τέχνῃ ὁ Δαίδαλος ἰδὼν καὶ φθόνῳ κατασχεθεὶς, ἐφόνευσεν αὐτόν, ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως καταρρίψας· καταληφθεὶς ὁμως ἐν ᾧ χρόνῳ ἔθαπτε τὸν νεκρὸν καὶ ἀναγκασθεὶς ἵνα τὸ ἐγκλημα ὁμολογήσῃ, κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐπὶ φόνῳ.

1. Plin. H. N. IV. — Εὐστάθ. εἰς Διον. 520.

2. Ἡρακλείδ. περὶ πολιτ. ιά.

3. Ἀθῆν. Α 30. Εὐστάθ. εἰς Βοιωτ. 131.

Καὶ ἡ μὲν Πέρδιξ, τὸ γενόμενον γνοῦσα, ἀπήγξατο ἐν τῇ ἀκροπόλει, ἐν τῇ ὁποίᾳ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἱερὸν ἔκτισαν τῆς Πέρδικος ἐπώνυμον,¹ ἢ, κατὰ Ὀβίδιον, μετεμορφώθη εἰς τὸ ὀμώνυμον αὐτῇ πτηνόν, ὁ δὲ Δαίδαλος τότε μὲν ἐκρύβη, εἶτα δὲ κατέφυγε παρὰ Μίνωι, τῷ τῶν Κρητῶν βασιλεῖ, ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ὁποίου ἔζη, σφόδρα τιμώμενος. Εἶχε δὲ ὁ Μίνως συνήθειαν νὰ θύῃ ἑτησίως τῷ Ποσειδῶνι τὸν ἄριστον τῶν γεννωμένων αὐτῷ ταύρων· ἐπειδὴ δὲ τῷ ἔτει ἐκείνῳ ἐγεννήθη αὐτῷ ταῦρος πολὺ κατὰ τὸ κἄλλος τῶν ἄλλων διαφέρων, οἰκτείρας τὸ ζῶον, ἔθυσεν ἀντ' αὐτοῦ ἕτερον κατώτερον τῷ Ποσειδῶνι, δι' ὅπερ, ὀργισθεὶς ὁ θεός, ἐνέπνευσε Πασιφάῃ τῇ τοῦ Μίνως συζύγῳ ἔρωτα σφοδρὸν πρὸς τὸν ταῦρον ἐκείνον, ᾧ φιλοτῆτι μιγεῖσα, ἔτεκε τὸν Μινώταυρον, σύμμικτον εἶδος, ὡς λέγει ὁ Εὐρυπίδης, κάποφώλιον τέρας, διότι τὸ μὲν ἡμισυ τοῦ σώματος αὐτοῦ ἦτο ἀνθρώπινον, τὸ δὲ ἕτερον ἡμισυ ἦτο σῶμα ταύρου. Τὸ ἀληθέστερον ὁμῶς φαίνεται ὅτι ὁ Δαίδαλος ὑπεβοήθησε τοῖς ἔρωσι τοῦ Ταύρου, στρατηγοῦ τῶν Κρητῶν ὄντος, καὶ τῆς Πασιφάης· τοῦτο δὲ ὁ Μίνως νοήσας, καθείρξε τὸν Δαίδαλον καὶ τὸν τούτου υἱὸν Ἴκαρον, ὃν ἔσχεν ἐκ δούλης τινός, Νευκράτης κλυομένης, προτιθέμενος ἵνα ἀμφοτέρους φονεύσῃ.

Ἐν φυλακῇ ὁ Δαίδαλος μένων, ἐπενόησε μηχανήματα καινὸν καὶ ὅλως παράδοξον,² δῆλον ὅτι, θεῖς κατὰ σειρὰν πολλὰ πτερὰ, συνήρμοσεν αὐτά, ἀπὸ τῶν μικροτέρων ἀρχόμενος καὶ βαθμηδὸν εἰς τὰ μεγαλειότερα προβαίνων, διὰ κηρίου μετὰ τοσαύτης τέχνης, ὥστε ἐφαίνοντο ὡς φυσικαὶ πτέρυγες πτηνῶν. Ἀφ' οὗ δὲ τὸ τοιοῦτον ἀπεπεράτωσεν ἔργον, ἐστάθμισεν εἰς τὸν ἀέρα τὸ ἑαυτοῦ σῶμα καὶ, ἰδὼν ὅτι τὰ πάντα ἦσαν ἐπιτυχῆ, ἤρξατο οὕτως τὸν υἱὸν αὐτοῦ νοητῶν. «Πρόσεχε, Ἴκαρε, ἵνα ἵπτασαι ἐν τῷ μεσαιτάτῳ τοῦ ἀέρος δρόμῳ, διότι, ἂν μὲν ὑπάγῃς κατωτέρω, οἱ ἐκ τῶν ὑδάτων ἐκπεμπόμενοι ἀτμοὶ θέλουσι βαρύνει τὰς πτέρυγές σου, ἂν δὲ ἀνωτέρω, δύναται ὁ συγκρατῶν αὐτὰς κηρὸς νὰ τακῆ ἐκ τῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων. Πέτα λοιπὸν κατὰ τὸ μέσον διάστημα, ἐμοὶ ἀκολουθῶν». Περιθέμενοι εἶτα ἀμφοτέρω τὰς πτέρυγας, ὑψώθησαν εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Κρήτης. Καὶ ἐν ἀρχῇ μὲν ὁ Ἴκαρος διετελεῖ πειθόμενος τῇ τοῦ πατρὸς συμβουλῇ· ὅτε ὅμως διελθὼν τὴν Δῆλον, Πάρον τε καὶ Σάμον ἐπεθαρρύνθη, τότε, ἐκ περιεργίας ἐλαυνόμενος, ἀνῆλθεν ὑψηλότερον ἵνα καλῶς τὰ πάντα ἐπιβλέπῃ. Πλὴν ἀλλ' ἡ τοῦ ἡλίου θερμότης ἔλυσε τὸν συνέχοντα τὰς πτέρυγας αὐτοῦ κηρὸν καὶ ὁ ἄφρων, πεσὼν ἐν τῇ θαλάσῃ, ἐπνίγη. Κατελθὼν τότε καὶ ὁ Δαίδαλος, ἐνετξφίχσε τὸ σῶμα τοῦ ἑαυτοῦ υἱοῦ,

1. Σουίδαε ἐν λέξει.

2. Οἰν. Metam. VIII. 3.

ἐν τῇ νήσῳ, ἣτις προσέλαβεν ἕκτοτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ¹, κληθέντος ἐπ' ἴσης Ἰκαρίου καὶ τοῦ πελάγους, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ Ἰκαρος ἐπνίγη.

Icarus Icarus nomina fecit aquis
transit et Icarium lapsas ubi perdidit alas
Icarus et vastae nomina fecit aquae²

Κατὰ δὲ τὸν Ἀπολλόδωρον,³ ὁ μὲν Δαίδαλος ἀφίκετο σῶος καὶ ὑγιῆς εἰς Καμικὸν τῆς Σικελίας, ἐνθα τὴν διαμονὴν εἶχεν ὁ βασιλεὺς Κόκαλος, ὁ δὲ Ἡρακλῆς, ἰδὼν ὀφιαίτερον τὸ τοῦ Ἰκάρου σῶμα τοῖς αἰγιαλοῖς προσφερόμενον, ἔθαψεν αὐτόθι καὶ τὴν νῆσον, τέως καλουμένην Ἰκαρίαν, Δολίχην μετωνόμασεν, ἀνθ' οὗ καὶ ὁ Δαίδαλος κατεσκεύασεν εἰκόνα ἐν Πίσσῃ παραπλησίαν τῷ Ἡρακλεῖ. Τοῦτο δὲ καὶ ὁ Πausanίας⁴ ἀναγράφων, λέγει ὅτι καὶ μνημεῖον ἀνήγειρε τῷ Ἰκάρῳ ὁ Ἡρακλῆς «καὶ ἔθαψεν ἐνθα καὶ νῦν ἔτι χῶμα οὐ μέγα ἐπὶ ἄκρας ἐστὶν ἀνεχούσης εἰς τὸ Λίγαϊον· ἀπὸ δὲ τοῦ Ἰκάρου τούτου ὄνομα ἦ τε νῆσος καὶ ἡ περὶ αὐτὴν θάλασσα ἔσχηκε».

Τὸ πάθημα τοῦ Ἰκάρου, ὅπερ ὁ Σύγκελος ἀναγράφει γενόμενον τῷ τετρακισχιλιοστῷ καὶ ἑκατοστῷ τετάρτῳ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτει, πολλοὶ πολλαχῶς νὰ ἐρμηνεύσωσιν ἐπεχείρησαν. Ὁ Λουκιανὸς⁵ ἐξηγεῖ τοῦτο ὡς ἐξῆς. «Ἰκαρος δὲ νεότητι καὶ ἀτασθαλίῃ χρεόμενος καὶ οὐκ ἐπικτὰ διζημένος, ἀλλ' ἐς πόλον ἀερόεις τῷ νῷ, ἐξέπεσε τῆς ἀληθείης καὶ παντὸς ἀπεσφάλη τοῦ λόγου καὶ ἐς πέλαγος κατηνέχθη ἀβύσσων πρηγμάτων, τὸν Ἕλληνας ἄλλως μυθολογέουσι καὶ κόλπον ἐπ' αὐτῷ ἐν τῇδε τῇ θαλάσῃ Ἰκαρίον εἰκὴ δοκέουσι». Καὶ ὁ πολὺς δὲ Εὐστάθιος,⁶ διασαφηνίζων τὸν μῦθον, λέγει. «Ἰστίον δὲ ὅτι χαριέντως νοηθεῖν ὦν Ἰκαρος ἅπας ὅστις οὖν τῶν νῦν ἐπιτρίπτων ἀποτελεσματικῶν, οἱ, κατὰ τινα κῆρα, πτερυσομένοι ἄνω δι' εὐρεσιν ἀληθείας, εἶτα εἰς πόντον ψεύδους καταδύονται πίπτοντες». Ἀλλὰ, κατὰ τοὺς πλείους τῶν ἀρχαίων,⁷ φαίνεται ὅτι ὁ Δαίδαλος σὺν τῷ Ἰκάρῳ ἀνεχώρησαν διὰ πλοίων, εἰς τὰ ὁποῖα πρῶτος αὐτὸς ἐγρήσατο ἰστίοις, προτερον κώπαις μόναις τῶν ναυτιλομένων χρωμένων· πλεόντων δὲ

1. Hyg. fab. 40.

2. Ovid. Metam. 1. 4.

3. Ἀπολλοδ. Βιβλιοθ. Β'. 4.

4. Pausan. Θ. II. 5.

5. Λουκιαν. Περὶ τῆς ἀστρολογ. 15.

6. Εὐστάθ. εἰς Ὀμήρ. Ἰλ. Β. 145.

7. Σχολ. Ἀπολλ. Ροδ. Β. 145.—Pausan. Θ. II. 5.—Διοδ. Σικελ. Δ. 77—Παλαίφατ. περὶ ἀπίστων 13—Γζέτζ. Χιλ. Α. 490.

αὐτῶν τὸ Ἰκάριον πέλαγος, ὃ Ἰκαρος εἶτε κυβερνῶν, ὡς ὁ Πausανίας λέγει, ἀμχθέστερον τὴν ναῦν εἶτε ἀποβαίνων παραβόλως, καθ' ἃ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης ἀναγράφει, πρὸς τινὰ πελαγίαν νῆσον, τὴν Ἰκαρον, καὶ πεσὼν εἰς τὴν θάλασσαν, ἐπνίγη, ἐκ τούτου δὲ προῆλθεν ὁ μῦθος ὅτι ὁ Δαίδαλος πτέρυγας κατασκεύασε. Τοῦτο βεβαίως ὑπονοεῖ καὶ ὁ Βιργίλιος.¹ λέγων περὶ Δαιδάλου ὅτι παγεράς προσενήξατο ἄρκτους καὶ ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι εἰρεσίην πτερύγων remigium alarum: ἀλλὰ καὶ ὁ Πλίνιος² τῶν αὐτῶν στοχάζεται λέγων vela Icarus, malum et antennam Daedalus.

Οἱ ἐν ἀλληγορίαις ἐπιχειροῦντες νὰ ἀνεύρωσι τῶν μύθων τὴν ἐξήγησιν λέγουσιν ὅτι τὸ ὄνομα Δαίδαλος εἶναι συριακόν, τὸ δὲ ἔτυμον αὐτοῦ εὔρηται ἐν ταῖς δυοῖς συριακαῖς λέξεσι δαι, ἧτις εἶναι πρόθεσις ἐπίτασιν σημαίνουσα, καὶ δαί.λ, ἧπερ ἐρμηνευόμενον δηλοῖ πένης, τούτεστι Δαίδαλος ὀνομάζεται ὁ διακείμενος ἐν μεγάλῃ πενίᾳ, ἧτις τέχνας κατεργάζεται³ καὶ πτέρυγας τῷ πένητι δίδωσιν· ὁ δὲ λαβύρινθος τοῦ Μίνως σημαίνει τὰς δυσχερείας, αἵτινες περικυκλοῦσι τὸ τῶν τεχνῶν στάδιον. Ἐντεῦθεν δὲ προῆλθε καὶ ἡ παροιμία Δαιδάλου πτερά, ἐπὶ τῶν δι' ἀπορίαν χρωμένων προσθήκη παρελκούση.⁴

Οἱ μὴ ἀσμενίζοντες ἔμπαλιν τοῖς μυθεύμασι καὶ τὰ περὶ Ἰκάρου θρυλούμενα τέλειον ἀπορρίπτοντες λέγουσιν ὅτι ἡ Ἰκαρος ἐκλήθη οὕτως ἢ ἐκ τῆς ἰωνικῆς λέξεως κύρα, ἧτις δηλοῖ πρόβατα, ὥστε Ἰκαρος σημαίνει κτηνοτρόφον χώραν, ἢ ἐκ τῆς λέξεως καρύς, ἧτις ἐν ἰάδι διὰ λέκτῳ ἐσήμαινε τόπον νομῆς, ὧν γέμει ἡ νῆσος·⁵ ὁ δὲ Βωχάρτιος⁶ παράγει τὸ ὄνομα τῆς Ἰκάρου ἐκ τοῦ φοινικικοῦ ἰχώρ, ὅπερ εἶναι ταυτοσήμαντον τοῦ ἰχθυόεις.

Ὁ Ὀρτέλιος καὶ ὁ Βωδράνδης, ὑπ' ὄψιν ἔχοντες ἴσως ἐσφαλμένα τινὰ τοῦ Πausανίου κείμενα, ἐν οἷς γέγραπται ὅτι τὸν Ἰκαρον ἀποπνιγέντα ἀξήνεγκεν ὁ κλύδων εἰς τὴν Πέργαμον νῆσον», παριστόρησαν ὅτι ἡ Ἰκαρος τὸ πάλαι καὶ Πέργαμος προσωνομάζετο· πλὴν ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι τὰ δοκιμώτερα τῶν τοῦ Πausανίου κειμένων φέρουσιν εἰς τὴν ὑπὲρ Σάμον νῆσον, ἢ εἰς τὴν περὶ Σάμον νῆσον, ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς παρακατιῶν ἀναιρεῖ τοὺς ταῦτα ἰσχυρίζομένους,

1. Virg. Aen. VI. 16.

2. Plin. H. N. VII.

3. Ἄριστ. Πλοῦτ. 510.

4. Διογεν. Παροιμ. 63.

5. Forbinger T. 2 p. 403.

6. Bochartus Geogr. Sacra IV. 4.

προστιθείς ἀμέσως ἔτι ἀνώνυμον οὔσαν. Ὡστε ἀσυμβίβαστον ὄλωσ
εἶναι τὸ καλεῖσθαι τὴν νῆσον Πέργαμον, ἀνώνυμον ἔτι οὔσαν.

Ἐν τούτοις οἱ νῦν Ἰκάριοι διατηροῦσι συγκεχυμένην τὴν περὶ Ἰ-
κάρου καὶ περὶ τοῦ ἐν Κρήτῃ λαβυρίνθου ἀρχαίαν παράδοσιν. Διη-
γοῦνται ὅτι, καθ' ἃ ἐκ τῶν προγόνων αὐτῶν παρέλαβον, ἔζη τὸ πά-
λαι ἐν Κρήτῃ βασιλεύς τις, ἔχων μονογενῆ θυγατέρα, καλουμένην Χιό-
να, καὶ μέγιστον ἀνάκτορον, περιλάμβανον ἑνεακόσια ἑνεήκοντα ἑννέα
δωμάτια, διὰ μιᾶς πάντα ἀνοιγόμενα κλειδός. Τὴν θυγατέρα δ' αὐ-
τοῦ ἔκρυπτεν ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τούτῳ· προῦκήρυξε δὲ ὅτι, ὅστις ἤθελε
δυνηθῆναι εὖρη τὴν κόρην αὐτοῦ, ἐν τῷ πολυδωματῷ ἐκείνῳ ἀνακτό-
ρῳ μένουσαν, ὁ τριούτος ἤθελε λάβει αὐτὴν σύζυγον, ἀλλ' ὁ ἀποτυ-
χῶν ἔμελλε νὰ ἀποκεφαλίζηται. Πολλοὶ ἐπίσημοι βασιλεῖς καὶ εὐπα-
τρίδαι μετέβησαν εἰς Κρήτην πρὸς εὖρεσιν τῆς κόρης, ἀλλὰ πάντες,
ἀστοχῆσαντες τοῦ τοιούτου, ἐθνατώθησαν, ἐπὶ τέλους δὲ ἀπεφάσισε
καὶ ὁ τοῦ βασιλείως τῆς Ἰκαρίας υἱός, οὐ ἄγνωστον αὐτοῖς τὸ ὄνομα,
νὰ δοκιμάσῃ· ὅθεν καὶ ἀπῆλθε μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ πατρὸς εἰς Κρήτην, πτε-
ρυξὶ κηρίναις χρησάμενος. Προηγουμένως ὁμῶς ἡ μήτηρ συνεβούλευ-
σεν αὐτῷ νὰ ἔχῃ μεθ' ἑαυτοῦ θώμιγκκα καὶ δένη αὐτὸν ἐν ἐκάστῳ δω-
ματίῳ ὅπως μὴ ἀποπλανᾶται ἐν τοῖς πολλοῖς ἐκείνοις δωματίοις· οὕτω
δὲ κατώρθωσε νὰ εὖρη τὴν κόρην, ἣν ἔλαβεν ὡς σύζυγον. Ἐπιστρέ-
φοντος ὁμῶς μετὰ τοῦ πατρὸς εἰς Ἰκαρίαν, ἐτάκησαν ἐκ τῆς θερμό-
τητος τοῦ ἡλίου τὰ πτερὰ αὐτοῦ καὶ αὐτὸς ἐπνίγη, ἡ δὲ Χιών ἀπῆλ-
θεν εἰς τινα νῆσον, περιλυπὸς ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ νεαροῦ αὐτῆς συμ-
βίου· αὐτόθι δὲ ὁ τοῦ βασιλείως υἱὸς ἐρασθεὶς ἐνυμφεύσατο αὐτὴν
καὶ ἐξ αὐτῆς ὠνομάσθη ἕκτοτε ἡ νῆσος ἐκείνη Χίος. Τοιαῦτα περὶ
τῶν ὀνομάτων τῆς νήσου διαλαβόντες, προστίθεμεν ὅτε καὶ ὁ Μακε-
δὼν Ἀλέξανδρος, ἐπὶ τῇ τοῦ Ἀριστοβούλου μαρτυρίᾳ, ἐκέλευσε νὰ
ὀνομασθῆ ἑτέρα νῆσος ἐν τῇ Ἀφρικῇ παρὰ τὸ τοῦ Εὐφράτου στόμα
Ἰκάρους ἀπὸ τῆς ἐν Λίγαίῳ ὀμωνύμου.

Ὁ τοῦ Ἰκάρου μῦθος τυγχάνει δημώδης, εἰ δὲ κριτικοὶ κρίνωσιν
αὐτὸν ὑπὸ φιλοσοφικὴν ἔποψιν, δὲν εἶναι ὁμῶς ἀπίθανον καὶ ἑτέραν
τενὰ νὰ ἔχῃ οὗτος ἀρχήν. Ἡ περιεργία καὶ ἡ τόλμη τοῦ ἀνθρωπίνου
πνεύματος ἐξίκετο ἔκπαλαι μέχρι τῶν ἐσχάτων. Οἱ χρονικογράφοι τοῦ
πεντεκαίδεκάτου αἰῶνος μνημονεύουσι μαθηματικοῦ τινος ἐκ Περόνης,
Δάντη καλουμένου, ὅστις ἐφεῦρε τεχνικὰς πτέρυγας, ἀλλ' ὅστις, κα-
ταπεσὼν ἐν τινι δημοσίῳ πειράματι, ἔθραυσε τὰς κνήμας. Ἐπ' ἴσης
μνημονεύεται κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἄγγλος τις μοναχὸς ἐκ τοῦ τάγ-
ματος τῶν Βενεδικτίνων, Μαλμέσβουρζου τοῦνομα, ὅστις, ἀφορμὴν λα-
βὼν ἐκ τῶν Μεταμορφώσεων τοῦ Ὀβιδίου, ἠθέλησε νὰ μιμηθῆ τὸν

Δαίδαλον· ἀλλὰ καταπεσὼν καὶ αὐτὸς ἐξ ὕψους μέτρων τινῶν ἔθραυσε τὰς κνήμας, εὐρῶν ἐπὶ τῷ τοιούτῳ παθήματι παραμυθίαν ἐν τῷ δικαιολογήματι ὅτι ἐλησμόνησε νὰ προσαρτήσῃ ἑαυτῷ καὶ οὐράν. Ἐν ἔτει χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ δωδεκάτῳ πάλιν, ἐργάτης, Δεγκέν ὀνομαζόμενος, ἀνεκάλυψε σύστημα μικτόν, δῆλον ὅτι ἀνηρτᾶτο ἐπὶ τινος ἀεροστάτου διὰ δερματίνης ζώνης, κρατῶν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐλευθέρους· τῇ δὲ πέμπτῃ ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἠθέλησε νὰ ἐπιδείξῃ ἐν Παρισίοις τὸ ἐφεύρημα αὐτοῦ, ὁ λαὸς ὁμῶς, νομίσας ὅτι πρόκειται περὶ ἀπάτης, ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ καὶ ἐκακοποίησεν, Ἐν ἔτεσι χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τριακοστῷ ἐβδόμῳ καὶ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ τετάρτῳ, δύο ἕτεροι ἐφευρέται Κόκιγκ καὶ Λατούρ καλούμενοι, ἠθέλησαν νὰ ἐφρμόσωσι τὸ σύστημα τοῦ Δεγκέν, τροποποιήσαντές πῶς αὐτό· ἀλλ' ἀμφότεροι ὀλέθριον ἔσχον τέλος, φονευθέντες κατὰ τὰς πρώτας δημοσίας δοκιμάς. Ἀλλ' ἰδοὺ πρὸ μικροῦ ἕτερός τις ἐπανελάβε τὸ τολμηρὸν τῆς αἰθερίου πτήσεως ἐγχείρημα, ὁ Γάλλος Ἄδερ, περὶ οὗ τοιάδε ἐν Γαλλικῇ τινὶ ἐφημερίδι ἀνεγνωμέν:

«Νέα ἀνακάλυψις φαίνεται, ὅτι πρόκειται νὰ ἀναστατώσῃ τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἐναέριον ταξείδιον ἢ μᾶλλον εἰς τὴν πτήσιν τοῦ ἀνθρώπου. Πρόκειται περὶ ἐφευρέσεως, μυστικῆς ἔτι διατηρουμένης, ἣν ἐποίησατο Ἄδερ, ὁ σοφὸς ἠλεκτρολόγος, ὁ κατασκευαστὴς τοῦ ἐν χρήσει τηλεφώνου ἐν Γαλλίᾳ. Ἀφ' οὗ ἀπεπεράτωσε τὸ τηλεφωνικὸν αὐτοῦ μηχανήμα καὶ ἔλαβε τὸ προνόμιον, ὅπερ ἐξησφάλιζεν αὐτῷ τὴν ἰδιοκτησίαν, ὁ Ἄδερ ἐξηφανίσθη ἀπὸ τινῶν ἐτῶν καὶ περιωρίσθη ἐν ἀπολύτῳ μοναξίᾳ, ἐν κατοικίᾳ, εἰς ἣν οὐδὲ αὐτοὶ οἱ στενοὶ αὐτοῦ φίλοι ἠδύναντο νὰ εἰσέλθωσιν. Ὁ Ἄδερ ὠνειροπόλει τὴν πτήσιν καὶ εἶχε πρὸς τοῦτο ἀτομικὰς ἰδέας ὅλως νέας. Ἀνέλαβε νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα τοῦτο, ὅπερ μέχρι τοῦδε ἐθεωρεῖτο ἄλυτον καὶ φαίνεται ὅτι ἐπέτυχεν. Ἐσχάτως ἐν τοῖς περίξ τῶν Παρισίων, ἐν τῷ δάσει τῆς ἐξοχικῆς οἰκίας ἐνός τῶν μεγαλειτέρων παρισινῶν οἰκονομολόγων, ὁ Ἄδερ ἐποίησατο τὴν πρώτην αὐτοῦ ἄνοδον ἐπὶ παρουσίᾳ τριῶν ἢ τεσσάρων προσώπων μόνον. Περὶ τῆς νέας ταύτης ἐφευρέσεως δὲν δυνάμεθα ἔτι νὰ εἴπωμέν τι, διότι ὁ Ἄδερ ἔχει Θετικὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ ἀνακοινώσῃ τὸ ἐλάχιστον, πρὶν ἢ τελειοποιήσῃ τὴν ἐφεύρεσιν αὐτοῦ καὶ πειραματίσῃ αὐτὴν ἐπὶ παρουσίᾳ ἀντιπροσώπων τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν. Ὅτι ὁμῶς ἀπὸ τοῦδε γινώσκομεν, εἶναι ὅτι ὁ διάσημος οὗτος ἐπιστήμων ἠδυνήθη νὰ διατρέξῃ τριακόςια ἢ τετρακόςια μέτρα, εἰς ὕψος εἰκοσι μέτρων περίπου, καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀερόστατον. Ὁ ἐφευρέτης ἵπταται πράγματι διὰ τοῦ μηχανήματος

αὐτοῦ, εἰς ὃ ὁ ἠλεκτρισμὸς χρησιμεύει ὡς κινητήριος δύναμις. Ἡ πρώτη αὕτη ἀνοδος ἐξέπληξε πάντας τοὺς μάρτυρας. Ἀνευρέθη λοιπὸν τὸ μέσον τῆς πτήσεως; Οὐδόλως παράδοξον. Ἡ ἐπιστήμη κατέχει σήμερον διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἀρκούντως ἰσχυρὰν δύναμιν, ἴσως δὲ ὁ Ἄδερ ἔσται εὐτυχέστερος τῶν πολυαρίθμων προκατόχων αὐτοῦ ἐν τῇ λύσει τοῦ προβλήματος τούτου, ὅπερ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἀπησχόλησε πολλοὺς σπουδαίους ἐπιστήμονας».

Ἡ Ἰκαρία, οὐδὲ λιμένας οὐδὲ γῆν καλλιεργήσιμον κεκτημένη, ὀρεινὴ δὲ καὶ τραχεῖα οὖσα, οὐδέποτε ὑπῆρξε πολυοίκητος. Ὁ Στράβων δύο μόνων πολισματίων ἐν αὐτῇ μνημονεύει, λέγων: «Ἔστι δὲ καὶ πολισματίον *Οἰνόη* καὶ ἄλλο *Δράκανον*, ὁμώνυμον τῇ ἄκρῃ, ἐφ' ἣ ἰδρύται, πρόσορμον ἔχον». Στέφανος δὲ ὁ Βυζάντιος λέγει: «Οἰνόη μία τῶν ἐν Ἰκαρίῃ δύο πολιχνίων· τὸ ἐθνικὸν Οἰνοαῖος». Ἀλλὰ καὶ Σκύλαξ ὁ Καρυανδεὺς διπολιν τὴν Ἰκαρίαν λέγει· ἐκτὸς ὅμως τῶν δύο πολιχνῶν, ὧν μνεῖαν, ὡς εἶδομεν, ποιεῖται, ὁ Στράβων, ἐπιγραφὰ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Ραγκαβῆ¹ δημοσιευθεῖσαι ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς Ἀρχαιοτήσιν αὐτοῦ, ἀναφέρουσι καὶ κατοίκους *Θερμῶν* ἐν Ἰκαρίῃ. Τρεῖς ἄρα πόλεις ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ ἢ *Οἰνόη*, τὸ *Δράκανον* καὶ τὰ *Θερμὰ* ἢ αἱ *Θέρμαι*. Φαίνεται δὲ ὅτι μία αὐτῶν, ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις, ἠρημώθη, διότι ὁ Πλίνιος ὠρισμένως λέγει δύο πολίχνας οἰκουμένας καὶ τρίτην κατεστραμμένην *cum oribus duobus, tertio amissa*· τούτου δ' οὕτως ἔχοντος, ἄπορον ἡμῖν φαίνεται ποῦ ὁ Δεπίγγιος² εὐρώων, ἀνέγραψεν ὅτι ἡ Ἰκαρία εἶχε δώδεκα πολίχνας. Καὶ ὁ γεωγράφος δὲ Μελέτιος, καίτοι ὀρθῶς τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν λέγει, ἐσπῆλατο ὅμως λίαν ἐν τῇ ὀνομασίῃ τῶν πολιχνῶν, γράφων. «Πόλεις δὲ ἔχει ἡ Ἰκαρία, τὴν Οἰνόην, ἣτις καὶ Διονυσίας ἐκαλεῖτο, τὴν πόλιν τῶν Δρακόντων καὶ τὸ Ταυροπόλιον». Ἐπὶ τῶν τριῶν ἄρα προμνησθέντων πολισμάτων θέλομεν καὶ ἡμεῖς περιορίσει τὸν λόγον.

Ἡ *Οἰνόη* ἐκαλεῖτο οὕτως ἐπειδὴ πολλὰς εἶχεν ἀμπέλους. Ἐκαταῖος ὁ Μιλήσιος παρ' Ἀθηναίῳ λέγει ὅτι οἱ παλαιοὶ τὰς ἀμπέλους ἐκάλουν οἶνας, ἐξ ὧν οἶναρέα τὰ τῶν ἀμπέλων φύλλα καὶ ρῆμα οἶναρίζειν, ταῦτόν εἰπεῖν περιαιρεῖν τῶν οἶναρέων καὶ τρυγᾶν.³ Οἰνόη δὲ ὑπῆρχε καὶ ἐν Ἀθήναις δῆμος τῆς Ἰπποθωωντίδος φυλῆς, πολὺν παρχῶν οἶνον.

Τὰ *Θερμὰ* ἢ αἱ *Θέρμαι* ἐκλήθησαν οὕτως ἀπὸ τῶν θερμῶν πηγῶν,

1. Ranghabè Antiq. Hell. Tom. 1. p. 236.

2. Depping, la Grèce ou descrip. topogr. de l'archipel Tom. 3. p. 62.

3. Θεοφρ. Εἰδύλ. Ζ. 131—Ἠσιόδ. Ἔργα καὶ Ἡμέραι 568—Σχολ. Ἀπολ. Ροδ. 263.

αἴτινες παρέκειντο τῷ πολισμάτι καὶ αἴτινες μέχρι τοῦ νῦν σώζονται ἐν τῷ βορειοανατολικῷ τῆς νήσου μέρει. Αὐτόθι παρὰ τῆ ἀκτῆ τῆς θαλάσσης εἰς ἕκτασιν διακοσίων ποὺ βημάτων, δεξιόθεν μικροῦ τινος σπηλαίου, ἀναβρύουσιν ὕδατα θερμὰ 38—42 βαθμῶν Ρεωμύρου, τὰ ὅποια ἐκάλυψαν τὸ περὶ τὴν εἴσοδον τοῦ σπηλαίου ἔδαφος δι' ὕλης τινὸς ἐρυθροπρασίνου· αὐτόσε δὲ προσέρχονται καὶ νῦν ἐτι ἕκ τε τῆς παρακειμένης Σάμου καὶ ἐκ τῆς ἀσιατικῆς ἠπείρου πάσχοντες πρὸς Θεραπειάν. Τὸ περιέργον δὲ εἶναι ὅτι, ὑπαρχούσης γαλήνης, ἡ θερμότης τῶν ὑδάτων ἐπισθητῶς ἐλαττοῦται, τρικυμίας δ' ἐπισκηπτούσης, ἡ θερμότης αὐξάνει καὶ ἀναθυμιάσεις ἀποπνέονται ἀπὸ τῆς πηγῆς· μικρὸν δὲ ἀπωτέρω τῆς πρώτης εὔρηται ἄλλη πηγὴ, ἀσθενεστέρα ὅμως, διότι μόλις ἔχει 28—32 βαθμῶν Ρεωμύρου θερμότητα. Περὶ τῶν θερμῶν τούτων πηγῶν ὁ Ξαβέριος Λάνδερερ εἶχε δημοσιεύσει τὰ ἐπόμενα. « Ἐν τῇ νήσῳ Ἰκαρίῃ, τῇ ἐν τῇ ἀρχαιότητι Δολιχῇ τε ὀνομαζομένη καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐν τοῖς παραλίοις αὐτοῖς ἀλιευομένων ἰχθύων Ἰχθυοέσση, εὐρίσκονται τρεῖς πηγαὶ μεταλλικῶν ὑδάτων, ἐξ ὧν ἡ μίξ ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτῆς θερμοκρασίας, 42 βαθμῶν Ρεωμύρου, ὀνομάζεται Θέρμα. Τὰ τῆς πηγῆς ταύτης θερμὰ ὕδατα ἀναβρύουσιν ἐν τινὶ σπηλαίῳ, ἡμίσειαν ὥραν ἀπέχοντι χωρίου, ὀνομαζομένου Ἅγιος Κήρυκος. Τὸ σπήλαιον καὶ μικρὰ τις οἰκία, ἐκεῖ πλησίον ὠκοδομημένη, χρησιμεύουσι τοῖς προσερχομένοις ἀρρώστους ὡς καταφύγιον, ὅπως ἐν αὐτοῖς προφυλάσσονται κατὰ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν δυσκρασιῶν· ἀνάγεται δὲ ἡ πηγὴ αὕτη εἰς τὴν τάξιν τῶν σιδηρούχων ὑδάτων. Διακόσια βήματα μακρὰν αὐτῆς, ὑπάρχει δευτέρα πηγὴ ἀναδίδουσα θειώδη ὀσμὴν λίαν διαπεραστικὴν καὶ ἀνάγεται εἰς τὴν τάξιν τῶν θειούχων ὑδάτων. Τρίτη πηγὴ μεταλλικοῦ ὕδατος ἀπαντᾷ πλησίον τοῦ μοναστηρίου τῆς Παναγίας Εὐαγγελιστρίας· ἐρείπια δὲ τινὰ, ἀνήκοντα εἰς παλαιὰ ὑδραγωγεῖα, πείθουσιν ἡμᾶς ὅτι τὸ πάλαι ὑπῆρχεν αὐτόθι οἰκοδόμημά τι πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ἀρρώστων». Καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ἐρείπια οἰκοδομῶν ἀρχαίων, σωζόμενα ἐγγύς τῶν πηγῶν τούτων, πρὸς ἀνατολὰς τῆς μικρᾶς κοιλάδος καὶ ἐπὶ τῶν παρακειμένων λόφων, δεικνύουσι τὴν θέσιν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπῆρχε τὸ ἀρχαῖον πολισμάτιον τῶν Θερμῶν.

Τὸ δὲ τρίτον πόλισμα *Δράκωνον* ἔκειτο, κατὰ πάσσαν πιθανότητα, ἐν τῷ μέρει τῷ τανῦν Φανᾶρι καλουμένῳ καὶ ἐνθα σώζονται λείψανά τινὰ ἀρχιότητος· προσέλαβε δὲ βεβαίως τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ ὄρους Δρακόνου, παρ' ᾧ ἔκειτο καὶ περὶ τοῦ ὁποίου εἴπομεν ἤδη ἐν τοῖς προηγουμένοις.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

Ἱστορία τῆς νήσου

Περὶ Ἰκαρίας εἶ τις τῶν ἀρχαίων ἔγραψεν ἰδικῶς, ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν εἰπεῖν, διότι οὐδαμῶς εὐρομέν τινα περὶ τοῦ τοιούτου εἶδησιν. Μόνος ὁ Ἀθηναῖος ἐνιαοχῦ ἀναγράφει τινα περὶ Ἰκαρίων, ταῦτα ἐραυζόμενος ἐξ ἀπολεσθέντος συγγράμματος τοῦ Ἐπαρχίδου ὥστε, πιθανῶς, ἐάν μὴ ἴδιον σύγγραμμα ἐξεπόνθησεν ὁ Ἐπαρχίδης περὶ Ἰκαρίας, ἐν ἐτέρῳ ὁμῶς αὐτοῦ συγγράμματι ἐπραγματεύσατο τὰ κατὰ τὴν νῆσον ταύτην. Πρὸς δὲ ἀναγράφονται καὶ Τιμοκλέους τοῦ κωμικοῦ Ἰκίριοι Σάτιροι, οἵτινες ὁμῶς φρονοῦμεν ὅτι τὴν Ἀττικὴν εἶχον ἀντικείμενον, οὐχὶ δὲ τὴν Ἰκαρίαν. Ὀπωσδήποτε ὁ μῦθος περὶ Ἰκάρου, κατστήσας τὴν νῆσον ταύτην ἐνδοξόν πως, ἠνάγκασε πολλοὺς συγγραφεῖς νὰ μνημονεύσωσιν αὐτῆς, οἷον Στράβωνα, Πausανίαν, Διόδωρον τὸν Σικελιώτην καὶ ἄλλους, οἷς ἐκάστῳτε παραπέμπομεν τὸν ἀναγινώσκοντα.

Περὶ τῆς κατὰ τὴν ἀπωτέρω ἀρχαιότητα ἱστορίας τῆς Ἰκαρίας οὐδαμῶς σχεδὸν γινώσκομέν τι, διότι ἡ νῆσος αὕτη οὐδὲν κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους προσέφερε τὸ ἐνδιαφέρον. Ὁ Βωχάρτιος, ἐτυμολογῶν, ὡς ἐφθήμεν προειπόντες, τὸ τῆς νήσου ὄνομα ἐκ τοῦ φοινικικοῦ, πρῶτους αὐτῆς οἰκιστῆρας παραδέχεται τοὺς Φοίνικας· ἀλλὰ τὴν μεγάλην τοῦ ἀνδρὸς προσπάθειαν ὅπως τὰ πάντα ἐκφοινικίσῃ οὔτε ἀρχαίων συγγραφέων μαρτυρίαι ἐνισχύουσιν, οὔτε τῆς νήσου ἡ φυσικὴ κατάστασις ὑποβοηθεῖ, διότι λαὸς κατ' ἐξοχὴν ναυτικός, οἷος ἦτο ὁ τῶν Φοινίκων, οὐδὲ ὡς ἠδύνατο νὰ ἐκλέξῃ καὶ κατοικήσῃ νῆσον οὐ μόνον ἄφορον, ἀλλὰ, τὸ σπουδαιότερον, καὶ πάντῃ ἀλίμενον. Ἄλλως τε καὶ Ἀναξιμένης ὁ Λαμψακηνὸς παρὰ Στράβωνι¹ ἱστορεῖ ὅτι τὴν Ἰκαρον κατόκησεν πρῶτοι οἱ Μιλήσιοι.

Γνωστὸν τυγχάνει ὅπως ἡ Μίλητος ἐξέπεμψεν ἀποικίας καὶ κατὰ πόσον συνετέλεσε τῇ τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐπεκτάσει εἰς διαφόρους γώρας διὰ τοῦ ναυτικοῦ αὐτῆς, ὅπερ ἦτο πλείστου λόγου ἄξιον. Ἡ Ουλασσοκρατορία τῶν Μιλησίων ἀναγράφεται τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς ἐβδόμης Ὀλυμπιάδος, ταῦτόν εἰπεῖν τῷ ἐπτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ πρὸ Χριστοῦ ἔτει,² ὅτε καὶ ὁ Στράβων ὁμολογεῖ «πολλὰ τὰ τῆς Μιλήτου πεπραγμένα ἔργα». Ὅθεν καὶ εὐλόγως δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἐγένετο καὶ ὁ ὑπὸ τῶν Μιλησίων συνοικισμὸς τῆς Ἰκαρίας.

1. Στράβ. ΙΔ. 6.

2. Clinton Fasti Hellenici Tom 1. 158.

Μετὰ τὴν μόνην ταύτην τοῦ Ἀναξιμένου, περὶ Ἰκαρίας μαρτυροῦν, οὐδὲν σχεδὸν ἄξιον λόγου οἱ ἀρχαῖοι περὶ αὐτῆς ἀναγράφουσιν. Ἐπὶ τῶν Μηδικῶν πολέμων ἡ νῆσος αὕτη ὑπέκυψεν ὑπὸ τὸν Δαρεῖον, καθ' ἃ ὁ Αἰσχύλος,¹ λέγει:

καὶ τὰς ἀγχιάλους
ἐκράτυνε μεσαγήτους
Λῆμνον Ἰκάρου τ' ἔδος·

τὸ τοιοῦτο δὲ βεβαίως ἐγένετο, καθ' ὃν χρόνον ὁ Δᾶτις καὶ ὁ Ἀρταφέρνης, εἰσβιβάσαντες ἐκ τοῦ Ἀλφειοῦ πεδίου τὸν στρατὸν εἰς τὰς νῆας, ἐπλεον εἰς τὴν Ἰωνίαν, καθ' ἃ ὁ Ἡρόδοτος ἱστορεῖ, παρὰ τε Ἰκάριον καὶ διὰ νήσων τὸν πλοῦν ποιούμενοι.²

Ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὁ Θουκυδίδης³ ἀναγράφει ὅτι τῷ πέμπτῳ αὐτοῦ ἔτει, δῆλον ὅτι τῷ τετρακοσιοστῷ εἰκοστῷ ἐβδόμῳ πρὸ Χριστοῦ, κατὰ τὴν ἀποστασίαν τῆς Λέσβου ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὁ Πελοποννησιακὸς στόλος ὑπὸ τὸν Ἀλκίδα, προσμίζας τῇ Ἰκάρῳ καὶ Μηκόνῳ, ἔμαθεν ὅτι ἡ Λέσβος ἐάλω ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων· καθ' ἃ παντα δὲ τὸν τοῦ πολέμου ἐκείνου χρόνον, φαίνεται ὅτι οἱ Ἰκάριοι διετέλεσαν ὑποτελεῖς τοῖς Ἀθηναίοις, οἷς ἐξέτινον τὸν λεγόμενον *ρησιωτικὸν* φόρον. Ἐπιγραφαὶ δ' ἐν Ἀθήναις εὐρεθεῖσαι καὶ ἀναγόμεναι εἰς τὸ πρῶτον, δεῦτερον καὶ τρίτον ἔτος τῆς ὀγδοηκοστῆς πέμπτῆς Ὀλυμπιάδος, ταῦτ' εἰπεῖν τὸ τετρακοσιοστὸν τριακοστὸν ἑνατον, τετρακοσιοστὸν τριακοστὸν ὄγδοον καὶ τετρακοσιοστὸν τριακοστὸν ἑβδομον ἔτος πρὸ Χριστοῦ, καὶ εἰς τὸ πρῶτον τῆς ὀγδοηκοστῆς ἑκτῆς Ὀλυμπιάδος, δῆλον ὅτι εἰς τὸ τετρακοσιοστὸν τριακοστὸν πέμπτον ἔτος πρὸ Χριστοῦ, μνημονεύουσι τῶν Οἰναίων καὶ Θερμαίων κατοίκων τῆς Ἰκάρου, ὡς ἐκτισάντων διάφορα χρηματικὰ ποσὰ εἰς τὸ ἱερὸν ταμεῖον τῆς Ἀθηνᾶς. Ἐτέρα δ' ἐπιγραφή, ἀναγομένη εἰς τὸ τέταρτον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἥτοι εἰς τὸ τριακοσιοστὸν ἐβδομηκοστὸν ἕκτον ἔτος πρὸ Χριστοῦ, γνωρίζει ἡμῖν ὅτι οἱ Θερμαῖοι καὶ Οἰναῖοι ἐξ Ἰκάρου ἐξέτισαν τὸν ὀφειλόμενον τόκον εἰς τὸν ναὸν τῆς Δήλου, Καλλέου μὲν ἄρχοντος ὄντος. Λαμπτρέως δὲ τῆς Βουλῆς γραμματεῦοντος.⁴ Ἀπὸ τῶν χρόνων τούτων οὐδεὶς περὶ Ἰκαρίας λόγος γίγνεται· ὁ Στράβων, ὅστις, ὡς γνωστὸν, ἤκμαζε περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς πρώτης μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδος, γράφει ὅτι ἡ Ἰκαρία ἦτο τότε ἔρημος καὶ εἶχε νομάς, αἷς ἐχρῶντο οἱ Σάμιοι. Ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν

1. Αἰσχύλ. Πέρσαι στ. 889.

2. Ἡρόδοτ. ΣΤ. 95.

3. Θουκυδ. Α. 4. 16.

4. Ranghaifé, Antiqui Hellen. T. 2. p. 531.

λιν, ἐν βιβλίῳ δεκάτῳ τετάρτῳ προστίθησι. «Νυνὶ μέντοι λειπανδροῦσαν, Σάμιοι νέμονται τὰ πολλά, βοσκημάτων χάριν», ὅπερ καὶ ἂν μὴ παραδεχθῶμεν ὡς κατὰ γράμμα ἐχόμενον ἀληθείας, ἀποδείκνυσιν ὁμως τὴν μεγίστην λειψανδρίαν εἰς ἣν εἶχε περιέλθει ἡ νῆσος αὕτη, ὥστε ἐλογίζετο ὡς ἔρημος, Τὴν δὲ ἐν Ἰκαρίῳ ἐποίκησιν τῶν Σαμίων μαρτυροῦσι καὶ αἱ ἐπόμεναι αὐτόθι εὐρεθεῖσαι ἐπιγραφαί. Ἐπὶ κίονος ἐν Εὐδήλῳ, τανῦν χρησιμεύοντος ὡς ἐλαιθλάστου ἐλαιοτριβείου.

Σαμίων ἀποίκων

Ἰκαρίας

αὐτοκράτορι καίσαρι

Λέριοι πανδημεί.

καὶ ἐπὶ ἐτέσου κίονος αὐτόθι

Σάμιοι οἱ ἐν Ἰκαρίῳ κατοικοῦντες

. . . τοῦ γαοῦ αὐτοκράτορος . . .

καίσαρι . . . τῷ Δι.λίῳ

Ἀδριανῷ Ἀντωνίνῳ

σεβαστῷ εὐσεβεῖ.

Ἄτεραι δ' ἐπιγραφαὶ εὐρέθησαν ἐν Ἰκαρίῳ αἱ ἐπόμεναι.

Ἔτους ξή.

Γυμνασιαρχοῦντος

Ἀρχεῖτου τοῦ Δημο

κλέους

Ἐφηβαρχοῦντος Μ.

Μογ . . . Συνίστορος

ἐφήβευσαν

Μητροφῶν Ἀρχεῖτου

Ἀρχεῖτας Τιμάρχου

Βάσος Ἰερεῖ . . .

Ἀπο.λ.λῶγιος Ἐπαφροδείτου

Ἀλέξανδρος Θέωνος

Ἄψογος Χαριέσσης

Θά.λιος Χαριέσσης

Ροῖχος Μαυδροπότου

Εὔφρων Μαυδροπότου

Μο.λικὸς Ἀπελλᾶ

Ἡρόδοτος Ἀπο.λ.λοδώρου

Εὐδαίμων Χαριέσσης

Βάσος Ροίχου

Ὁ ἄνωτέρω κατάλογος περιέχει τὰ ὀνόματα ἑνεακαίδεκα παιδῶν εἰς τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν εἰσελθόντων καὶ ἐν τοῖς ληξιαρχικοῖς βιβλίοις τῶν ἐφήβων ἐγγραφέντων, κατὰ τὰ παρ' ἀρχαίοις νενομισμένα.

Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας Εἰρήνης ἐπὶ πλακὸς εὔρηται ἡ ἐπομένη ἐπιγραφή, λελωθῆμένη καὶ λίαν δυσνόητος οὖσα

. . . .λη.λε μεεεεε . . . .
. . . ηγεγ δραμη μα . . . .
. . . α βε.λ τιν των φονεούτριαν.

Ἐπ' ἴσης ἐπὶ πλακὸς ἐντετειχισμένης ἐπὶ τινος οἰκίας ἀπέναντι τῆς ἐκκλησίας τῆς ἁγίας Εἰρήνης

. . . .αρον αυτο
κρατορα
αυποιοη και.σ . . . .
ο.π . . βολενογιας εσιρανα
λίσκ. γ . . χ.ο.γ . . . .

Ὁμοίως ἐπὶ πέτρας ἀποκειμένης ἐν τῷ ἀγρῷ, τῷ λεγομένῳ τῆς ἁγίας Θεοκτίστης τῆς Λεσβίας

Τας δε . . . .κητυας εθεετο . . . .
εγινα . . . .γ . . σιηρεος γρ . . . .ταυεος . . . .
αγε . . . .ομενον λιθον χαμο . . . .
πιστιον ταυτα αγερομενον
πρυτανιν Συμε . . . .

Ἐπὶ τινος πέτρας εὔρηται ἀναγεγραμμένον τὸ ὄνομα γυναικὸς
Ἡροστράτης

Ἐπὶ ἑτέρας τέλος πλακὸς εὔρηται ἡ ἐπομένη ἐπιγραφή, ἥτις, ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων δείκνυται, ἀνάγεται εἰς τὴν τρίτην ἢ τὴν τετάρτην μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδα

Δωδεκαίτους τάφος εἰμί
Φιλοκλέους, ὃν θέτε μήτηρ
ἀγγυμένα λεγρὸν παῖδα
Φιλοκράτια· σγέτ.λιος οὐδ'
ἔφθη χ.λαμύδας περι χρωτί
βα.λέσθαι, οὐδ' ἐσιδεῖν Ἐρμῆν
γυμνασίον πρόεδρον . . Φιλο
κ.λῆς Δημητρίου ἥρωος
Χρηστὲ χαῖρε.

Ἐπί Βυζαντινῶν, κατὰ τὸν διαμερισμὸν τοῦ κράτους εἰς Θέματα, ἡ Ἰκαρία συμπεριελήφθη ἐν τῷ δεκάτῳ ἐβδόμῳ Θέματι, τῷ καλουμένῳ *Αἰγαῖον πέλαγος* καὶ ἦτο τεταγμένη ὑπὸ τῷ στρατηγῷ τοῦ Θέματος αὐτοῦ.¹ διετέλει δὲ ὡς τόπος ἐξορίας τῶν τοῦ βασιλικοῦ γένους, ἐξ οὗ καὶ οἱ νῦν Ἰκάριοι καυχῶνται ὅτι εἰσὶ πορφυρογεννήτων ἔκγονοι. Κατὰ τὴν παρὰ τοῖς ἐγγυρίαις μάλιστα τηρουμένην παράδοσιν, οἱ πρῶτοι μετὰ τὸν ἀνοικισμὸν τῆς νήσου κάτοικοι ἦσαν ἐξορισταὶ εὐγενεῖς ἐκ Βυζαντίου, ὧν εἷς κατώκησεν ἐν Πάτρῃ, δεύτερος ἐν Ράχαις, ἄλλος ἐν Μεσαρίῃ, ἕτερος ἐν Περδικῇ καὶ ἄλλος ἐν Φαναρίῳ. Ἐξ ὅλων τῶν νησιωτῶν τοῦ ἑλληνικοῦ πελάγους, λέγει ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἰωσήφ Γεωργειρῆνης, μόνοι οἱ Ἰκάριοι δὲν συνάπτουσι γάμους μετὰ ξένων οὔτε ἐπιτρέπουσιν ἄλλοδαποῖς νὰ συμμίσγυνται αὐτοῖς· ἀξιοῦσι δὲ ὅτι κατὰγονται ἐκ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τῶν πορφυρογεννήτων αἵματος, δι' ὅπερ ἀποστέρουσι νὰ μολύνωσιν ἑαυτούς, ἐπικοινωνοῦντες μετὰ ὑποδεεστέρων αὐτῶν χωρικῶν ἢ μετὰ ἀγροίκων, ὅπως ἀποκαλοῦσι τοὺς λοιποὺς τῶν νησιωτῶν». Ἐρείπια δὲ ἀρχαῖα οἰκοδομῆς ἐν τῷ παραθλασσίῳ τῆς Μεσαρίας παρὰ τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Ἰσίδρης, ἀνήκουσι, κατὰ τοὺς ἐγγυρίους, εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἐν τοῖς ὁποίοις κατῶκουν οἱ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐξοριζόμενοι τοῦ βασιλικοῦ γένους.

Ἀλλὰ, πλὴν τῶν πορφυρογεννήτων, ἡ Ἰκαρία ὑφίστατο καὶ τὰς τῶν πειρατῶν ἐπισκέψεις ἐνίοτε. Ἐν τῷ Νέῳ Ἐκλογίῳ, ἐν βίῳ Λεοντίου τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων, ἀκμάσαντος τῷ χιλιοστῷ ἑκατοστῷ ἐβδόμηκοστῷ πέμπτῳ μετὰ Χριστὸν ἔτει, ἀναγινώσκομεν τὰδε.² «Μίαν φορὰν ἦλθαν κουρσάροι εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Πάτμου (οὗ κατήγεῖτο ὁ Λεόντιος), οἱ ὅποιοι ἐδέχθησαν ἀπὸ τὸν ὄσιον μὲ κάθη φιλοφροσύνην· ὁμῶς ὡς βάρβαροι ὅπου ἦσαν, ἐζητοῦσαν τὰ συνειθισμένα εἰς αὐτούς, ἤγουν ψωμῖα, κρασία, ἐσφαγμένα πράγματα καὶ ἄλλα τινὰ φαγητὰ ἀρμόδια διὰ κουρσάρους. Ὁ δὲ ὄσιος ἐπρόσταξε τοὺς διακονητὰς νὰ τοὺς δώσουν ἐκεῖνα, ὅπου εἶχε τὸ μοναστήριον· ἀλλ' ἐκεῖνοι δὲν ἤθελαν νὰ τὰ πάρουν, ἀλλ' ἐζητοῦσαν καὶ ἄλλα περισσότερα, ὁ δὲ ὄσιος, πηγαίνοντας εἰς τὸ μέσον αὐτῶν, τοὺς ἔλεγε μὲ ἰαβρὰν φωνὴν νὰ πάρουν ἐκεῖνα ὅπου τοὺς ἐδίδαν, διατὶ δὲν ἔχει τὸ μοναστήριον νὰ τοὺς δώσῃ ἄλλα περισσότερα. Ὅμως οἱ κουρσάροι δὲν ἤθελαν νὰ τὰ πάρουν, ἀλλὰ ὑβρίζοντας τὸν ἡγούμενον καὶ φοβερίζοντας τοὺς μοναχοὺς, κατέβησαν εἰς τὸν αἰγιαλὸν καὶ παρευθὺς ἔβαλαν φωτιὰν καὶ ἔκαυσαν τὸ καίρι τοῦ μοναστηρίου, τὸ ὅποιον βλέ-

1. Tafel. Symbol. crit. geogr. Byzant. 63.

2. Νέον Ἐκλόγιον σελ. 291.

ποντες ἀπὸ τὸ μοναστήριον οἱ μοναχοί, τὸ ἀνήγγειλαν εἰς τὸν ὄσιον, ὃ ὁποῖος ἐλυπήθη κατὰ καρδίαν καὶ πέρνοντας εἰς τὰς χεῖρας τοῦ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεολόγου, εἶπεν εἰς ἐπήκοον πάντων τῶν ἀδελφῶν. «Ὁ Θεολόγε ἠγαπημένε, ἀνίσως δὲν κήμης τὴν ἐκδίκησιν εἰς αὐτοὺς τοὺς κακούργους διὰ τὴν ζημίαν ὅπου ἔκαμαν εἰς ἡμᾶς τοὺς δούλους σου, ἤξευρε ὅτι δὲν θέλω μείνει πλέον ἐδῶ, οὐδὲ θέλω σταθῆ ἠγούμενος τοῦ μοναστηρίου σου, ἐὰν δὲν μου ἀκούσης». Αὐτὰ εἶπεν ὁ ὄσιος καὶ οἱ λόγοι του ἔγειναν ἔργα· διότι, φεύγοντας ἀπὸ τὴν Πάτμον οἱ κουρσάροι καὶ πηγαίνοντας εἰς τὴν Ἰκαρίαν, ἄραξαν μὲ τὸ νὰ ἦταν γαλήνη, καὶ ἐκεῖ ἔξαφνα ἐφύσησεν ἓνα σαγανάκι καὶ ἀσήκωσε κύματα μεγάλᾳ καὶ κατεβύθισε τὸ κάρβι μὲ ὅλους τοὺς κουρσάρους, καὶ ὅσοι ἀπὸ αὐτοὺς εὐγῆκαν εἰς τὰς ἄκρας μισοζώντανοι, ἐφονεύθησαν ἀπὸ τοὺς Ἰκαρίους. Μία γυναῖκα μένον ἐγλύτωσε διὰ νὰ κηρύττη τὸ θαῦμα, τὸ ὁποῖον ἔμαθον καὶ οἱ ἄλλοι κουρσάροι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς εἶχαν σέβας καὶ εὐλάβειαν εἰς τὸν μέγαν Λεόντιον». Παραπλήσιόν τι γεγονὸς ἐπῆλθεν οὐ πρό πολλῶν ἐτῶν ἐν Ἰκαρίᾳ, ὅπερ αἱ τοῦ τότε χρόνου ἐφημερίδες τῆς Σμύρνης ἀνέγραψαν ὡς ἐξῆς. «Ἐν νύκτα τῆς δεκάτης ἑκτῆς πρὸς τὴν δεκάτην ἐβδόμην φθίνοντος δεκεμβρίου τοῦ 1886, πλοιάριον προσορμισθὲν πλησίον τῆς παραλίου κώμης Εὐδήλος, ἀπεβίβασε συμμορίαν ληστοπειρατῶν, οἵτινες, ἀπελθόντες εἰς τὴν εἰρημένην κώμην, ἐλήστευσαν τὰ καταστήματα τοῦ Ἀνταράκη. Γιαγουρτᾶ καὶ ἄλλων, κακοποιήσαντες πολλοὺς τῶν κατοίκων καὶ ἰδίᾳ τὸν τελώνην Εὐδήλου καὶ τὸν Ἀνταράκην, διότι ἠρνεῖτο αὐτός, καθὼς καὶ οἱ λοιποί, νὰ μεταφέρωσι τὰ ἴδια αὐτῶν ἐμπορεύματα ἐπὶ τοῦ πλοίου τῶν ληστοπειρατῶν καὶ νὰ δώσωσιν εἰς αὐτοὺς χρήματα, ὅπερ ὁμως ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθησαν νὰ πράξωσιν. Εὐτυχῶς ὁ χωρικός Χαρῆλαμπος Λυμπεράκης, ὃν οἱ κακούργοι εἶχον συλλαβεῖ, ἐρχόμενος εἰς Εὐδήλον, καὶ δέσει ὅπως μὴ εἰδοποιήσῃ τινά, κατῶρθωσε νὰ διαφύγη τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν πλοίαρχον Εὐάγγελον Ἀνδρειώτην, ὅστις μετὰ τινὰ ἄλλων ἔτρεξε πρὸς τὸ ἐκεῖ πλησίον προσωρμισμένον πλοιάριόν των, ὅπερ ὁμως εἶχεν ἀναγκασθῆ παρ' ἄλλων Ἰκαρίων νὰ ἀναχθῆ εἰς τὸ πέλαγος, καὶ οὕτως οἱ ἐπὶ τῆς νήσου ληστοπειραταὶ ἐγκατελείφθησαν εἰς τὴν τύχην των, ἧτις ὁμως δὲν τοὺς ἠννόησε, διότι, εἰδοποιηθέντες καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν πέριξ δήμων Μεσσαρίας καὶ Περαιμερίας, ἔσπευσαν πρὸς καταδίωξίν των, οὓς περικυκλώσαντες ἐντὸς στενοῦ τινος κατὰ τὴν θέσιν Γιαλισκᾶρι, ἠνάγκασαν νὰ καταθέσωσι τὰ ὄπλα καὶ νὰ παραδοθῶσι. Τὴν ἐπιούσαν ὠδήγησαν αὐτοὺς εἰς τὴν πρωτεύουσάν καὶ παρέδωκαν εἰς τὴν Διοίκησιν, ἧτις τοὺς ἀπέστειλεν εἰς Χίον».

Πτωχῆς καὶ ἀγόνου, καθ' ἃ προείπομεν, τῆς Ἰκαρίας οὔσης, οὐδείς βεβήκως ἀπεπειραθῆ τὴν κατακτησιν, ἀλλ' οὐδὲ μνεῖα αὐτῆς γίνεταί ἐν τῇ ἱστορίᾳ οὐδενός τῶν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐπισυμβάντων πολέμων. Ἀνεμφισβήτητον ὁμως τυγχάνει ὅτι καὶ ἡ Ἰκαρος μετέσχε τῶν δεινοπαθημάτων τῶν περικύκλω νήσων, ἰδίᾳ δὲ τῆς Σάμου, περιελθοῦσα κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Φράγκων ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν.

Ὁ γεωγράφος τῆς Ἑνετικῆς πολιτείας Κορονέλλης¹ δίδωσι τῇ Ἰκαρίᾳ Φραγκικὴν τινα δυναστείαν ὡς κυρίαρχον τῆς νήσου. Τῷ ἔτει χιλιοστῷ ἑκατοστῷ ἐνενηκοστῷ πρώτῳ, ὁ αὐτοκράτωρ Ἰσαάκιος Ἄγγελος, ἀμείβων τὰς ὑπηρεσίας, ἃς προσήνεγκε τῷ Βυζαντιακῷ Θρόνῳ ὁ πάππος, ὁ πατήρ, ὁ θεῖος καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Σικκάρδος Βεργισιάννος, ὅστις ἦτο ἀπογενοσ τῶν ἀρχαίων κομήτων τῆς Ἰαπιδίας καὶ ἀρχῶν τοῦ Μοντεφέρτου, ἐξεχώρισεν αὐτῷ τὴν Ἰκαρον μετὰ τῆς κυριότητος τῆς Δολίχης, ἐν τίτλῳ βαρωνίας· τὴν ἐκχώρισιν δὲ ταύτην ἐπεκύρωσε διὰ Χρυσοβούλλου, ἀπολελυμένου τῷ ἐβδόμῳ ἔτει τῆς ἐπὶ τὸν θρόνον ἀναρρήσεως αὐτοῦ, ἦτοι τῷ χιλιοστῷ ἑκατοστῷ ἐνενηκοστῷ πρώτῳ ἔτει, καὶ διαλαμβάνοντος ὅτι ἐκχωρίζεται τῷ Σικκάρδῳ καὶ τοῖς αὐτοῦ ἐγγόνοις, κατὰ τὰς ἐν πρωτοτοκίᾳ, ἡ Ἰκαρος μετὰ τῆς κύκλω θαλάσσης καὶ μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῆς, τῶν γαιῶν, τῶν ἰχθυοτροφείων, τῶν ἀμπέλων, τῶν φρουρίων, τῶν ὀρέων, τῶν κοιλάδων, τῶν πεδιάδων καὶ τῶν κατοίκων, ἐν τελείᾳ κυριότητι καὶ ἐξουσίᾳ, ἀνεξαρτήτως παντός ἐτέρου, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Δολίχης ἁγίου Μιχαήλ, μέχρις ὅτου ἤθελεν ἐκλίπει ἡ ρηθείσα γεννεὰ τῶν Βεργισιάννων. Προσεῖτι ὁ αὐτοκράτωρ Ἰσαάκιος Ἄγγελος ἐπέτρεψεν αὐτοῖς ὅπως ὀνομαζῶνται Ἰππέται τοῦ ἁγίου Γεωργίου, περιβάλλωνται τὰ ἱμάτια καὶ ἐμβλήματα τοῦ τάγματος αὐτοῦ καὶ ἀπολαύωσι πασῶν τῶν νενομισμένων τιμῶν ὡς βαρῶνοι καὶ κυρίαρχοι τῆς Ἰκαρίας.

Ὁ Σικκάρδος Α' εἶχε τρεῖς υἱούς, τὸν Ἰούλιον Καίσαρα, τὸν Φαβρίκιον καὶ τὸν Βιλλάνον· ἀποθανόντος δὲ αὐτοῦ, ἔτει χιλιοστῷ διακοσιοστῷ τριακοστῷ ἐβδόμῳ, καὶ χρημάτων δόσει ἀποζημιωθέντων τοῦ Φαβρίκιου καὶ τοῦ Βιλλάνου, ἀνεδείχθη βαρῶνος τῆς Ἰκαρίας, κεκτημένος πάντα τῆς κυριαρχίας τὰ δικαιώματα, Ἰουλιος Καῖσαρ, ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ υἱός.

Ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ Α', δεύτερος βαρῶνος τῆς Ἰκαρίας, ἀπεβίωσε τῷ χιλιοστῷ διακοσιοστῷ ἐξηκοστῷ ὀγδόῳ ἔτει, καταλιπὼν δύο μὲν υἱούς, τὸν Φαβρίκιον καὶ τὸν Βερνάρδον, ὅστις προεῖλετο τὸ κλη-

¹ I. Coronelli, Isola di Rodi Tom. 1. p. 357.

ρικὸν στάδιον, μίαν δὲ θυματέρα, τοῦνομα Βιργινίαν, γάμφω δὲ προσομιλήσασαν Πέτρῳ κόμητι τῆς Πράτας.

Φαβρίκιος ὁ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος υἱός, ἐγένετο τρίτος βαρῶνος Ἰκαρίας· αὐτὸν δὲ θανόντα διεδέξατο ἐν ἔτει χιλιοστῶ διακοσιοστῶ ἐνενηκοστῶ ἐνάτῳ

Λουκίλιος ὁ μονογενὴς αὐτοῦ υἱός, τέταρτος βαρῶνος τῆς Ἰκαρίας γενόμενος, καὶ αὐτὸν, τὸ ζῆν ἔτει χιλιοστῶ τριακοσιοστῶ τριακοστῶ τρίτῳ ἐκμετρήσαντα, διεδέξατο

Ἰούλιος Καίσαρ Β' ὁ μονογενὴς αὐτοῦ υἱός καὶ πέμπτος βαρῶνος τῆς Ἰκαρίας διατελέσας, ὅστις, κατὰ τινος μὲν, περιελθὼν εἰς πόλεμον πρὸς τοὺς Γενονησίους, τῷ αὐτῷ τῆς ἀναρρήσεως αὐτοῦ εἰς τὸ τοῦ βαρῶνος τῆς Ἰκαρίας ἀξίωμα ἔτει, ἠχμλωτεύθη ὑπὲρ ἐκείνων, κατ' ἄλλους δὲ ἐξεδιώχθη ὑπὸ τῶν ἐγγυρίων.

Τῶν τίτλων μόνων τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος Β' κληρονόμος ἐγένετο ὁ Σικκάρδος Β' ὅστις ἐν ἔτει χιλιοστῶ τριακοσιοστῶ πενηκοστῶ ἐβδόμῳ μνημονεύεται ὡς κόμητι τοῦ ἁγίου Μιχαήλ, ζῶν ἐν Ἰουστινουπόλει. Μετ' αὐτὸν δὲ ἀναγράφεται ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι βαρῶνος Ἰκαρίας ὁ υἱός αὐτοῦ Φραγκίσκος Α', ζῶν ἐπ' ἴσης ἐν Ἰουστινουπόλει, καὶ ὁ τοῦτου πάλιν υἱός Φραγκίσκος Β' ὅστις ἕνεκα τῶν οἰκογενειακῶν αὐτοῦ ὑπηρεσιῶν, ἐξελέχθη τῇ εἰκοστῇ ὀγδόῃ ἰουνίου τοῦ χιλιοστοῦ τετρακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ ὀγδοῦ ἔτους ἐν Ἐνετίᾳ μέγας ἀρχιγραμματεὺς, ὡς τοιοῦτος δ' ἔφερε καὶ τὸν τίτλον πατρικίου, καὶ ὅστις ἀπεβίωσεν ἔτει χιλιοστῶ τετρακοσιοστῶ τριακοστῶ ἐνάτῳ. Μετὰ τοῦ υἱοῦ δὲ αὐτοῦ Λουδοβίκου καὶ τοῦ θείου Μάρκου Φιλίππου, οἵτινες ἀμφοτέρω ἐχρημάτισαν γραμματεῖς τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα, ἐσθέσθη ὁ κλάδος οὗτος τῶν Βεργιασίνων. Τοῖς προμνημονευθεῖσι δὲ δεόν νὰ προσθέσωμεν καὶ τὸν Λύγουστῖνον, ὅστις, ἔτει χιλιοστῶ πεντακοσιοστῶ τεσσαρακοστῶ ὀγδόῳ, ἐδημοσίευσεν ἐν Ἐνετίᾳ ποίημα ἐγκωμιαστικὸν εἰς τὸν Δόγην Φραγκίσκον Δονᾶτον καὶ ἄσμα παραμυθητικὸν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ καρδινάλειου Πέτρου Βέμβου.

Τοῦ Φραγκίσκου Α' ὁ νεώτερος υἱός Σικκάρδος Γ' διεβίωσεν ἐν Ἰουστινουπόλει, κατέλιπε δὲ υἱὸν ὀνόματι Ἰούλιον Καίσαρα Γ' ὅστις ἐγένετο πατὴρ τοῦ ἐν Μαγεντίᾳ στρατηγοῦ Χριστοφόρου, πάππου τοῦ Λουκιλίου Β' ὅστις ἕνα μόνον υἱὸν ἐγέννησεν Ἰούλιον κληθέντα, καὶ τοῦ κόμητος Ἰουλίου Καίσαρος Δ' ὅστις ἐκ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Φαβρικίου Γ' ἐγένετο πάππος τοῦ κόμητος Καίσαρος καὶ τοῦ Φραγκίσκου Γ'. Τούτων ὁ μὲν Καίσαρ ἐγέννησε τὸν Βαρθολομαῖον Α' πατέρα γενόμενον τοῦ Φαβρικίου Δ' καὶ Βαρθολομαίου Β', ὁ δὲ Φραγκίσκος Γ' ἐγέννησε τὸν κόμητα καὶ Ἰππό-

την τοῦ ἁγίου Μιχαήλ 'Ιουλίου Καίσαρα Ε' ὅστις ἔζη ἄχρι τοῦ ἑ-
τους χιλιοστοῦ ἑξακοσιοστοῦ ἑνενηκοστοῦ πρώτου, φέρων τὸν τί-
τλον βαρῶνου 'Ικαρίας καὶ εἶχε δύο υἱούς, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἑκα-
λεῖτο Διονύσιος, ὁ δὲ δεύτερος Λουδοβίκος, ἔχων καὶ τὸν τίτλον 'Ιπ-
πότου.

Καὶ ὁ μὲν Κορονέλλης τὰς ἀνωτέρω εἰδήσεις συνέλεξε παρὰ τοῦ
'Ιουλίου Καίσαρος Ε' ὅστις, ἐν ἔτει χιλιοστῶ ἑξακοσιοστῶ ὀγδοηκο-
στῶ ἐδημοσίευσεν ἐν 'Ενετίᾳ τὸ *Arnaldo Veneto*· πλὴν ἀλλ' αἱ μυθι-
καὶ καὶ ἀνυπόστατοι ἀξιώσεις πολλῶν φραγκικῶν οἰκογενειῶν, αἴτι-
νες καὶ πλαστοὺς καὶ κибδῆλους ἔτι Χρυσοβούλλου; Λόγους δὲν ὤκη-
σαν νὰ κατασκευάσωσι πρὸς ἀπόδειξιν τῆς δῆθεν προκιωνίου αὐτῶν
εὐγενείας, οὐχὶ σμικρὰς γεννώσιν ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἀκριθείας τῶν
ὑπὸ τοῦ γεωγράφου τῆς 'Ενετικῆς πολιτείας ἀναγραφομένων, οὐδὲ
δυνάμεθα ἀταλαιπωρήτως ταῦτα νὰ παραδεχθῶμεν, ἀφ' οὗ καὶ αὐτὸς
ὁ περικλεῆς μεσαιωνοδίφης Χόπφιους ἐξεφίρεν ἀμφιβολίας περὶ τού-
των ἀληθείας.¹

'Ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει κυριαρχία τῶν Φράγκων δὲν ἠδύνατο νὰ
διαρκέσῃ ἐπὶ μακρόν, διότι οὔτε στοιχεῖα μονιμότητος ἐκέκτητο, οὔτε
τὰς συμπαθείας τῶν ἐπιχωρίων προσεπέθθη νὰ περιποιήσῃ εἰς ἑαυ-
τήν· τούναντίον διὰ τοῦ ὀρησκευτικοῦ φανατισμοῦ, διὰ τῆς ὑβριστικῆς
ὑπερπροσύνης, διὰ τοῦ ἀτασθάλου αὐτῶν τρόπου οἱ ἀνεπιτήδειοι καὶ
ἀλαζονικοὶ δορυκτῆτορες τὸ μῖσος μόνον καὶ τὴν ἀπέχθειαν τῶν κα-
τοίκων τῶν χωρῶν, ἃς κατέκτησαν, ἐκαρπώσαντο, ἐχθροὶ ἄσπονδοι
παρ' ἐκείνων θεωρούμενοι. Καὶ πρῶτον μὲν τρυμνὰ κατήνεγκεν αὐτοῖς
'Ιωάννης Γ' Βατάτζης, ὁ τῆς Νικαίας αὐτοκράτωρ, ἄλλα τε ἀπ' αὐτῶν
ἀποσπάσας, ἔτει χιλιοστῶ διακοσιοστῶ τεσσαρακοστῶ ἑβδόμῳ, καὶ τὴν
'Ικαρίαν² τὴν κατὰ λυσιν δὲ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐτοκρατο-
ρίας αὐτῶν συνετέλεσεν ὁ Μιχαήλ 'Ανδρόνικος Α' ἀποδιώξας, τῆ δευ-
τέρᾳ 'Ιουλίου τοῦ χιλιοστοῦ διακοσιοστοῦ ἑξηκαστοῦ πρώτου ἔτους,
τοὺς Φράγκους ἐκ Βυζαντίου.

Τότε καὶ ἡ 'Ικαρία περιῆλθεν ὀριστικῶς ὑπὸ τῆ ἐξουσίᾳ τοῦ Βυ-
ζαντινοῦ κράτους· ἀλλὰ τίς ἄρ' ἔγε ἡ καταστασις αὐτῆς; Κα-
τ' ἐπίσημον κατὰ λόγον τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ διακοσιοστοῦ ἑξηκαστοῦ,
ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς 'Ενετίας ἀποτεθησαυρισμένον, ἐν 'Ικαρίᾳ, ὡς καὶ
ἀλλαχοῦ, ὑπῆρχον φρούρια, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς δεινὴν μετήρχοντο
πειρατείαν· ἐξ ἐπισήμου δ' ἐπ' ἴσης ἐνετικοῦ ἐγγράφου τοῦ χιλιοστοῦ
διακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ ὀγδόου ἔτους ἐξάγεται ὅτι ὑπῆρχον τότε ἐν

1. Karl. Hopf. Veneto — Byzantinische analectem p. 143.

2. Γρηγορά, Βυζ. Ἱστορ. Β. 3. 2.

Ἑλλάδι οὐχὶ ὀλιγώτεροι τῶν ἐνενήκοντα ὀνομαστῶν πειρατῶν Γενου-
ησιῶν, Λομβαρδῶν, Πισσιῶν, Γασμούλων, Λατίνων καὶ Ἑλλήνων
ἐκ τῶν Σποράδων καὶ Κυκλάδων νήσων, οἵτινες ἐξήσκουν τὸ ἐπονεί-
διστον αὐτῶν ἔργον, ἐπὶ μεγάλη ζημίᾳ ναυτιλλομένων τε καὶ ἐμπο-
ρευομένων.¹

Ἐν τούτοις ὁ τελευταῖος τῆς Κωνσταντινουπόλεως Φρᾶγκος αὐτο-
κράτωρ Βαλδουίνος, ἀπεδράς, ἀπῆλθεν εἰς Βιτέρβην τῆς Ἰταλίας·
αὐτόθι δὲ δι' ἐγγράφου συνταχθέντος τῇ εἰκοστῇ ἐβδόμῃ Μαΐου τοῦ
χιλιοστοῦ διακηριστοῦ ἐξηκαστοῦ ἐβδόμου ἔτους ἐνώπιον τοῦ πάπα
Κλήμεντος Δ' ἐξέχωρῖσεν εἰς τὸν τῆς Νεαπόλεως βασιλέα Κάρολον
τὸν Ἀνδεγαυητὸν πλείστας χώρας ἐν Ἑλλάδι, καὶ τὴν κυριότητα πα-
σῶν τῶν ἐκεῖθεν τοῦ Ἑλλησπόντου νήσων, πλὴν τῆς Λέσβου, Χίου,
Σάμου καὶ Κῶ, ἃς ἐπεφυλάχετο δι' ἑαυτὸν καὶ τοὺς αὐτοῦ ἀπογό-
νους, θέλων διὰ τῆς τοιαύτης ἐκχωρίσεως νὰ προσλάβῃ τὸν βασιλέα
ἐκεῖνον σύμμαχον πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ κράτους αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου
εἶχεν ἀποδιωχθῆ. Ἀποβιώσαντος ὁμως μετὰ ἕξ ἔτη τοῦ Βαλδουίνου
ἐκπληρώσεως τῶν πόθων αὐτοῦ, περιελθόντων δὲ μετὰ τὸν ἐκείνου
θάνατον τῶν ἐπὶ τοῦ Βυζαντίου φαντασιωδῶν δικαιομάτων τῇ μονο-
γενεῖ αὐτοῦ Ουγατρὶ Λίκκατερίνῃ, αὕτη, νυμφευσαμένη Κάρολον τὸν
Βαλδῶ, ἔτεκεν ὁμῶς υἱον Ουγατέρα, ἧτις, κληρονομήσασα, πλὴν τοῦ
αὐτοκρατορικοῦ τίτλου, καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ στέμματος τῆς Κωνσταντι-
νουπόλεως ἀξιώσεις τῆς μητρὸς, μετεβίβασε ταῦτα ὡς προῖκα εἰς Φί-
λιππον, ἡγεμόνα τοῦ Γάλλου, ὃ γάμψω προσωμίλησε. Συμφώνως
δὲ πρὸς τὰς ἀξιώσεις καὶ τὰ δικαιώματα ταῦτα, οἱ κατὰ φαντασίαν
αὐτοκράτορες οὗτοι σύμβουλοι συνεστήσαντο τὴν Μικρὴν Ἀσίαν μετὰ
τῶν παρακειμένων νήσων Οἴνουσῶν, Προκονήσου, Τενέδου, Λέσβου,
Χίου, Σάμου, Ἰκαρίας, Κῶ καὶ ἄλλων εἰς βασιλεῖον καὶ βασιλέα
αὐτοῦ ἀνηγόρευσαν τὸν Μαρτίνον Ζαχαρίαν δὲ Κάστρον, πλείστας
αὐτῷ προνομίας ἐπιβραβευσάμενοι καὶ δὴ καὶ τὸ φορεῖν σανδάλια ἐρυ-
θρᾶ πανταχοῦ πλὴν ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
ἧς ἦσαν ἀποδεδιωγμένοι, ἐθαυκαλίζοντο ὁμως ὑπὸ τῆς ἐλπίδος ὅτι
ἔμελλον μετὰ τῶν ἡμερῶν νὰ δεσπόσωσι. Τὸ δὲ δίπλωμα τῆς περιβρ-
λῆς, εὑρεθὲν ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ἐν Νεαπόλει μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου
Δομνίσκου τοῦ πρεσβυτέρου, ἔχει ἐκ τῆς λατινίδος μεταφραζόμενον ἐπὶ
λεξέως οὕτως.²

1. Κ. Παπαρηγοπούλου. Ἱστορ. τοῦ Ἑλλήν. Ἔθνους Τόμ. Ε'. σελ. 143.

2. Tutini, discorsi de sette offici ovvero de sette gradi del regno di Napoli
p. 103—Gougoza, Real grandezza de la serenissima republica di Genova Tom.
VII. p. 202.

« Ἴμεῖς Φίλιππος καὶ Λιχατερίνη σύμβιοι, ἐλέω Θεοῦ αὐτοκράτορες Κωνσταντινουπόλεως, τῶν Ῥωμαίων διοικηταὶ καὶ ἡγεμόνες Ἰάραντος, δῆλον ποιούμεν πᾶσι τοῖς ὄψοις τὸν δε τὸν Λόγον, τοῖς τε νῦν οὔσι καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις, ὅτι, φρονοῦντες παρὰ τοῦ ὑψίστου οὐρανόθεν βασιλείως τοῖς ἐπὶ γῆς βασιλεύουσιν εἶναι παραδεδομένην τὴν ἐξουσίαν τοῦ διακρίνειν τὰ μέρη τῆς ἰδίας αὐτοκρατορίας καὶ ἐκαστοῦ αὐτῶν ἐπιτρέπειν διακριδὸν τὴν κυβέρνησιν ἀνδράσιν, οἵπερ καθαρότητι τῆς καθολικῆς πίστεως διαλάμπουσιν, ἐν εὐθύτητι τοῦ λαοῦ δικάζουσι καὶ διευθύνουσιν ἐν ταῖς χώραις τὰ ὑποκειμένα αὐταῖς ἔθνη εἰς δόξαν Θεοῦ, τιμὴν τῆς ἀγίας μητρὸς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας καὶ ἡσυχίαν καταθύμιον τῶν πιστῶν τοῦ ρηθέντος ἡμετέρου Κωνσταντινουπολιτανῶν κράτους, σὺν πλήρει διασκέψει τῶν συνέτων ἅπαντος τοῦ ἡμετέρου Συμβουλίου, τῆ Ἐλλάσσονι Ἀσίᾳ, κειμένη ἐν μέρει τοῦ προμνησθέντος ἡμετέρου Κωνσταντινουπολιτανῶν κράτους, ὅπερ Ἀνατολὴ τέως ἐκαλεῖτο, Βασιλείου καὶ Δεσποτίας ὄνομα δεδώκαμεν, βουλόμενοι ὥστε Βασίλειον τῆς Ἐλλάσσονος Ἀσίας τοῦ λοιποῦ παρὰ πάντων κοινῶς καὶ γενικῶς ὀνομάζεσθαι καὶ διακρίνεσθαι καὶ διορίζεσθαι τοιοῦτο Βασίλειον ἐν ὄροις καὶ τέμασιν, οἳ ἐν ἄλλοις ἡμετέροις δημοσίοις γράμμασιν, ἅπερ ὡς νόμοις κρατεῖν βουλόμεθα, ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ διὰ τῶν ἐξηρητημένων ἡμετέρων σημάτων κεκυρωμένοις πληρέστερον καὶ ἀκριδέστερον περιγράφονται. Ἐπιθυμοῦντες τοίνυν περὶ τῆς τούτου τοῦ τῆς Ἐλλάσσονος Ἀσίας Βασιλείου καταστάσεως ἀκριβέστατα ὀρίσαι καὶ διασκοποῦντες τὴν διοίκησιν αὐτοῦ καθολικῶς τινὶ καὶ ἀφωσιωμένῳ ἀνδρὶ ἐπιτρέψαι, ὃς εἰς δόξαν Θεοῦ, τιμὴν τῆς ἐκκλησίας καὶ ἡσυχόν τε καὶ εὐτυχῆ κατάστασιν τῶν πιστῶν τοῦ Βασιλείου τοῦ θρόνου αὐτοῦ προστήσεται καὶ εἰς εὐτυχέστατα τοῦτο προᾶξει, ἐπὶ τὸ πρόσωπον τοῦ εὐγενοῦς ἀνδρὸς κυρίου Μαρτίνου δὲ Ζαχαρίου δὲ Καστροῦ, ἄρχοντος τῆς νήσου Χίου καὶ τῶν φρουρίων τῆς Καλανούζης καὶ τῆς Δαμάτης, ἀγαπητοῦ συμβούλου, οἰκείου καὶ πιστοῦ ἡμετέρου καὶ ἐπὶ τὴν δραστηριότητα αὐτοῦ (πολλὴν γὰρ πρὸς τὴν ρηθεῖσαν ἀγίαν ρωμαϊκὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐξόχῳ πρὸς ἡμᾶς ἀρσιώσει διαλάμπει, ἐξ οὗ πιστότατον χεῖ γένος τῆ τῆς πίστεως καθαρότητι ἐξέλχυσεν) τὴν ὄψιν τῆς ἡμετέρας διανοίας διηθύναντες. Βουλόμενοι δὲ αὐτόν τε καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ τῷ ρηθέντι τῆς Ἐλλάσσονος Ἀσίας Βασιλείῳ προνοητικῶς τιμῆσαι, αὐτόν τὸν κύριον Μαρτίνον βασιλέα καὶ δεσπότην τοῦ ρηθέντος Βασιλείου τῆς Ἐλλάσσονος Ἀσίας βουλῇ διεξήτασμένη ἀποδείκνυμεν, διατάσσομεν καὶ ποιούμεν καὶ αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἑκατέρου γένους κληρονόμοις αὐτοῦ, τοῖς ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ νομίμως καταγεγενημένοις, τοῖς τε γεννηθεῖσι καὶ τοῖς ὕστε-

ρον γεννηθισμένοις, ἕλον καὶ ἀκέραιον τὸ προμνησθὲν Βασιλείον τῆς Ἑλλάσσοнос Ἀσίας, οὕτω διακεκριμένον καὶ διωρισμένον δι' ὄρων καὶ τερμάτων, ἅπερ ἐν τοῖς ρηθείσιν ἄλλοις ἡμετέροις δημοσίοις γράμμασι περιέχονται, παρέχομεν μετὰ τῶν κομητειῶν, βρωσιῶν, πολιτειῶν καὶ τῶν προσκειμένων νήσων, δῆλον ὅτι τῆς Φενοτίας (!) τοῦ Μαρμαρᾶ, τῆς Τενέδου, τῆς Μυτιλήνης, τῆς Χίου, τῆς Σάμου, τῆς Μηθύμνης, τῆς Κῶ καὶ τῶν ἄλλων νήσων, φρουρίων, χωρῶν, πόλεων, οἰκῶν καὶ τῶν ἐξῆς. Οὕτω μὲν τοι, ὥστε ὁ ρηθεὶς κύριος Μαρτίνος καὶ οἱ προμνησθέντες κληρονόμοι αὐτοῦ τὸ ρηθὲν Βασιλείον τῆς Ἑλλάσσοнос Ἀσίας καὶ τῶν ἐξῆς ἐξ ἡμῶν καὶ ὑφ' ἡμῶν καὶ τοῖς ἡμετέροις ἐν τῷ ρηθέντι Κωνσταντινουπολιτανῷ κράτει διαδόχοις κρατήσουσι καὶ κικτήσονται καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς προρρηθέντας κληρονόμους καὶ διαδόχους ἡμῶν ὑπερτέρους καὶ κυρίους ἑαυτῶν ἀναγνωριοῦσιν ἀπὸ τοῦδε καὶ τοῦ λοιποῦ, διὰ διακοσίων ὀπλιτῶν ἰππέων Λατίνων καὶ τριακοσίων πεζῶν, ἐν ἵπποις καὶ ὄπλοις καὶ περικεφαλαίαις προστακόντως ἐξοπλισμένων, ἡμῶν τε καὶ τοῖς ἡμετέροις κληρονόμοις καὶ διαδόχοις παρεχομένων εἰς ἀναγνώρισιν τοῦ ἡμετέρου κράτους (ὅταν ἢ ἡμεῖς ἢ οἱ προρρηθέντες ἡμέτεροι κληρονόμοι καὶ διάδοχοι τοῦ προμνησθέντος Κωνσταντινουπολιτάνου κράτους εἴτ' ἐν ὄλω εἴτ' ἐν μέρει καὶ ὁ ρηθεὶς βασιλεὺς κύριος Μαρτίνος ἢ οἱ αὐτοῦ διάδοχοι τοῦ ρηθέντος Βασιλείου τῆς Ἑλλάσσοнос Ἀσίας ἐν ὄλω ἢ ἐν τῷ μείζονι μέρει γενώμεθα ἢ γένωνται πράγματι ἐπιτυχεῖς τῆς κτήσεως) ὑπηρετεῖν ἐν τῷ ρηθέντι κράτει καὶ ἐν ἄλλοις μέρεσι τῆς Ρωμανίας καθ' ἕκαστον ἔτος εἰς ἀναζήτησιν δήπου ἡμετέραν ἢ τῶν ρηθέντων κληρονόμων καὶ διαδόχων ἡμῶν ἀμέσως καὶ ἐν κεφαλῇ διατηρήσουσι, κατὰ τὴν συνθήειαν τοῦ ἡμετέρου κράτους καὶ τὴν χρῆσιν.

Ἄπρὸς δὲ ὁ τε ρηθεὶς βασιλεὺς κύριος Μαρτίνος καὶ οἱ προειρημένοι κληρονόμοι αὐτοῦ ἐν τῷ μέλλοντι ἐχέτωσαν, κρατεῖτωσαν, χρήσθωσαν καὶ χαιρέτωσαν ἐφ' ἅπασιν καὶ ἐφ' ἑκάστοις τοῖς ἀξιώμασι, ταῖς τιμαῖς καὶ τοῖς προτερήμασιν, ὅσα πρέπουσι τῷ βασιλικῷ καὶ δεσποτικῷ ἀξιώματι, τουτέστι πίνειν ἐν χρυσῷ, στέμμα καὶ σκῆπτρον καὶ ὑποδήματα ἐρυθρᾶ πανταχοῦ φέρειν, ἐκτὸς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει βασιλείων· ἐν αὐτοῖς μὲντοι τοῖς βασιλείοις ὑποδήματα δεσποτικὰ καὶ τὰλλα βασιλικὰ καὶ δεσποτικὰ παράσημα φορεῖν καὶ κομίζειν ἐξέστω αὐτοῖς, καὶ ἰσχυέτωσαν κατὰ τὴν βασιλικὴν καὶ δεσποτικὴν χρῆσιν καὶ συνθήειαν τοῦ Κωνσταντινουπολιτάνου κράτους τοῦ μνημονευθέντος, ἀφ' οὗ ἤδη τὴν προρρηθεῖσαν τιμαριωτικὴν ὑποταγὴν ἀνήρ εὐσεβέστατος ὁ φεράτωρ Ἰουβεφόρτης ὁ Κωνσταντινουπόλιτης, ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἱεροκηρῦκων, ἀρχιεπίσκοπος ἑφημεριος, οἰκείος καὶ ἰψωσιω-

μένος ἡμῖν. ἐπίτροπος καὶ διαγγελεὺς ἰδικῆς τοῦ αὐτοῦ κυρίου Μαρτίνου τοῦ βασιλέως εἰς τὰ προτεθειμένα δι' ἐπιστολῶν αὐτοῦ νομίμως τεταγμένος ἵνα ἐνώπιον ἡμῶν ἐπικυρώσῃ αὐτὰ, ἀγαθῆ καὶ εὐχαρίστῳ βουλήσῃ, ἀντὶ τοῦ ρηθέντος κυρίου Μαρτίνου καὶ τῶν αὐτοῦ προειρημένων κληρονόμων καὶ διαδόχων, ἡμῖν καὶ τοῖς ἡμετέροις κληρονόμοις καὶ διαδόχοις ἐκουσίως διοίσῃ καὶ σπουδάσῃ προέτεινε καὶ ὑπέσχετο, καὶ εἰς τὰς ἡμετέρας χεῖρας ἀντ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως κυρίου Μαρτίνου, ἐξαιρέτον ὑπακοῆς σέβας καὶ τῆς πίστεως τὸν ὄρκον παρέδωκε. Προχειριζόμενοι αὐτοπροσώπως τὸν αὐτὸν φράτορα Ἰουρεφόρτην ἐπίτροπον καὶ κριτὴν τοῦ εἰρημένου κυρίου Μαρτίνου τοῦ βασιλέως ἀντ' αὐτοῦ τοῦ κυρίου Μαρτίνου καὶ τῶν προειρημένων κληρονόμων καὶ διαδόχων τοῦ προλεχθέντος Βασιλείου τῆς Ἑλλάσσοδος Ἀσίας καὶ ἀπάντων τῶν ἄλλων καὶ τῶν ἐξῆς διὰ τῶν ἡμετέρων δακτυλίων, ὡσπερ εἴθισται, πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας καὶ πίστεως τῆς ἡμετέρας μεγαλειότητος καὶ γενομένης ὁμολογίας τῆς ὑποτελείας, εἰς μαρτύριον τούτου διὰ τῶν ἐξηρητημένων σφραγίδων διετάξαμεν ἐξασφαλισθῆναι αὐτόν.

» Ἐξεδόθη ἐν Νεαπόλει διὰ χειρὸς τοῦ κυρίου Ροβέρτου Δεπαγκιάνου, καθηγητοῦ τοῦ δικαίου, ἀγαπητοῦ συμβούλου, ἔτει πωτηρίῳ αὐτῆς τῆς κδ' μαίου, ἰνδικτιῶνος ἡπ.

Ἡ δὲ τῶν Ζαχαριῶν οἰκογένεια, ὑπὲρ ἐνὸς τῶν μελῶν τῆς ὁποίας ἀπολέλυται ὁ ἀνωτέρω Χρυσόβουλλος Λόγος, προσονμαζομένη καὶ Di Castro ἢ Di Castello ἐκ τῆς συνοικίας, ἐν ἣ ἔκειτο ὁ οἶκος αὐτῶν, κατετάσσετο, κατὰ τὴν δεκάτην τρίτην ἑκατονταετηρίδα, ἐν ταῖς πλουσιωτέραις καὶ ἰσχυροτέραις οἰκογενείαις τῆς Γενούης. Ἐπει χιλιοστῶ διακοσιοστῶ ὀγδοηκοστῶ ἐνάτῳ, ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εἶχεν ἀποβιώσει ὑπέργηρος ὁ Ζαχαρίας, υἱὸς ὁμωνύμου Ζαχαρίου, ἐξ καταλιπῶν υἱοῦς, ὧν μνημονευτέροι ὁ Ἐμμανουὴλ καὶ ὁ Βενέδικτος. Τούτων ὁ πρῶτος, ἀπελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν, κατώρθωσε διὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀνδρείας καὶ πανουργίας νὰ προσελκύσῃ τὴν εὖνοιαν τοῦ αυτοκράτορος Μιχαὴλ Παλαιολογοῦ, ὅστις παρεχώρησεν αὐτῷ, ἔπει χιλιοστῶ διακοσιοστῶ ἐβδμηκοστῶ πέμπτῳ, τὴν Φώκαιαν μετὰ τῶν παρακειμένων ὀρέων καὶ τῶν στυπτηριωρυχείων αὐτῆς· ἐκτήσατο δὲ ὁ Ἐμμανουὴλ Ζαχαρίας ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῆς στυπτηρίας καὶ ἐξ ἄλλων κερδοσκοπικῶν ἐπιχειρήσεων πλοῦτον πολύν, καὶ ἀπεβίωσε καταλιπῶν ἐννέα τέκνα ἐν ἡλικίᾳ μικρᾷ, ὧν εἰς ἐγένετο Τεδίκιος, ὁ ὀψιαιτέρον ἐπὶ μακρὸν διατελέσας διοικητὴς Φωκίας.

Τὸν Ἐμμανουὴλ ἀποβιώσαντα διεδέξατο ὁ οὐχ ἦττον ρέκτης ἀδελφὸς αὐτοῦ Βενέδικτος, ὅστις διέπρεψεν ἐν διαφόροις πολέμοις, ἀγω-

νισόμενος εὐτόλμως πρὸς ὑπερήσπισιν τῆς ἐν Συρίῃ Τριπόλεως καὶ τῆς ἐν Παλαιστίνῃ Πτολεμαίδος· ὧν δὲ ἄσποδος τῶν Ὀσμανιδῶν ἐχθρὸς καὶ συμπράττων τῷ πάππῳ Βονιρατίῳ Π' μέγιστα κατηνάλωσε ποσὰ ἐκ τῆς κολοσιαιᾶς αὐτοῦ περιουσίας εἰς σχέδια πρὸς ἀνάκτησιν τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἄλλ' ἢ κατὰ τὸ χιλιοστὸν τριακοσιοστὸν πρῶτον ἔτος παρασκευασθεῖσα σταυροφορία ἀπέτυχεν ἕνεκα τῆς ἀντιζηλίας τῶν θαλασσιῶν ναυτικῶν κρατῶν καὶ ὁ Βενέδικτος ἐξήκολούθησε διατρίβων ἐν Φωκαίῃ· ἀναγκασθεὶς δὲ ἵνα ἐξ αὐτῆς ἀποδημήσῃ τὸ ἐπιόν ἔτος, διώρισε διοικητὴν τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ Τεδίκιον, ὅστις ἐπὶ τοῖς ἔχνεσι τοῦ θεῖου αὐτοῦ βαινῶν, ὑπερήσπισε λίαν ἐπιτυχῶς τὴν πόλιν κατὰ τῶν ἐπιθέσεων τῶν γειτόνων Ὀσμανιδῶν. Κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν ταύτην, αἱ παρακείμεναι νῆσοι Χίος, Σάμος, Ἰκαρος καὶ Κῶς διετέλουν ἐν οἰκτρᾷ καταστάσει, τῶν πειρατῶν ὁμητηρίοις χρωμένων αὐταῖς· τὴν τοιαύτην δὲ κατάστασιν ὁ Βενέδικτος, πλεύσας εἰς Ἀνατολήν, ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ τρίτῳ, μετὰ στόλου ἰκανοῦ, ἠθέλησε νὰ καταπαύσῃ, παρακαλέσας τὸν αὐτοκράτορα Ἀνδρόνικον ἢ νὰ πέμψῃ εἰς Χίον φρουρὰν ἐπαρκῆ ἢ νὰ ἐκχωρίσῃ τὴν νῆσον αὐτῷ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ αὐτοκράτωρ δὲν ἀπήντησεν εἰς τὴν τοιαύτην πρότασιν ταχέως, ἐκεῖνος κατέλαβεν, ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ τετάρτῳ, αὐθαρέτως τὴν νῆσον· ὀψιαιότερον ὅμως ἔλαβεν ἀπάντησιν τοῦ αὐτοκράτορος, παραχωροῦντος αὐτῷ ὡς ὑποτελεῖ τὴν Χίον ἐπὶ δεκαετίαν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ κυματίζῃ, ὡς καὶ πρότερον, ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων τῆς πόλεως ἢ αὐτοκρατορικῆς σημαίας, ὁ δὲ Βενέδικτος νὰ μὴ ὑποχρεῶται εἰς τέλεσιν ὠρισμένου φόρου, ἀλλ' εἰς αὐτοπροαίρετόν τινα ἀπλῶς εἰσφορὰν. Οὕτως ἄρα ὁ Βενέδικτος, κύριος τῆς Χίου γενόμενος, ὠχύρωσε τὴν πόλιν, ἀνήγειρε τοὺς καταπεπτωκότας οἴκους καὶ ἐξεκαρπούτο τὴν μαστίχην τῶν σχοίνων, ἄχρι τῆς ἐν ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ ἐβδόμῳ ἐπεληθούσης τελευτῆς αὐτοῦ.

Τοῦ Βενεδίκτου διχδοχος ἐγένετο ὁ ἐν Γενούῃ τὰς διατριβὰς ποιούμενος πρωτότοκος υἱὸς αὐτοῦ Παλαιολόγος, ὅστις, εἰς Χίον μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον ἐλθὼν, ἐζήτησε παρὰ τοῦ ἐξαδελφοῦ αὐτοῦ Τεδικίου λόγον περὶ τῆς ἐν Φωκαίῃ πενταετοῦς αὐτοῦ διοικήσεως· μὴ εὐχαριστηθεὶς δ' ἐκ τοῦ ὑποβληθέντος ἐλέγχου, ἀπέβλαεν αὐτὸν καὶ διοικητὴν Φωκαίας κατέστησε τὸν Ἀνδρέαν Καττάνεον Δελλὰ Βόλταν, σύζυγον τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Αἰλιανῆς. Τότε ὁ Τεδίκιος, ἐκδικούμενος, ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἐν Καλλιουπόλει Καταλωνίους καὶ συμμάχους αὐτοὺς προσλαβὼν, συνεπῆλθε κατὰ τῆς Φωκαίας, ἧτις, πολιορκηθεῖσα, ἐξεπορθήθη καὶ οἰκτρῶς ἐλεηλατήθη. Ὁ δὲ Παλαιολόγος Ζηχρίας, ἐξήκολούθων, ὡς καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, τὰς μεγάλας

κερδοσκοπικὰς πράξεις ἐπὶ τῶν μαστιχοσχοίνων ἐν Χίῳ καὶ τῶν στυπτηριωρυχείων ἐν Φωκαίᾳ. προσεπορίσθητο ἄπειρα πλοῦτη καὶ διώκησε τὴν Χίον μέχρι τοῦ ἐν ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ δεκάτῳ τετάρτῳ ἐπελθόντος θανάτου αὐτοῦ, ἀφ' οὗ ἤδη, μικρὸν πρότερον, εἶχεν ἐπιτύχει παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου νέαν ἐπικύρωσιν τῆς ἐπὶ τῆς Χίου κυριαρχίας αὐτοῦ δι' ἕτερα πέντε ἔτη. Τελευτήσας δὲ οὗτος, κατέλιπε δύο υἱούς, τὸν Μαρτῖνον καὶ τὸ Βενέδικτον Β' οἷς βραχὺ πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐκληροδότησε τὴν Χίον, κληροδοτήσας σύναμν τὰς δύο Φωκαίας Ἀνδρέᾳ Καττανέῳ, τῷ θείῳ αὐτῶν.

Ὁ Μαρτῖνος, καὶ ὁ Βενέδικτος Β' διαδεχόμενοι τὸν ἐχυτῶν πατέρα ἐν τῇ κυριότητι τῆς Χίου καὶ συνηνωμένην ἔχοντες τὴν ἐξουσίαν, ἀπέκρουον ἐπιτυχῶς τοὺς τε Τούρκους καὶ Καταλωνίους πειρατὰς. Μαρτῖνος δὲ ὁ πρεσβύτερος τῶν ἀδελφῶν, ἀνδρεῖος καὶ τολμηρὸς ὢν, ἐπὶ τοσοῦτον ἐφείλκυσε τὴν εὐνοίαν τοῦ ἡγεμόνος τῆς Ἀρχαίας Φιλίππου τοῦ ἐκ Ἰάραντος, ἐπιτίτλου αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὥστε οὗτος μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Λικατερίνης Βαλαῶ, κατὰ τὸν καταχωρισθέντα ἀνωτέρω Χρυσόβουλλον Λόγον, ἀνηγόρευσε τὸν Μαρτῖνον βασιλέα τῆς Ἑλλάσσοδος Ἀσίας καὶ ἐξεχώρισεν αὐτῷ ἄλλας τε νήσους καὶ τὴν Ἰκαρίαν.

Οὕτως ἄρα οἱ δύο ἀδελφοὶ συγκυριαρχοῦντες, ἐπέτυχον παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου, ἐν ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ δεκάτῳ ἐνάτῳ νέαν παράτασιν τῆς ἐχυτῶν κυριαρχίας δι' ἕτερα πέντε ἔτη· μετὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον, οἱ ἀδελφοὶ περιῆλθον, φαίνεται, εἰς ἐρίδας πρὸς ἀλλήλους, ἄγνωστον ὅμως τυγχάνει τίνι τρόπῳ κατῶρθωσεν ὁ Μαρτῖνος καὶ ἀπολειφθῆς μόνος τῆς Χίου κύριος, δι' ὅπερ ἡ καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος παραχωρηθεῖσα, ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ εἰκοστῷ τετάρτῳ, ἐπὶ ἑτέραν πενταετίαν ἐπικύρωσις ἐγένετο ἐπ' ὀνόματι τοῦ Μαρτῖνου, ὅστις ἐξεκολούθει κυριαρχῶν καὶ πολεμῶν τοὺς Τούρκους μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιτυχίας.

Ἀλλ' ἡ προστατεία ἦν ὁ Μαρτῖνος παρεῖχε τοῖς Λατίνοις, προὔκαλει τὴν δυσμένειαν καὶ τὴν ἀποστροφὴν τῶν ὀρθοδόξων Χίων, οἵτινες ἀπεδέχοντο τὴν κατ'ἀλλήλων εὐκαιρίαν ὅπως ἀποτινάξωσι τὸν ζυγὸν τῶν ἀλλοτρίων· ὅθεν μόλις ἀνελθόντι ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἀνδρονίκῳ τῷ Νεωτέρῳ πέμψαντας αὐτῷ οἱ Χῖοι ἕνα τῶν προῦχόντων, Λέοντα τὸν Καλόθετον, ὑπέδειξαν τὰς πλουσίας τῆς ἐχυτῶν νήσου προσόδους καὶ εἰς ταύτας τὴν προσοχὴν τοῦ αὐτοκράτορος ἐφελκύνοντες, ἐξελιπάρουν αὐτὸν ἵνα δύναμιν ἀποστείλῃ καὶ αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ Γενουηνσίου δυναστού ἐλευθερώσῃ, τὴν ἰδίαν σύμπραξιν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ τοιοῦτου ὑπισχνούμενοι. Ταύτωχρόνως δὲ καὶ

ὁ Βενέδικτος, ὅστις, σφετερισθεὶς ἑξακισχίλια ὑπέρπυρα ἐκ τῶν προσόδων τῆς Χίου, διετέλει εἰς ρῆξιν πρὸς τὸν Μαρτῖνον, εἶχε καταφύγει πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ἐξαιτούμενος βοήθειαν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Ἐκ τούτων ἀφορμὴν λαβὼν ὁ Ἀνδρόνικος καὶ ἐπειδὴ ἔληγεν ἡ χορηγηθεῖσα τελευταία πενταετῆς ἐπικύρωσις τῆς κυριαρχίας, διέταξε τὸν Μαρτῖνον νὰ κατεδαφίσῃ ὃ εἶχεν ἀνεγείρει νέον φρούριον καὶ ἀπέλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς ἀνανέωσιν τῆς συνθήκης· τοῦ Μαρτίνου δὲ μὴ ὑπακούσαντος, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐξοπλισμοὺς προβάντος, ὁ αὐτοκράτωρ ἐξέπλευσε, τῷ φθινοπώρῳ τοῦ χιλιοστοῦ τριακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ ἐνάτου ἔτους, κατὰ τῆς Χίου μετὰ ἰσχυροῦ καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐξηρτισμένου ἐξ ἑκατὸν πέντε πλοίων στόλου, ὅστις ἐν βραχεῖ ἐκυρίευσεν τῶν κεντρικωτέρων θέσεων τῆς νήσου. Μετ' ἀσθενῆ ἀντίστασιν ὁ Μαρτῖνος, ἀφ' οὗ ἀπέβαλε τρεῖς αὐτοῦ γαλέρας καὶ ἐξεδιώχθη τῶν τειχῶν μετὰ ὀκτακοσίων στρατιωτῶν, ἠναγκάσθη ἐπὶ τέλος νὰ παραδοθῇ· καὶ τῇ μὲν συζύγῳ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ Βαρθολομαίῳ καὶ Κεντηρίῳ μετὰ τῆς συνοδείας καὶ τῶν θησαυρῶν αὐτῶν ἐπετράπη ἡ ἐκ τῆς νήσου ἐλευθέρως ἀναχώρησις, ὁ δὲ Μαρτῖνος ἀπήχθη σιδηροδέσμιος εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα ἔμεινε καθειργμένος ἄχρι τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ τριακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ὀγδόου, ὅτε ἀπηλευθερώθη τῇ μεσιτεῖᾳ τοῦ πάπα καὶ τοῦ τῆς Γαλλίας βασιλέως. Μετὰ τινὰ δ' ἔτη προσεχώρησεν εἰς τὸν σταυροφορικὸν στρατὸν τὸν ἐστρατεύσαντα πρὸς ἄλωσιν τῆς Σμύρνης, αὐτόθι δὲ, πολεμῶν γενναίως, ἐφονεύθη τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ τριακοσιοστοῦ τεσσαρκοστοῦ πέμπτου ἔτους, καὶ τοιοῦτο τέλος ἔσχεν ὁ κατ' ὄνομα βασιλεὺς τῆς Ἑλλάσσοнос Ἀσίας καὶ δὴ καὶ τῆς Ἰκαρίας.¹

Ἀνακτηθέντος, καθ' ἃ προείπομεν, τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Γ. Βατάτζη, ἡ Ἰκαρία, τίτλῳ μὲν διετέλει ὑπὸ τῆ ἐξουσίᾳ τοῦ Βυζαντιακοῦ κράτους, πράγματι δὲ εἰς τὴν διακρίσιν τῶν λυμαινομένων τῶ Αἰγαῖον πειρατῶν ἢ τῶν ἐξ Ἑσπερίας τυχοδιωκτῶν, δι' ὅπερ καὶ οἱ ἐγγώριοι ἠναγκάσθησαν πολλαχοῦ τῆς νήσου νὰ ἐγείρωσι φρούρια καὶ πύργους ἵνα ἐν αὐτοῖς καταφεύγωσιν, ἀνάγκης οὔσης· ἐρείπια δὲ τοιούτων φρουρίων ἄχρι τοῦ νῦν περισώζονται, ἰδίως ἐν τῷ βορείῳ τῆς νήσου μέρει, ἔνθα τεσσάρων τοιούτων ἀπαντῶσι λείψανα.

Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου ἡ Χίος εἶχε περιέλθει εἰς τὴν κυριότητα τῶν ἐκ Γενούης Ἰουστινιανῶν, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Παλαιολόγος, μὴ δυνάμενος νὰ ἀνακτήσῃ αὐτήν, προσεπάθησε νὰ διασώσῃ τοῦλάχιστον τὴν ἡγεμονικὴν αὐτοῦ ἀξιοπρέπειαν, δεικνύων

1. Ersch und Gruber, Encyclopädie I Section theil 68 p. 308.

τρόπον τινά ὅτι οἰκείᾳ τῇ προαιρέσει ἐξεχώρισε τὴν νῆσον ἐκείνην τοῖς Ἰουστινιάναις. Κατ' ἀκολουθίαν ἀπέλυσε, τῇ ὀγδόῃ Ἰουνίου τοῦ χιλιοστοῦ τριακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ τρίτου ἔτους, Χρυσόβουλλον Λόγον, δι' οὗ παρεχώρει, ἀντὶ ἐτησίου φόρου πεντακοσίων χρυσῶν ὑπερπύρων, τὴν νομὴν τῆς Χίου εἰς τοὺς Ἰουστινιάνας, οὓς ἐξεπροσώπουν ὁ Ἰωάννης Ὀλιβιέρης καὶ ὁ Ραφαὴλ Φορνέτος· διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον ὀψικίτερον, εἴτ' οὖν τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ Ἰουνίου τοῦ χιλιοστοῦ τριακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ ἐβδόμου ἔτους, ἠναγκάσθη δι' ἐτέρου Χρυσοβούλλου Λόγου νὰ παραχωρήσῃ τοῖς Ἰουστινιάναις, ἐκπροσωπούμενοις ὑπὸ τοῦ Θωμᾶ Ἰουστινιάνου Λόγγου, τὴν νομὴν καὶ τῆς Σάμου, Ἰκαρίας, Οἰνουσῶν, Παναγίας καὶ Φωκαίας, ἃς ἔργω πολλὰ ἔτη πρότερον ἐκείνοι ἐνέμενοντο. Μία τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἀποτελουσῶν τὴν *Μαύραν*, δῆλον ὅτι τὴν μετοχικὴν ἐταιρίαν, ἣτις ἐκυρίευε τῆς Χίου, ἢ τῶν Ἀρανζίων, ἐκχώρισεν τῇ οἰκογενεῖᾳ Ρικανέλλη τὴν ἐπὶ τῆς νήσου τχύτης μετοχικὴν αὐτῆς μερίδα, ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ τριακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ δευτέρου, τουτέστιν ἐν ἔτος πρὶν ἢ διὰ τοῦ Χρυσοβούλλου αὐτοῦ ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Παλαιολόγος νομιμοποίησεν τὴν ὑπὸ τῶν Γενουησίων κατοχὴν τῆς Χίου, τὴν κατὰ διαδοχὴν κυριότητα τῆς Ἰκαρίας, ἣτις ἀπὸ τοῦ χιλιοστοῦ τετρακοσιοστοῦ δεκάτου τρίτου ἔτους εἰς κομητεῖαν συστάσα, ἔδωκε τοῖς Ἀρανζίοις τὸν τίτλον κόμητος. Ἐξηκολούθησε δὲ ἡ οἰκογένεια αὕτη δεσπόζουσα μέχρι τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ τετρακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ τετάρτου τῆς Ἰκαρίας, καὶ κόμητες τῆς νήσου τχύτης ἐκ τῶν Ἀρανζίων ἀναγράφονται οἱ ἐπόμενοι.

Φραγκίσκος Α' ἀπὸ τοῦ ἔτους 1362—1382, νυμφευσάμενος τὴν Μαρίαν Βόττα.

Ραφαήλ Α' υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω Φραγκίσκου Α' ἐν ἔτει 1398, νυμφευσάμενος τὴν Ἰσαβέλλαν Δονδεδέο καὶ ἀποβιώσας ἐν ἔτει 1411. Ἐκγονοὶ δὲ τοῦ Φραγκίσκου Α' ἐγένοντο.

Φραγκίσκος Β' κόμης Ἰκαρίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1413, νυμφευτάμενος τὴν Μαρίαν Βόττα καὶ τελευτήσας τῷ ἔτει 1451 καὶ

Βαρνάβας θανὼν ἐν ἔτει 1461.

Ραφαήλ Β' υἱὸς τοῦ Φραγκίσκου Β' κόμης Ἰκαρίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1451, νυμφευσάμενος τὴν Λεονόρην Κάμπη, τελευτήσασαν ἐν ἔτει 1481· ἀπεβίωσε δὲ οὗτος τῷ ἔτει 1484.

Ἡ οἰκογένεια ἄρα τῶν Ἀρανζίων, οἱς ἐξ ἀνταλλαγῆς τῶν Μονέων περιῆλθεν ἡ κυριότης τῆς Ἰκαρίας, ἐδέσποσεν αὐτῆς ἐν τίτλῳ κομητείας ἐπὶ ἑκατὸν εἴκοσι δύο ἔτη.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ἐκ ποιήματος ἀναγομένου εἰς τὴν μεταξὺ

1346—1566 ἐποχὴν καὶ ὑπὸ Ἀριστοτέλους Φοντριέ ἐν Ἰκαρίῳ συλλεχθέντος ἀνακοινωθέντος δ' ὑπ' αὐτοῦ τῷ Οὐίλλιελμῳ Ράμσει, ὃς καὶ ἐδημοσίευσεν αὐτό, γνωρίζεται ἡμῖν καὶ ἐπίθεσις τις γενομένη ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ πρὸς ἄλωσιν τοῦ φρουρίου αὐτῆς· τὸ δὲ ποίημα ἔχει ὡς ἑξῆς.¹

Ρῆμα τῆς ἀλώσεως τοῦ ἀρχαίου φρουρίου, δηλοῦν κάστρον
τῆς Ἰκαρίας εἰς τὸν Κοσκινᾶ τοῦ τμήματος Μεσαρίας.
Ἀνάθεμα τὸ Γκέροβα μὲ τότε Κρηγοράφτη
ποῦ πῆγαν γὰ πατήσουσι τῆς Νικαριᾶς τὸ κάστρο,
ὅποῦ ἔταν κάστρι ἑξακουστό, παρτοῦ ἑξακουσμένο.
Σὺν ἤρτασι, ἐρύξασι μπροστὰ εἰς τὸ Φανᾶρι,
ἔρβῶν ρίγρον τῆς ἄγκουρες, πίσω τὰ παλαμάρια,
κ' ἐπάνω εἰς τὴν ὄστρια ρίγρον τῆς σιγορῶντζαίς
Ἐκ' ἠῆρασι τὸν Ποδατᾶ, ὅποῦ καὶ γνωρίζει
τὴν γύκτα τὸν σκοπεύσασι κ' ὀλορυχτῆς ἐξάλα
καὶ μέσα ταῖς βραθναῖς ἀγκαῖς ἢ Ἰψηλαῖς γεμῶσαν
καὶ σὺν ἐγλυχογάρισσε, ἐπῆξαν ἢ Ἀτζίδαις
καὶ ὅταν ἠρεφάρασι ε' τὸν κάμπο τοῦ Φιλίππου,
ἐκεῖ φωνὴν ἐβγάλασι γ' ἀκούσουν ἀφ' τὸ κάστρο.
Κανένας δὲν εἰρέθηκε ἀπόκρισιν γὰ πέψη,
μογάγα ὁ κακόβουλος ὁ γέρον ὁ Ἀτζίδης·
—Μπαῖς καὶ θυροεῖς, ὦ Γκέροβα, καὶ σέ, ὦ Κρηγοράφτη,
πῶς εἰν' τὰ δώδεκα νησιά, ὅποῦ τ' αἰγματοπίξεις,
καὶ ὅλα τὰ κάστρα πολεμῆς καὶ ὅλαις ταῖς γόραις πέργεις;
Ἐδῶ ἔναι κάστρο φοβερό, παρτοῦ ἑξακουσμένο,
ε' τοῦ βασιλειᾶ τῆς κάμαραις τῶρον σταμπαρασιμένο,
γιὰ γᾶρθουν οἱ ἐγγυὰ ἄδελφοὶ οἱ καστροπολεμίταις
τότε γὰ πολεμήσετε, γ' ἀντιπαρταγθῆτε.
—Καὶ ποῦ ἔναι τοὺς οἱ ἐγγυὰ ἄδελφοὶ γ' ἀντιπαρταγτοῦμε;
—Μιὰν ἀδελφὴν παρτρέουσι ἐπάνω ε' τὴ Λαγκάδα.
Τότες κ' αὐτοὶ σιμῶσασι μὲ τόση γρηγοράδα,
γρηρίζουν, τριγρηρίζουν το, παραδομὸν δὲν ἔχει.
Κ' ἕνας μικρὸς ἀπ' ὄλους των, π' ἀναθεματισμένος,

1 W. M. Ramsay, The Journal Hellenic studies Tom. 1. p. 294.

ἦταν περίσσα ἀπ' αὐτοὺς πο.λ.λὰ δασκα.λεμέρος,
καὶ βγά.λ.λει τὰ μαγαίρια του καὶ κάμει τὰ σκυ.λάκια,
καὶ ὄ.λοι του κο.λουθήσασι γὰ κάμουνσι ρισά.λτα,
κ' ἓνα κορίττι κάθεται ἀπανωδιὸ τοῦ κάστρου
καὶ στέκει καὶ παρακα.λεῖ ἐξ ὄ.λης τῆς καρδιᾶς του.
—“Αγιε μου Γιώργι Δοργανᾶ, μεγάλο ἔν τῶνομά σου,
μεγά.λη ποῦ ἔν ἡ χάρις σου καὶ τὸ προσκύνημά σου
γὰ σὲ γω τὴν π.λακίτζα μου καὶ πᾶρω δέκα κάτω.
Καὶ ρίγνει τὴν π.λακίτζα τῆς καὶ πέρνει δέκα κάτω,
καὶ ξαναδεντερόνει τὴν κ' ἐσχότωσε πενήντα,
καὶ πᾶ.λιν ξανατρίτωσε καὶ πᾶσιν ἐνενήντα.
“Ἐνας ἀπὸ τ' ἀνάθεμα ἀπὸ τοὺς Χα.λικάδες,
αὐτὴν τὴν κόρην ἀγαπᾷ, μὰ κείνη δὲν τὸν δέχει,
εὐθὺς αὐτὸς ἐπρόβα.λεν ἀπάνω ε' τὸ μπετιένι
—“Ἐνα κορίττι κάθεται ἀπανωδιὸ τοῦ κάστρου,
αὐτὸ γὰ μου χαρίσητε κ' ἐγὼ γὰ σᾶς διδάξω.
Κ' αὐτοὶ τοῦ ἵπεσγέθησαν πῶς θὰ τοῦ τὸ χαρίσουν
καὶ ἄ.λ.λα πο.λ.λὰ δωρήματα ὥστε γὰ τὴν ἀνοίξῃ.
Καὶ τὰ κ.λειδιά των ἔρριξε ἔξω ἀπ' τὸ μπετιένι,
τότε αὐτοὶ ἐμπήκασιν ὄ.λοι ἀρματομένοι.
Οἱ πεντε γυιοὶ τῆς Κώσταινας, οἱ καστρο.πο.λεμίταις
ἀρπάξαν τὴν μαρού.λα τους, μὲς τὸ Ηριόνι πᾶσιν.

Τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β' ἀλούσης. οἱ κύριοι τῆς Χίου Ἰουστινιάναι ἐπέτυχον διὰ χρηματικῆς δόσεως τετρακισχιλίων δουκῶν οὐ μόνον νὰ διατηρηθῶσιν ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ διατηρήσωσιν ὑπὸ τὴν ἐαυτῶν κυριαρχίαν τὴν τε Σάμον καὶ τὴν Ἰκαρίαν, τὰς ὁποίας ὁμῶς ἀδυνάτως εἶχον ἵνα ὑπερασπίσωσι κατὰ τῶν ἀδιαλείπτως ἐπιτιθεμένων καὶ λυμαινομένων αὐτὰς πειρατῶν. Ἐμείναν δ' ἐν τῇ τοιαύτῃ καταστάσει ἀμφοτέραι ἐκεῖναι αἱ νῆσοι ἄχρι τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ τετρακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ πέμπτου, ὅτε, τῶν ἀλαστόρων πολλαπλασιασθέντων, οἱ Ἰουστινιάναι καλὸν ἄμα καὶ φιλάνθρωπον ἔκριναν νὰ μεταφέρωσιν εἰς Χίον τοὺς κατοίκους τῆς Σάμου καὶ Ἰκαρίας καὶ ἀοικήτους τὰς νήσους ταύτας καταλίπωσι.¹ Τοῦτο δὲ καὶ ἐγένετο, τῶν πλείστων Σαμίων καὶ Ἰκαρίων εἰς Χίον

1. Carlo Pagano, dell' imprese e del dominio dei Genovesi nella Grecia p. 87

μετοικητάντων· ἀλλὰ καὶ οἱ ὀλίγοι ἐν Ἰκαρίῃ ἀπολειφθέντες κάτοικοι, διηνεκῶς ὑπὸ τῶν πειρατῶν ἐνοχλούμενοι ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς τὸν τὸ ἐλληνικὸν πέλαγος παραπλέοντα, ἔτει χιλιοστῶ τετρακοσιοστῶ ὀγδοηκοστῶ πρώτῳ, μετὰ δύο γαλερῶν τοῦ Ἱεροσολυμητικοῦ τάγματος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Ἰππότην Κάρολον Ἀλεμᾶνον, ἐκλιπαροῦντες, ἵνα ἐπὶ τῶν ἑαυτοῦ πλοίων ἐκείνους παραλάβῃ καὶ εἰς Ρόδον μεταφέρῃ, διότι ἐπόθουν νὰ γείνωσιν ὑποτελεῖς τοῦ Ἱεροσολυμητικοῦ τάγματος. Ὁ δὲ ἔγραψε περὶ τούτου τῷ Μαγίστρῳ καὶ τῷ Συμβουλίῳ τοῦ τάγματος, ὑδηγίας ζητῶν· ἀλλ' εἰς ἀπάντησιν ἔλαβεν ὅτι τὸ τᾶγμα οὐδαμῶς εὕρισκε συμφέρον νὰ ἀναμιχθῇ εἰς τὰ τῆς νήσου ἐκείνης. Οὕτως ἄρα ἔμεινεν ἡ Ἰκαρία ὀνόματι μὲν ὑπὸ τῆ δεσποτείας τῶν Γενουηνσίων, πράγματι ὁμως ἀνεξάρτητος, μέχρι τοῦ χιλιοστοῦ πεντακοσιοστοῦ πρώτου ἔτους, καθ' ὃ ὑπέκυψεν ὀριστικῶς ὑπὸ τῷ κράτει τῶν Τούρκων.¹

Κατ' ἐγχώριον παράδοσιν, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ Ἰκαρία ἔμεινεν ἀοίκητος, τῶν ἐγχωρίων ἀπελθόντων εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἔνθα καὶ χωρίον εὕρηται ἀπὸ τῶν ἀποίκων ἐκείνων τὸ ὄνομα προσλαβόν. Πράγματι, ἐν τῇ ἐπαρχίῃ Ἀδριανουπόλεως ὑπάρχει χωρίον Καρυαί, ἐξ οὗ καὶ οἱ κάτοικοι καλοῦνται Καρυῶται· τὴν ἐπωνυμίαν δὲ ταύτην δὲν ἔχουσι μόνοι οἱ ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ οἰκοῦντες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν τοῖς περὶ αὐτοῦ κειμένοις καὶ δίωρον ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχουσιν ἑπτὰ ἐλληνικοῖς δήμοις, καίτοι ἕκαστος αὐτῶν ἴδιον φέρει ὄνομα. Ἐνεκα τοῦ ὀνόματος τούτου, ὑφ' ὃ γενικῶς γνωρίζονται, ἀπαξάπαντες οἱ κάτοικοι τῶν ἐν λόγῳ δήμων ἀποτελοῦσιν οἶονε μίαν κοινότητα· ἐκ τῶν σωζομένων δ' ἔτι ἐρειπίων πέντε ναῶν, εὕρισκομένων εἰς μεγάλην ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν, ἀποδείκνυται ὅτι τὸ νῦν μικρὸν χωρίον Καρυαί ἦν ἄλλοτε πόλις μεγάλη καὶ πολυοίκητος. Οἱ ἑπτὰ οὗτοι δήμοι, κείμενοι ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ, εἰς δεκάωρον ἀπὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως ἀπόστασιν, διακρίνονται ἐπὶ τῇ κατ' οὐσίαν ἐλληνικωτάτῃ αὐτοῦ γλώσσει, ἐπὶ τῇ φιλομουσίᾳ καὶ ἐπὶ τῇ διατηρήσει τοῦ πληθυσμοῦ ἀμιγοῦς καὶ καθαρῷ· κατ' ἀκολουθίαν δὲ τῶν προσόντων τούτων, προστιθεμένων καὶ τῶν ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ ἠθῶν καὶ ἐθίμων, οὐδεμίαν ὑπολείπεται ἀμφιβολία ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος δήμων εἰσὶν ἄποικοι. Πλὴν οὐδεμίαν ὑπάρχει ἔνδειξις, οὔτε ἐκ παραδόσεως αὐτόθι οὔτε ἐξ ἄλλης τινὸς πηγῆς, καθ' ἣ ἐξετάσαντες ἐπισταμένως ἐμάθομεν, ὅτι κατὰγονται ἐκεῖνοι ἐξ Ἰκαρίας. Τὸ ὄνομα Καρυαί ἐδόθη τῷ χωρίῳ ἔνεκα

1. Bosio, Historia de la sacra relig. dell' illust. milit. di S. Giovanni Tom. 2. p. 754.

τῆς ὑπαρχούσης ἄλλοτε, ὡς λέγεται, αὐτόθι πληθύος δένδρων καρυ-
ῶν, τοῦθ' ὅπερ ἐνισχύεται καὶ ἐκ τῆς τουρκικῆς ὀνομασίας τοῦ χω-
ρίου τούτου καλουμένου Κοζ-Λουτζᾶ· κοζ δὲ τουρκιστὶ ὀνομάζεται,
ὡς γνωστόν, τὸ κάρυον.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οὐδὲν ἄξιον λόγου ἢ ἱστορία τῆς Ἰκαρίας
προσφέρει, οὐδὲ ἄπορον εἶνε τὸ τοιοῦτο, ἀφ' οὗ νῆσοι αὐτῆς μεγαλεί-
τεραι καὶ σημαντικώτεραι διὰ τὴν ἐλλεινότητα τῆς ἐποχῆς περιῆλθον
εἰς ἐντελῆ παρακμὴν καὶ οὐδὲ μνημονεύονται. Αἱ γειτνιάζουσαι τῇ
Ἰκαρίᾳ νησίδες καὶ σκόπελοι εἶχον μεταβληθῆ εἰς κινδυνώδη κατα-
φύγια πολυαριθμῶν καὶ ἀγρίων λυμειῶνων, οἵτινες, ἐξ αὐτῶν ὀρμώ-
μενοι, προσέβαλλον τὰ διερχόμενα πλοῖα καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς ἢ ἐφό-
νευον ἢ ἠχμαλώτευσον ἢ πολυειδῶς ἐφθειρον· οὕτω δὲ τὸ Ἰκάριον
πέλαγος ἐγένετο συνώνυμον πειρατικῆς φωλεᾶς. ὡς πρὸς τοῖς ἄλλοις
μαρτυρεῖ καὶ ὁ ἐν ἔτει χιλιοστῷ ἑξακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ τεταρτῷ
πεμφθεὶς εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς πρεσβευτῆς τῆς Ἐνετικῆς ἀρι-
στοκρατίας γερουσιαστῆς Δονάλδος.¹ Ἡ τοιαύτη δὲ οἰκτρὰ κατὰ-
στασις τῆς πειρατείας, λυμαιομένης τὰς παρὰ τῇ Ἰκαρίᾳ θαλάσσας
καὶ νήσους, ἐξηκολούθησε μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ὅτε διὰ τῆς
ἀναπτύξεως τοῦ ἀτμοῦ καὶ διὰ τῆς ἀπαύστου καταδιώξεως τῆς τε
ἡγεμονικῆς Διοικήσεως τῆς Σάμου καὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν πολεμικῶν
πλοίων, οἱ πειραταὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μετέρχωνται πλέον τὸ ἐπο-
νείδιστον αὐτῶν ἔργον καὶ ἡ πειρατεία τέλεον ἐξέλιπεν. Εἰς τῶν πει-
ρατῶν τῶν τελευταίων τούτων χρόνων, φήμην ἀνεπίζηλον προσκτη-
σάμενος ἐπὶ κακουργήμασιν ἐγένετο ὁ Μανουὴλ Μήτικας, διαιτώμε-
νος ἐν τῇ νήσῳ Φούρνων, ὅστις, τῆς νυκτὸς ἐπερχομένης, εἶχεν ἀ-
σχὸν βόειον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔθετε τὰ ἑαυτοῦ ἱμάτια καὶ ἐφ' ὃν καθε-
ζόμενος μετεφέρετο, χρώμενος μικραῖς κώπαις, ἀπὸ νησίδος εἰς νησίδα,
ἕτερος Φριξός· ἀφ' οὗ δὲ διέπρασσε παντοίας κλοπὰς, ἐπανήρχετο διὰ
τοῦ αὐτοῦ μέσου εἰς Φούρνους, οὐδενὸς ὑποπτεύοντος τὴν νυκτερινὴν
ταύτην θαλασσοπλοίαν, ἄχρις οὗ φονεύσας ἐν τῇ νησίδι Κισσιριῷ Σά-
μιόν τινα ἵνα σφραγισθῆ τὰ ὀλίγα αὐτοῦ χρήματα καὶ συλληφθεὶς,
ἀπήχθη εἰς Σάμον, ἐνθα καταδικασθεὶς εἰς θάνατον, ἀπεκεφαλίσθη
τῷ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ πρώτῳ ἔτει.

1. Viaggi à Constantinopoli di G. Battista Tom. 3. p. 67.

ΚΕΦΑΛ. Δ΄.

Θρησκεία τῶν ἀρχαίων Ἰκαρίων καὶ διάδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ
ἐν Ἰκαρία

Καὶ τοὶ μικρὰ νῆσος ἡ Ἰκαρία ἦτο, οὐχὶ ὁμως καὶ πάντῃ ἄδοξος, ἰδίως ὑπὸ θρησκευτικὴν ἔποψιν, διετέλεσε τὸ πάλαι. Ἡ λατρεία τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Διονύσου ἐτελεῖτο ἐν αὐτῇ μετὰ πολλῆς τῆς ἐπισημότητος, ποιηταὶ δὲ εὐφάνταστοι δὲν ἔλειψαν νὰ τονίσωσι τὰς ἐαυτῶν λύρας καὶ ψάλωσιν αὐτῇ ὕμνους ἐπιχάριτας. Ὁ ποιητὴς Καλλιμάχος ἐν τῷ εἰς Ἀρτεμιν ὕμνῳ αὐτοῦ, λέγει ὅτι ἡ Θεὰ αὕτη οὐδένα τόπον τῆς Ἰκαρίας εὐχρεστότερον εἶχε.

Τίς καὶ γύτοι γήσων, ποῖον δ' ὄρος εὐαδε πλεῖστον;

Τίς καὶ λιμῆρ; ποίη καὶ πόλις; , . .

Νήσων μὲν Δολιχῆ, πολίων δὲ τοὶ εὐαδε Πέργη.

Καὶ ὄντως, ἡ Ἀρτεμις προσωνομάζετο καὶ Ἰκαρία ἀπὸ τῆς νήσου, ἐν αὐτῇ δὲ εἶχεν ἱερὸν καλούμενον *Ταυροπόλιον*,¹ περὶ τὸ ὁποῖον ὑπῆρχε τέμενος καὶ ἄλσος πλήρες δορκάδων καὶ λαγῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐλάμβανον οἱ ἱερεῖς, ὅτε ἦτο συγκεχωρημένον τοῦτο ὑπὸ τῆς Θεοῦ· διότι, ἐκείντης μὴ συγχωρούσης, τὸ τοιοῦτο ἦτο ἀδύνατον.² Τὸ δὲ τῆς Ἀρτέμιδος ἄγχλαμα ἦτο ξύλον μὴ κατειργασμένον, ἐξ οὗ δηλοῦται ὅτι ἦτο ἀρχαιότατον.³

Ὁ Κυριακὸς Μελίρουτος, ἐπισκεψόμενος ἔτει χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἐβδόμῳ τὴν Ἰκαρίαν, ἀναγράφει ἐν τῇ Ἱστορικῇ Χρονολογίᾳ αὐτοῦ ὅτι οὐ μακρὰν τοῦ Γαλισκάλι ἐπὶ τῆς πλακῆς τῆς ἁγίας τραπέζης τῆς αὐτόθι ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς Παναγίας τιμωμένης ἐκκλησίας, ἀνέγνω τάδε.

Ἡ καμάρια

Α.1φ . . . Ἀνδρέα καὶ Λύρ.

1. Ταυρόπολον τὴν Ἀρτεμιν ὅτι ὡς ταῦρος περὶεῖσι πάντα, ἢ ὅτι τὸν ὑπὸ Ποσειδῶνος ἐπιπεμφθέντα Ἴππολύτῳ ταῦρον ἐξορίστησεν ἐπὶ πᾶσαν γῆν, ἢ ὅτι Ἰφιγένεια, φυγεῦσα ἀπὸ Σχυθίας, ἐν Ἀττικῇ ἰδρυσαμένη ἄγχλαμα, Ταυρόπολον Ἀρτεμιν προσαγόρευσιν, ἐπειδὴ ἐκ τῶν Ταύρων τοῦ ἔθνους ἦλθεν. Οἱ δὲ λέγουσιν ὅτι, τῶν Ἑλλήνων βουλομένων ἀνελεῖν τὴν Ἰφιγένειαν ἐν Αὐλίδι, ἡ Ἀρτεμις ἀντέδωκεν ἔλαρον, κατὰ δὲ Φαινόδημον ἄρκτον, κατὰ δὲ Νίκανδρον ταῦρον· δι' ὃ καὶ τὴν Θεὸν οὐ ταυροπόλον, ἀλλὰ ταυροφάγον ὠνόμασαν. Ἐτυμ. Μέγα ἐν λέξει.

2. Ὠγυγία Τόμ. Γ'. 187.

3. Κλήμ. Ἀλεξ. Πρωτ. Δ 13.

*Νικαγηδείας οὐκ ἔξεσ
ται οὐδενὶ θεῖναι οὐδένα
πλέον ἡμῶν καὶ τῶν ἡμεῖν
διαφερόντων· ἦν δὲ μή, θήσει
τῇ Γαυροπόλῳ Ἀρτέμιδι Χ τριακόσια.*

Ἄλλ' ἐπισημωτέρα ὑπῆρχεν ἡ Ἰκαρία, διότι ἐν αὐτῇ, κατὰ τινος τῶν ποιητῶν, ἐγεννήθη ὁ Διόνυσος. Καὶ ὁ μὲν Θεόκριτος ψάλλει αὐτῷ ταῦτα.¹

*Χαῖρέ μοι Διόνυσος, ὃν ἐν Δρακίῳ νιφόμεντι
Ζεὺς ἕπατος μεγάλαν ἐπιγονίδα θήκατο λέσας.*

Ἐν δὲ τῷ εἰς Διόνυσον ὕμνῳ, ὅστις συνήθως τῷ Ὀμήρῳ ἀποδίδεται, μνημονεύεται μὲν ἡ παρχόσις, καθ' ἣν ὁ θεὸς οὗτος ἐγεννήθη ἐν Ἰκαρίῳ, πατρὶς ὅμως αὐτοῦ ὠρισμένως λέγεται ἡ κατὰ τὴν Ἀραβίαν Νύσα.

*Οἱ μὲν γὰρ Δρακίῳ, οἱ δὲ Ἰκάρῳ ἠνεμώεσση
γασ', οἱ δ' ἐν Νάξῳ, δίον γένος εἰραφιῶτα,
οἱ δέ σ' ἐπ' Ἀλφειῷ, ποταμῷ βαθυδιήεντι
κυσσάμενην Σειμέλην τεκείιν Διὶ τερπικεραόνῳ,
ἄλλοι δ' ἐν Θήβησιν, ἄραξ, σέ λέγουσι γενέσθαι
ψευδόμενοι· σὲ δ' ἔτιχτε πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
πολλῶν ἀπ' ἀνθρώπων κρέπτων λευκώλερον Ἴηρη.
Ἔστι δέ τις Νύση, ἕπατον ὄρος, ἀνθέον ἕλη,
τηλοῦ Φοινίκης σχεδὸν Αἰγύπτιοιο ροαίῳ.*

Μυθολογεῖται δὲ ὅτι θέλων ποτὲ ὁ Διόνυσος νᾶ ἀπέλθη ἐξ Ἰκαρίας εἰς Νάξον, ἐπέβη πλοίου Τυρρητῶν ἐκ τῶν ἐν Λυδίᾳ· πειραταὶ δὲ αὐτοὶ ὄντες, ἐπεβούλευσαν τῷ θεῷ κατὰ τὸν πλοῦν, μελετήσαντες νᾶ ἀποβιβάσωσιν αὐτὸν οὐχὶ εἰς Νάξον, ἀλλὰ εἰς Ἀσίαν ἵνα κακοποιήσωσιν αὐτόν. Πλὴν ἀλλὰ τὴν ἐπιβουλὴν ὁ Διόνυσος αἰσθόμενος, ἐτιμώρησεν αὐστηρῶς αὐτούς· διότι, τοῦ πλοίου μολπῶν καὶ ἰχθῶν πληρωθέντος, ἀνεψύησαν κισσοὶ καὶ ἄμπελοι, αἵτινες περιεπλάκησαν περὶ τοὺς ἰστούς, καὶ τὰ μὲν καλώδια μετεμορφώθησαν τότε εἰς συστρεφόμενους ὄφεις, οἱ δὲ τοῦ θεοῦ ὄπαδοι Σάτυροι ἔρριψαν εἰς τὰ κύματα τοὺς ἀλάστορας, μεταμορφωθέντας εἰς δελφίνας.

Ἄλλὰ ἡ Ἰκαρία ἐγένετο καὶ μάρτυς τῶν ἀσέμνων τοῦ Διονύσου

1. Θεοκρ. Εἰδύλ. ΣΤ. 33.

πράξεων. Ὁ Πτολεμαῖος¹ μυθολογεῖ ὅτι ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ὑπῆρχε νύμφη καλουμένη Ψαλάκινθα, ἥτις, τοῦ Διονύσου ἐρασθεῖσα, συνέπραξεν αὐτῷ τὴν πρὸς Ἀριάδνην ὀμιλίαν, ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ συνευνασθῆ εἶτα καὶ μετ' αὐτῆς· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Διόνυσος δὲν ἠθέλησε κατόπι νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐαυτοῦ ὑπόσχεσιν, ἡ Ψαλάκινθα ἐπεβούλευσε τῇ Ἀριάδνῃ, δι' ὅπερ, ἐξοργισθεὶς ὁ θεός, μετεμόρφωσεν αὐτὴν εἰς τὴν ὀμώνυμον πόαν. Εἶχε δὲ ἡ πόα αὕτη τὴν ιδιότητα, ἵπποις περιπτουμένη, νὰ παρέχῃ νίκην καὶ εὐδαιμονίαν· μεταμεληθεὶς ὁμως ὀψιαίτερον ὁ θεός, περιέθηκε τὸ φυτὸν ἐκεῖνο τῷ τῆς Ἀριάδνης στεφάνῳ, τῷ κατηστερισμένῳ ἐν οὐρανῷ. Ἐκ δὲ τῆς μεταμορφώσεως ἐκείνης προῆλθε καὶ ἡ παροιμία *X' αἱ Προκλέους ἵπποι γλοερὶν ψαλίκανθαν ἔδουσι*.

Πότε, πῶς καὶ διὰ τίνος εἰσῆχθη ἐν Ἰκαρίᾳ ὁ χριστιανισμός, περὶ τούτων πάσης στερούμεθα πληροφορίας· εἰκάζομεν ὁμως ὅτι ἀπὸ τῶν πρώτων ἔτι χρόνων τῆς διχδόσεως αὐτοῦ εἰσῆχθη εἰς τὴν νήσον εἴτε διὰ τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ὅστις ἐπὶ μακρὸν χρόνον διετελεσεν ἐξόριστος ἐν τῇ παρχκειμένῃ Πάτμῳ, εἴτε διὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ὃ ἐκλήρωθη τὸ ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ κήρυγμα, εἴτε καὶ διὰ τῶν μαθητῶν αὐτῶν· ἀπετελεῖ δὲ ἡ Ἰκαρία ἰδίαν ἐπισκοπὴν συστάσαν ἀπὸ τοῦ πέμπτου μέχρι τοῦ ἐνάτου αἰῶνος, ὡς καὶ ἡ τῆς Νισσύρων καὶ Ἀστυπалаίας² καὶ διωκεῖτο ὑπὸ ἐπισκόπου, ὅστις ὑπήγετο ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ρόδου, ἐνδέκατος τὴν τάξιν τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ πεντεκαίδεκα ἐπισκόπων. Καί τοι δὲ πολλοὶ ἐποίησαν βεβαίως τὴν Ἰκαρίαν ἐπίσκοποι, ἐνὸς ὁμως μόνοι το ὄνομα γνωστὸν τυγχάνει ἡμῖν, τοῦ Κωνσταντίνου, ἀνδρὸς οὐχὶ ἀνωμήτου, περὶ οὗ Λουκάς Χρυσοβέργης, ὁ πατριαρχεύσας ἐπὶ Μανουήλ τοῦ Κομνηνοῦ ἔτεσι 1156—1169, ἐν Ἰπομνήματι σωζομένῳ ἐν τῇ ἐν Πάτμῳ μονῇ τοῦ Θεολόγου, τάδε ἀναγράφει. «Γέγονε δὲ κατὰ ταῦτόν καὶ Ἰκαρίας ἐπίσκοπος πολὺ τῆς τοῦ καθηγουμένου (τῆς μονῆς τοῦ Θεολόγου, τοῦνομα Θεοκτίστου, ἀπλουστῆτος ὄντος) διαφέρων ἀκεραιότητος, κακεντρεχῆς ἀνὴρ καὶ τὰ ἀλλότρια σφειτεριζόμενος δίκαια καὶ πολὺς, ὡς οἱ μοναχοὶ φασι, τῷ Θεοκτίστῳ ἐπέκειτο, ἔρμαιον ἔχων τὴν τούτου ἀφέλειαν, καὶ πόδα κατεπείγων ἐπιβαλεῖν τῇ μονῇ, προφάσει ψυχρῶ τῷ ἐν τῇ κατ' αὐτόν ἐνορίᾳ τυγχάνειν τὴν μονὴν χρώμενος. Ὁ δὲ καθηγουμένος, τοιοῦτος ὢν, οἷον αὐτόν ἄνωθεν εἰρήκαμεν, ἀντεπεξέλειν τῷ ἐπισκόπῳ οὐκ ἠθέλησε καὶ πάντα διὰ τε τοῦ

1. Πτολεμ. Καιν. Ἱστορ. Β. Ε'. 4—Θεοφρ. περὶ φυτ. Ζ. II.—Σουίδα; ἐν λ.

2. Ράλλη καὶ Ποτλῆ Σύνταξ. τῶν Ἱερ. Καν. Τιμ. Ε. σελ. 483.

Χρυσοβούλλου Λόγου και τοῦ Ἵπομνήματος ἐπιτειγίσχι τούτῳ τὴν εἰς τὴν μονὴν πύροδον. Τί γίνεται; Ἴκον εἰς διαλύσεις ἐκχέρος και συμπωνίας πρὸς ἀλλήλους περι τῶν ἐτέροις διαφερόντων ἐξέθεντο και τῶν τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου δικαίων ὁ καθηγούμενος και οἱ ὑπ' αὐτὸν μοναχοί, μηδεμίαν ἄδειαν τούτου ἔχοντες, τῷ ἐπισκόπῳ ἐξέστησαν και τὸ αὐτὸν ἀντί τοῦ κατὰ καιρὸν πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἀναφέρειν κατεδέξαντο, ταῦτα καταθέμενοι, και τῷ ἐπισκόπῳ χαρισόμενοι ἃ οὐδ' αὐτοῖς ὑπὸ τῶν τὴν ἐλευθερίαν χαριζομένων ἐγγράφων ἐδωρήθησαν· και οὕτως, τῷ μεγίστῳ μέρει τὴν προσοῦσαν αὐτοῖς ἐλευθερίαν κολοβώσαντες και τῶν πατριαρχικῶν καθυφέμενοι, τῶν πρὸς ἀλλήλους ζήτησεων ἐπαύσαντο.

» Ἔσχε μὲν οὕτως ταῦτα· και δὲ και ἐγγραφα περι τῆς κοινῆς αὐτῶν εὐαρεσκείας διαλαμβάνοντα ἀφ' ἐκατέρων πρὸς ἀλλήλους προβεβήκασι και οἱ παντάπασι τὸ πρῶτον ὄντες ἐλεύθεροι, τοῖς ἐπισκοπικοῖς δικαίοις τὸν οἰκεῖον ἀρχένα ὑπήγαγον, τοῦ αὐτονόμου τὸ ὑπὸ δουλείαν εἶναι προελλόμενοι και τῆς πατριαρχικῆς ἀναφορᾶς τὴν ἐπισκόπου Ἰκαρίας ἀλλαζόμενοι. Ἄλλ' ὅψεποτε ἤδη και ἀμφοτέρων τῶν τότε διαλυσαμένων τῶν ἐνθέδε μεταθεμένων και ἐτέρων τὰς ὑπ' ἐκείνων διοικουμένων ἀρχῆς διαδεξαμένων, τὴν ἀμαρτίαν αὐτῶν οἱ μονάζοντες ἐγνώκεισαν και ὡς οὐκ ἐπὶ καλῷ αὐτοῖς τὰ τῆς διαλύσεως γέγονε συνωρόκεισαν. Τοῖνον και τὴν ἀρχῆθεν αὐτῶν ἐλευθερίαν ἀνανεούμενοι και προσῆλθον τῇ ἡμῶν μετριότητι και τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτῶν ἡγουμενεύοντος τότε, τοῦ Θεοκτίστου, πρᾶχθέντα διεσχῆσαν και πάντα τὰ συμβάντα πρὸς ἔπος διηγήσαντο, τὴν τοῦ σφῶν ἡγουμένου ἀπλότητα, τὴν τοῦ τότε Ἰκαρίας ἐπιθεσιν, τὴν οἰκειαν κατὰθεσιν και τὴν τοῦ πατριαρχικοῦ δικαίου πρὸς τὸν ἐπίσκοπον ἐκχώρησιν, και ἀνατραπῆναι μὲν ταῦτα, ἅτε και ἀνίσχυρα ὄντα, ὡς ἐξ ἰδιωτείας γεγονότα τοῦ ἡγουμενεύοντος ἠτήσαντο, ἐπιβραβευθῆναι δὲ αὐτοῖς τὴν ἐλευθερίαν και ἀνανεωθῆναι, ὡς τὸ πρότερον. Ὡς οὖν ταῦτα ἔλεγον, οὐδὲ τὴν ἡμῶν εὐρον ἀνανεούσαν μετριότητα, κατακολουθῶσαν μὲν και τῷ βασιλικῷ Χρυσοβούλλῳ και τῷ πατριαρχικῷ Ἵπομνήματι, τοῖς και προκομισθεῖσιν ἡμῖν και ἀναγνωσθεῖσιν, ἀντιποιουμένην δὲ και τῶν τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου προνομίων και τὴν τῶν ἐπισκόπων Ἰκαρίας ἀναστέλλουσαν ἰταμότητα.

» Διοριζόμεθα τοῖνον διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν Ἵπομνήματος ἔχειν μὲν τὸ ἐδραῖον και ἀμετάτρεπτον και τὰ πρῶτην προσόντα αὐτῇ ἐπ' ἐλευθερίαν δικαιώματα, ὧν πολλάκις ὁ λόγος ἐμνημόνευσεν, ἀνατετραμμένα δὲ εἶναι ἀπ' ἐντεῦθεν και ὡς μηδὲν γεγονότα λογίζεσθαι, ὡς αὐτοῖς ἐναντιούμενα και μηδαμῶς ἀκριβείας ἢ ἀκολουθίας τινὸς

ἐχόμενα τὰ μεταξὺ τοῦ ἡγουμένου Θεοκρίστου καὶ τοῦ ἐπισκόπου Ἰκαρίας γεγόμενα ἔγγραφα, ἀναμφιβόλως δὲ ἐν τῇ μονῇ τὸ τοῦ κατὰ καιροῦ πατριάρχου ἀναφέρεσθαι ὄνομα, καθὼς καὶ τὸ προσὺν τῇ μονῇ διαλαμβάνει Ὑπομνήμα. Τοῖς δὲ ἑτέροις ἀρχιερεῦσι καὶ αὐτῷ τῆς Ἰκαρίας, ὑφ' ἐαυτοῦς ἄγειν πειρωμένοις αὐτὴν διὰ τὸ ἐν τῇ κατ' αὐτοῦ ἐνορίᾳ, ὡς φασὶ τυγχάνειν αὐτὴν, ἐπιζυγοῦμεν τὴν εἰς τὴν μονὴν πάροδον καὶ ἄβατον εἶναι ταύτην παντάπασιν αὐτοῖς, καθ' οἷονδὴποτε τρόπον τῶν μοναχῶν μὴ βουλομένων, παρακελευόμεθα καὶ ἀφορισμῶ αὐτοῦς ἐν ἀγίῳ ὑποβάλλοντες Πνεύματι, εἴ γε καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἡμετέραν γραφὴν ὅπωςδὴποτε καθ' οἷονδὴποτε τρόπον παρασχεῦσαι τὰ τῆς ἐλευθερίας τῆς μονῆς ἐπιχειρήσωσιν· ἀλλ' οὐδὲ τῷ ἔγγραφῳ χρήσασθαι τῷ τοῦ ἡγουμένου ἐπὶ συστάσει τῶν οἰκείων λόγων δυνήσεται πώποτε ὁ κατὰ καιροῦ Ἰκαρίας, διὰ τὸ σχολὴν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἡμῶν καταψηφισθῆναι μετριότητος παντελῆ».

Ἐν ἑτέρῳ Ὑπομνήματι τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου τοῦ Λύττωρειανου, ἐκδομένου ἐπὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ πατριαρχείας (1262—1268) καὶ ἐν τῇ ἐν Πάτρῳ μονῇ τοῦ Θεολόγου ἐπ' ἴσης σωζομένῳ, ἀναγράφονται περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπισκόπου Ἰκαρίας τὰδε.

α Ἀλλ' ὁ πρὸ χρόνων χρηματίσας τῆς Ἰκαρίας ἐπίσκοπος Κωνσταντῖνος, παρ' οὐδὲν θέμενος ταῦτα, δῆλον ὅτι Χρυσοβούλλους Λόγους καὶ Ὑπομνήματα, πόδα παραβαλεῖν ἐν τοῖς ὑπὸ τὴν μονὴν τοῦ Θεολόγου τελοῦσι κτήμασι καὶ ποιμαίνειν τοὺς ἐν αὐτοῖς προσκαθημένους καὶ ἱεροτελεστίας ἐπιτελεῖν καὶ ἄλλα ἄττα ἐν τούτοις διενεργεῖν, ὅσα τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἐφείται ἠναγκαζεν, εἰ καὶ τελείως ἀπεπεμφθη παρὰ τοῦ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τῷ τότε ἰθύνοντος δι' Ὑπομνήματος καὶ ἐνυπογράφου αὐτοῦ γράμματος, ἃ καὶ τῇ ἡμῶν μετριότητι ἐνεφανίσθησαν καὶ εἰκότως προβῆναι αὐτῇ ἐπεγνώσθησαν».

Νῆσος πτωχὴ ἢ Ἰκαρία. δὲν ἐξήρκει ὅπως διαθρέψῃ ἐπίσκοπον καὶ διὰ τοῦτο, κατ' ἀγνωστὸν ἡμῖν ἐποχὴν, ἠνώθη ἐκκλησιαστικῶς μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς Σάμου. Ἐπὶ χειρογράφου τινος, ἀπτεθησαυρισμένου ἐν τῇ Ἀθήνησιν Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ, ἀπαντῶμεν ἔτει 1418 τὸ ὄνομα ἱεράρχου Ἀρσενίου. ὅστις τιτλοφορεῖται ἐπίσκοπος Σάμου καὶ Ἰκαρίας. Καθ' ὃν δὲ χρόνον ἢ Σάμος ἠρημώθη ἔνεκα τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν, κατὰ τὸν αὐτὸν ἀναμφιλέκτως καὶ ἢ Ἰκαρία ἔμεινεν ἄνευ ἐπισκόπου· ὀψιαιτέρον δὲ ὁ πατριάρχης Ἰερεμίας Β' ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ πατριαρχείᾳ (1580—1584) ἀμείβων τὰς χρονίους ὑπηρεσίας τῇ Ἐκκλησίᾳ Κωνσταντίνου τοῦ Πρωταποστολαρίου, παρεχώρησεν αὐτῷ πρὸς ζωάρκειαν τὰς ἐκκλησιαστικὰς προσόδους τῆς τῆς Ἰκαρίας καὶ τῶν νήσων Σάμου, Ἀστυπάλαιας καὶ Ψαρῶν. Ὅτε δὲ

ἐν ἔτει χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ τετάρτῳ ὁ ἐκ Λέσβου Πιχώμιος, ὃ ἐπίκλησις ἦν Μπατέστος, ἐπετυχε διὰ παντοίων δολοπλοκιῶν, καταρρίπτων ἀπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ εἰς Γόδον ἐξορίζων τὸν Ἱερεμίαν, νὰ περιβληθῇ αὐτὸς τὴν πατριαρχικὴν τήβεννον, τότε καταφρονήσας καὶ τοῦ ὑπὲρ Κωνσταντίνου τοῦ Πρωταποστολαρίου ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ προκατοχου αὐτοῦ εὐεργετηρίου γράμματος, προεχειρίσατο ἐπίσκοπον Σάμου Νεόφυτον τινά, ὃ ἐπεβραβεύσατο καὶ τὴν τῆς Ἰκαρίας ποιμαντορίαν· πλὴν ἀλλ' ἐκπεσόντος μετὰ ἔτος τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ καθαιρεθέντος ὑπὸ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνδημούντων μητροπολιτῶν τοῦ Πιχωμίου, ὁ αὐτὸν διαδεξιμένος πατριάρχης Θεόληπτος Β' καθῆρε μὲν κατὰ μάρτιον τοῦ χιλιοστοῦ πεντακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ πέμπτου ἔτους τὸν τῆς Σάμου ἐπίσκοπον Νεόφυτον, κατεκύρωσε δὲ καὶ πάλιν τὰς τῆς νήσου ταύτης, ὡς καὶ τῶν νήσων Ἰκαρίας, Ἀστυπλαιίας καὶ Ψαρῶν ἐκκλησιαστικὰς προσόδους Κωνσταντινῷ τῷ Πρωταποστολαρίῳ διὰ τοῦ ἐπομένου πατριαρχικοῦ ἐγγράφου.¹

Θεόληπτος

ἐλέω Θεοῦ

ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης
καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

Ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ἀθετήσας τις, φησί, νόμον Μωσέως, χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυρσιν ἀποθνήσκει· πόσω δοκεῖτε χειρόνος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιασθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; Τοῦτο Μπατέστος ποιήσας ὁ ἀσυνείδητος, οὐ μόνον ἔν, οὐδὲ κανόνα τῶν ἱερῶν, ἀλλ' ὁμοῦ πάντα καταπατήσας καὶ εἰς οὐδὲν λογισάμενος, οὐχ ἔν τινα τῶν μικρῶν τούτων ἀνθρώπων καὶ πόλεων, ἀλλὰ πᾶσαν ψυχὴν χριστιανῶν καὶ πᾶσαν πόλιν καὶ ἐπαρχίαν ἐτάραξε καὶ ἐσκανδάλισε. Διαπραξάμενος γὰρ προφανῶς πᾶν εἶδος ἀτοπίας καὶ παρανομίας, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ κεφάλαιον ἐχώρησε τῶν κακῶν, τὴν ἀπρατον χάριν τοῦ Θεοῦ Πνεύματος εἰς πρᾶσιν καταγαγών· πολλοὺς μὲν γὰρ τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων ἀδίκως ἐδίωξε, πολλοὺς δὲ καὶ τῶν τοῦ εὐαγούσ τούτου κλήρου τὰς ἰδίας προσόδους καὶ ἐξουχίας κακῶς ποιῶν ἀπεστέρησε καὶ πρὸς ἑτέρους ἐπώλησεν, ἀνθρώπους πονηροὺς καὶ κατ-

1. Μελετ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Τόμ. Ι' σελ. 403. — Ε. Σταματιάδου Σαμιακῶν Τόμ. Δ' σελ. 181.

εγνωσμένους διὰ τε τὰλλα τοῦ βίου αὐτῶν ἔργα καὶ ὅτι κτᾶσθαι τὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ διὰ χρημάτων ἐνόμισαν, καὶ ταῦτα τοῦ μεγάλου Πέτρου λέγοντος ἐκάστῳ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι σοι μερίς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, ἡ γὰρ καρδίᾳ σου οὐκ ἔστιν εὐθεΐα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ». Ἐν οὖν ἐκ τούτων ἀντικρὺς ἔστι καὶ φαίνεται καὶ τὸ ἀρτίως συμβᾶν περὶ τὴν πατριαρχικὴν ἐξαρχίαν τῆς νήσου Σάμου. Ἐπειδὴ γὰρ καὶ ἡ νῆσος αὕτη ταῖς καιρικαῖς ἀνωμαλίαις καὶ ταῖς ἀλλεπαλλήλοις ἐπιδρομαῖς τῶν θαλαττίων ληστῶν πρὸ χρόνων ἤδη διακοσίῳ ἡρημώθη καὶ ἔκτοτε ἀοίκητος ἔμεινε παντελῶς, ὑπὸ μόνων καταπατουμένη καὶ οἰκουμένη ἀνθρώπων ληστῶν, τῶν ἐνεδρευόντων καὶ βλαπτόντων τοὺς ἐκεῖσε παρερχομένους, πάσης περικιρεθείσης ἐλπίδος τοῦ αὐθις οἰκισθῆναι αὐτὴν καὶ εἰς ὃ ἦν πρότερον ἀποκαταστῆναι, ἄνδρες τινές, ἐκ διαφόρων τόπων συνελθόντες, πρῶτον μὲν ὤρμησαν πείραν λαβεῖν καὶ κατασκοπεῦσαι τὴν νῆσον, εἰ ἄρά γε ἐπιτηδείως ἔχει τοῦ δέξασθαι αὐτοὺς καὶ εἰς χώραν γενέσθαι καὶ οἰκουμένην, ἀντὶ ἐρήμου καὶ οὕτω φοβεράς, παντὸς κινδύνου καταφρονήσαντες τῶν ἐκεῖ δίκην θηρίων ἐμφωλευόντων ληστῶν. Ὡς δὲ πολλὰ παθόντες, οὐδὲ ἤνυσαν ὄλως, ἐπιτιθεμένων αὐτοῖς αἰεὶ ἐμποδιζόντων τῶν κατοικούντων ληστῶν, οἱ αὐτοὶ πάλιν χριστιανοὶ μετὰ ἐτέρων οὐκ ὀλίγων κατὰ μηδὲν ἀμελήσαντες, ἀνέδραμον πρὸς τὸν βασιλέα καὶ γράμματα λαβόντες καὶ πᾶσαν ἄλλην ἰσχὺν συντελοῦσαν εἰς τε τὴν τοῦ τόπου κάθαρσιν καὶ τῶν ἐχθρῶν ἀποδιώξιν, τὴν νῆσον ταύτην κατέλαβον, ὅπου πολλὰ παθόντες καὶ δράσαντες, ἀσφαλῶς ἠψάντο τοῦ ἔργου καὶ ἔτυχον τοῦ σκοποῦ. Ἐπεὶ δὲ κατὰ μικρὸν αὐξανόμενοι, πλείους ἐγένοντο καὶ χρεία ἦν αὐτοῖς ἱερέως καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καὶ τάξεως, οὐδὲ καὶ τοῦτο ἠμείλιχον, ἀνήρωποι ὄντες ἐντεθραμμένοι τοῖς χριστιανικοῖς ἔθεσιν, ἀλλὰ σπουδῆ πάσῃ προσῆλθον τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐμπόνως ἀξιοῦντες καὶ ἱκετεύοντες τυχεῖν τοῦ ποθουμένου καὶ ὑποκεῖσθαι αὐτῇ αὐτοῦς τε πάντα καὶ τοὺς ἐκεῖ ναοὺς, ἄρτι μέλλοντας ἀνεγείρεσθαι ἐπὶ σταυροπηγίῳ πατριαρχικῷ, οὗς ὁ μακαρίτης πατριάρχης ἀποδεχόμενος κύρ Μητροφάνης τοῖς πατριαρχικοῖς προνομίοις καὶ τῇ ἐπ' αὐτοῖς νενομισμένη τάξει, ἔπεμψε τὰ σταυροπήγια καὶ ἀνηγέρθησαν νέοι ναοὶ τοῖς νεωστὶ κατοικήσασιν, ὀνομάσας τὴν νῆσον πατριαρχικὸν σταυροπήγιον, ὑποκείμενον αὐτῷ καὶ πάντα τελούν τὰ τεταγμένα ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα. Ἄλλα ταῦτα μὲν τότε ὕστερον δὲ ὁ πρὸ ἡμῶν πατριάρχης κύρ Ἱερεμίας, χρέος ἔχων καὶ αὐτὸς ἀπαραίτητον τοῦ φροντίζειν τῆς ζωαρχείας τῶν τροφίμων καὶ ἐκδουλευτῶν τῆς τοῦ Θεοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, οἷά τις πατὴρ φιλόστοργος, καλῶς ποιῶν καὶ θεαρέστως, ἔ-

δωκε καὶ εὐηργέτησε τὴν πατριαρχικὴν τύτην Σύμον τῷ τιμιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ Πρωταποστολαρίῳ τῆς Μεγάλης τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας κυρ Κωνσταντίνῳ, ἀνδρὶ πικιδιόθεν τῇ Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ δουλεύσαντι καὶ πιστῶς καὶ ἀόκνως ὑπηρετήσαντι αὐτῷ τε καὶ τοῖς πρὸ αὐτοῦ πατριάρχαις, προσθείς τῇ Σύμῳ ταύτῃ καὶ τὰ λοιπὰ πατριαρχικὰ νησίδα τὴν Ἰκαρίαν, Ἀστυπάλαιαν καὶ τὰ Ψορὰ πρὸς μερικὴν ζωάρκειαν αὐτοῦ καὶ περίθαλψιν, ἃ δὴ καὶ εἶχε πάντα ἐξαρχικῶς καὶ ἐκαρπούτο μέχρι τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ἀφ' οὗ, συγχωρήσει Θεοῦ, ὁ ἐπιβήτης οὗτος Μπατέστος δυναστικῶς τοῦ πατριαρχείου ἐδράξατο καὶ πᾶσαν τάξιν ἐκκλησιαστικὴν ὁμοῦ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐδουλώσατο, πωλήσας καὶ ἑτέρας ἐπαρχίας καὶ μητροπόλεις, καὶ ταῦτα τὰ πατριαρχικὰ σταυροπήγια ἐπώλησε, δυναστείᾳ χρησάμενος παρὰ τοὺς κανόνας, καὶ ἀσυλλογίστως ἐχειροτόνησεν ἀρχιεπισκοπὸν τινα Νεόφυτον, ἀνδρα ἀνάξιον τῆς τοιαύτης ὀνομασίας καὶ δι' ἄλλα μὲν πολλὰ τοῖς πᾶσι δῆλα, καὶ ἡμεῖς μὴ λέγομεν, καὶ ὅτι πρόσει καὶ ἀγορᾷ ἐπὶ χρήμασιν ἔλαβε τὴν χειροτονίαν καὶ. τὸ χειρὸν ἔτι, ὅτι δύο συνελειτούργησαν ἐπ' αὐτῷ ὁ τε μετὰ καθαιρέσιν συγχωρηθεὶς Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης κυρ Ἰωακείμ καὶ ὁ τρις ἤδη καθαιρεθεὶς Κατζιβέλας, ὁ ἀντάρτης καὶ πολεμιὸς καὶ διὰ τοῦτο ἀκοινώνητος πάντη. Ἐνθεν τοι τοῦ τυράννου καθαιρεθέντος Μπατέστου καὶ ἐξωσθέντος, καὶ τῆς Μεγάλης τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας τῆς ἀνιέρου ταύτης τυραννίδος ἐλευθερωθείσης, ἡ μετριότης ἡμῶν, κοινῇ φροντίδι καὶ ἐπιμελείᾳ προσκούσῃ τῶν τε ἀγιωτάτων πατριαρχῶν καὶ τῶν καθευρεθέντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων, συνοδικῶς δικαίον ἔκρινε καὶ τοῦτο διορθῶσαι, ὡς παραλόγως καὶ παρὰ κανόνας τολμηθέν. Καὶ δὴ, τὸ παρὸν ἀπολύει γράμμα, δι' οὗ, γράφουσα, ἀποφαίνεται καὶ διορίζεται ἔστω ἡ τοιαύτη παράλογος καὶ ἐκθροσμός, χειροτονία καὶ ἀρχιεπισκοπικὴ ὀνομασία ἄκυρος καὶ ἀνίσχυρος καὶ μὴ γεγυυία πρὸς τὸν εἰρημένον Νεόφυτον· οὔτε γὰρ ἀρχιεπισκοπὴ ἦν ἡ Σύμος αὕτη, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως κατὰ κανόνας ἐχειροτονήθη ἐν αὐτῇ, ἀλλὰ μάλιστα διὰ χρημάτων, ὡς ἐφάνη καὶ ὠμολογήθη, καὶ ἐκτος πίσης κανονικῆς ἀκολουθίας καὶ τάξεως. Ἐχέτω δὴ τὴν αὐτὴν νῆσον Σύμον μετὰ καὶ τῶν ἑτέρων, ὡς πρότερον, ὁ διαληφθεὶς καθολικὸς ἐξάρχος αὐτῶν Πρωταποστολάρχος κυρ Κωνσταντῖνος καὶ καρπούσῃω τα ἐξ αὐτῶν δικαιώματα καὶ εἰσοδήματα ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτοῦ ἀκωλύτως καὶ ἀνεμποδίστως εἰς αἰῶνα τὸν ἄπαντα, μὴ τολμῶντος τοῦ παραλόγως καὶ ἀθέσμως χειροτονηθέντος Νεοφύτου κατὰ τι διανοχλεῖν αὐτῷ καὶ ζητεῖν ὅπερ ἄλλως οὐκ ἔχει. Καὶ γὰρ ἐὰν ἄλλως ποιήσῃ ὁ αὐτὸς Νεόφυτος, ἀντιποιοῦμενος τῆς ἡς ἔτυχε παραλόγου καὶ ἀσυστάτου χειροθεσίας καὶ ὀνομασίας, ἔστω

ἀφωρισμένος ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον αὐτός τε καὶ ὅσοι ἂν τῶν ἱερωμένων ἢ λαϊκῶν συνεργήσωσιν αὐτῷ ἐπὶ τούτῳ καὶ βοηθήσωσι κατὰ τι, ἐπὶ ζήμιξ καὶ ἐπηρεασμῶ τοῦ αὐτοῦ καθολικοῦ ἐξάρχου· καταφρονοῦντες δὲ καὶ ἀπειθοῦντες, καὶ τῷ ἀναθέματι ὑπόδικοι. Ἐπὶ γὰρ τούτῳ καὶ τὸ παρὸν συνοδικὸν ὑπεγράφη καὶ ἐπεδόθη τῷ τιμιωτάτῳ Πρωταποστολαρίῳ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας κύρ Κωνσταντίνῳ, ἐξάρχῳ καθολικῶν τῶν πατριαρχικῶν νήσων τούτων τῆς Σάμου, Ἰκαρίας, Ἀστυπалаίας καὶ τῶν Ψαρῶν εἰς δήλωσιν καὶ ἀσφάλειαν.

» Κατὰ τὸ ξϚγ' ἔτος μηνὶ μαρτίῳ, ἰνδικτιῶνος ιγ' ».

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως· ἐν σιγγιλιώδει δὲ γράμματι τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου Β' μηνὶ Μαίῳ τοῦ ἔτους 1590 ἀπολελυμένῳ, δι' οὗ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Μοσχολίας Ἰωβ προάγεται εἰς πατριάρχην. μεταξὺ τῶν ἄλλων ὑπογεγραμμένων ἀρχιερέων ἀπαντᾷ καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος *Νικαρίας Μεθύδιος*.¹ Πότε δ' ἐγένετο καὶ μέχρι τίνος διετήρησε τὸν τιτλὸν ἀρχιεπισκοπῆς ἢ Ἰκαρία, τοῦτο οὐκ οἶδαμεν· τὸ βεβαιον ὅμως εἶναι ὅτι ἐπειδὴ ἡ νῆσος ἦν ὀλιγάνθρωπος καὶ πόρων ἐστερεῖτο ὅπως διαθρέψῃ ἀρχιερέα, ἔπαυσαν μετ' οὐ πολὺ διοριζόμενοι τοιοῦτοι ἐν αὐτῇ, ἢ δ' ἐπισκοπικὴ αὐτῆς ἔδρα ἠνώθη τῇ τῆς Σάμου, ἢ ἐκκλησιαστικῶς ἄχρι τοῦ νῦν ὑπάγεται, τοῦ ἱεράρχου τῆς Σάμου προαχθέντος ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις εἰς μητροπολίτην καὶ φέροντος τιτλὸν *Μητροπολίτου Σάμου καὶ Ἰκαρίας, ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου Κυκλάδων νήσων*. Ἱεράρχαι δὲ Σάμου καὶ Ἰκαρίας, πλὴν Ἀρσενίου καὶ Νεοφύτου, ὧν ἐν τοῖς πρόσθεν ἐμνημονεύσαμεν, ἐγένοντο οἱ ἐπόμενοι.

Παρθένιος Α' μνημονευόμενος ἔτει 1623 ἐν ἐκκλησιαστικῷ τινὶ ἐγγράφῳ.

Ματθαῖος μνημονευόμενος ἐπ' ἴσης ἔτει 1625 ἐν ἑτέρῳ ἐκκλησιαστικῷ ἐγγράφῳ.

Ἀθανάσιος διατελέσας ἀρχιεπίσκοπος ἄχρι τοῦ 1630 ἔτους.

Ἀνθιμος ἐκ Κίου τῆς Βιθυνίας, καθιρεθεὶς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ ἐκ Βερροίας, μεθ' ὃ συγγνώμης ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου τυχῶν, προήχθη εἰς μητροπολίτην Ἐφέσου· ἀλλ' ὁ τὸν Κύριλλον διαδεξάμενος πατριάρχης Παρθένιος Α' ἠκύρωσε τὴν πράξιν ταύτην καὶ ἐπανήγαγε τὸν Ἀνθιμον εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ ἀρχιεπισκοπὴν.

Παρθένιος Β' πρῶτην Θεβῶν, ἐκλεχθεὶς ὡς ἀρχιεπίσκοπος Σάμου

1. W. Regel, *Analecta Byzantino—Russica* p 89.

και Ίκαρίας τῆ 3 μαίου 1644 και μετὰ ὀκταετῆ ἀρχιερατείαν, καθιρεθεὶς τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ.

Χριστοφόρος, Σάμιος τὴν πατρίδα, ἐκλεχθεὶς ἀρχιεπίσκοπος κατὰ νοέμβριον τοῦ 1652, καθιρεθεὶς δὲ μετὰ διετῆ ἀρχιερατείαν.

Κορηήλιος ὁ ἐκ Μυτιλήνης διαδεχόμενος κατὰ μάιον τοῦ 1654 τὸν Χριστοφόρον και ἀποβιώσας ἐν Σάμῳ μετὰ ἐπταετῆ ἀρχιερατείαν.

Νεόφυτος ὁ ἐκ Σίφνου, γενόμενος ἀρχιεπίσκοπος τῆ 22 ἰουνίου 1661 και καθιρεθεὶς ἔνεκεν φαυλότητος μετὰ πενταετῆ ἀρχιερατείαν.

Ἰωσήφ τὸυπίκλην Γεωργιρήνης, ἐκ Μήλου, διαδεχόμενος τῆ 7 ὀκτωβρίου 1666 τὸν Νεόφυτον και ἀποχωρήσας τῆς ἀρχιεπισκοπῆς αὐτοῦ μετὰ πενταετῆ ποιμαντορίαν.

Φιλάρετος ὁ ἐκ Σίφνου, διατελέσας ἀρχιεπίσκοπος Σάμου και Ίκαρίας μέχρι τοῦ 1680.

Δωρόθεος ἐπὶ πέντε ἔτη ἀρχιερατεύσας.

Ἰγνάτιος κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1685 ἀρχιεπίσκοπος Σάμου και Ίκαρίας γενόμενος και ἄγνωστον ἡμῖν ἐπὶ πόσον χρόνον τοιοῦτος διατελέσας.

Γεδεών ἄγνωστον ἡμῖν ἐπὶ πόσον χρόνον χρηματίσας ἀρχιεπίσκοπος Σάμου και Ίκαρίας.

Γρηγόριος Α' ὁμοίως.

Μισαήλ ὁμοίως.

Ἰωαννίκιος ὁμοίως.

Γρηγόριος Β' ὁμοίως.

Καλ.Μίτικος ὁ Χῖος, ἄγνωστον μὲν ἀπὸ τίνος χρόνου ἀρχιερατεύσας ἐν Σάμῳ και Ίκαρίῳ, θανὼν δὲ τῆ 21 ἰανουαρίου 1772.

Μελέτιος ἄγνωστον ἡμῖν πόσον χρόνον ὑπῆρξεν ἀρχιεπίσκοπος.

Ἀκάκιος ἐκ Πάτμου, θανὼν βίαιον θάνατον τῆ 16 αὐγούστου 1780.

Γαβριήλ Α' ἀποβιώσας τῆ 6 ὀκτωβρίου 1783.

Δανιήλ τὸ ἐπώνυμον Κομνηνός, Λακεδαιμόνιος τὴν πατρίδα, ἐκλεχθεὶς ἀρχιεπίσκοπος Σάμου και Ίκαρίας λήγοντος ὀκτωβρίου τοῦ 1783 και διατελέσας τοιοῦτος ἄχρι τῆς 3 μαίου 1815, ὅτε ἀπεβίωσε.

Κήρυλλος ὁ ἐκ Τρικκάλων τῆς Θεσσαλίας, διορισθεὶς ἀρχιεπίσκοπος Σάμου και Ίκαρίας τῆ 28 μαΐου 1815 και τοιοῦτος διατελέσας μέχρι τοῦ 1833 ἔτους.

Ἀρίσταρχος τὸυπίκλην Βαρβατίς, Σάμιος, ἐκλεχθεὶς ἀρχιεπίσκοπος Σάμου και Ίκαρίας κατὰ μάρτιον τοῦ 1834 και διατελέσας τοιοῦτος μέχρι 1 ἰανουαρίου 1836, ὅτε ἀπεβίωσε.

Θεοδόσιος ὁ ἐκ Κυθήρων, ἐκλεχθεὶς ἀρχιεπίσκοπος κατὰ μάρτιον τοῦ 1836 καὶ τοιοῦτος διατελέσας μέχρι 5 μαρτίου τοῦ 1841 ἔτους.

Παρθένιος Γ' γενόμενος ἀρχιεπίσκοπος τῆ 16 φεβρουαρίου 1841 καὶ τοιοῦτος διαμείνας μέχρις ἰουλίου τοῦ 1843· ἐπ' αὐτοῦ δὲ ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Σάμου καὶ Ἰκαρίας προήχθη εἰς μητρόπολιν, ἐξηκοστὴν πέμπτην τῶν ὑπὸ τὸν πατριαρχικὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ὑποκειμένων μητροπόλεων.

Γρηγόριος Γ' ὁ ἐκ Κυδωνιῶν, χειροτονηθεὶς μητροπολίτης Σάμου καὶ Ἰκαρίας τῆ 6 ἰουλίου 1843 καὶ διατελέσας τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1855 ἔτους, ὅτε μετετέθη εἰς τὴν μητρόπολιν Δρυητριάδος.

Γαβριήλ Β' Σάμιος, χειροτονηθεὶς μητροπολίτης Σάμου καὶ Ἰκαρίας τῆ 13 ἰουλίου 1855 καὶ ἄχρι τοῦ νῦν ἀμφοτέρας τὰς νήσους θεοφιλῶς καὶ εἰρηναίως ποιμαίνων¹

Αἱ τοῦ ἀρχιερέως πρόσοδοι ἐκ τῆς Ἰκαρίας, κατὰ προγενεστέρους χρόνους ἀνῆρχοντο εἰς δώδεκα μέχρι δεκαπέντε χιλιάδας γροσίων κατ' ἔτος καὶ ἐπήγαζον ἐξ ἑνὸς γροσίου εἰσπρασσομένου παρ' ἐκάστης οἰκογενείας ἐνιαυσίως, ἐξ ἐμβατικίων τῶν ἱερέων, ὧν ἕκαστος ἐξέτινεν ὀκτὼ γρόσια τῷ ἀρχιερεῖ, ἐξ ἀδειῶν γάμου, τοῦ μὲν εἰς πρῶτον γάμον ἐρχομένου ἀποτίνοντος εἴκοσι γρόσια, τοῦ δὲ εἰς δεύτερον τεσσαράκοντα καὶ τοῦ εἰς τρίτον ἐξήκοντα, (ὅταν δὲ ὑπῆρχον κωλύματα, ἢ ὡς ἔλεγον βλαρτά, πρὸς τέλεσιν τοῦ γάμου, ταῦτα ἐξωμαλίζοντο δι' ἀναλόγου χρημάτων προσφορᾶς), ἐκ λειτουργιῶν, ἀγιασμῶν, χειροτονιῶν, μνημοσύνων καὶ ἄλλων ἱεροπραξιῶν καὶ ἐκ τῆς μερίδος, ἣν ὁ ἀρχιερεὺς ἐλάμβανεν ἐκ τῆς κληρονομίας παντὸς ἀποθνήσκοντος ἄνευ τέκνων, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπὶ τέκνοις, ὅταν κατελίμπανε περιουσίαν δυναμένην νὰ ἱκανοποιήσῃ καὶ τῶν τέκνων καὶ τοῦ ἀρχιερέως τὰς ἀξιώσεις. Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ ἔτους 1862, κανονισθεισῶν τῶν ἀρχιερατικῶν ἐπιχορηγήσεων, οἱ Ἰκάριοι ἐκτίνουσι τῷ ἀρχιερεῖ, πλὴν τοῦ ἐμβατικίου τῶν ἱερέων, τῶν ἀδειῶν γάμου καὶ τῶν ἐξ ἱεροπραξιῶν τυχηρῶν λεγομένων, γρόσια ἐξ χιλιάδας καὶ πεντακόσια, κατὰ τὸ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Σαμίων γενόμενον ὡς κατωτέρω ἔγγραφον.

« Ἡ Βουλὴ τῆς νήσου Σάμου καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς νήσου Ἰκαρίας κύριος Ἀντώνιος Μαυρονικόλας, κατὰ τὸ ἀπὸ 14 φεβρουαρίου ἔτους ἐνεστῶτος πληρεξούσιον ἔγγραφον τῆς Δημαρχίας καὶ τοῦ Συμβουλίου Ἰκαρίας, συνελθόντες ἐπαναληπτικῶς, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ παν-

---

¹ Περὶ τῶν ἱεραρχῶν τῆς Σάμου καὶ Ἰκαρίας κατὰ πλάτος διαλαμβάνομεν ἐν σελίδι 180 καὶ ἐφεξῆς τοῦ Δ' τόμου τῶν παρ' ἡμῶν γραφέντων Σαμιακῶν.

ιερωτάτου μητροπολίτου Σάμου και Ίκαρίας κυρίου Γαβριήλ, κατὰ διαταγὴν τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σάμου, ἔλαβον ὑπὸ ὄψιν τὴν ἀπὸ πρώτης ὀκτωβρίου τοῦ 1862 ἔτους πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν ἐπιστολὴν καὶ τὸν ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως ἐγκριθέντα κανονισμόν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐθνικοῦ Συμβουλίου, τὸν ἀφορῶντα τὴν ἐτησίαν ἐπιχορήγησιν τῶν ἀρχιερέων, καὶ συμφώνως μὲ τὸ πνεῦμα αὐτῶν καὶ τὴν ἐν τῇ κγ' συνεδριάσει τῆς Δ' γενικῆς Συνελεύσεως τῶν Σαμίων τοῦ ἔτους 1862 ἀπόφασιν, ἀνελόγησαν ἐκ συμφώνου, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ ἀμφοτέρων τῶν νήσων, διὰ τε τὴν ἐτησίαν ἐπιχορήγησιν τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Σάμου καὶ Ίκαρίας ἐκ γροσίων τεσσαράκοντα χιλιάδων καὶ τὴν ἐπιχορήγησιν τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἐκ γροσίων τριῶν χιλιάδων, εἰς μὲν τὴν νῆσον Σάμον γρόσια τριάκοντα ἕξ χιλιάδας καὶ πεντακόσια, εἰς δὲ τὴν νῆσον Ίκαρίαν γρόσια ἕξ χιλιάδας πεντακόσια.

α' Ἐπειδὴ τὸ ἀνολογοῦν εἰς τὴν Σάμον ποσὸν θέλει χορηγεῖσθαι πρὸς τὴν πανιερότητά του, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως, ἐκ τοῦ Γενικοῦ Ταμείου, ἐκτέρα δὲ νῆσος θέλει χορηγεῖ τὸ ἀνάλογόν της ἰδιαιτέρως, ἀπόκειται πρὸς τὴν πανιερότητά του νὰ πράξῃ, ὡς πρὸς τὸ τῆς Ίκαρίας, συμφώνως μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἄνω μνησθείσης πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἐν τύποις ἐπιστολῆς.

» Ἐπὶ τούτῳ συνετάχθη ἡ παρούσα πρᾶξις καὶ ὑπεγράφη ὑπὸ τε τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Ίκαρίας, προσυπογράψαντος καὶ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου· ἐγένετο δὲ εἰς πενταπλοῦν, ὅπως τὰ μὲν δύο παραλάβῃ ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης, τὸ τρίτον καταχωρισθῇ ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Ἡγεμονικοῦ Διοικητικοῦ Γραφείου, τὸ τέταρτον ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Βουλῆς καὶ τὸ πέμπτον παραλάβῃ ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ίκαρίας.

Ἐν Λιμένι Βαθείος τῇ 27 φεβρουαρίου 1863

Ὁ Μητροπολίτης	Οἱ Βουλευταὶ	Ὁ ἀντιπρόσωπος Ίκαρίας
† Σάμου Γαβριήλ	Κ. Μιτζάκης	Ἀντώνιος Μυρσινιόλας».
(Τ. Σ.)	Λ. Κνίτης	
	Ι. Χ. Θεοδώρου	
	Σ. Νικολαΐδης	

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ ἱεραρχῶν τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας· ἐν τούτοις ἀπαντῶσι καὶ Λατῖνοι ἐπίσκοποι τῆς Ίκαρίας, χορηματίσαντες τοιοῦτοι, καθ' ὃν χρόνον ἡ νῆσος αὕτη διετέλει ὑπὸ τῶν

Φρίγκων δεσποτεία. Ὁ Βαδδίγγιος¹ γράφει ὅτι, ἐν ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ πεντηκοστῷ τρίτῳ ἔτει, τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἰκαρίων χηρευούσης ἕνεκεν θανάτου τοῦ ἐπισκόπου τῆς νήσου Ἰωάννου, ὁ πάπας Ἰννοκέντιος Γ' διὰ θεσπίσματος αὐτοῦ ὑπὸ χρονολογίαν δεκάτης ἐνάτης ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, διώρισε διάδοχον ἐκείνου τὸν ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Μινοριτῶν *Γουλιέλμον Ἀλβόνην*. Ὁ αὐτὸς Βαδδίγγιος ἀναγράφει ὅτι, μετατεθέντος ἐν ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ ἐξηκοστῷ πέμπτῳ τοῦ Γουλλιέλμου τούτου εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τῆς ἐκκλησίας τῶν Κολασσαέων, ὁ πάπας Οὐρβανὸς Ε' διώρισε, τῇ δευτέρᾳ μαρτίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, διάδοχον αὐτοῦ τὸν ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Μινοριτῶν *Θωμᾶν* τὸν ἐξ Εὐβοίας. Ἐν τῇ Αὐγουστινιανῇ Ἀλφαβήτῳ² μνημονεύεται ἕτερος ἐπίσκοπος Ἰκαρίας ὁ *Γουλιέλμος Καπελέρης* ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Αὐγουστινιανῶν, ὅστις, τῇ τριακοστῇ αὐγούστου τοῦ χιλιοστοῦ τετρακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ ἔκτου ἔτους, ὑπέβαλε τὴν ἀπὸ τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης παραίτησιν· ἐπὶ τέλους ὁ Βρεμόνδιος, ἐν τόμῳ τετάρτῳ καὶ σελίδι διακοσιοστῇ ἑβδομηκοστῇ τρίτῃ τῶν Παπικῶν Βουλῶν αὐτοῦ, περιέχει δίπλωμα τοῦ πάπα Ἰουλίου Β' ἐκδεδομένον τῇ εἰκοστῇ ἑβδόμῃ αὐγούστου τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ πεντακοσιοστοῦ ὀγδόου, δι' οὗ ἐπίσκοπος τῆς Ἰκαρίας διορίζεται Ἰωάννης τις, δεύτερος τῆ αὐτῇ ὀνόματι.

ΚΕΦΑΛ. Ε'.

Προϊόντα τῆς Ἰκαρίας

Ὀλίγιστα, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἔν και μόνον, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὑπῆρχε προϊόν τῆς Ἰκαρίας, ὁ οἶνος, ὅστις ἐθεωρεῖτο ἐκ τῶν ἐκλεκτοτέρων πραγμάτων, ὡς ὁ Ἄμφις παρ' Ἀθηναίῳ μαρτυρεῖ, λέγων α' Ἐν Θουρίοις τοῦλαιον, ἐν Γέλα φακαί. Ἰκάριος οἶνος, ἰσχάδες Κιμῶλαι». Προσωνομάζετο δὲ ὁ τῆς Ἰκαρίας οἶνος καὶ *πράμνιος*.

Πολλοὶ πολλαχῶς ἠθέλησαν νὰ ἐξηγήσωσι τὸ τοιοῦτο ὄνομα. Ὁ Σουίδας λέγει «Πράμνιος οἶνος· Ἀρίσταρχος τὸν ἠδὺν οἶνον πράμνιον ἔλεγεν. Τινὲς τὸν ὄνιον ἢ παραμόνιον. Τινὲς ὑπὸ ἀμπέλου πρᾶμνίας ὀνομαζομένης, οἱ δὲ ἰδίως τὸν μέλανα, ἔνιοι δὲ τὸν πρᾶυ-

1. Waddingus T. 4. p. 33.

2. Augustiniani Alphabeti T. 1. p. 296.

νοντα τὸ μένος, ὃν καὶ φαρμακίτην φασί. Σῆμος ὁ Δήλιος ἐν τρίτῃ, ἐν Ἰκαρίῳ Πράμνον εἶναι πέτραν, ἀφ' ἧς τὸν οἶνον εἶναι». Ὁ δὲ Ἡσύχιος λέγει «Πράμνειος οἶνος ἀπὸ τῆς Πραμνείας ἀμπέλου· ἐστὶ δὲ καὶ ἐγκώμιον οἴνου καὶ σκληρὸς οἶνος». Ὁ Ἐρωτιανὸς ἐν τῇ τῶν παρ' Ἰπποκράτῃ λέξεων συναγωγῇ προστίθησι «Πράμνειος, οἶνός τις οὕτως ὀνομάζεται μέλας καὶ αὐστηρὸς». Ὁ σχολιαστὴς τοῦ Ὀμήρου λέγει ὅτι ἐλάμβανε τὸ ὄνομα «ἐκ τῆς Πραμνείας ἀμπέλου· ἐνίοι δὲ πραμνείῳ τῷ πραύνοντι τὸ μένος, ὅλον τὴν ψυχὴν εἰς πρῶτητα ἄγοντι. Οἱ δέ, ὅτι τῶν οἴνων ἐνίοι καὶ καυστικοί, ἐνίοι δὲ καὶ ἡδεῖς, τινὲς καὶ πραμνεῖσιοι καὶ παραμόνιμοι εἰς παλαιώσιν καὶ μὴ μεταβάλλοντες». Ὁ δ' Ἐπαρχίδης λέγει ὅτι ὁ πρᾶμνειος οἶνος οὔτε γλυκὺς οὔτε αὐστηρὸς ἦτο, ἀλλ' εἶχε δύναμιν διαφέρουσαν. Καὶ ὁ Εὐστάθιος δὲ ἐν τοῖς εἰς Ἰλιάδος Ἀ ὑπομνηματισμοῖς αὐτοῦ λέγει. «Μέλας ὁ Πράμνειος οἶνος ἦν, καλούμενος οὕτως ἢ ὅτι πραύνει μένος ἢ ὅτι παραμεμένηκε παλαιωθείς· οἱ δὲ φασὶ πέτραν ἢ ὄρος οἰνοφόρον ἐν Ἰκάρῳ τῇ νήσῳ εἶναι, Πράμνην καλουμένην, ἐν ἧ ἡ πρῶτον ἔφυ ἀμπελος, ἀφ' ἧς ὁ οἶνος πρᾶμνειος». Ὀνομάζετο δὲ ἢ ἄμπελος, ἢ τὸν Ἰκάριον οἶνον φέρουσα, ὑπὸ μὲν τῶν Οἰναίων Διονυσιᾶς, ὑπὸ δὲ τῶν ξένων Ἰερά. Καὶ ὅτι μὲν ὁ πρᾶμνειος οἶνος μεγίστης παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀπήλαυε τιμῆς, ἔχομεν αὐτὸν τὸν Ὀμηρον μαρτυροῦντα ἐν τε τῇ Ἰλιάδι.¹

*Ἐν τῷ ρα σφι κύκησε γυνὴ εἰκνία θεῆσιν
οἴνω πραμνείῳ.*

καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐα²

*Ἐν δέ σφιν τυρόν τε καὶ ἄλφιτα καὶ μέλι χλωρόν
οἴνω πραμνείῳ ἐκύκα.*

Μνειάν δὲ αὐτοῦ ποιεῖται καὶ ὁ Ἐφιππος παρ' Ἀθηναίῳ λέγων

*Οἶνον δὲ πίνειν οὐκ εὔσω πρᾶμνειοι,
οὐ γῆροι, οὐδὲ θάσιοι, οὐ πεπαρήθιοι,
οὐδ' ἄλλοι, ὅστις ἐπεγερεῖ τὸν ἔμβολοι.*

Συνεπιμαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ Πλίνιος λέγων ὅτι μέχρι τῶν χρόνων αὐτοῦ ἐτηρεῖτο ἡ ἀξία τοῦ οἴνου ἐκείνου *etiam nunc honos durat*. Καὶ ὁ Πολυδεύκης δὲ κατατάσσει αὐτὸν ἐν τοῖς ἀρίστοις, ἅτε καὶ ἰαματικὰς ἐνέχοντα ιδιότητας· ὁ δὲ Ἰπποκράτης ἐν τῷ περὶ Γυναικείων Νόσων συγγράμματι αὐτοῦ συμβουλεύει ἵνα τῷ πραμνείῳ οἴνω χρῶνται αἱ παθεῦσαι λεχώ. «Ἦν δὲ ἐκ τόκου, λέγει, αἱ ὑστέραι πονήσω-

1. Ὀμήρ. Ἰλ. Α. 369.

2. Ὀμήρ. Ὀδ. Κ. 235.

σιν . . . ἐπιπίνειν οἶνον ὑπνώδεια πράμνειον». Ὁ δὲ Νίκανδρος ἐν Ἀλεξίφαρμάκοις συμβουλεύει ἵνα χρῶνται αὐτῷ οἱ πιόντες τυχὸν κόριον.

*Ἦν γε μὲν οὐλόμενόν γε ποτὸν κορίοιο δυσαλθὲς
ἀφραδέως δεπίεσσιν ἀπεχθόμενοισι πύσωνται,
οἱ μὲν τ' ἀφροσύνη ἐμπληγέες, οἷά τε μάργοι
δήμια λαβράζουσι, παραπληγες θ' ἕτε βάχχαι
ὄξυ μέλος βοόωσιν ἀταρμύκτω φρένας οἴστρω,
τῷ μὴ τ' ἐξαδανοῖο πόροις δέπας ἔμπλεον οἴνης
πράμνιον αὐτοκρηές ὅπως ὑπετύψατο ληνοῦ.*

Ἐν Ἰκάρῳ ἐπ' ἴσης παρήγετο μέλι ἄφθονον, ἀλλὰ τοῦτο μικροῦ ἐτιμᾶτο, διότι αἱ μέλισσαι τρώγουσαι πρίνους, ὧν ἔγεμεν ἡ νῆσος, μετέδιδον τὴν τούτου πικρίαν τῷ μέλιτι παρήγοντο δ' ἐν αὐτῇ καὶ πάμπολλα κάρυα. Περιττὸν δὲ νὰ εἴπωμεν περὶ τῶν παρὰ τὴν νῆσον ἀλιευομένων ἰχθύων, ἀφ' οὗ ἔνεκα τοῦ πλήθους καὶ τῆς γλυκύτητος αὐτῶν ὠνομάσθη αὕτη ἰχθυοείσσα· τοῦτο δὲ μόνον λέγομεν ὅτι ἐν τοῖς παραλίοις αὐτῆς ἠλιεύοντο αἱ ἄρισται τοῦ ἑλληνικοῦ πελάγους κτένες.

Ὁ Ἐπαρχίδης, οὗ ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, ἀναγράφει ὅτι ἐν Ἰκάρῳ ἐφύοντο θανάσιμοι μύκητες· ἐπιδημήσας δὲ ποτε εἰς αὐτὴν Εὐριπίδης ὁ ποιητὴς καὶ γυναικὸς τινος μετὰ τῶν ἐαυτῆς τέκνων, δύο ἀρρένων καὶ μιᾶς κόρης, φαγούσης τοιούτους ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ θανούσης, ὁ ρηθεὶς ποιητὴς ἐποίησεν ἐπ' αὐτῇ τὸ ἐξῆς ἐπίγραμμα.

*ὦ τὸν ἀγήρατον πόλον αἰθέρος, ἦλιε, τέμνων
ἄρ' εἶδες τοιόνδ' ὄμματι πρόσθε πάθος;
μητέρα, παρθενικὴν τε κόρην δισπούς τε συναίμους
ἐν ταύτῳ φέγγει μοιριδίῳ φθιμένους.*

Τοιούτ' αἰσὶ καὶ μόν' α τὰ προϊόντα τῆς ἄλλως ὀρεινῆς καὶ λίαν πετρώδους νήσου ταύτης, ἅτινα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσιν ἀπαντῶσι μεμνημονευμένα· καὶ κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς δὲ χρόνους ὀλίγιστα ἐπ' ἴσης εἰσὶ τὰ τῆς Ἰκαρίας προϊόντα. Πρὸ ὀλίγων μόλις ἐτῶν, γενομένης ἀποπειρας φυτεύσεως σταφιδαμπέλων, διὰ τῆς φιλοπονίας τῶν ἐγχωρίων κατωρθώθη νὰ φυτευθῇ εὐρεῖα ἔκτασις, ἰδίως ἐν τῷ βορείῳ τῆς νήσου, ὥστε νῦν ἀριθμοῦνται αὐτόθι ὑπὲρ τὰς ἑκατὴ χιλιάδας κλημάτων, παραγόντων περὶ τὰ ἑπτακισχίλια καντάρια ἐκλεκτῆς μαύρης, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, σταφίδος.

Τὰ γαιώμηλά εἰσιν ἐν τῶν πρωτίστων καὶ ὠφελιμωτέρων τῆς νήσου προϊόντων· τούτων δὲ τὴν καλλιεργίαν εἰσήγαγε πρῶτος Ἀλέξανδρος τις Γλαρός, ὅστις, αἰχμαλωτευθεὶς ἐν ἀρχαῖς τοῦ αἰῶνος τούτου ὑπὸ πειρατῶν καὶ ἐν Ἀλγερίῃ ἐπὶ μακρὸν διατρίψας, εἶδεν ἐκεῖ τινε

τρόπῳ καλλιεργεῖται τὸ φυτόν αὐτὸ καὶ τῆς αἰχμαλωσίης λυτρωθεὶς καὶ εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα ἐπιστρέψας, εἰσῆγαγε τὴν φυτεῖαν αὐτοῦ.

Εὐρῆται δ' ἐν Ἰκαρίῳ φυτόν τι, οὐδ' ὁ καρπὸς κολοκίσι καλούμενος ἔχει γεῦσιν κυάμου καὶ χρησιμεύει ὡς καλλίστη τροφή· ζυγίζει δ' ἕκαστος αὐτῶν μέχρι δέκα ὀκάδων, τὰ δὲ φύλλα αὐτοῦ εἰσι τοσοῦτο μεγάλα, ὥστε ἐν αὐτῶν περιστρεφόμενον, δίκην χωνίου, δύναται νὰ περιλάβῃ ὕδωρ μέχρι πέντε ὀκάδων.

Ἄξια δὲ λόγου εἰσι καὶ τὰ ἐν Ἰκαρίῳ γινόμενα ροδάκινα, ἡδύτατα τὴν γεῦσιν καὶ μέγεθος ἔχοντα ὡσεὶ ἑβδομήκοντα καὶ πέντε δραμίων ἕκαστον· ταῦτα δὲ μεταφέρονται εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ πωλοῦνται ἕξ ἢ καὶ πλειόνων γροσίων κατ' ὀκτῶν.

Ἐτέρους δὲ καρποὺς ἢ Ἰκαρίῳ παράγει σῦκα εἰς δύο εἶδη διαιρούμενα, ὧν τὰ μὲν βύσσυκα, τὰ δὲ ἀγτινάβια ὀνομάζονται, ἀγλίδας, κάρυα, κίτρα, λιμόγια καὶ πορτοκάλλια, οὐχὶ μὲν ἐν πολλῇ ποσότητι, ἀλλ' ἐξίρετα τὴν ποιότητα, ἔτι δὲ μέλι, οὐ καλλιστόν ἐστι τὸ λεγόμενον θυμόμελι καὶ κηρὸν ἐκλεκτόν.

Μεγά ἐξαγωγικὸν ἐμπόρευμα τῆς νήσου μέχρι πρό τινος ἦσαν οἱ ἄνθρακες, περὶ τὴν κατασκευὴν τῶν ὀπείων τὰ μάλιστ' ἠσχολοῦντο οἱ Ἰκάριοι, καὶ οἵτινες εἰς Κωνσταντινούπολιν, Ἀλεξάνδρειαν καὶ ἀλλοῦσε μεταφερόμενοι, οὐκ ὀλίγα τοῖς ἐγγυωρίοις προσεπόριζον χρήματα· ἀλλὰ τῆς κατασκευῆς αὐτῶν καταστρεψάσης τὰ ἐπὶ τῆς νήσου δάση καὶ τέλεον αὐτῆν ἀπογυμνωσάσης τοῦ φυσικοῦ ἐκείνου καλλωπισμοῦ, ἤδη οἱ Ἰκάριοι μετήνεγκον τὰς ἀνθρακευτικὰς αὐτῶν ἐργασίας εἰς τὰς παρακειμένας νήσους καὶ εἰς τὴν ἀσιατικὴν ἠπειρον, ἐνθα μετέρχονται τὸ καταστρεπτικὸν αὐτῶν ἔργον, τὰ δάση εἰς ἄνθρακας μετατρέποντες καὶ ἀλλαγῶν αὐτοῦς ἐπικερδῶς ἐκποιοῦντες.

ΚΕΦΑΛ. ΣΤ'.

Νομίσματα τῶν ἀρχαίων Ἰκαρίων

Ἡ Ἰκαρία, καίτοι νῆσος μικρά, εἶχεν ὁμως ἴδια νομίσματα· περιγραφὴν δὲ τῶν περισωζομένων ὀλίγων τοιούτων ποιούμεθα ἐνταῦθα.

Ἐπὶ τοῦ ἐνὸς μέρους γυμνὴ κεφαλὴ γυναικός, ἐπὶ τοῦ ἀντιστρόφου δὲ κεφαλὴ βοῦς καὶ ΙΚΑ.

Ἐπί τοῦ ἐνὸς μέρους προτομή τῆς Περσεφόνης καὶ ΙΚΑΡΙΩΝ, ἐπὶ τοῦ ἀντιστρόφου δὲ ἡ ἀγραία Ἄρτεμις.

Ἐπί τοῦ ἐνὸς μέρους γυνὴ καθημένη ἐπὶ ταύρου ὀλόγυμνος καὶ λεπτότατον μόνον ἱμάτιον ἀναπεπταμένον φέρουσα, ἐπὶ δὲ τὴν κεφαλὴν φοροῦσα στέφανον καὶ ΙΚΑΡΙΩΝ· ἐπὶ τοῦ ἀντιστρόφου δὲ μέρους ἡ ἀγροτέρα Ἄρτεμις.

Ἐπί τοῦ ἐνὸς μέρους κεφαλὴ τοῦ Ποσειδῶνος, ἐπὶ τοῦ ἀντιστρόφου δὲ ἡ ἀγροτέρα Ἄρτεμις ὀρθία, ἐστραμμένη πρὸς τὰ ἀριστερά, ἔχουσα τὴν μὲν δεξιὰν χεῖρα ἐρειδομένην ἐπὶ λόγχης, ἧς τὸ ξύλον ἐστὶ κομβῶδες, τὴν δὲ ἀριστερὰν ὀπισθεν εἰς τὴν ράχιν, φέρουσα δ' ἐπὶ τοῦ ὤμου τόξον καὶ φαρέτραν, καὶ ἡ λέξις ΕΚΚΑΡΙΕΩΝ.

Νομίσματα τῆς πόλεως Οἰνύης. Ἐπί τοῦ ἐνὸς μέρους κεφαλὴ νεανική τοῦ Βάκχου ἐπὶ τοῦ ἀντιστρόφου βότρυς καὶ κάτωθεν ΟΙΝΑΙΩΝ.

Ἐπί τοῦ ἐνὸς μέρους προτομή τῆς Ἀρτέμιδος· ἐπὶ τοῦ ἑτέρου δὲ βουῆς σκιρτῶν καὶ ΟΙΝΑΙΩΝ.

Νομίσματα αὐτοκρατορικά. Ἐπί τοῦ ἐνὸς μέρους κεφαλὴ τοῦ αὐτοκράτορος Κομμόδου καὶ ΙΚΑΡΙΕΩΝ, ἐπὶ τοῦ ἀντιστρόφου δὲ κεφαλὴ πυργοφόρος γυναικός.

Ἐπί τοῦ ἐνὸς μέρους κεφαλὴ ἐστεμμένη τοῦ Κομμόδου μετὰ βεβρυστριχισμένου πώγωνος καὶ κύκλω Κ. Μ. ΑΥ. ΚΟΜ. ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ· ἐκ τοῦ ἀντιστρόφου δὲ κεφαλὴ πυργοφόρος γυναικός καὶ ΙΚΑΡΙΕΩΝ.

ΚΕΦΑΛ. Ζ΄.

Ἡ καθ' ἡμᾶς Ἰκαρία

Ἄραιοις ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν ὁ τῆς Ἰκαρίας πληθυσμὸς καὶ ὀλίγα καὶ ὑπὸ ὀλίγων οἰκούμενα τὰ ἐν αὐτῇ χωρία. Περὶ αὐτῆς ὁ Ἰωσήφ Γεωργειρήνης, ἐν ἔτει χιλιοστῶ ἑξακοσιοστῶ ἑξηκοστῶ ἔκτῳ γράρων, λέγει. «Τὰ κυριώτερα τῶν τῆς νήσου χωρίων εἶναι πρῶτον ἡ Καρωρία ἐξ ἑκατὸν οἰκιῶν καὶ δύο ἢ τριῶν ἐκκλησιῶν, δεύτερον τὸ Στέλι περίφημον ἔνεκα τῆς ἀφθονίας τῶν ἐν αὐτῷ καρυῶν καὶ τρίτον ἡ Μεσαριά. Αὐτόθι σώζονται εἰρεῖπια μεγάλης πόλεως καὶ ἐκκλησία τιμωμένη ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς ἁγίας Ἐλένης, ἧτις, ὡς ἐκ τοῦ κάλλους τῆς κατασκευῆς αὐτῆς τεκμαιρόμεθα, ὑποδομήθη κατὰ τοὺς χρόνους τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως· καίτοι δὲ δὲν ὑπάρχουσιν

οὐκίαι πλησίον, ἀλλ' ὁμοῦς πλείστοι ὅσοι συνέργουνται αὐτόσε χάριν εὐ-
λαθείας καὶ κατ' ἐπιτοχὰς προσκαλοῦσιν ἱερέα ἵνα ἐπιτελέσῃ τὴν θείαν
λειτουργίαν. Ἰκτὸς τῶν ἀνωτέρω τριῶν χωρίων, εὔρηται καὶ ἕτερα
λίαν μικρὰ, καθ' ἅπασαν τὴν νῆσον ἐσκορπισμένα. ἔχουντα ὁμοῦς εὐ-
ρείαν ἔκτασιν· διότι πᾶσα ἐν αὐτοῖς οἰκία περιβάλλεται ὑπὸ τοῦ ἰδίου
κήπου ἢ ἀμπελώνου.»

Ἀλλὰ καὶ ὁ Γουρνεφόρτιος, γράφων ἐν ἔτει γιλιουστῶ ἐπιτακιοση-
στῶ δευτέρῳ περὶ Ἰκχρίως, λέγει. «Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν πιστεύω
νὰ ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς νήσου πλείους τῶν γιλιῶν ψυχῶν. Λί δύο πρῶ-
τισται πολεὶς περιλαμβάνουσιν ἑκατὸν οἰκίας περιπου ἑκάστη· τού-
των δὲ ἡ μὲν καλεῖται *Μεσιριά*, ἡ δ' ἕτερα *Περισιριά*. Κῶμαι δ' ἐν
αὐτῇ ὑπάρχουσιν ἡ *Αἰθήριαι*, ἐν ἡ τέσσαρες μόνοι εὔρηται οἴκοι·
μὴ δὲ τὸ τοιοῦτο φανῆ παραδοξόν, διότι ἐν *Πλοισιριά* τρεῖς μόνοι
τοιοῦτοι ὑπάρχουσιν, ἐν *Νέα* δύο, ἐν *Περδίαι*, πλησίον τοῦ Φαναρίου,
τέσσαρες, ἐν *Οἰαίαι* πέντε καὶ ἐν *Αἰγγαίαι* ἑπτὰ. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ
χωρίον ὀνομάζουσι μέρος, ἐν τῷ ὁποίῳ εἰς καὶ μόνοι οἶκος εὔρηται.»

Διεσπαρμένων καὶ τότε, ἀλλὰ καὶ τώρα, τῶν οἰκιῶν καὶ μεμακρυ-
σμένων ἀπ' ἀλλήλων οὐσῶν, οἱ Ἰκχριοὶ δύναται τις εἰπεῖν ὅτι συγ-
κοινωνίαν πρὸς ἀλλήλους δὲν ἔχουσιν, ἐκτὸς ἐὰν ἱερά τις τελετὴ ἢ δη-
μοσίᾳ ὑπόθεσις ἀναγκάσῃ αὐτούς ἵνα ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέλθωσι· φιλέου-
ται δὲ λίαν ὄντες, δὲν ὀκνοῦσι νὰ προσέλθωσιν ἀπὸ τῶν περὶ τῶν τῆς
νήσου, ἀμα ὡς ἐκκλησίαι τις ἐπιτελεῖ τὴν ἐπέτειον αὐτῆς ἐορτήν, ἵνα
βοηθήσῃσι χρηματικῶς ταύτῃ. Ἄλλοτε οἱ ἐγγῶροι περιωρί-
ζοντο ἐν τῷ στενωπῷ κύκλῳ τῶν βιωτικῶν αὐτῶν ὑποθέσεων, ὥστε
ἐπισκέψεις, δῶρα, προσφορὰ καὶ τὰ τοιαῦτα ἦσαν ὄλωι αὐτοῖς ἀλ-
λότριχ' ἐπ' ἐσχάτοις ὁμοῦς μετέλλαξαν πολὺ τὸν βίον ἐπὶ τὸ κοινωνι-
ωτικώτερον. Ἀλλὰ καὶ πάλιν, ἐὰν ἀνάγκη τις ὑποχρεώσῃ Ἰκχριον νὰ
ζητήσῃ ἕτερον, χωρὶς νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἐκείνου οἰκίαν, καλεῖ αὐτὸν
ἐκ μακρᾶς ἀποστάσεως φωνῇ στεντορείᾳ, καὶ, ἂν ἐκεῖνος ἀποκριθῇ,
ἔρχονται τότε συνδιαλέξεως ἐκτενοῦς, μὴ ἀλλήλους διὰ τὴν ἀπόστασιν
διακρίνοντες. Λί δὲ φωνῇ αὐτῶν εἰσι τοσοῦτον ἠχηέσσαι καὶ μάλι-
στα ἐὰν συνδιαλέγωνται οἱ λαλοῦντες ἰστάμενοι ἐπὶ ὄρεων, ὥστε συν-
ενοοῦνται ἐν ἀποστάσει ὄντες τέσσαρων καὶ πέντε μιλίων, ἰδίως δὲ
ὅταν μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχῃ κοιλάς, ὀριζομένη ὑπὸ λόφων, ὅτε δίδο-
ται μείζων ἀπήχησις εἰς τὴν φωνήν. Συμβαίνει δὲ πολλάκις πολλά
νὰ παρέρχωνται στιγμὰὶ μέχρις οὗ ὁ ἦχος μεταδώσῃ τὴν φωνήν τοῦ
ἐνός εἰς τὸν ἕτερον· καὶ ὁμοῦς, χάρις εἰς τὴν λεπτοτάτην αὐτῶν ἀκοήν
καὶ εἰς τὴν ἔξιν, νοοῦσι κάλλιστα τὰς ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις ἀλ-

λήλων, ἐν ᾧ παντὶ ἄλλῳ καὶ διὰ στεντοροφωνικῆς ἔτι σάλπιγγος τὸ τοιοῦτο ἤθελεν εἶσθαι δυσέφικτον.

Ὁ τῆς νήσου πληθυσμὸς οὐδέποτε ἐξηκριβώθη διὰ τακτικῆς ἀπογραφῆς, διότι κατὰ μὲν τοὺς προγενεστέρους χρόνους οὐχ ὑπῆρξεν ὁ περὶ τοιαύτης μεριμνήσων, κατὰ δὲ τοὺς καθ' ἡμᾶς, οἱ Ἰκάριοι ἀπέφυγον πάντοτε πᾶσαν νὰ παράσχωσιν αἰτουμένην τυχὸν περὶ τοῦ ἑαυτῶν πληθυσμοῦ πληροφορίαν, τῷ φόβῳ μὴ ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις ἤθελεν αὐξήσῃ τοὺς φόρους, οὓς ἕως τότε ἐξέτινον· ὅθεν καὶ πᾶσα περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων τῆς νήσου ἀναγραφή ἐπὶ πιθανότητος καὶ κατὰ προσέγγισιν δύναται νὰ θεωρηθῇ. Γενομένης ἐν ἔτει χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ εἰκοστῷ ὀγδόῳ ὑπὸ Ἰωάννου Κωλέττου, διοικητοῦ τότε ὄντος τοῦ τμήματος τῶν ἀνατολικῶν Σπορᾶδων, καταστατικῆς ἀπογραφῆς, ἡ Ἰκαρία ἀνεγράφη ὡς οἰκουμένη ὑπὸ 3,110 ψυχῶν, ὧν 1650 ἄρρενος γένους καὶ 1,460 θήλειος, καὶ τούτων πάλιν 2,992 ἦσαν αὐτόχθονες καὶ 118 πάροικοι. Ἐκ τῶν κατοίκων ὑπῆρχον 17 ἱερεῖς, 5 μοναχοὶ καὶ 3 μοναχαί· περιελάμβανε δὲ ἡ νῆσος 636 οἰκίας, 23 ἐνορίας, 145 ἐξωκλήσια, 2 δημόσια οἰκοδομήματα καὶ 2 μύλους, ἤτοι ἐν ὅλῃς 808 οἰκοδομᾶς· πλὴν ἄλλ' ἡ καταστατικὴ αὐτῆ. καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν πληθυσμὸν, φαίνεται ἡμῖν πολὺ τῆς ἀληθείας ἀφεστηκυία.

Ἡ Ἰκαρία τανῦν διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς τρία τμήματα, εἰς τὸ τοῦ Φαναρίου, εἰς τὸ τῆς Μεσαριᾶς, ὅπερ κατέχει τὴν βόρειον πλευρὰν τοῦ ὄρους, τοῦ χωρίζοντος τὴν νῆσον ἀπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ βορειοδυτικόν, καὶ εἰς τὸ τῆς Περαμεριᾶς· ὁ δὲ ἀριθμὸς καὶ τὸ ὄνομα τῶν ἐν ἐκάστῳ τμήματι χωρίων καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτῷ οἰκων, ὡς ἠδυνήθημεν νὰ ἐξακριβώσωμεν, ἔχει οὕτω.

ΤΜΗΜΑ ΦΑΝΑΡΙΟΥ

Τὸ τμήμα Φαναρίου προσέλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ φανοῦ τινος, ὑψουμένου ἐπὶ τοῦ πρὸς τὴν Σάμον ἐκνεύοντος ἀκρωτηρίου τῆς νήσου Δραπάνου καὶ χρησιμεύοντος ἄλλοτε τοῖς παραπλεύουσιν ἐν ὄρῳ νυκτὸς ναυβάταις. Ἐρείπια τοῦ φανοῦ τούτου περισώζονται ἄχρι τοῦ νῦν, κοινὴ δὲ παράδοσις παρὰ τῷ λαῷ ὑπάρχει ὅτι τὸ οἰκοδομημα ἐκεῖνο ἐχρησίμευσε τόπος φυλακῆς τοῦ Ἰκάρου· ἑτέραν δὲ παράδοσιν ἀναγράφει περὶ τοῦ πύργου αὐτοῦ ὁ Ἰωσήφ Γεωργειρήνης πρὸ δύο καὶ ἐπέκεινα αἰώνων, λέγων. «Ὁ λαὸς τῆς Ἰκαρίας, λίαν εὐπιστος τυγχάνων, σώζει παραδόσεις πολλῶ γελοιωδεστέρας ἐκείνων, ἃς εἶχον οἱ ἀρχαῖοι· ἐκ παρὰδείγματος, παραδέχεται ὅτι ἐν παντὶ ἐρείπιῳ ὑπάρχει κεκρυμμένος θησαυρὸς, μετενεχθεὶς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως,

ὅτε αὐτὴ ἐξεπορθήθη. Λί τοιαῦται παραδόσεις ἀπορρέουσιν ἐκ διαφορῶν αἰτιῶν, εἴτε δῆλον ὅτι ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ περὶ παντὸς μέρους λέγειν τι, εἴτε ἐκ τῆς πολλῆς τοῦ ἀμαθοῦς λαοῦ εὐπιστίας· ἀποθνήσκουσι δὲ πάντοτε ζημίαι μὲν πρόξενοι τοῖς ἐπιχωρίοις, μ. γ. ἰλῆς δὲ ὠφελείας τοῖς τούρκοις. Μία τῶν τοιούτων παραδόσεων εἶναι ὅτι ἐν τοῖς πέριξ τοῦ ἀρχαίου πύργου τοῦ Ἰκάρου ἐκρύπτετο Θεσαυρὸς πηλῆς, ἐνταρεῖς προ τεσσαράκοντά που ἐτῶν ὑπὸ ἀσιατῶν, ἐν ὧρ νυκτὴς ἐλθόντων· γέρον δέ τις, μεθ' οὗ συνωμίλησα, εἶδε τοιούτους ἐργαζομένους, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησε νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ μέρος. εἰ μὴ ὅτε ἐκεῖνοι διὰ τῶν πλοίων αὐτῶν ἀνεχώρησαν, εὖρε δὲ τὸ σῶμα ἀνθρώπου φρονεθέντος, τὸν ὁποῖον ὑπέθετεν ὅτι ἐκεῖνοι ἐθυσίασαν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ τόπου ἢ εἰς τὸν ἄγγελον φύλακα τοῦ Θεσαυροῦ. Προσέτι ἔλεγεν ὅτι πρὸ τοῦ τοιούτου συμβεβηκότος, τὸ μέρος ἐκεῖνο κατωκεῖτο ὑπὸ πνεύματος μακρυνειδοῦς, συνεχῶς ἐπιφαινομένου καὶ τρώγοντος ἐκ τῶν βοῶν ἓνα τοῦλάχιστον κατ' ἔτος· ἀπό τινος ὁμως χρόνου τὸ πνεῦμα εἶχε γίνεαι ἄφικτον καὶ οὐδένα οἱ γεωργοὶ ἀπέβλελλον βοῦν. »

Πρωτεύουσα τοῦ τμήματος Φαναρίου καὶ ὀλοκλήρου τῆς νήσου εἶναι ὁ Ἅγιος Κήρυκος, χωρίον οὕτω κληθὲν ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῷ ἄλλοτε ὑπάρχοντος ναοῦ, τῶν ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἰουλίτης καὶ Κηρύκου τιμωμένου, ἀντὶ τοῦ ὁποῖου ἐκτίσθη ὀψιμαίτερον ὁ τανῦν ὑπάρχων ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Νικολάου ναός. Τὸ χωρίον τοῦτο, ἐν τῷ ὁποίῳ οἰκεῖ ὁ διοικητὴς, ἐδρεύει δὲ τὸ δικαστήριον καὶ πᾶσα ἄλλη συνεστηκυῖα ἀρχή, περιλαμβάνει ἐκαστὸ τριάκοντα οἴκους· παρῆκεινται δὲ αὐτῷ ἀγροκήπια, ἐγνωσμένα ὑπὸ τῷ ὀνόματι Κώμη, διότι, φαίνεται ὅτι τὸ μέρος, ὠκημένον ὄν ἄλλοτε, ἀπετέλει κώμην, ἧς οἱ κάτοικοι, ἐνεκὰ διαφορῶν λόγων, ἀπεχώρησαν εἰς τὸ δέκα που στιγμῆς ἀπέχον αὐτῆς χωρίον Παναγία, περὶ οὗ κατωτέρω ἔσται λόγος. Χωρία δὲ τοῦ τμήματος Φαναρίου εἰσὶ τὰ ἐπόμενα.

Ἰωαννέρο, κώμιον ἐξ εἴκοσιν οἴκων.

Ληιστὰς ἢ Λακέδες, κώμιον ἐκ τριάκοντα οἴκων καὶ τὸ ὄνομα προσλαμβάνον ἐκ τοῦ ἐν αὐτῷ ὁμωνύμου ναοῦ· διότι ἐν Ἰκαρίῃ πολλοῖς τῶν χωρίων δίδεται ὄνομα τὸ τοῦ ἐν αὐταῖς ὑπάρχοντος ναοῦ.

Ἅγιος Γρηγόριος, ἢ Ἰλαρέδες χωρίον ἐκ τεσσαράκοντα οἴκων.

Ἅγιος Παντελεήμων ἢ Κρατζάτσι, χωρίον ἐκ τριάκοντα οἴκων.

Παναγία Κοίμησις καὶ Μαργαρίτα καὶ Μπαφρυγιάτα ἄλλως λεγόμενον, χωρίον ἐξ ἐβδόμηκοντα οἴκων, οὗ οἱ κάτοικοι, ὡς ἔφημεν εἰπόντες, προσῆλθον ἐκ Κώμης.

Ἐπαγγελίστρια ἄλλως καὶ Κονιτογραῖ λεγόμενον, χωρίον περιλαμβάνον τριάκοντα πέντε οἴκους. Κάτωθεν τοῦ χωρίου, ἐντὸς σπηλαίου

ἀναβλύζουσι πηγαὶ θερμαὶ θειοῦχοι, νιτροῦχοι, μυγκαντισσοῦχοι καὶ ποτασσοῦχοι, Θέρμη κοινῶς καλούμεναι.

Ὀξαί, χωρίον περιλαμβάνον πενήκοντα οἴκους μετὰ τῶν ἐν τῇ παρχειμένῃ θέσει Μαυρικίτῳ ἀπὸ τινος γαιωκτῆμονος Μαυρίκη ὑπαρχόντων.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω χωρία ἐνὶ ὀνόματι καλοῦνται *Κάτω Πόδες*, διότι, πλὴν τοῦ ἁγίου Κηρύκου, εἰσὶν ὄρεϊνά καὶ πρὸς αὐτὰ ρέουσι τὰ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους κατερχόμενα ὕδατα.

Μαυράτο, χωρίον ἀπέχον τῶν Ὀξῶν, ὡσεὶ δύο ὥρας, περιλαμβάνον δὲ εἴκοσι πέντε οἴκους καὶ τὸ ὄνομα προσλαβὼν ἀπὸ τοῦ πρώτου οἰκιστῆρος, Μαύρου καλουμένου.

Καταφύδι χωρίον ἐξ ἐβδομήκοντα οἰκιῶν μετὰ ἐκκλησίης ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τιμωμένης. Ὑπὸ τὸ ἅγιον βῆμα τῆς ἐκκλησίας ταύτης ὑπάρχει καταβόθρα, ἐκβύλλουσα εἰς τὸν ὡσεὶ δύο καὶ ἡμίσειαν ὥρας ἀπέχοντα ὄρμον τοῦ ἁγίου Μάρκου· λέγεται δὲ ὅτι, πειρατῶν ποτε ἐπελθόντων καὶ τὸ χωρίον περικυκλωσάντων, οἱ ἐγγώριοι, τῇ ὁδηγίᾳ ἱερέως τινός, φέροντες κηρία εἰσῆλθον ἐν τῇ καταβόθρᾳ καὶ δι' αὐτῆς, κατελθόντες εἰς τὸν ὄρμον τοῦ ἁγίου Μάρκου, ἐσώθησαν, διαλαθόντες τοὺς πειρατὰς, οἵτινες ἐπὶ μακρὸν ἀνέμειναν εἰς μάτην ἐξώθεν τοῦ χωρίου ἵνα τοὺς ἐν αὐτῷ αἰχμαλώτους συλλάβωσιν. Ὅθεν οὐδὲν ἄπορον ἂν τὸ ὄνομα Καταφύδι προῆλθεν ἐκ παραφθορᾶς τῆς καταφυγῆς, ἣν ἐν τῇ καταβόθρᾳ εὔρον οἱ κινηδυνεύσαντες ἐγγώριοι.

Περδίκι, χωρίον λίαν εὐχέρον καὶ περιέχον ὀγδοήκοντα οἴκους.

Μωλιπό, κώμιον ἐξ εἴκοσιν οἰκῶν.

Πλωμάρι, κώμιον τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν οἰκῶν περιλαμβάνον.

Μοτοκάμπι, κώμιον ἐξ εἴκοσιν ἐπ' ἰσῆς οἰκῶν. Γούτου παρῆνεται τὸ *Καρυβόσταμο*, ὄρμισκος, ἐν τῷ ὄρειῳ, εὐδίας οὔσης, ὄρμιζονται τὰ τῶν ἐγγωρίων πλοῖα· παρὰ τὴν ἀκτὴν δ' αὐτοῦ εὔρονται ὀκταδομημένοι εἴκοσι πρὸς οἴκοι.

Γέροντας, χωρίον περιλαμβάνον τεσσαράκοντα οἴκους.

Περίγον, κατὰ παραφθορὰν πάντως τῆς λέξεως περίχωρα, χωρίον περιλαμβάνον ὀγδοήκοντα δύο οἰκίας καὶ εἰς δύο συνεικίας διαιρούμενον, τὴν Ἄνω καὶ τὴν Κάτω.

Τρεῖς Ἱεράριαι, κώμιον ἐξ εἴκοσιν οἰκῶν, τὸ ὄνομα προσλαμβάνον ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ ἐκκλησίας. Εἰς ἀπόστασιν δὲ δύο ὥρων ἀπ' αὐτοῦ ἀναβλύζει πηγὴ σιδηροῦχων ὑδάτων, καλουμένων κοινῶς Θέρμη *Μοραστηρίου*, ἐπὶ τῆς Θαλάσσης.

Ἰσχυρὰ εἰσι τὰ τοῦ τμήματος Ἰσχυρίου χωρία, περιλαμβάνοντα ἐν ὅλῳ ὀκτακοσίαις δύο οἰκίας.

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΑΡΙΑΣ

Τὸ τμήμα τοῦτο λαμβάνει τὸ ὄνομα ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ. διότι κατέχει τὰ ἐν τῷ μέσῳ τῆς νήσου μέρη· ἀποτελεῖται δὲ ἐκ τῶν ἐπομένων χωρίων.

Λιῖ, κατὰ ληξίαι πάντως τῆς λέξεως *λιμένα ἢ γαῖας*, διὰ τὸ σύντομον Λιῖ λεγόμενον, κώμιον ἐκ δώδεκα οἰκων. Αὐτόθι φαίνεται ὅτι ἦτο λιμενίσκος τὸ πάλαι, ὃν οἱ ἐγγχώριοι, ἵνα ἀπαλλαγῶσι τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν, προσέχωσαν διὰ κορυμῶν δένδρων, οὐ μικρὸν εἰς τοῦτο συντέλεσαντος καὶ τοῦ ἀπὸ τῶν ὀρέων τῆς Μεσαριᾶς πηγάζοντος, ὕλας δὲ παντοίας κατὰ τὸν ροῦν αὐτοῦ συμπαρασύροντος καὶ εἰς τὸ μέρος αὐτὸ ἐκβάλλοντος ποταμίσκου τῆς *Λιλιαρης*. Εἰς τὸν ποταμίσκον δὲ τοῦτον γίνονται τὰ ὕδατα δύο μικροτέρων ποταμίων, τοῦ *Γεμελίου*, οὕτω κληθέντος διότι ἐν αὐτῷ ἐπνίγησαν ποτε δύο παιδία γέμελα, ταῦτόν εἶπεῖν *διδυμα*, καὶ τῶν *Καρειῶν*, τὸ ὄνομα προσλαβόντος ἀπὸ τῶν αὐτόθι ἄλλοτε πολλῶν φρυομένων καρπῶν. Λέγεται κατὰ παράδοσιν ὅτι ἐν τῷ στομίῳ τοῦ λιμενίσκου ὑπῆρχε τὸ πάλαι ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς κρατούσης ἀνατεταμένη τῇ χειρὶ μῆλον καὶ ὅτι τὸ ἄγαλμα αὐτὸ ἐχώσθη ἐν τῷ λιμενίσκῳ, ἐν χειρὶ δὲ εὐδίας διακρίνεται τὸ μέχρι τῶν μαστῶν μέρος αὐτοῦ· προστιθέασι μάλιστα οἱ ἐγγχώριοι ὅτι πολλοὶ πολλὰκις ἀπεπειράθησαν ἵνα ἐκ τῆς θαλάσσης ἐξγάγῃσι τὸ ἄγαλμα, ἀλλὰ ἐκεῖνο δὲν ἐπέτρεψε τὸ τοιοῦτο. Αὐτόθι εὔρηται καὶ νῶς ἀρχαῖος, ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Βιρῆνης τιμώμενος.

Εὔδηλος, πρωτεύουσα τοῦ τμήματος, ἀπέχουσα τοῦ Νά, ὡσεὶ πέντε ὥρας, καὶ ἡμίσειαν που ὥραν ἀπὸ τῆς θαλάσσης, περιλαμβάνουσα δὲ ὡσεὶ ἐβδομηκοντα οἰκους. Ἐν τῷ πρὸ τοῦ χωρίου τούτου ὀρμίσκῳ, ὅστις τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο *Ἰστοὶ* καὶ ἐνθα τανῦν εὔρηται ἀποθηκῆ καὶ τινες, προσορμίζονται ἐνίοτε καὶ τὰ τῶν ἐγγχωρίων πλοῖα.

Καὶ ἡ Ἀκαμάτρα, χωρίον περιέχον ἐξήκοντα οἰκους.

Διόγη, κώμιον ἐκ τριάκοντα οἰκων.

Π.λατάνι, κώμιον ἰσαριθμους οἰκους περιλαμβάνον.

Πετροποῦλι, κώμιον ἐξ εἰκοσιν οἰκιῶν.

Κοτζίλια, κώμιον εἴκοσι καὶ ὀκτώ οἰκους περιλαμβάνον.

Ἀράθουσα, χωρίον συγκείμενον ἐκ τεσσαράκοντα οἰκων.

Νερούζουλι, κώμιον ἐξ εἰκοσιν οἰκιῶν.

Π.λίγια, κώμιον τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν οἰκιῶν περιλαμβάνον.

Καὶ τοιοῦτος μὲν εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ τμήματι Μεσσηρίας χωρίων, περιλαμβανόντων τριακοσίους τριάκοντα οἴκους· ἐν τῷ τμήματι δὲ αὐτῷ σώζονται ἐρείπια ἀρχαίου τείχους, ἔχοντα ὕψος ὑπὲρ τὴν ὀργυλιὰν καὶ ἀνήκοντος εἰς φρούριον τι πιθανῶς. Αὐτόθι δὲ ἐκδομήται καὶ ἐκκλησία ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου τιμωμένη μετ' ἀρχαίων στηλῶν, ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ταυροπόλου Ἀρτέμιδος ἴσως εἰλημμένων.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΑΜΕΡΙΑΣ

Καὶ τὸ τμήμα τοῦτο προσλαμβάνει τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτοῦ, ὡς ὄν τὸ πέραν τῆς Μεσομεριᾶς· ἀποτελοῦσι δὲ αὐτὸ τὰ ἐπόμενα χωρία.

Φρυδιῶτον, χωρίον ἐκ τριάκοντα πέντε οἰκιῶν.

Μύραθον, κώμιον ἐκ πεντεκαίδεκα οἰκιῶν.

Πηγὴ, κώμιον ἐκ δώδεκα οἰκιῶν.

Σταῦλος, χωρίον ἐκ τριάκοντα οἰκιῶν.

Λαυβαγάδες, χωρίον ἐκ τριάκοντα ἐπ' ἴσης οἰκιῶν.

Ρήγαις, ὑπὸ τὸ τοιοῦτο ὄνομα γνωρίζονται τέσσαρες συνοικίαι, μικρὸν ἀλλήλων διεστώσαι καὶ ἀπὸ τῶν ἐν αὐταῖς ἐκκλησιῶν, τῶν τιμωμένων ἐπὶ τοῖς ὀνόμασι τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας, τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου καὶ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, τὴν κλήσιν προσλαμβάνουσαι, καὶ συνιστάμεναι ἐξ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε οἰκῶν ἐν συνόλῳ.

Μαγχανίτης, κώμιον ἐκ πεντεκαίδεκα οἰκῶν.

Καρχινάγρι, κώμιον ἐξ εἴκοσιν οἰκῶν.

Κοριάδες, κώμιον τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν οἰκῶν περιλαμβάνον.

Βρακάδες, κώμιον ἐκ πεντεκαίδεκα οἰκῶν συνιστάμενον.

Λαγκάδα, κώμιον ἐκ πεντεκαίδεκα ἐπ' ἴσης οἰκῶν, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτοῦ καυχῶνται ὡς ὄντες παλαιοί, δῆλον ὅτι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαιότερων τῆς νήσου κατοίκων, ἀληθῶς δὲ διατηροῦσιν ἐν τῇ διαλέκτῳ αὐτῶν πολλὰς ἀρχαίας ἑλληνικὰς λέξεις, παρεφθαρμένως αὐτὰς προφέροντες.

Τὰ τελευταῖα πέντε κώμια καλοῦνται ὁμωνύμως τῷ ἀκρωτηρίῳ, ἐφ' οὗ κεῖνται, ἐνὶ ὀνόματι *Πάπιας*, διότι, κατ' ἀρχαίαν παράδοσιν, πάπας τις, ἐκ Ρώμης εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταβαίνων, ἀπέβη εἰς τὸ μέρος τῆς Ἰκαρίας ἐκεῖνο, ἐξ ἀντιπνοίας ἀναγκασθεὶς, καὶ παρέμεινεν ἐπὶ τινα χρόνον, ἐξουρηγήσας μάλιστα ἐν τινὶ αὐτόθι ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἄχρι τοῦ νῦν περισιωζομένη. Καὶ εἰ μὲν ἡ παράδοσις βρασιζῆται ἐπὶ τῆς ἀληθείας, ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν εἰπεῖν· ἐὰν ὁμως

πράγματι πρωθιεράρχης Ρωμαῖος ἐπέτησέ ποτε τὴν τοῦ Ἰκάρου νῆ-
σον, ὁ τοιοῦτος ἦτο ἢ ὁ πάπας Ἀγαπητός, ἀπελθὼν, κατὰ φεβρουά-
ριον τοῦ ἔτους 536, καθ' ὃν χρόνον δῆλον οὖν ἐμκίνετο ἡ τοῦ Εὐτυ-
χίου αἵρεσις, εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐν ἣ καὶ ἀπεβίωσε τῇ 17 ἀπρι-
λίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἢ ὁ πάπας Βιγίλιος, μεταβλίνων τῷ ἔτει 553
εἰς Βυζάντιον ἵνα παραστῇ εἰς τὴν πέμπτην οἰκουμενικὴν σύνοδον, ἢ
ὁ πάπας Βονιφάτιος Ζ', μεταβλίνων ἐκεῖσε καὶ ἀποβιώσας ἔτει 985.

Καὶ τοιοῦτος μὲν εἶναι ὁ ἀριθμὸς καὶ τῶν ἐν τῷ τμήματι Περαιμε-
ριᾶς χωρίων. περιλαμβανόντων οἴκους ἐν ὅλοις τριακοσίους ἐνενήκοντα
δύο· κατὰ δὲ τὴν ἀνωτέρω ἀπαρίθμησιν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Ἰκαρίᾳ οἰ-
κιῶν ἀνέρχεται εἰς χιλίας πεντακοσίας εἴκοσι τέσσαρας. Ἀλλὰ ταύ-
ταις δεόν νὰ προσθεσωμεν ἑτέρας τριακοσίας, αἵτινες ὑπάρχουσιν ἀ-
πανταχοῦ τῆς νήσου ἀνά δύο ἢ τρεῖς καὶ τέσσαρες ὁμοῦ καὶ ἀποτε-
λοῦσι μὲν χωρίαι, ὡς οἱ ἐγγχώριοι τοὺς ὀλιγαρίθμους τούτους συνοικι-
σμοὺς ὀνομαζοῦσιν, δὲν ἔχουσι δὲ ἰδιαιτέρον ὄνομα ἢ καθ' ὃ ἕκαστος
ἀρέσκεται ὀνομαζεῖ· ὥστε ὁ ἀριθμὸς τῶν οἰκιῶν ἐν συνόλῳ δύναται νὰ
ὑπολογισθῇ εἰς χιλίας ὀκτακοσίας εἴκοσι τέσσαρας, ἐὰν δὲ ὁ ἀριθμὸς
οὗτος πολλαπλασιασθῇ ἐπὶ ἕξ, διότι τοιοῦτος κατὰ μέσον ὄρον εἶναι ὁ
πληθυσμὸς ἐκάστης οἰκογενείας ἐν Ἰκάρῳ, ἔχομεν ἐν ὅλοις δέκα χιλιά-
δας ἐνεακοσίας τεσσαράκοντα τέσσαρας, καὶ τοιοῦτον, ὡς ἔγγιστα,
ὑπολαμβάνομεν τὸν πληθυσμὸν τῆς νήσου. Κατὰ δὲ τὸ ἡμερολόγιον
τῆς Νομαρχίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τὸν Ναυτικὸν Ὁδηγὸν (Γεχ-
μπέρι Δεργιά), ἡ Ἰκαρία κατοικεῖται ὑπὸ δωδεκακισχιλίων καὶ ὀκτα-
κοσίων ἀτόμων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνδρακείων καὶ γεωργῶν, περιλαμ-
βάνει δὲ εἴκοσιν ἐν ἐργαστήρια. τρεῖς μονᾶς, δώδεκα σχολεῖα, ἐν οἷς
φριτῶσι τετρακόσιοι τριᾶκοντα ἑπτὰ παῖδες, τέσσαρα λωβοκομεῖα·
προσέτι ἡ νῆσος ἔχει δωδεκακισχιλίους ποῦ αἴγας, χίλια πεντακόσια
πρόβατα, τετρακοσίους βόας, πεντακοσίους χοίρους, εἴκοσιν ἡμιόλους
καὶ ἑκατὸν ὄρους.

ΚΕΦΑΛ. Η'.

Διοικήσις τῆς νήσου

Ἡ Ἰκαρος, ὑπαγομένη διοικητικῶς εἰς τὴν γενικὴν σατραπείαν τοῦ
ὀθωμανικοῦ ἀρχιεπισκόπου, ἧς ἔδρα εἶναι ἡ Ρόδος, διοικεῖται ὑπὸ δι-
οικητοῦ τίτλον καὶ μακχμή φέροντος καὶ διοριζομένου ὑπὸ τοῦ γενικοῦ

σατράπου τοῦ ἀρχιεπελάχου; καὶ ἐπ' ἐσχάτους μὲν, τῶν περιστάσεων μεταβληθείσων, οἱ νησιῶται οὗτοι ἦλθον εἰς στενωτέραν σχέσιν πρὸς τοὺς κυριεύοντας αὐτῶν ὀσμανίδας, τὸ πρὶν ὁμοῦς οὐδεμίαν ἢ ἐλαχίστην εἶχον πρὸς αὐτοὺς συνάφειαν. Οἱ Ἰκαριοὶ, λέγει ὁ Ἰωσήφ Γεωργειρήνης, εἰσὶν εὐτυχέστατοι, διότι ἕνεκα τῆς αὐτῶν πτωχίης οὐδαμῶς παρενοχλοῦνται ὑπὸ Τούρκων, οἵτινες λίαν ἐξευτελιστικῶν θεωροῦσι νὰ ἔλθωσι παρ' αὐτοῖς· μένουσιν ἄρα ἡσυχοὶ, ἐκτίνοντες κεφαλικὸν τινα φόρον καὶ διοικούμενοι ὑπὸ προεστώτων, ἐκλεγομένων παρ' αὐτῶν καὶ καθήκων ἐχόντων νὰ εἰσπραττωσι τὸν φόρον καὶ εἰς τὸν τῆς Χίου διοικητὴν αὐτὸν προσκομίζωσι. Κατὰ τὴν παράδοσιν, ἀτάσθαλὸν τινα ἀγᾶν, καταπιέζοντα αὐτούς, οἱ Ἰκαριοὶ, ἰδόντες ὅτι δὲν ἠδύναντο ἐκ ποδῶν νὰ ποιήσωσιν, ἄλλ' ἢ φρονεῦντες, ὠδήγησαν αὐτὸν, περιοδεύοντα τὴν νῆσον, εἰς κρημνώδες τι μέρος, δῆθεν πρὸς εὐωχίαν, καὶ ἐκεῖ ἔκαμαν συγκοιδοῖον, ὃ ἐστὶ μελερμηνευόμενον, κατακρημνίσαντες ἐθανάτωσαν· ὅτε δέ, τοῦ πράγματος γνωσθέντος, ἡ Τουργικὴ κυβέρνησις ἐπεμψεν ἀπεσταλμένον ἵνα ἐρευνήσῃ περὶ τοῦ φόνου καὶ τοὺς ἐργάτας αὐτοῦ συλλαβῶν τιμωρήσῃ, τότε οἱ Ἰκαριοὶ, προσελθόντες τῷ ἀπεσταλμένῳ, ὡμολόγησαν ἐν βροῇ ὅτι ἐτελέσθη μὲν ὁ τοῦ ἀγᾶ φόνος, ἀλλ' ὅτι τὸν φόρον ἢ ἡμεῖς ἠφέντη ἐτελέσαμεν. Ὅθεν καὶ ἐκεῖνος, ἀδυνατῶν νὰ τιμωρήσῃ ἅπαντας ὡς αὐτουργοὺς τοῦ ἀδικήματος, ἰδὼν δὲ καὶ τὴν ρυπαρότητα καὶ γυμνότητα αὐτῶν, ἀπῆλθεν, ἀπαξιώσας νὰ καταγγείλῃ τινὰ ὡς ἔνοχον, διότι ἔσπευσαν, φαίνεται, οἱ πάντες νὰ παραστῶσιν ὡς πένητες καὶ ζητήσωσι καὶ ἐλεημοσύνην παρ' αὐτοῦ ἵνα πορισθῶσιν ἄρτον καὶ ἰμάτια δι' ἑαυτούς τε καὶ διὰ τὰς πειναλέας καὶ γυμνηλάς δῆθεν οἰκογενείας αὐτῶν.

Ὅποῖος ἦν ὁ ἐν ἀρχῇ ὑπὸ τῶν Ἰκαρίων ἐκτινόμενος φόρος, περὶ τούτου οὐδαμῶς ὁ Ἰωσήφ Γεωργειρήνης ἀναγράφει τι· κατὰ δὲ τὸν Τουργνεφόρτιον, οὗτοι ἐν ἑτει χιλιοστῷ ἐπτακοσιοστῷ δευτέρῳ, οἱ Ἰκαριοὶ ἐξέτινον κεφαλικὸν μὲν φόρον πεντακοσίων εἴκοσι πέντε σκούδων, δι' ἄδειαν δὲ ὑλοτομίας καὶ ἐξαγωγῆς τῆς ξυλείας ἐκ τῆς ἑαυτῶν νήσου, ἕτερα ἑκατὸ τριακόντα σκούδα τῷ τελῶνῃ τῆς Χίου. Ἡμεῖς δὲ ἠκούσαμεν παρ' Ἰκαρίων, καὶ αὐτῶν παραλαβόντων τὸ τοιοῦτο παρὰ πρεσβυτέρων, ὅτι ἀνὴρ τις, Γεώργιος Τρουλίτης τοῦνομα, εἰς ἔριδας πρὸς τοὺς συνεγχωρίους αὐτοῦ περιελθὼν, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ὑποβῆλῃ μὲν τῇ Τουργικῇ κυβερνήσει τὰ ἑαυτοῦ πράπονα, τιμωρήσῃ δὲ καὶ τοὺς ἐναντίους αὐτοῦ· ἵνα δὲ ἐπισπᾶσθαι τὴν προσοχὴν τοῦ Σουλτάνου, εἰσέπλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔχων ἐπὶ τοῦ πλοίου ἀντὶ ἰστίων κλάδους δένδρων. Ὁ δὲ Σουλτᾶνος ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων ἰδὼν τὸν κατάπλουν τοῦ παρα-

δόξου εκείνου· πλοίου και έρωτήσας και μεθών τὸ αἷτιον, έδικαίωσε μὲν τὸν Ἰκαρίον, ὠρίσε δὲ τὸ ποσὸν τοῦ έτησίου φόρου ἢ, τουρκικώτερον εἰπεῖν, ἔκαμε μαητοῦ τὴν Ἰκαρίαν ἀντὶ γροσίων τριάκοντα δύο. Μετὰ τὸ πέρας τῆς Ἑλληνικῆς επανάστασεως, ἡ Ἰκαρία, περιληφθεῖσα ἐν τῇ τετρανήσῳ, ἦν ἀπήρτιζον αἱ νῆσοι Ἰκαρία, Πάτμος, Λέρος και Κάλυμνος, ὑπεβλήθη εἰς τὴν πληρωμὴν ὠρισμένου ένιαυσίου φόρου κατὰ τὸ επόμενον Διάταγμα τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ.

« Ἰγεμῶν τῶν ενδόξων ἡγεμόνων, μεγάλε εν τοῖς μεγάλοις και περικλεέσιν έξουσιασταῖς, κάτοχε τῆς ὑψηλότητος και λαμπρότητος, ὃ ελέει πλείστῳ τοῦ ὑψίστου παμβασιλέως διορισθεῖς ενδοξος ὑπατος τῆς επαρχίης Καρίας και έξουσιαστής τῆς Ρόδου Σουκοῦ πασᾶ, διαγωνίζεσθω ἡ εὐδαιμονία σου. Ἄμα φιλίση ὃ ὑψηλός οὗτος προσκυνητός Ὀρισμός γνωστὸν γενέσθω σοι ὅτι, οἱ κάτοικοι τῶν ἐν τῇ Ἄσπρῃ Θαλάσῃ εὐρισκομένων τεσσάρων νήσων, δηλὸν ὅτι τῆς Ἰκαρίας, τῆς Πάτμου, τῆς Λέρου και τῆς Καλύμνου, εἰ και ένίστε κατὰ προγενεστέρους χρόνους δὲν έρυλάχθησαν, κατὰ τὸ πρέπον, ἀπὸ τοῦ νὰ καταστῶσιν ένοχοι διαφόρων ειδῶν ἀτοπημάτων και τιμωρίας διὰ τοῦτο ἄξιοι, ένεκα τῶν κακούργιῶν και δολιοτήτων τῶν ἐκ διαλειμμάτων ἀναφαινομένων ἀναμέσον τῶν νήσων πλοίων τῶν κλεπτῶν και κακοποιῶν, ὅπερ και εἰς τὰς βασιλικὰς μου περιῆλθεν ἀκοχς, ἐν τούτοις δίκαιον εἶναι ὅσοι τῶν ἐν τῇ ὑψηλῇ μου βασιλείᾳ ραγιαδῶν πληρῶνουςι τὸ χραχτίσιον και εἰσιν έδραῖοι ἐν τῇ ὑπακοῇ και ὑποταγῇ, νὰ επαναπαύωνται εἰρηναίως ἐν ταῖς στρωματῖς αὐτῶν ὑπὸ τὴν εὐεργετικὴν και κοσμοκρατορικὴν μου σκιάν, προφυλασσόμενοι ἐκ τῶν συμβαινουσῶν ἀδικιῶν και τιμωριῶν, κατὰ τὴν πασίγνωστον ἀγαθοποιὸν βασιλικὴν μου έρσειν, ὡς έντεθραμμένοι ἐν τῷ ραγιαλικίῳ. Διὰ ταῦτα, τῶν προμνημονευθεισῶν νήσων οὐσῶν εκπαλαι ὑπὸ τῇ κυριότητι τῆς Ρόδου, και τῶν κατοικούντων αὐτὰς τυγχανόντων ὑποτελῶν τῇ ὑπερλάμπρῳ μου βασιλείᾳ, ἡ ὑπὲρ τῆς εὐημερίας και ἡσυχίας αὐτῶν εὐσπλαγγνία μου, ἔτι μᾶλλον επιτεινομένη, επικυροῖ τὰ πρότερα αὐτῶν προνομία και τὸν ἀποκεκομμένον έτήσιον αὐτῶν φόρον και ὠρισμένην και προσήκουσαν ποσότητα. Τούτου δ' εὐτως έχοντος, δέον νὰ μὴ παρενοχλῶνται ἐξ ἄλλων ομοίων βαρῶν και παρενοχλήσεων και ἀπὸ τῶν δολιοτήτων τῶν κακούργων, ὅπερ τυγχάνει και χρωιδέστατον. Οὕτω δὴ βεβιωθεισῶν τῶν ἀρχῆθεν προνομιῶν τῶν προμνησθεισῶν νήσων, ἐφ' ὅσον οἱ ἐν αὐταῖς οἰκοῦντες μένουσι στερεωμένοι ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ραγιαλικίου και τῆς ὑποταγῆς, θέλουσιν εκτίνει κατ' ἀποκοπὴν έτήσιον φόρον ὀγδοήκοντα χιλιάδων γροσίων, κατὰ τὰς καταστάσεις και δυνάμεις αὐτῶν, ἀληθῶς και δικαίως τοῦτον διανέ-

μοντες ἀλλήλοις καὶ διαμοιρᾶζοντες· τὸν φόρον δὲ τοῦτον θέλουσιν ἐκ-
 τίνει καὶ παραδίδει τοῖς κατὰ καιρὸν ἐξουσιασταῖς τῆς Ρόδου εἰς δύο
 δόσεις, ἀρχομένως ἀπὸ πρώτης μαρτίου τοῦ αἰσίου χιλιοστοῦ διακο-
 σιοστοῦ πεντηκοστοῦ ἔτους. Καθόσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὴν διαφύλαξιν
 αὐτῶν ἐκ τῶν κακοπραγιῶν καὶ δολιοτήτων τῶν ἀχρείων καὶ κλεπτῶν,
 περὶ τούτου θέλουσι φροντίζει οἱ τῆς Ρόδου ἐξουσιασταί, διὰ τῆς βου-
 λῆς καὶ τῆς γνώμης τῶν ὁποίων θέλουσι περαιοῦσθαι καὶ ἐκτελεῖσθαι
 πᾶσαι αἱ συμπίπτουσαι αὐτῶν ὑποθέσεις. Πρὸς τοῦτο θέλουσιν ἐξ
 αὐτῶν στέλλει εἰς τὴν νῆσον Ρόδον ἐπιτροπεῖαν ἐξ ἀνδρῶν πιστῶν καὶ
 καλοχρήθων ἵνα μένωσι καὶ διατρίβωσιν ἐκεῖ, ἐν ὑποταγῇ εἰς τὴν
 ὑψηλὴν μου καὶ αὐτοκρατορικὴν θέλησιν. Περὶ τούτων πάντων ἐξε-
 δόθη ἐκ τῆς κραταιᾶς μου βασιλείας προσκυνητὸς καὶ περιδοξὸς Ὀρι-
 σμὸς ὅπως πάντες λάβωσι γνῶσιν καὶ πράττωσι καὶ ἐνεργῶσι συμφῶ-
 νως τοῖς περιεχομένοις ἐν αὐτῷ τῷ λαμπροτάτῳ μου καὶ βασιλικῷ
 Ὀρισμῷ. Καὶ σὺ λοιπόν, ὦ πασᾶ, σὺ ὁ διακληρηθεὶς, ἐν ὅσῳ οἱ ρηθέν-
 τες ραγιαδες δὲν κατεργάζονται πράξεις ἐναντίως τοῦ ἐκ προγόνων
 ραγιαλικίου αὐτῶν, ἐκτίνοσι καὶ σοὶ παραδίδουσι τὸν προμνησθέντα
 ἐτήσιον φόρον τῶν ὀγδοήκοντα χιλιάδων γροσίων εἰς δύο δόσεις καὶ ἐν
 τῷ ὠρισμένῳ χρόνῳ, μὴ ἐπίτρετε νὰ προσγίγνηται αὐτοῖς οὐδενὸς εἰ-
 δους τιμωρία ἢ παρενόχλησις εἴτε ἀπὸ μέρους σοῦ εἴτε ἀπὸ μέρους
 οἰουδήποτε ἄλλου, τούναντίον δὲ πάρεχε αὐτοῖς, ὅσακις προσέρχονται
 σοι, πᾶσαν ὑπεράσπισιν καὶ προστατείαν καὶ διαφύλασσε αὐτοὺς ἀπὸ
 τῶν ἐπισκηπτουσῶν κακοπραγιῶν καὶ δολιοτήτων τῶν εἰρημένων κλε-
 πτῶν καὶ κακοποιῶν, τὰς τε παρεμπιπτούσας αὐτῶν ὑποθέσεις ἐξε-
 ταζε καὶ διευθέτει, ἃς ἤθελον ὑποβᾶλει σοι, γνώμη καὶ ἀποφάσει τῶν
 ἐξ αὐτῶν ἐκλεχθέντων καὶ παρὰ σοὶ ἐλθόντων καὶ τὰς διατριβὰς ποι-
 ουμένων ἐπιτρόπων αὐτῶν. Γενέσθω δὲ ἀντίγραφον τοῦ ὑπερλάμπρου
 μου Ὀρισμοῦ καὶ δοθῆτω εἰς χεῖρας τῶν προμνησθέντων ραγιαδῶν ἵνα
 γνῶσιν αὐτοὶ τε καὶ πᾶς ἕτερος λάβωσιν ὅτι τοιαύτη ἐστὶν ἡ ἐμὴ
 ἀπόφασις καὶ αὐτοκρατορικὴ θέλησις· σὺ δὲ ταῦτα γνούς, ἐκτέλει
 ἀείποτε καὶ ἐνδελεχῶς τὰ διατασσόμενα, ἀσχολούμενος περὶ τὴν τού-
 των πρᾶξιν καὶ ἐνέργειαν, ἐν ἣ ὤρισταί τάξει, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς
 τοῦ ἐναντίου. Καὶ δὴ ἐκδέδοται ὁ παρῶν ὑπερλάμπρος Ὀρισμὸς ἵνα,
 ὅπου ἂν οὗτος φθάσῃ, κατὰ τὴν ὀφειλομένην ὑπακοὴν καὶ εὐπειθειαν,
 ἢ σεβαστὸς καὶ ἀκερσίως ἐκτελεῖται· σὺ δὲ αὐτὸν λαθὼν, πράττε συμ-
 φώνως καὶ τῷ ἱερῷ μου σημείῳ πίστιν δίδε.

» Ἐκδέδοται μεσοῦντος μηνὸς Ἰζεμαζήλ-εββὲλ τοῦ ἔτους χιλιο-
 στοῦ διακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ πρώτου ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ Θεο-
 φρουρήτῳ».

Ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ Διατάγματι ὀριζομένων ὀγδοήκοντα χιλιάδων γροσίων, ἡ Ἰασρία ἐξέτινε γροσία εἴκοσι δύο χιλιάδας κατ' ἔτος, ἡ Πάτμος δέκα καὶ πέντε, ἡ Λέρος ὀκτωκκίδεκα καὶ ἡ Κάλυμνος εἴκοσι πέντε· τανῦν δὲ ἡ Ἰαχρία ἐκτίθει ἐτησίως γροσίων τριάκοντα πέντε χιλιάδας τῇ Τουρκικῇ διοικήσει, νεμομένη ἄλλως καὶ τὰς τελωνειακὰς προσόδους τῶν δύο ἐν αὐτῇ ὑπαρχόντων τελωνείων. Ἄλλ' αἱ πρόσδοι αὐταὶ εἰσιν ἀσήμαντοι ὅλως, διότι οἱ Ἰαχριοὶ φροντίζουσι πανταχόθεν ἄλλοθεν τῆς ἑαυτῶν δολιχῆς καὶ ἀλιμένου νήσου νὰ ἐπιβιβάζωσιν ἢ νὰ ἀποβιβάζωσιν τὰ ἐμπορεύματα ἢ προϊόντα αὐτῶν, οὐχὶ δὲ διὰ τοῦ ἐν τῇ πρωτευούσῃ τελωνείου· ὥστε οἱ τελῶναι, οἵτινες ἐκ Χίου συνήθως στέλλονται, μόλις εἰσπράσσουντι κατ' ἔτος δώδεκα μέχρι δεκατριῶν χιλιάδας γροσίων, καὶ ταῦτα ἐκάστου τελῶναι λαμβάνοντος μισθὸν ἐτήσιον γροσίων πέντε χιλιάδων. Ἡ δὲ διοίκησις τῆς νήσου γίνεται δι' ἐνὸς διοικητοῦ ὑπὸ τοῦ σατράπου τῶν νήσων τοῦ ὀθωμανικοῦ πελάγους διοριζομένου, μισθὸν ἐνιαύσιον λαμβάνοντος διακοσίας δέκα λίρας τουρκικὰς καὶ ἔχοντος ὑπ' ἑαυτῷ ὀκτὼ ὀθωμανοὺς ζαπτιέδας ἢ χωροφύλακας, καὶ διὰ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου καὶ τῶν δημογερόντων· ἡ δ' ἐκλογή τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, συγκειμένου ἐκ τεσσάρων μελῶν, ἀμισθοὶ ὑπηρετούντων, καὶ ὧν μόνον δύο μέλη κατ' ἔτος ἀνανεοῦνται, τὰ δ' ἕτερα δύο ἐξακολουθοῦσιν ὑπηρετοῦντα καὶ διὰ τὸ ἐπιόν, ὥστε πᾶν τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου μέλος ὑπηρετεῖ ἐπὶ διετίαν, γίνεται ὡς ἐξῆς. Μεσοῦντος φεβρουαρίου ἐκάστου ἔτους, ὁ διοικητὴς προσκαλεῖ τὸν τῆς Δημογεροντίας ἐκάστου τῶν τριῶν τμημάτων τῆς νήσου πρόεδρον, τὸν τουρκιστὶ *μοιχτιήρη* καλούμενον, ἵνα γνωστοποιήσῃ τῷ λαῷ ὅτι ὀφείλει νὰ ἐκλεξῆ νέαν Δημογεροντίαν. Τούτου δὲ γενομένου, οἱ κάττοιχοι ἐκάστης ἐνορίας ἐκλέγουσιν ἓνα ἀντιπρόσωπον αὐτῶν, ὅστις εἶναι ὁ δημογέρον τῆς ἐνορίας· συνεργημένων δὲ πάντων τῶν δημογερόντων ἐν τῇ πρωτευούσῃ καθ' ἡμέραν ὀριζομένην ὑπὸ τοῦ τέως *μουχτάρη*, ἐκλέγεται διὰ πλειοψηφίας ὁ διὰ τὸ ἐπιόν ἔτος τοιοῦτος, οὗ τὴν ἐκλογὴν ἀγγελλεὶ ὡς καὶ τὴν τῶν νέων δημογερόντων ὁ προκατόχος αὐτοῦ τῷ τῆς νήσου διοικητῇ, κυροῦντι τὸν διορισμὸν αὐτῶν. Τῆς ἐκλογῆς ταύτης συντελεσθείσης, συνέρχεται ἕτερον ἐκλογικὴ ἐπιτροπεία, συγκειμένη ἐκ τοῦ διοικητοῦ, τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου τῆς νήσου ἢ, κατὰ τὴν τῶν τούρκων φωνήν, *μα.Ι-μουδιρή*, τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου καὶ τοῦ προέδρου τοῦ δικαστηρίου, ἧτις, ἐκλέγουσα ὀκτὼ ὑποψηφίους, ὡς διοικητικούς συμβούλους, ἐγγράφει τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἰς κατάλογον, ὃν ἀποστέλλει τῇ δημογεροντίᾳ ἐκάστου τῶν τριῶν τμημάτων, προσκαλοῦσα αὐτὴν νὰ ἐξαρρέσῃ ἐξ αὐτοῦ ἃ ἂν θελήσῃ τέσσαρα ὀνόματα. Ἄρ' οὐ

δὲ αἱ δημογεροντίαι ἐξαιρέσουσι τέσσαρας ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν δημοτικῶν συμβούλων, τὰ λοιπὰ ὀνόματα ὑποβάλλονται εἰς τὸν ἐν Χίῳ διοικητήν, ὅστις ἐκ τῶν τεσσάρων ὑποψηφίων δημοτικῶν συμβούλων ἐκλέγει τοὺς δύο, αὐτοὶ δ' ἀντικαθιστῶσι τοὺς ἀποχωροῦντας τέως τοιοῦτους. Οὕτω γίνεται ἡ ἐκλογὴ τῆς τε δημογεροντίας καὶ τῶν διοικητικῶν συμβούλων· παρατηρητέον δ' ὅτι τῆς θέσεως τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ἀμίσθου οὔσης καὶ τῶν τοιούτων ὑποχρεουμένων διαρκῶς νὰ μένωσιν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, ὀλίγιστοὶ εἰσιν οἱ ἐπιζητοῦντες τὸ τοιοῦτο ἀξίωμα, ὥστε οὐδὲ πάλιν φατριαστικὴ ἐν τῇ ἐκλογῇ αὐτῶν γίνεται.

Ἡ δὲ δικαιοσύνη ἀπονέμεται διὰ δικαστηρίου, συγκειμένου ἐξ ἑνὸς προέδρου, διοριζομένου ἐκ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης καὶ μισθὸν ἐτήσιον λαμβάνοντος ἑκατὸ τεσσαράκοντα λίρῶν τουρκικῶν, τριῶν γραμματέων, διοριζομένων παρὰ τῆς Διοικήσεως τῆς Χίου. δύο δικαστῶν ἐγχωρίων, ἐκλεγομένων ὑπὸ τῶν μηχανοδημογερόντων τῶν τριῶν τμημάτων Ἰκαρίας καὶ τῶν τῆς παρακειμένης νήσου Φούρνων, ἐκλεγόντων τρία πρόσωπα, ἐξ ὧν ἡ Διοίκησης κατακυροῖ τὰ δύο καὶ ἐκ δύο κλητῆρων. Τὸ δικαστήριον, οὐ αἱ νομικαὶ γνώσεις εἰσὶ βεβαίως λίαν περιορισμέναι, εἰσπράσσει κατ' ἔτος περὶ τὰς εἴκοσι τρεῖς χιλιάδας γροσίων· ἐν γένει δὲ αἱ διοικητικαὶ πρόσοδοι τῆς Ἰκαρίας ἀνέρχονται εἰς χιλίας πού λίρας τουρκικῆς, ἀλλ' αἱ δαπάναι εἰσιν ὑπέρτεραι.

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

Μοναὶ ἐν Ἰκαρίᾳ

Δύο εὔρηνται ἐν Ἰκαρίᾳ Μοναί, ὧν ἡ μὲν, ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς ὁσίας Θεοκτίστης τῆς Λεσβίας τιμωμένη, κεῖται εἰς ἀπόστασιν μιᾶς καὶ ἡμισείας πού ὥρας ἀπὸ τῆς Περαιμερίας καὶ εἶναι ἡ ἀρχαιοτέρα, διασώζει δὲ τὸ λείψανον τῆς ρηθείσης ὁσίας, ἡ δὲ δευτέρα, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεομήτορος γερκιρομένη, κεῖται πρὸς τὸ μεσημβρινοανατολικὸν μέρος τῆς νήσου ἐν τῷ τμηματι Φαναρίου, μίαν ὥραν τοῦ ἁγίου Κηρύκου ἀπέχουσα καὶ ἐπὶ θέσεως καλουμένης Λευκάδα. Πότε ἡ πρώτη τῶν Μονῶν τούτων ἐκτίσθη καὶ πότε μετηνέχθη ἐν αὐτῇ τὸ τῆς ὁσίας Θεοκτίστης λείψανον, οὐδ' ὁλως γινώσκωμεν. Κατὰ

τὴν ἐν Ἰκρίῳ παρὰδοσιν, προὔχοντες τῆς Μυτιλήνης, μαθόντες ὅτι ἐν Πάρῳ ὑπῆρχε τὸ σῶμα τῆς ὁσίας, ἀπέστειλάν τινες ἵνα παραλάβωσιν αὐτὸ καὶ εἰς Λέσβον μεταφέρωσι. Τοῦτο δὲ καὶ ἐπραξάν ἐκεῖνοι· προσορμισθέντος δὲ ἔνεκεν ἀντιπνοίας ἀνέμου τοῦ φέροντος τὸ σῶμα τῆς ὁσίας πλοίου εἰς Ἰκρίαν, οἱ ἐγχώριοι, μαθόντες τοῦτο, ἐπέπεσαν κατὰ τῶν Μυτιληναίων καὶ αὐτοῦς μὲν ἐρόνευσαν, μὴ θελοντας νὰ παραδώσωσι τὸ ἱερόν λείψανον, παραλαβόντες δὲ αὐτὸ, μετέφεραν καὶ ἀπέκρουσαν ἐν τινι σπηλαίῳ, κειμένῳ ἐν μέσῳ δάσους πυκνοῦ. Αὐτόθι ἐλθούσα ἔτεκε κύων τις· μοναχὴ δὲ τις ἐπιφανείσα καθ' ὑπνοῦς τῷ τὴν κύνα ἔχοντι, προσέταξεν αὐτὸν νὰ ἀπαγάγη ἀπὸ τοῦ σπηλαίου τὴν κύνα καὶ τὰ κυνάρια αὐτῆς. Μηδεμίαν δ' ἐκείνῳ προσοχὴν δόντι εἰς τὸ τοιοῦτο κέλευσμα, ἡ μοναχὴ ἐπεφάνη καθ' ὑπνοῦς καὶ δεῦτερον καὶ τὰ αὐτὰ ἐπανέλαβεν. Ἀμελήσαντι δὲ καὶ πάλιν ἵνα ἐκτελέσῃ ὁ προσετέσσεται, ἡ μοναχὴ καὶ τρίτον ἐπιφανείσα αὐτῷ, ἐκέλευσεν ἵνα ἀπὸ τοῦ σπηλαίου ἀνευ ἀναβολῆς τὴν κύνα καὶ τὰ κυνάρια ἀπαγάγη, ἀπειλοῦσα, ἐν ἐναντία περιπτώσει, ὅτι ἤθελε καταστρέψῃ τὸν ἀπειθῆ· σύνμα δὲ ἡ μοναχὴ προσεδέσεν εἰς τὴν οὐρανὸν τῆς κυνὸς σάκκον πλήρη ἀχύρων, ἐκ τῶν ὁποίων, καταπιπτόντων, ἠδύνατό τις νὰ νοήσῃ ποῦ ἔκειτο τὸ σπήλαιον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἡ κύων διητᾶτο. Οὕτω δὲ ὁ κύριος ταύτης ὀδηγούμενος ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ὁδῷ ἀχύρων, εὔρε τὸ σπήλαιον, ἐν ᾧ ἔμενον ἡ κύων, ἀλλ' ἐν τῷ ὁποίῳ, πρὸς μεγίστην αὐτοῦ ἐκπληξιν, εἶδε καὶ τὸ σῶμα τῆς ὁσίας. Καὶ τὸ μὲν σπήλαιον, ἐν τῷ ὁποίῳ λέγεται ὅτι ἄλλοτε ὑπῆρχεν ἐκκλησίαι, ἐκλήθη ἔκτοτε Θεοσκέπαιστη, τὸ δὲ σῶμα τῆς ὁσίας ἔμεινεν αὐτόθι, τιμῶν ἀξιούμενον, ἄχρις οὐ ἐκτίσθη ὁ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς ἁγίας Θεοκτίστης ναός, ἐνθα αὐτὸ ἔκτοτε ἀπόκειται.

Καὶ τοιαῦτα μὲν ἡ παρὰδοσις λέγει· περὶ δὲ τῆς ὁσίας Θεοκτίστης τοιαῦτα παρὰ Συμείων τῷ Μεταφράστῃ¹ εὔρομεν γεγραμμένα.

«Κυνηγοὶ τινες ἐξ Εὐβοίας δεῦρο (εἰς Πάρον) πρὸ χρόνων ἦλθον ὀλίγων· ἔχει γὰρ ἡ νῆσος ἐξ ἐλάφων ἀγρίων αἰγῶν τε θήραν ὅτι πολλήν. Τούτων εἰς, θεοσεβῆς καὶ προσέχων ἑαυτῷ μάλιστα, διήγημα διηγήσατο τῆς τοῦ Θεοῦ μεγαλοπρεπείας οὐχ' ἥκιστα ἄξιον, ὅς κατὰ καιροῦς οἶδε θαυμαστά ποιεῖν καὶ παρὰδοξά. Ἴλλθον, φησὶν, αὐτόθι θηρέων ποτὲ καὶ πρὸς τὸν τῆς Θεοτόκου νεῶν ἀνελθῶν, προσεκύνησά τε καὶ προσηυξάμενην, ὥσπερ ἔθες αἰεὶ μοι προσῆν· περιβλεψάμενος δὲ μετὰ τὴν εὐχὴν, εἶδον εἰς τοῦδαφος ὕδωρ ἐν βοῦρῳ βραχεῖ, μικρὰ τε

1. Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας ἔτος Δ'. τεῦχ. ιζ. σελ. 244 καὶ τεῦχ. ια'. σελ. 258.

ἐν τούτῳ βρεχόμενα Θέρμια, καὶ γὰρ ὁ τόπος τρέφει ταῦτα, καθὼς αἱ λοιπαὶ νῆσοι βοτάνης ἐτέρας. Ἢ μὲν γὰρ μακρόθεν πολυχῆτους ὕρηκας εἰς πλῆθος βλαστάνει, πύγανον δὲ μόνως ἄλλη καὶ Θύμον ἐτέρα ἢ τῶν ἄλλων τι βοτανῶν, ὃ δὲ φέρει πάντων ἐξτίρετον ἢ νῆσος, τοῦτο τῶν ἄλλων καὶ μᾶλλον τρέφει καὶ ποιεῖ εὐθάλεστερον. Ἐωράκειν οὖν, ὡς ἔφην, τὰ Θέρμια οὕτως ἀπαλυνόμενα καὶ με λογισμὸς τις ὑπῆει, ὡς πάντως εἴη τις ὁ ταῦτα καθίς εἰς τὸν λάκκον καὶ Θεὸς εἰκὸς ἐστὶν ἄνθρωπος ὁ ταύτην τὴν ἔρημον κατοικῶν· ταῦτ' οὖν λογιζόμενος, τὴν ἐταιρίαν ἐσπευδὸν φθάσαι πρὸς τὴν ὕλην ἡδὲ χωρῆσασαν, τυχεῖν δὲ ἠύχουσαν τοῦ μεγάλου τούτου Θηράματος, ἠλπίζον γὰρ κερδάναι τι μέγιστον παρ' αὐτοῦ. Ἐθηρεύσαντες οὖν Θήραν πολλήν, ἐχωροῦμεν ἐπὶ τὴν ναῦν, ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἐβόδιζον πρὸς τὴν Θάλασσαν, ἐγὼ δὲ ἐτρεπόμην πρὸς τὴν εὐχὴν· εἰσελθὼν οὖν εἰς τὸ τῆς Δεσποίνης ἡμῶν τέμενος, προσηυχόμην. Ὀρῶ δὲ κατὰ τὸ δεξιὸν τῆς ἀγίας τοῦ ναοῦ τραπέζης οἷά τινα κρόκην ὑπ' ἀνέμου ριπιζομένην, αὐτοῖς τε ἔδοξα βλέπειν ἀράχνης ἰστόν· ὡς δὲ προβάς διαγινῶναι τὸ φαινόμενον ἠβουλήθην, ἤκουσα φωνῆς λεγούσης: Στῆθι, ἄνθρωπε, πλείον μὴδὲ πλησιάζης· αἰσχύνομαι γὰρ οὕσα γυμνὴ θεαθῆναί σοι. Ταῦτ' οὖν ἀκούσας καὶ τῷ παραλόγῳ καταπλαγείς, ἠβουλόμην φυγεῖν, ἀνωρθοῦντο γὰρ μου τῆς σκοτὸς αἱ τρίχες καὶ ἀκάνθης ἦσαν οξύτεραι· τὸ γὰρ ἀπροσδόκητον, ἐξ ἀπίνης ὄφθην, δουλοῖ τὰ φρονήματα, κἂν θρασὺς εἶναι δόξη. Καταπλαγείς, ἔστην κεχηνῶς· εἰς ἑαυτὸν οὖν γενόμενος καὶ θαρσύνσας, ἠρώτων τίς τε εἴη καὶ πῶς ταύτην τὴν ἔρημον κατοικεῖ. Καὶ πάλιν ἐξικνεῖτο φωνή: Ρίψον μοι τὸ χιτώνιον σου. λέγουσα, δεομαι καὶ καλυψαμένη ὅσον μοι τὸ θεῖον βούλημα κελεύει, λέγειν οὐκ ἀποκνήσω. Περιελόμενος οὖν εὐθύς τὸν ἐπενδύτην ἀφῆκα καὶ τῆς πύλης ἐξέδραμον· ἡ δὲ, λαβοῦσα, περιεβάλετο. Μετὰ μικρὸν δὲ ὑποστρέψας, ὄρω ταύτην ἐνθα καὶ πρὶν ἰσταμένην· καὶ ἦν ἄρα τὸ μὲν εἶδος γυνή, τὸ δὲ φαινόμενον ὑπὲρ ἄνθρωπον. Θριξ λευκή, πρόσωπον μέλαν, μικρὰν ὑποφαῖνον λευκότητα, δέρματι συνέχουσαν μόνῃ τὴν τῶν ὀστέων ἀρμογήν, ἠκιστα σαρκὸς ἐμπεφυκυίας, ἐώκει δὲ τὸ ὄλον σκιᾶ. Ταῦτα οὖν ἰδὼν, φησὶν, ἐδεδόικην, ἔτρεμον. ἑαυτὸν ἐμεμψόμεν τῆς ἀκαιρίας, ὅτι μου τῆς ἐταιρίας ἀπολειφθεῖς, τοιοῦτῳ ἐνέτυχον· σύντρομος ὅμως ποινής πεσῶν, ἐδεόμην εὐχῆς, εὐλογηθῆναι παρ' αὐτῆς ἐλιπάρουν. Ἢ δέ, πρῶτον μὲν ἀποβλέψασα πρὸς ἀνατολάς, τάχα βουλομένη θεραπεῦσαι μου τὴν διάνοιαν τοῦ μὴ δοκεῖν εἶναι φάντασμα, τὰς χεῖρας πετάσασα, προσήχετο μικρὸν ὑποψιθυρίζουσα· εἶτα, στραφεῖσα πρὸς με, ὁ Θεός. φησὶν, ἄνθρωπε, ἐλεῆσαι σε, πλὴν ἀλλὰ τίνοσ χάριν πρὸς τὴν ἔρημον

ταύτην ἀρῖξαι καὶ ὄτου δεόμενος πρὸς ἄρσιον ἐλήλυθας νῆτον; Ἐπεὶ δὲ σε δεῦρο τὸ θεῖον ἤγαγε βούλημα, δοκῶ τῆς ἐμῆς ἕνεκα ταπεινώσεως, πάντα τὰ κατ' ἐμὲ ὅπως ἔχει διδάξω· ἐμοῦ δὲ καὶ πάλιν εἰς γῆν καὶ καταβεβληκόςτος καὶ λέγειν δεομένου, τριωνδέπου ἤρχετο λόγων, λόγων τίνων σειρήνων, ποίων ἡρινῶν ἀηδόνων οὐκ ἀποκρυπτόντων τὴν ἴδονήν;

« Ἐμοί, φησί, Λέσβος πατρίς, Μήθυμνα πόλις, ὄνομα Θεοκτίστη, τὸ πολίτευμα μοναχὴ· ἐπὶ νηπιῶν δέ μοι τῆ ἡλικίᾳ τῶν γεννητόρων κατοικουμένων, παρὰ τῶν συγγενῶν ἐδόθη εἰς παρθενῶνα καὶ τὸ μοναδικὸν ἡμψίεσμαι σχῆμα. Ἔστη δὲ ἐγγύς που ὀκτωκαίδεκα γενομένη, περὶ τὰς τοῦ πάσχα ἡμέρας, εἰς τὴν πλησίον τῆς πόλεως ἐξέδραμον κώμην, ἀσπασαμένη τὴν ἀδελφὴν· ἦν γὰρ μοι κατοικοῦσα πρὸς τῆ κώμῃ μετὰ συμβίου. Νυκτὸς δ' ἐπίδραμόντες ἄραβες κρηῆτες, ὧν ἀρχηγὸς ὁ Νίσιρις ἦν ἐκεῖνος, πάντας ἡμᾶς αἰρουῦσιν· ἔωθεν οὖν παιανίσαντες, ἀπέπλευσαν καὶ τῆ νήσῳ προσώρμησαν ταύτη, προσαγαγόντες δὲ τοὺς αἰχμαλώτους τὰ τιμήματα διετίθεντο. Ἐγὼ δὲ σκηψαμένη πρόφασιν καὶ πρὸς τὴν ὕλην χωρήσασα, δρόμου τοῦ πρόσω εἰχόμεν καὶ πρὸς τὸ ἐνδότερον ἐχώρουν τῆς νήσου, εἶτα οὐκ ἐνέδωκα φεύγουσα, ἕως ταῖς πέτραις καὶ τοῖς ὄξεσι τῶν λίθων καὶ ξύλων περιπείρασά τοὺς πόδας ἐξείλους διεθήκα καὶ τὴν γῆν τοῖς αἵμασι κατεμόλυνα, καὶ τέλος ἀτονήσασα κατέπεσον ἡμιθανῆς, καὶ τὴν μὲν πᾶσαν νύκτα οὐ φέρουσα τὰς ὀδύνας τῶν τραυμάτων, πικρῶς διετέλουν, ἔωθεν δὲ ἐκείνους ἀποπλέοντας ἰδοῦσα, πάσης ἀπηλλάχην (;) ἠδονῆς τε ὄσης ἀπέλαυον, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. Ἢ γὰρ τοῦ λίαν φοβουῦντος ἐλευθερία, παντὶς ἄλλου λυποῦντος ἐμπαρεῖχέ μοι λύσιν. Καὶ νῦν ἤδη πέντε πρὸς τοὺς τριᾶκοντα χρόνους καὶ μικρόν τι πρὸς, ἐνταῦθα τοῖς θερμίοις καὶ ταῖς ἐκ τῆς ἐρήμου τρεφομένη βοτάναις, μᾶλλον δὲ τοῦ Θεοῦ λόγῳ διατελῶ, μεμνημένη τῶν θείων λογίων, ὡς « οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν παντὶ ρήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ » ἐγυμνώθην δὲ τῶν ρακίων μου ἤδη καὶ συνηχμαλώτισμαι, ἐνδύομαι δὲ καὶ σκέπομαι θεῖα χειρὶ, τῆ τὸ πᾶν συνεχρούση ». Ταῦτα εἰποῦσα καὶ τὸ ὄμμα εἰς οὐρανοὺς ἔρασα, τὴν χαρίστησε· διαλιποῦσα δὲ μικρόν, ἐπεὶ με πρὸς γῆν ἐωράκει σὺν ἰσυχίᾳ πολλῇ νεύοντα καὶ μηδὲν πρὸς αὐτὴν ἀτενίσαι τελευτώντα, αἰδώς γὰρ μου κατεῖχε τοὺς ὀφθαλμούς, ἦν ἔτικτε μέγεθος ἀρετῆς, λέγει ἀρξάμενη πάλιν. « Ἐγὼ μὲν κατ' ἐμαυτὴν, εἶπεν, ἄνθρωπε, διηγήσαμην· αἰτῶ δὲ σε μίαν ταύτην ἀποτίσαι μοι χάριν διὰ τὸν Κύριον: Ἦνίκα μετὰ ταῦτα μέλλοις πρὸς τὴν νῆσον ταύτην Θήρας χάριν ἐκπλεῖν, οἶδ'α γὰρ ὡς ἤξεις πάντως, εὐδοκοῦντος Θεοῦ, ἐν σκεύει

λαβῶν μοι καθαρῶ μίχην τῶν ἀχρύντων μερίδων τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, καὶ γάρ, ἐξ οὐ τὴν ἔρημον ταύτην ᾤκησα, τῆς τοικύτης οὐκ ἠξίωμα δωρεᾶς. Ταῦτα οὖν εἰρηκνῆ καὶ μηδενὶ τὸ παρχάπαν εἰπεῖν περὶ τούτων ἐντειλαμένη, σὺν εὐχῇ με πρὸς τοὺς ἐτσίρους ἀφῆκεν· ἐγὼ δὲ πάντα πληρώσειν συνθέμενος, χαίρων ἐξίειν ὅτι τοιούτου τυχεῖν ἀξίωμα θησαυροῦ καὶ, ζῶν ἀγρίων θηρευτῆς ὢν, ἀνθρώπων γέγονα, εἰ μὴ προσήκει ἀγγέλων καλεῖν. Κατὰ γοῦν τὸ πρόσταγμα τῆς ὀσίας, ἠνίκα πάλιν μετὰ τῶν ἐταίρων ἔμελλον ἐξιέναι πρὸς θήραν ἐλάφων τε ἀγρίων αἰγῶν καὶ οὐς ἢ τοιαύτη νῆσος πολλοὺς καὶ μεγίστους τῶν ἄλλων μάλιστα τρέφει, θαῦμα ἰδεῖν τε καὶ διηγήσασθαι, ταῖς μὲν γὰρ ἐλάφοις τὴν χροιάν εἰσι παραπλήσιοι, μείζους δὲ τὸ μέγεθος ἢ κατ' ἐλαφον, τὸ κέρασ δολιχὸν ὅσον ἐκκχιδεκχῆδωρον, οὐχ ὡς τῶν ἐλάφων ὄζοις καὶ παραφυχῆσι κοσμούμενον, ἀλλ' ἰθυτενὲς ὅλον καὶ διὰ μιᾶς τῆς κεραίας περαινόμενον. Ἐπεὶ οὖν ἔμελλον, ὡς εἴρηται, πρὸς θήραν ἐκπλεῖν, λαβόμενος μερίδα τῆς θείας τοῦ Κυρίου σαρκὸς ἐν πυξίῳ πρὸς τὴν μακαρίαν ἐκόμιζον· ἐν τῇ νήσῳ δὲ γενόμενος καὶ πρὸς τὸν οἶκον τῆς Θεομήτορος ἐκκλίνας, ταύτης διήμαρτον, εἴτε παρούσης καὶ λανθούσης ὅτι μοι καὶ συνανῆλλον τῶν ἐταίρων τινές, εἴτε καὶ ἀπούσης, λέγειν οὐκ ἔχω, πλὴν ὅτι διήμαρτον. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πρὸς τὴν ὑλὴν θηρεύοντες ὤρμησαν, ἐγὼ δὲ διαλαθὼν πρὸς τὸν ναὸν ὑπενόστουν· καὶ δὴ παραχρηῆμα τὸ ἱερὸν ἐφάνη γύναιον, τὸ χιτώνιον περιβεβλημένον, ὅπερ πρότερον εἴληφε παρ' ἡμῶν. Εἰς γῆν δὲ μου καταβαλόντος ἐμαυτόν, ἔδραμε καὶ σὺν δάκρυσι πόρρωθεν. «Μηδαμῶς, ἔλεγεν, ἄνθρωπε, μὴ τοῦτο ποιεῖ, τὸ θεῖον δῶρον ἐπιφερόμενος, μὴ καὶ φλέξης τὴν ἀθλίαν, ἀτιμᾶζων τὰ θεῖα». Λαβομένη οὖν τοῦ χιτῶνος, ἀνέστησεν, ἐγὼ δὲ ἐξήγαγον ἐκ τοῦ κόλπου μου τὸ πυξίον σὺν τῇ δεσποτικῇ σαρκί, κακείνη πεσοῦσα εἰς γῆν τὸ θεῖον ἀπέλαβε καὶ θρήνους καὶ δάκρυσι τὴν γῆν βρέχουσα, φέρει γὰρ πολλάκις οὐ λύπην μόνον ἀλλὰ καὶ ἡδονὴν δάκρυον, οἶονεὶ τὸ ταπεινὸν καὶ πολυπενθὲς δηλοῦσα ἡμῶν τῆς φύσεως, «Νῦν ἀπολύεις, ἔλεγε, τὴν δούλην σου, δέσποτα, ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ὅτι μου τὴν ἄφεσιν τῶν ἀμαρτημάτων ἐν ταῖς χερσὶν ἔλαβον· νῦν ὅπου κελεύει τὸ σὸν κράτος οἰχῆσομαι». Ταῦτα εἰποῦσα καὶ τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν ἐπὶ πολὺ διατείνασα, μετ' εὐχῆς με πρὸς τοὺς ἐταίρους ἀπέστειλεν· ὀλίγας δὲ τινὰς θηρεύσαντες ἡμέρας καὶ δαψιλῆ τὴν θήραν συσχόντες ἐπανηρχόμεθα, κακείνους μὲν ἢ πρὸς τὸ πλοῖον κατεῖχεν ὁδός, ἐγὼ δὲ πρὸς τὸ ἐμὸν θήραμα τὸ μέγιστον ὅτι τάχος ἔθεον, τὴν εὐχὴν ταύτην συνοδοιπόρον ἐθέλων λαβεῖν. Γενόμενος δὲ κατὰ τὸν ναόν, εἶτα περιβλεπόμενος ὡς ἰδοίμι ταύτην, ὧ ἄξιον ἐκείνης χαρᾶς ὄραμα, ἐμοῦ δὲ δακρύων! ὁρῶ

κατὰ τὸν τρόπον ἔνθα καὶ πρὶν ἐωράκειν αὐτὴν κειμένην, οἴμοι! νεκρὴν· Περσῶν οὖν καὶ τοὺς ὠραίους ὄντως φιλήσας πόδας, δάκρυσι τε καταβρέξας αὐτούς, ἐννεὸς εἰστήκειν ἐπὶ πολὺ, διαπορούμενος ὅτι καὶ πρῆξιμι· σοφὸν μὲν οὖν ἦν καὶ συμφέρων ἄρα δάκρυσιν ἐξιλεωσάμενον τὸν Θεὸν καὶ δεηθέντα τῆς μακχρίας, αὐτῇ ἐπιτρέψει τὴν οἰκονομίαν τοῦ πράγματος, καὶ ὡς περ ἔδοξεν ὑπουργῆσαι ταύτης θελήματι θεῷ. Εἰ δὲ τούτου διαμάρττειεν, κατὰ δεύτερον τὸ χθόμενον πλοῦν, τοῖς ἑταίροις ἔχρην τὸ δρᾶμα κοινώσασθαι καὶ τέρῳ σὺν αὐτοῖς καταθεῖναι τῆς ὀσίας τὸ λείψανον· ἀλλ' ὡς ἔοικε δυσθήρατον χρῆμα ἢ τοῦ εὐ ἔχοντος ἐν πολλοῖς γνώσις, ὅθεν αὐτὸς τοῦ καλοῦ τε καὶ πρέποντος διαμάρτανον, ἀγροικίῃ δὲ καὶ φρενῶν ἐλαφρίῃ. Τί γὰρ ἂν καὶ μέγα διανοήθη ἰδιώτης καὶ περὶ θήραν ἐπτοημένος ἀνὴρ, τολμηρὸν τι πεποίηκα πίστει μὲν ὡς ἐδόκουν, πλὴν ἀλλ' οὐκ ἀρέσκον θεῷ, καθὼς αὐτὸ τὸ πέρασ ἐδειξεν· ἐπεὶ μηδὲ καλὸν φασὶ τὸ καλὸν οὐ καλῶς γενόμενον· τὴν γὰρ αὐτῆς ἀποταμόμενος χεῖρα καὶ ὀθόνη περιειλήσας, κατέργουσι εἰς τὴν ναῦν.

«Βαθείας οὖν ἐσπέρας ἀναχθέντες ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τὸ ἰστίον πετάσαντες ἐφερόμεθα· ἀντίων δὲ τῶν ἀνέμων πνεόντων, ὡς περ τῆς νηὸς ἰπταμένης, ἄμα φωτὶ τὴν Εὐβοϊκὴν καταλαβεῖν ὤφθημεν, τὸ δὲ ἦν ἀτέχνως μάταιον. Ἐπεὶ γὰρ ἡμέρα ἦν, ἐν τῷ αὐτῷ ὄντες λιμένι πάλιν εὐρέθημεν καὶ ἡ ναῦς ἐώκει πεπεδεισθαι, πάσας τε κώπας καὶ ἀνέμους ἦν ἀπειθής· δέος οὖν ἔλαθε πάντας καὶ ἐς ἀλλήλους ὠρώμεν, τὴν αἰτίαν τοῦ πράγματος οὐκ ἔχοντες συμβαλεῖν. Ὄψε δὲ μοι τῆς θείας χειρὸς ἐπὶ νοῦν ἔλθων, καὶ διανοηθεὶς μὴ ποτε τοῦτο εἴη. Ὁ ἀνθέλκει τὴν ναῦν, λαβῶν ταύτην καὶ λαθὼν ἀνῆλθον εἰς τὸν ναόν, καὶ προχθεὶς ταύτην τῷ λοιπῷ σώματι κατήλθον εἰς τὸ πλοῖον καὶ εὐθὺς ἐλύομεθα. Ὡς γὰρ τοῖς ἑταίροις πλεῖν διεκελευσάμεν, ἤλατο ὁ ἄπτον ἡμᾶς καὶ πτηνὴ τις εἶναι προχθόξως ἐώκει, τῆς ὀλιώνης πνεύματος ὑποπιμπλαμένης, ὁδοῦ τε ἀληθῶς εἰχόμεθα, καὶ τότε διεξήειν ἐγὼ τοῖς ἑταίροις τὸ δρᾶμα, ὡς εὖρον τὴν μακχρίαν, ὡς τὰ κατ' αὐτὴν μὲν πάντα ἀνήγγειλεν, ὡς τῆς θείας δωρεᾶς μετέσχεν, εἶτα καὶ ὅπως κοιμηθεῖσαν εὐροίμι, καὶ τελευταῖον τὸ μέγα τόλμημα ὡς τὴν χεῖρα ταύτης ἀφ' ἡμῶν, δι' ἣν καὶ ἡ ἐπίσχεσις τῆς νηὸς ἦν, καὶ ὅπως ἀποδοθεῖσα πάλιν καὶ τὴν ναῦν εὐθὺς ἔλυσε. Ταῦτα ἐκεῖνοι ἀκούσαντες, πολλὰ τε ἡμᾶς τῆς σιωπῆς ἐμέμνοντο καὶ πρῶμναν τ' εὐθὺς ἐκκρουσάμενοι, σπουδῇ τε πολλῇ πρὸς τὴν Πύρον ἀνήχθημεν καὶ πάντες ὁμοῦ πρὸς τὸν ναὸν ἐχωροῦμεν, δέει τε κατεχόμενοι καὶ πίστει προκρούμενοι· ἐγγίσαντες οὖν τὸν μὲν τρόπον εὐροίμεν ἔτι τῆς τοῦ σώματος θέσεως ἀποσώζοντα τύπον, γέγονε δὲ ὁ νεκρὸς ἀρχνής. Ἐκ-

πληξίς οὖν ἔλαθε πάντα καὶ τῇ δε κῆκεῖσε περιεθόμεν, περισκο-
ποῦντες, περιβλεπόμενοι, αὐτὸ τὸ τῶν κυνῶν ποιοῦντες ἡμεῖς οἱ Θη-
ρευταί, ρινηλατοῦντες τὴν μακαρίαν μήπω μετέπεσεν ἢ ἀνεβίω· καὶ
τοῦτο γὰρ οὐκ ἀνέλπιστον ἦν, ἐπὶ βίου τοιαύτη καινοτομίᾳ καὶ ἀρετῆς
θαύματι, ἄλση τε καὶ ὕλας ἐξιχνεύοντες, εἶπου τὸ θεῖον ἐκεῖνο κειμή-
λιον κρύπτοιο, οὐδὲν τὸ παράπαν εὑρεῖν εἶχομεν, οὐκ οἶδα εἴτε τοῦ
Θεοῦ τὸ ἱερόν ἐκεῖνο μετατεθέντος σώμα ἐνθα φίλον αὐτῷ, εἴτε μένον-
τος ὅπου καὶ ἦν, ἡμῶν δὲ ἰδεῖν κωλυθέντων, ἵνα καὶ μείζων ὁ μισθὸς
γένοιτο τῇ δικμαρτίᾳ τοῦ ποθουμένου. Οὕτως οὖν φησί, τοῦ τιμίου
λειψάνου τῆς μακαρίας ἀποτυχόντες, κατήλθομεν εἰς τὴν ναῦν, καὶ,
ἀναχθέντες ἀπὸ τῆς γῆς, ἀπείημεν οἴκαδε, δοξάζοντες τὸν Θεόν, τὸν
ἐκάστοτε ποιῶντα παράδοξά τε καὶ ἐξαισία».

Καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τῆς ὁσίας Θεοκτίστης, ἧς τὸ λείψανον, κα-
θ' ἃ προείπομεν, σώζεται ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ. Λέγεται δὲ ὅτι τῶν ἐπι-
χωρίων τις, ὑπολαβὼν ὅτι τὸ σῶμα τῆς ὁσίας ἦτο, κατὰ τὴν τῶν Ἰ-
καρίων διάλεκτον *γαμπόρητι*, ταῦτόν εἶπεῖν καπνιστὸν κρέας, ἔφαγε
μέρος αὐτοῦ· ἀλλ' ὅ τε ἀδδηφάγος καὶ οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ πάντες προσ-
εβλήθησαν ὑπὲρ λώβης καὶ κακοὶ κακῶς ὤλοντο. Οἱ ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ
ἐνσκαρῶμενοι τέσσαρες μοναχοὶ ζῶσιν ἐξ ἐλεῶν καὶ ἐξ ἀσημάντων τι-
νῶν κτημάτων, ἅτινα κέκτηνται· εἰς ἐνδειξιν δὲ τῆς ἀρχαιότητος τῆς
ἐαυτῶν μονῆς προσάγουσιν οὗτοι τὸ ἐπόμενον πατριαρχικὸν ἔγγραφον.

Κ α λ λ ί ν ι κ ο ς

ἐλέω Θεοῦ

ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, γέας Ρώμης
καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

« † Μὲ τὸ νᾶ εὑρίσκεται νέον μοναστήριον, ὀνομαζόμενον ἠθηστὶ
ἀγία Λεσβία, εἰς νῆσον Ἰκαρίαν καὶ ἀνεκαινίσθην εἰς ταις ἡμέραις τῆς
ἡμῶν μετριότητος, κάμνομέν το παντελεύθερον νᾶ ἦναι εἰς τὴν ἐξου-
σίαν τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, νᾶ μὴν ἔχη ὁ κατὰ τόπον ἀρχιερέας
ἐξουσίαν νᾶ τὸ ἐνοχλῆ, οὔτε κἀνένα δικαίωμα νᾶ λαμβάνη, οὔτε λαϊ-
κὸς οὔτε ἱερωμένος νᾶ ἐξουσιάζη τοὺς ἐνταῦθα εὑρισκομένους πατέρας
ἱερομονάχους οὔτε καὶ μοναχοὺς. διότι αὐτῇ ἡ ἐξουσία ἐδόθη τῶν
ἀρχιερέων νᾶ ἐξετάζωσιν τοὺς ἱερωμένους καὶ οὐχὶ οἱ λαϊκοί. Διὰ
τοῦτο γράφοντες ἐντελλόμεθα ὑμῖν ἅπασι τῶν ἐνταῦθα εὑρισκομένων
χριστιανῶν ἵνα ἀγαπᾶτε τὴν αὐξήσιν καὶ βελτίωσιν τοῦ μοναστηρίου
καὶ τοὺς εἰρημένους ἐνταῦθα εὑρισκομένους, ππτέρας ἵνα τιμᾶτε αὐτοὺς
καὶ εὐλαβῆσθε καὶ νᾶ ἐλεῆτε αὐτοὺς ἵνα εὐλογία εἰς τοὺς κόπους

σας καὶ νὰ αὐξάνη τὰ ὑπάρχοντά σας καὶ τέλος τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Καὶ ἐσεῖς οἱ πατέρες νὰ σᾶς γράψῃ ὁ ἀρχιερέας γράμματτα σιγγιλιῶδες, νὰ ἦσθι ὅλοι κοινόβιον καὶ ὁπόταν εὐσεβῆ ὁ καιρός, στέλλετε τὸ πεσκέσι μας μετὸν ἀρχιερέαν σας δυὸ μισυ ὀκάδας κερὶν· ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μεθ' ὑμῶν, ἀμήν. σ'ψκ'. ἐν μηνὶ ἀπριλίῳ 7.

† Καλλινίκος καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

† Ὁ Σίμων Γρηγόριος κατὰ τὴν προσταγὴν ὑπογράφω.

» Ἐλαβα ἐγὼ ὁ πρωτοσύγκελος τοῦ ἁγίου Σίμου παπᾶ Χριστόφορος ἱερομόναχος τὸ δίκαιον τῆς ἁγίας Λεσβίας ἀπὸ τὸν κατηγορούμενον Χ. Μελέτιον ὀκάδες κερὶ 5».

Ὅτι τὸ τοιοῦτο ἔγγραφον εἶναι πλαστὸν καὶ κίβδηλον, μαρτυρεῖ καὶ τὸ σόλοικον τῆς συντάξεως καὶ τὸ πολὺ τῶν ἐν αὐτῷ ἀνορθογραφικῶν καὶ ὁ τύπος αὐτοῦ, ἐντελῶς παρελλήσσω τῶν ὁμοίων πατριαρχικῶν ἐγγράφων· ἀλλὰ καὶ ἐν ἔτει χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ εἰκοστῷ τὸν πατριαρχικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἐκόσμηε οὐχὶ ὁ Καλλινίκος, ἀλλ' ὁ Ἱερεμίας Γ'. Οὐδεμίαν ἄρα ἀμφιβολίαν ὅτι τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφον ἐπλαστοργήθη ἐν Ἰκαρίῳ ὑπὸ ἀμαθοῦς τινος ἡγουμένου τῆς ρηθείσης μονῆς, θελήσαντος νὰ ἀπαλλαγῇ πάσης ἐπιτηρείας καὶ λαϊκῆς κατεπεμβύσεως εἰς τὰ τῆς μονῆς. Μὴ δὲ τινὶ τὸ τοιοῦτο φανῆ παρεδόξον, διότι, πρὸ μικροῦ ἔτι, Ἰκάρως τις ἔγγαμος ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι, αἰσθηθεὶς ἐν Σίμῳ τὰ βέλη τοῦ υἱοῦ τῆς Κύπριδος τρώσαντα αὐτὸν καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἀποκτήσῃ τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρείας αὐτοῦ, προσήγαγε τῇ ἐν Σίμῳ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀρχῇ πλαστὸν πιστοποιητικὸν τοῦ ἐν Ἰκαρίῳ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου, φέρον τὴν ὑπογραφήν καὶ τὴν σφραγιῖδα αὐτοῦ, ὡς καὶ τὰς ὑπογραφὰς ἐτέρων ἱερέων πλαστογεγραμμένας, καὶ πιστοποιοῦν ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἦν ἄγαμος. Διὰ τοιούτου δὲ γράμματος ἐξαπατηθεῖσα ἡ ἐν Σίμῳ ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ ἐπέτρεψε τὸν γάμον εἰς τὸν ἐρωτύλον, ἀλλ' ἀπατιῶνα Ἰκάριον· γνωσθεῖσης δ' ὀψικίτερον τῆς ἀπάτης, κατεδικάσθη ἐκεῖνος εἰς πενταετὴ εἰρκτὴν ἐπὶ διγαμίᾳ.

Ἢ δ' ἑτέρα τῶν τῆς Ἰκαρίας μονῶν, ἡ ἐπὶ τῇ μηνίμῃ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεομήτορος τιμωμένη, ἐκτίσθη κατὰ πρῶτον ἐν ἔτει χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ πέμπτῳ ὑπὸ Νήφωνος τοῦ Χίου καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις Μικχαρίου πρώην Κορίνθου, οὐ τὸ παρεκείμενον κάθισμα, ἐν ἐρειπίοις δείκνυται νῦν ὑπὸ τὸ ὄνομα Λεσποτικόν. Ἐπὶ τῆς θύρας δὲ τῆς εἰσόδου ἀναγράφεται τὸ ἔτος τῆς κτίσεως τῆς μονῆς, οὕτως «Ἐκτίσθη ἡ παρῶσα ἱερὰ Μονὴ ὑπὸ τοῦ πανοσιωτάτου Ἱεροκλῆ Νήφωνος 1775»· συνελθόντων δὲ αὐτῶν πολλῶν πατέρων

καὶ μὴ ἐφικτῆς οὐσης τῆς ἐξοικονομήσεως τῶν πρὸς τὸ ζῆν, διότι τότε οἱ Ἰκάριοι οὔτε πλοῖα εἶχον οὔτε ἐμπορικὴν τινα πρὸς ξένους ἢ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐπικοινωνίαν, ἐξέλιπον πάντες τὸ σεμνεῖον ἐκεῖνο καὶ ἀπῆλθον εἰς Σκιάθον, ἐνθα ἔκτισαν, ἔπει χιλιοστῶ ἑπτακοσιοστῶ ἐνενηκοστῶ, κρινόβιον, ἐν τῷ ὁποίῳ συνήχθησαν μοναχοὶ ὑπὲρ τοῦ ἐβδόμηκοντα. Ἐκ τούτων, καθ' ἃ κατωτέρω κατὰ πλάτος ἐκτίθεται, τῷ ἔπει χιλιοστῶ ὀκτακοσιοστῶ δεκάτῳ, διεπεραιώθησαν εἰς Ἰκαρίαν τρεῖς ἱερομόναχοι ὁ Ἀγάθων, ὁ Σισώης καὶ ὁ Ἀπολλῶς, καὶ τρεῖς μοναχοὶ ὁ Ζήνων, ὁ Ἰγνάτιος καὶ ὁ Ἀθηνόδωρος, οἵτινες ἐπελάθοντο τῆς προαγωγῆς τῆς μονῆς καὶ ἐνθέως αὐτοὶ τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦς μοχθήσαντες περιήγαγον εἰς ἣν ἤδη εὐρίσκεται κατὰστασιν. Εἶναι δὲ ἡ μονὴ αὕτη κεκτισμένη ἐν σχήματι τετραγώνῳ, ἔχουσα πεντεκαίδεκα κελλία, δύο ἀρχονταρίκια ἢ ξενῶνας μετὰ τραπέζης καὶ μαγειρείου· ἐν τῷ μέσῳ δὲ κεῖται ἡ ἐκκλησία, σταυροθόλιος οὐσα, μικρὰ μὲν τῷ μεγεθεῖ, ἀλλὰ κομψή. Ἔχει δὲ ἡ μονὴ δύο θύρας, τὴν μὲν πρὸς ἀνατολὰς, τὴν δὲ πρὸς δυσμὰς· ἡ τελευταία δ' αὕτη εὐρεται πρὸ τοῦ νάρθηκος τῆς ἐκκλησίας, χρησιμεύουσα εἰς ἐξοδὸν πρὸς τὸ κοιμητήριον, ὅπερ κεῖται ἀπέναντι τῆς μονῆς καὶ εἰς ἀπόστασιν ὡσεὶ δέκα μέτρων ἀπ' αὐτῆς· ἐγκλείει δὲ ναΐδιον, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Μακαρίου ἀρχιεπισκόπου Κερσίνθου τιμώμενον, πρὸ ὀλίγων δὲ ἐτῶν ἀνεγερθέν. Βορειοανατολικῶς, εἰς ἀπόστασιν ἐξήκοντά που μέτρων ἀπ' αὐτῆς, εὐρεται μεγάλη ὕδατος πηγή, οὗ τὸ μὲν ἡμισυ διοχετεύεται διὰ τοῦ μαγειρείου τὸ δ' ἕτερον ἡμισυ διὰ τοῦ λεβητοστασίου καὶ χύνεται εἰς τὴν δεξαμενὴν ὑδρομύλου, κειμένου πρὸς μεσημβρίαν τῆς μονῆς καὶ ἀπέχοντος ὡσεὶ ἐξήκοντα μέτρα ἀπ' αὐτῆς. Ἐκ τῆς πρώτης ταύτης δεξαμενῆς ἐκρέον τὸ ὕδωρ χύνεται εἰς δευτέραν δεξαμενὴν τοῦ λεγομένου κάτω ὑδρομύλου, τὴν αὐτὴν ἔχοντος ἀπόστασιν καὶ ἐκ τῆς δεξαμενῆς ταύτης ἐκβάλλει εἰς τὴν μικρὴν ἀπέχουσαν θάλασσαν. Ἀφίσταται δὲ τῆς θάλασσης ἡ μονὴ ὡσεὶ ἑκατὸ τριῶντα μέτρα καὶ ἔχει ὕψος ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς μέτρων ἐξήκοντα· πρὸς τὸ ἀνατολικὸν δὲ αὐτῆς μέρος καὶ εἰς ἀπόστασιν ὀγδοήκοντά που μέτρων ἠικοδόμητο τὸ κελλίον τοῦ ἁγίου Μακαρίου, οὗ τὰ ἐρείπια, καθ' ἃ προανεγράψαμεν, ἤδη σώζονται μόνον, κάτωθεν δὲ πρὸς τὸ ἀνατολικὸν αὐτοῦ μέρος καὶ εἰς ἀπόστασιν τριακοσίων ἀπ' αὐτῆς μέτρων εὐρεται τὸ τῆς μονῆς νεώριον.

Ἐν τῇ τοῦ Ἰβυαγγελισμοῦ μονῇ ἐνασχοῦνται δέκα καὶ τέσσαρες μοναχοὶ, προσόδους ἔχοντες τὰς προερχομένας ἐκ τῶν δύο ὑδρομύλων, ἐνὸς ἐλαιοτριβείου, δύο ἀλιευτικῶν πλοιαρίων καὶ τὰ ἐλεῖν τῶν εὐσεβῶν· ἡ ἀξία δὲ τῆς μονῆς συνίσταται εἰς τὸ τερπνὸν τῆς θέσεως καὶ εἰς τὰ περιορρέ-

οντα ἄφθονα ὕδατα, ἰδίως ὄμως εἰς τὸν ἀσκητικὸν καὶ φιλόξενον χαρακτηῖρα τῶν ἐν αὐτῇ ἐνασκουμένων. Ἡ μονὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ζεινίζει πάντας τοὺς ἐκ τῶν ἄλλων τῆς νήσου μερῶν χάριν τῶν ἐαυτῶν ὑποθέσεων εἰς τὴν πρωτεύουσαν μεταβλίνοντας· τούτου δ' ἐνεκεν ἢ τε πύλη ταύτης καὶ ὁ ναὸς καὶ ἡ τράπεζα καὶ ὁ ξενὼν μένουσι καὶ κατ' αὐτὰς ἔτι τὰς νύκτας ἀνεωγμένα. Γινώσκοντες δὲ οἱ ἐγγύριοι τὸ φιλόξενον καὶ φιλόπτωχον σύστημα τῆς μονῆς, εἰσέρχονται ἐλευθέρως ἐν αὐτῇ· ἂν δὲ συμπέσῃ νὰ ἔλθωσιν ἐν ὥρᾳ νυκτός, ὅτε οἱ μοναχοὶ κοιμῶνται, εἰσερχόμενοι διευθύνονται κατ' εὐθείαν εἰς τὴν τράπεζαν, ἐν τῇ ὁποῖα ἀφ' ἐσπέρας παρατίθενται ἐπίτηδες δύο ἢ τρεῖς ἄρτοι, οἶνος καὶ ἐκ τῶν ἐδεσμάτων τῆς ἡμέρας, καὶ ἀφ' οὗ φάγωσι μέχρις οὗ χορτασθῶσιν, ἀπέρχονται εἰς τὸ ὠρισμένον διὰ τὸν ὕπνον δωμάτιον, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑπάρχει ὁ ἀπαιτούμερος ρουιμισιός, ἥτοι τὰ πρὸς ὕπνον χρειώδη καὶ κλίνας διὰ δέκα πού ἄτομα. Πολλάκις παροδίται τρώγουσι, κοιμῶνται καὶ ἀπέρχονται χωρὶς οἱ μοναχοὶ νὰ ἴδωσιν αὐτούς, νοοῦσι δὲ ὅτι ἄνθρωποι ἐν τῇ μονῇ ἐξενίσθησαν, ὅταν τῇ πρωίᾳ δὲν εὔρωσι τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐδέσματα καὶ ἴδωσιν ἐν τῷ κοιτῶνι τὰς στρωμνάς ἀνεστραμμένας· πολλάκις δὲ τοῦ τοιούτου μὴ συμβαίνοντος, οἱ μοναχοὶ μετὰ λύπης τῇ πρωίᾳ λέγουσι «τὴν νύκτα αὐτὴν δὲν ὑπηρετήσαμεν τὸν Κύριον». τουτέστι δὲν ἦλθον ξένοι καὶ οὕτω τὰ μὲν ἐδέσματα ἔμειναν ἀνεπαφα ἐν τῇ τραπέζῃ, αἱ δὲ κλινοστρωμναὶ οὐδενὶ ἐχρησίμευσαν. Ἄλλοτε δὲ μεμψιμοιροῦσι, διότι τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ δὲν προσῆλθον χῆραι ἢ ὄρφανὰ ὅπως παραλάβωσι τὸ περισσεῦον ἐκ τοῦ ἀληστικοῦ δικαιώματος ἄλευρον. Ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ ἀπαγορεύεται ἡ κρεωφαγία καὶ ἡ τῶν γυναικῶν εἴσοδος, οἱ δ' ἐνασκούμενοι μοναχοὶ ζῶσι κρινοβιακῶς, ἐργαζόμενοι οἱ μὲν ὡς σχοινοπλόκοι, οἱ δὲ ὡς ραπται, οἱ δὲ ὡς μυλωθροὶ, πάντες δ' ἐκ τῆς προσωπικῆς αὐτῶν ἐργασίας κεκτημένοι μικροῦς τινας ἀμπελωνας ἢ ἐλαιῶνας ἢ πορτοκαλεῶνας.

Κάτωθεν τῆς μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ πρὸς τὸ βόρειον μέρος εὔρηται βράχος λελαξευμένος, ἐφ' οὗ ὑπάρχουσι γεγλυμμένα γράμματα δυσανάγνωστα, ὧν μόλις διακρίνεται ἡ λέξις ΑΙΤΩΙ 1370, ταῦτα δὲ οἱ ἐγγύριοι ἀνέχουσιν εἰς εἰκονοφίλους, καταδιωκομένους ὑπὸ τῶν εἰκονομάχων καὶ εἰς τὴν νήσον ταύτην καταφυγόντας. Καὶ κατὰ πόσον μὲν τὸ τοιοῦτο ἔχεται ἀληθείας, ἀγνοοῦμεν· μαρτύρια ὄμως τῶν εἰκονοφιλικῶν αἰσθημάτων τῶν ἀρχαίων Ἰκαρίων, παρὰ τοῖς νῦν ἀπογόνους αὐτῶν ἀπαντῶντα, εἰσὶ τὰδε. Ἐὰν κόρη τις μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν μὴ ἀσπάζηται τὰς εἰκόνας πρῶτον τῆς Παναγίας καὶ εἶτα τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, δὲν ἐκζητεῖται ὑπ' ἀνδρὸς εἰς γάμον· ὁ-

μολίως καὶ νεανίας τις, ἐὰν μὴ τὸ αὐτὸ πράξῃ, καὶ ἑκατομμυριοῦχος ᾖ, δὲν ἐκζητεῖται ὑπὸ γυναικὸς εἰς γάμον. Κατ' ἀκολουθίαν, πάντες τε παῖσά τε, τῶν ἀνδρῶν ἡγουμένων καὶ τῶν γυναικῶν ἐπομένων, σπεύδουσι μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας λειτουργίας νὰ ἐπιδείξωσι τὸν ἔνθεον αὐτῶν ζῆλον, ἀσπαζόμενοι πάσας τὰς ἐν τῷ ναῷ σεπτὰς εἰκόνας. Συμπληροῦμεν δὲ τὸ περὶ τῆς μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ μέρος, δημοσιεύοντες ἐπιστολὴν τοῦ αἰοδιμοῦ ἱερομονάχου Ἰσιδώρου περὶ τῶν κτιτόρων αὐτῆς, ἔχουσιν οὕτως

Ἰσιδωρος ἱερομόναχος Κερμακόπουλος

*Νικοδήμω τῷ ὑπεραγαπήτῳ ἐν Χριστῷ ἀδελφῷ ὑγείαν
τὴν κατ' ἄμφο.*

α Μετὰ πολλῆς τοῦ πνεύματος ἀγαλλιάσεως ἐκομισάμην τὴν σὴν ἐπιστολὴν, τὴν εὐαγγελίζουσάν μοι τὸ τῆς ὑγείας σου αἴσιον καὶ ὅτι ἀσχολεῖσαι περὶ τὴν σύνταξιν βιογραφεῖς τῶν ἡμετέρων καθηγητῶν, περὶ ὧν ἐξαιτεῖσαι ἵνα ὁ τι καγὼ ἐν μνήμῃ φέρω, γνωρίσω σοι. Καί τοι δὲ οὐκ εἰμι οἷόν με λέγεις, αἱ δὲ πολλαὶ μέριμναι καὶ τοῦ γήρατος ἢ ἀσθένεια κατέβαλάν με καὶ ἄχρηστον ἐντελῶς ἐν παῖσι με κατέστεισαν, πλὴν ἀλλ' οὐχ ἥττον σπεύδω ἀποκριθῆναι, καθ' ἃ μοι ἐφικτόν, τῇ σῇ φίλῃ ἐπιστολῇ καὶ ἀνακοινῶσαι οἷας περὶ τῶν μακαρίων ἐκείνων ἀνδρῶν πληροφορίας διασώζω· σὺ δὲ ταύτας εὐμενῶς ἀπόδεξι, συγγνώμην φιλάδελφον ἐπὶ τῇ τοῦ ἐγχειρήματος ἀτελείᾳ προεχόμενος.

α Νήρων, ὁ τῆς ἐν Ἰκαρίᾳ εὐαγοῦς μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ κτίτωρ, ἐγεννήθη ἔτει χιλιοστῷ ἐπτακοσιοστῷ τριακοστῷ ἔκτῳ, ἐν τινι τῶν Μαστιχοχωρίων τῆς νήσου Χίου, Πατριακᾷ λεγομένῳ, ἐκ τῆς γενεᾶς τῶν Νικολαοράδων, Νικόλαος τῷ κατὰ κόσμον ὀνόματι καλούμενος. Ἀναρπάστων δὲ τῶν γονέων καὶ ἄλλων αὐτοῦ οἰκείων ὑπὸ τοῦ λοιμοῦ ἄρδην γενομένων, αὐτόν, νήπιον ἀπολειφθέντα, παρέλαβε θεία τις αὐτοῦ καὶ ἀνέθρεψεν, ἀφιερῶσασα σύναμα εἰς τὴν προστατείαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου· μερᾶκιον δὲ γενόμενον, ἐφοδιάσασα δι' ὀλίγων χρημάτων, ἔστειλεν ἐπ' ἐμπορίᾳ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐνθὰ ὁ πατήρ πρὶν ἢ ἀποθνήσκειν εἶχεν ἐμπορικόν τι ἐργαστήριον. Περὰ τῷ ἐργαστηρίῳ τούτῳ, ἐνθὰ ὁ νεκρὸς Νικόλαος ἤρξατο ἐμπορευόμενος, διέτριβεν ἐπ' ἱσθῆς ἐμπορευόμενος καὶ ἕτερος Χίος, πρὸς ὃν ὁ Νικόλαος συνέδισε φιλίαν στενήν, καὶ ὃν ἠγάπησε σφόδρα, καὶ παρ' οὗ, ὁμοπλῆθιδος καὶ ὁμοτέχνου ὄντος, ὁμοίως ἀντηγάπηθη. Μιᾶ τοίνυν τῶν ἡμερῶν, ἀποχαιρετήσας αὐτόν, ἀπῆλθεν εἰς ἐκπερατίωσιν ὑποθέσεώς τινος, ὅτε ἐλλῶν δρομῆτος πρὸς αὐτόν, ὀλίγα βήματα προχωρή-

σαντα, γνώριμός τις. ἐξήγγειλεν ἐν τρόμῳ ὅτι τὸν γείτονα ὁμόπατριν, ὃν πρὸ μικροῦ μόλις εἶχεν ἀποχαιρετήσει, φυχλός τις γενίτζαρος ἀπέκτεινεν· ἐπιστρέψας δ' ἐκεῖνος καὶ νεκρὸν εὐρών τὸν ἄρτι ζῶντα καὶ λίαν αὐτῷ κατὰ Θεὸν ἠγαπημένον, τοσαύτης ἐνεπλήσθη θλίψεως, ὥστε ἀπεφάτισεν ἵνα ἐκλίπη τὸν κοινωνικὸν βίον. Ὅθεν ἐρευνήσας τὸ ἑαυτοῦ βαλάντιον καὶ ἐν αὐτῷ εὐρών δέκα καὶ τέσσαρα γρόσια, ποσότητα ἐπαρκῆ ὅπως ἐκτίσῃ τὸν ναῦλον αὐτοῦ, ἐγκατέλιπε τὸ ἐμπορικὸν αὐτοῦ ἐργαστήριον ἀνοικτὸν, ὡς εὐρίσκειτο, καὶ οὐδὲ τῷ σώματι οὐδὲ τῷ νεῖ πρὸς αὐτὸ στραφεῖς πλέον, ἐκζητήσας, ἐνέτυχε πλοίῳ πρὸς ἀπόπλουν ἐτοιμῷ καὶ αὐτοῦ ἐπιβὰς, ἀνεχώρησεν εἰς τὸν ἀγιώνυμον Ἄθωνα· αὐτόσε, δ' ἀφικόμενος, εἰσῆλθεν εἰς τὴν μεγάλην Λαύραν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἐξ ἧς ἀπῆλθεν εἰς τὴν σκήτην τοῦ Παντοκράτορος, ἐν ἧ οἱ εὐλαθέστεροι τοῦ ὄρου ἐνήσκουοντο, μεγαλόσχημοι γινόμενοι, μεταλαμβάνοντες ἐν πάσῃ ἀγρυπνίᾳ τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ποιῶντες μετανοίας ὅτε ἐν τῇ ἱερᾷ λειτουργίᾳ ἐλέγετο τὸ «Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν»· ψάλλοντες τὴν δοξολογίαν ἐξωτῶν στασιδίων ἰστάμενοι, ἀσπάζόμενοι ἄνευ κουκουλίου τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἔτι δὲ καὶ τὴν χεῖρα τοῦ κρατοῦντος αὐτὸ ἱερέως. Ἐν τῇ σκήτῃ ταύτῃ ὁ τέως Νικόλαος, μοναχὸς γινόμενος τῷ ὀνόματι Νήφωνος ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Σταυρουδά, ἐπαιδεύθη ὑπ' αὐτοῦ λίαν ἐν τῇ ὑπακοῇ· τὴν ἐκείνου δὲ ἄδειαν λαβὼν, καὶ κατὰ μόναν ἡσκεῖτο, μονοχίτων καὶ ἀνυπόδητος ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὴν ἄκραν ἀσκησιν καὶ τῇ δαπάνῃ δέκα γροσίων κατ' ἔτος τὰ πρὸς τὸν βίον ἐπαρκῶν.

«Τούτων πάντων ἐνεκεν, καίτοι οὐδέποτε τὴν θύραν σχολείου διελθὼν ἢ διδασκάλου ἀκροασάμενος, τὸν τοῦ παναγίου Πνεύματος φωτισμὸν φωτισθεὶς, ἐνόει ὀρθότατα τὰς ἱεράς γραφάς καὶ τὰ συγγράμματα τῶν ἁγίων πατέρων, ἰδίᾳ δὲ τοῦ Βασιλείου καὶ τοῦ Γρηγορίου, ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰς ῥήσεις παραλαβὼν, συνεχῶς διὰ στόματος ἔφερε. Πολλῆς δὲ ἀγάπης ἐνεφορεῖτο πρὸς τὴν κυρίαν Θεοτόκον, ἧς ἀσπάζόμενος ποτε μετὰ μεγίστης θερμότητος τὴν εἰκόνα, ἠσθάνθη ὡσεὶ σκιρτῶσαν ἐκ πάλμου τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν, ἐξ οὗ ἀχορτάστως καὶ ἀπαύστως ἐπιτείνας τὴν νοερὰν προσευχὴν, ἐπεδόθη ὀλοτρόπως εἰς τὸν ὑψηλὸν καὶ θεωρητικὸν βίον, ἐπὶ τὴν ἐξοχὸν πρακτικὴν τῶν μοναστικῶν παραγγελιμάτων βασιζόμενος. Πλὴν ἀλλὰ θεῖόν τι ὄραμα ἔπεισεν αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιδιώκῃ τὰς ἀκρότητας καὶ τὰ καθ' ὑπερβολὴν ὑψηλά, ἐμμένῃ δὲ μάλλοι ἐν τῇ ταπεινότητι, τοῖς γὰρ μεταρσιουμένοις εὐχερῆς ἢ κατὰπτωσις διὰ τὸ τοῦ ἀνθρώπου ἀσθενὲς καὶ εὐόλισθον. Ἐκ τούτου διδασθεὶς καὶ μαθὼν, ἐδίδασκεν ὀψιμαίτερον ὁ μακάριος καὶ εἰς τοὺς αὐτοῦ μαθητάς ὅτι ἡ μεγάλη τοῦ μοναχοῦ προκοπὴ συνί-

στατχι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς οἰκείας ἀσθενείας καὶ εἰς τὸ διηνεκές πάθος, καὶ ὅτι προτιμότερον εἶναι ἵνα δίδωσιν οὗτοι λόγον δι' ἐλλείψεις ἢ δι' ὑπεροφροσύνην καὶ πλάνην.

«Καὶ ταῦτα μὲν εἰσι τὰ πρὸ τῆς Ιερωσύνης τοῦ μακαρίου· Ιερέως δὲ αὐτοῦ προχειρισθέντος, ἤρξατο συνταράττουσα τὸ ἀγιώνυμον ὄρος ἡ λεγομένη κολλυβολογία, ὅτε καὶ ἀπεστάλη οὗτος μετ' ἄλλων πατέρων εἰς βασιλεύουσιν ἵνα ὑπερασπίσῃ τὰς ἀγίας παραδόσεις τῆς ἐκκλησίας, ὅπερ καὶ μετὰ ζήλου πολλοῦ ἐπραξε· διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἠλέγχθη καὶ ὑπὸ τινος τῶν ἀρχιερέων, εἰπόντος αὐτῷ, «αὐθιχῆς ἀνθρωπος εἶσαι, Νήφων», ὅπερ ἠνάγκασεν αὐτὸν ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς Ἄθωνα. Ἡ δὲ ἀρχὴ τοῦ περὶ κολλύβων ἀναθρασμοῦ τοιαύτη τις ὑπήρξεν· ἀνακαινιζομένου, ἐν ἔτει 1755, τοῦ κυριακοῦ τῆς ἀγίας Ἄννης, οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν Σμύρνῃ χριστιανοὶ ἐπεμψάν πολλὰ ἐλέη καὶ μνημόσυνα, ἅτινα θέλοντες οἱ ἀσκηταὶ ἵνα κατὰ πᾶν σάββατον ἀνελλιπῶς ἐκτελῶσι, ἐκωλύοντο οὕτω τοῦ νὰ πωλῶσι τὰ ἐργόχειρα αὐτῶν κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμέραν. Ὅθεν λαθόντες καὶ τὴν γνώμην μοναστηριακῶν τινῶν προεστῶτων, ἀπεφάτισαν ἵνα μεταθέσωσι τὴν τέλεσιν τῶν μνημοσύνων καὶ κολλύβων ἀπὸ τοῦ σαββάτου εἰς τὴν κυριακὴν, ἡμέραν δὴλα δὴ κατ' ἣν δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένη ἡ πώλησις τῶν ἐργοχειρῶν. Οἱ πατέρες, ὡς εὐλαβέστεροι, ἠθέλησαν ἵνα ἀποτρέψωσιν ἐκείνους τοῦ τοιούτου, λέγοντες ὅτι οὐδαμῶς ἔπρεπε ἵνα παραβῶσι τὴν τῆς ἐκκλησίας παράδοσιν καὶ μεταθέσωσι τὴν τέλεσιν τῶν κολλύβων ἀπὸ τοῦ σαββάτου εἰς τὴν κυριακὴν. ἥτις ἦν ἡμέρα ἀναστάσιμος· ἀλλ' ἐκείνοι ἰσχυρίζοντο ὅτι οὐχὶ δόγμα πίστεως παραβαίνουσιν, ἀλλὰ παράδοσιν ἐπρουσιώδη, ἣν καὶ ἕτεροι πολλοὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἀκριματίστως παραβαίνουσιν. Ἀντέλεγον δὲ πρὸς ταῦτα οἱ πατέρες ὅτι, ἐὰν οἱ κοσμικοὶ ἐν ταῖς πόλεσι τοῦτο ποιῶσι, τῇ προφάσει ὅτι ἐν ἡμέρᾳ ἄλλῃ δὲν συνέρχεται ὁ λαὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οἱ ἀγιορεῖται ὁμῶς δὲν ὑπεχρεοῦντο ὅπως μιμηθῶσιν αὐτούς, ἀλλ' ὤφειλον ἵνα ὦσι τὸ ὑποδειγμα τῆς ὀρθοδοξίας καὶ τῆς ἀγιοσύνης πᾶσι τοῖς χριστιανοῖς. Τούτων δὲ οὕτω λεγομένων καὶ ἀντιλεγομένων, σκληρυνθέντες οἱ ἐναντίοι, πολλοὶ ἄλλως ὄντες καὶ δυνατοὶ κατ' ἀνθρώπον, ἤρξαντο ὑβρίζοντες εἰς τοὺς πατέρας, κολλυβάδες αὐτοὺς ἀποκαλοῦντες καὶ ἐξορίαν ἢ θάνατον ἀπειλοῦντες, ἐὰν μὴ αὐτοῖς ἤθελον ὁμοφρονῆσαι. Ἀλλ' οἱ πατέρες εἰρηνικῶς ἀπεκρίνοντο ὅτι ἡμεῖς μᾶλλον ἐδικαιούμεθα ὀνομάζειν ὑμᾶς κολλυβάδες, τοὺς ἀπὸ τοῦ σαββάτου εἰς τὴν κυριακὴν τὰ κολλύβα μεταθέντας, καὶ ὁμῶς οὐδὲ κακολογοῦμεν, οὐδ' ἐκθιάζομεν ὑμᾶς ἵνα ἐμμείνητε ἐν ταῖς ἀρχαίαις παραδόσεσι, τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας δικαιοσύνης, μεριμνήσαι περὶ ὑμῶν, ἐὰν σφάλ-

λησθε· ἄρατε τοίνυν ἡμᾶς ἐν ἡσυχίᾳ. Πλὴν ἄλλ' ἐκεῖνοι τοσοῦτον ὑπὸ τοῦ σατανᾶ ἐσκληρόνθησαν, ὥστε ἀπερχόσασιν καὶ εἰς ὄρνον νᾶ προ-
βῶσιν· ὅθεν ἀργύρια προσήνεγκον σκληροκαρδίῳ τινὶ ληστῇ ὅπως θανατώσῃ τὸν ἐλλόγιμον παπᾶ Παύσιον καὶ τὸν αὐτοῦ μαθητὴν. Τοῦτο δ' ἐξετέλεσεν ὁ ληστής, πνίξας, κάτωθεν τῆς ἀγίας Ἰωννης, ἐν τῇ θάλασσῃ, τῇ ἑορτῇ τῶν ἀγίων Πάντων, ἀμφοτέρους ἐκείνους, κατα-
χθέντας ἐν τῷ χορῷ τῶν μαρτύρων, διότι ὑπὲρ τῶν παραδόσεων τῆς ἐκκλησίας ἤθλησαν. Ἀγρυπνίας δὲ τελουμένης ἐν τῷ κυριακῷ τῆς σκῆτης, καθ' ὃν χρόνον οἱ μακάριοι ἀπεπνίγοντο, τῶν ἀγρυπνούντων εἰς ἀκούσας τῶν κραυγῶν τῶν θανατουμένων, ἐπλήρη τὴν θρηϊώδη καρδίαν καὶ τὴν ὑμνωδίαν διακόψας, εἶπε τοῖς αὐτοῦ συνενόχοις: « Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, φωνὴ τοῦ αἵματος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν βῆ πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῆς θάλασσης, καὶ πῶς ἄρα ὁ Θεὸς εἰσακούσεται τῆς ὑμνωδίας ἡμῶν; » Πλὴν ἄλλ' ἐκεῖνοι, θῆρες ἀνήμεροι, ἐπέταξαν αὐτῷ ἵνα σιγὴν ἄγῃ, ἀπειλήσαντες συμβουλίᾳ καὶ αὐτὸν μετὰ τῶν δύο πατέρων, ἔν μὴ ἐσίγη. Γνωστῶν τούτων γενομένων, οἱ πατέρες εἰς εἰκοσι πέντε ἢ τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν, ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνελθόντες καὶ πικρῶς κλαύσαντες, εἶπον ἀλλήλοις: « Πατέρες καὶ ἀδελφοί, μέγας πειρασμὸς ἐκ τῶν συνήθων τῷ διαβόλῳ κατελάβε τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον καὶ ἐπειδὴ εὐρέθησαν σκευὴ δεκτικὰ τῆς τοῦ σατανᾶ ἐνεργείας, ἐπέτυχεν οὗτος τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. Τὸ αἷμα τῶν δύο ἀγίων πατέρων ἐκζητήσῃ ὁ Θεὸς ἐν ὀργῇ πολλῇ ἀπὸ τῶν ἐνόχων καὶ οὗτοι ἐξολοθρευθήσονται· ἡμεῖς δέ, εἰ καὶ ἔτοιμοί ἐσμεν, χάριτι Χριστοῦ, καὶ πρόθυμοι ἵνα ὑπὲρ τῶν θείων παραδόσεων ἀποθάνωμεν, ἀλλ' ὀρεϊλομεν φεισθῆναι τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ ἀπαλλάξαι αὐτοὺς τοῦ ἐμπεσεῖν εἰς τὸ ἀμάρτημα τῆς μισητονίας καὶ ἀδίκως ἡμᾶς θανατώσαι. Καλὸν ἄρα εἶναι ἵνα δώμεν τόπον τῇ ὀργῇ καὶ ἀπέλωμεν ἐκ τοῦ ὄρου· ὁ δὲ Θεὸς ὁ σώζων τοὺς ἐπ' αὐτῷ πεποιθότας, ἡμᾶς τε καὶ τοὺς ἡμῶν διώκτας ἀπὸ τῶν παγίδων τοῦ σατανᾶ λύσαιτο ».

« Ἐαῦτα οἱ πατέρες εἶπον ἀλλήλοις, ἡ δὲ προφητεία αὐτῶν ἐπληρώθη, τοῦ Θεοῦ ἐκδικήσαντος τὸ ἀδίκως χυθὲν αἷμα, καὶ τῶν ἐκγυσάντων αὐτὸ πiónτων, κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστασεως, τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τῆς ἀνωθεν τιμωρίας ἄχρῃς ἰλύος. Πόσοι δὲ καὶ τίνα τὰ ὀνόματα τῶν τότε ἐξ Ἰωννης ἀπελθόντων, οὐκ ἔχω εἰπεῖν· πανταχοῦ ὁμῶς, ἐνθα οὗτοι κατόκησαν, παρέσχον μαρτύρια τῆς ἀγιορειτικῆς ἀρετῆς καὶ πολλοὺς διὰ τῆς ἐνθεοῦ αὐτῶν ἀναστροφῆς πρὸς τὸν Χριστὸν ἐχειραγώγησαν, ἀπὸ τῆς αἰγμυλωσίας τοῦ σατανᾶ ἀπαλλάξαντες. Ἄλλ' οὐδὲ ἄγνωστον τυγχάνει ὅτι πάντες ἐμαρτυρήθησαν ἐκ τοῦ ὄρανου διὰ τῆς εὐωδίας τῶν ἱερῶν αὐτῶν λει-

ψάνων καὶ διὰ σημείων ὑπερφυῶν, διότι ὁ μὲν βίος αὐτῶν ἦν Θεοφι-
λής, ὁ δὲ ζῆλος ἅγιος.

α' Ο δὲ Νήφων, παραλαβὼν τέσσαρας πατέρας, οἷς ὄνομα Γρηγό-
ριος, Ἀγαθήγγελος, Ἀνανίας καὶ Ἰωσήφ, διεπεραιώθη πρῶτον μὲν
εἰς Σάμων καὶ κατώκησεν ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐν τῇ ἀγίᾳ Κυριακῇ, εἶτα δὲ
εἰς Πάτμον, ἐνθα, μονύδριον οἰκοδομήσας, ἐπὶ τινὰ χρόνον διέτριψεν
ἐν αὐτῷ· ἄρας δὲ κἀκεῖθεν μετὰ τοῦ ἱερομενάχου Γρηγορίου Γραβα-
νοῦ τοῦ Νισυρίου, μετέβη εἰς Λειψούς, μίαν τῶν καλουμένων Φούρ-
νων, καὶ ἔκτισεν αὐτόθι ἕτερον μονύδριον, ἐν τῷ ὁμοίῳ ὁμῶς ἐπὶ βρα-
χὺ μετὰ τοῦ εἰρημένου Γρηγορίου παρέμεινε, διότι συνεχεῖς πειρατῶν
ἐπιδρομαὶ ἠνάγκασαν αὐτὸν ἐκλιπεῖν τὴν νῆσον καὶ διαπεραιωθῆναι
εἰς Ἰκαρίαν, ἐνθα, τῷ ἔτει 1775, ἐπελήφθη τῆς οἰκοδομῆς τῆς ἄχρι
τοῦ νῦν σωζομένης μονῆς τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἣς τοὺς κτίστας Δημή-
τριον Σουλτάνην καὶ Θεόδωρον Κατζάδαν ἐκ Μαραθοκάμπου κἀγὼ
εἶδον. Ἐλθὼν δὲ πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Νήφωνος ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κορίν-
θου Μακχάριος, συνώκησεν αὐτῷ καὶ διὰ συστατικῶν αὐτοῦ ἐπιστολῶν
πρὸς τοὺς ἐν Σμύρνῃ καὶ Χίῳ οἰκείους καὶ πνευματικὰ αὐτοῦ τέκνα,
ἐπέτυχεν ἀποσταλῆναι ἐκεῖθεν ἱκανὰς συνδρομὰς πρὸς συντελεσιν τῆς
μονῆς. Ἐν ἔτει 1778, νέος τις ἐκ Σκιῶθου, παιδευόμενος ἐν τῇ τῆς
Πάτμου σχολῇ καὶ τὰ κατὰ τὸν Νήφωνα μαθὼν, ἀπῆλθεν εἰς Ἰκα-
ρίαν καὶ τὸ μοναχικὸν ὑποδυθεὶς τριβῶνιον μετωνομάσθη Γρηγόριος·
μικρὸν δὲ κατὰ μικρὸν προσῆλθον καὶ ἕτεροι μονασταί, ὥστε ὁ ἀριθμὸς
αὐτῶν ἀνῆλθεν εἰς εἴκοσι καὶ πέντε. Τούτων εἰς ἐγένετο Θεοφάνης,
μαθητῆς τοῦ Νήφωνος, οὐχὶ μέντοι καὶ ἱερεὺς, ὃς, τελευτήσας ἐν Σά-
μῳ, ἐτάφη ἐν τῷ ἐν Μαραθοκάμπῳ μονυδρίῳ τῆς Παναίτζας, ἐνθα
καὶ ἡ κἀρα αὐτοῦ σώζεται. Περὶ τούτου παρὰ πολλῶν ἠκούσαμεν λε-
γόμενον ὅτι πρὶν ἢ κατασκευασθῆ ἡ γέφυρα, ἡ ζευγνῦσα τὸν μέσῳ τοῦ
Μαραθοκάμπου διαρρέοντα χεῖμαρρον, ραγδαίας βροχῆς ἐπελθούσης,
ἔσπησε τὰ ὕδατα, σταυρώσας αὐτὰ τοῖς τρισὶ δακτύλοις, καὶ ἀβρόχοις
πυρὶ τὸν χεῖμαρρον διῆλθε. Τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἐσταύρωσε καὶ τῆς ἐμῆς
μητρὸς Ἀγγελίνας τὸν καμψάκην καὶ δὲν ὑστέρησε τὸ ἔλαιον, δαψι-
λῶς ἐπὶ πολλοὺς μῆνας δαπανώμενον, ἄχρις οὐ ἠνοιχθῆσαν τὰ ἐλαιο-
τριβεῖα. Ἅτερος δὲ τῶν ὑπὸ τοῦ Νήφωνος ἐν Ἰκαρίᾳ κερέντων ἐγένε-
το Νεῖλος ὁ Χίος, ἐκ τῶν τῆς πόλεως περιφρήμων Καλογνωμόνων
λεγομένων, ὃς ἔκτισεν ἐν Ρευστοῖς τὸν ἅγιον Γεώργιον. ἐνθα καὶ ἔτε-
λειώθη· τούτου μαθητῆς ἦν Νικηφόρος ὁ χρηματίσας ὑποδιδάσκαλος
Ἀθανασίου τοῦ Παρίου ἐν τῇ τῆς Χίου σχολῇ καὶ ἠγούμενος τῆς νέας
μονῆς, ὁ τὰ Νεαμονήσια πρὸ τοῦ Φωτεινοῦ συγγραψάμενος καὶ πολ-
λοὺς βίους νεομικτύρων καὶ ἀκολουθίας συντάξας, καὶ μάλιστα Πο-

λυδώρου τοῦ Κυπρίου καὶ Θεοδώρου τοῦ Βυζαντινοῦ, οὓς περὶ ὁ τοῦ-
του καθηγητῆς ὄσιος Νεῖλος εἰς τὸ μαρτύριον ἐχειραγώγησε. Κρύπτει
δὲ ὁ σοφὸς Νικηφόρος τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα, ὡς καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Μακα-
ρίου. εἴτε ἐκ ταπεινοφροσύνης εἴτε καὶ διὰ τὸν φόβον τῶν ὀθωμανῶν,
ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἦν ὁ τούτου πνευματικὸς καὶ ἀλείπτης καὶ, ὡς ζών-
τος ἔτι, δὲν ἠθέλησε ἵνα φανερώσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἄλλὰ τὰ περὶ
τοῦ ἁγίου Μακαρίου καὶ τοῦ γέροντος αὐτοῦ ἁγίου Παρθενίου τοῦ
Σκυρτέως καὶ ζωγράφου ὑπὸ πολλῶν ἤδη ἱστοροῦνται. Πολλῶν δέ.
καθ' ἃ προείπομεν, μοναχῶν ἐν Ἰκαρίῳ συνελθόντων καὶ ἐν ἀπορίῳ
δεινῇ τῶν πρὸς ζωάρκειαν διατελούντων, ὁ ἐκ Σκιάθου μοναχὸς Γρη-
γόριος προὔτεινε τῷ μακαρίῳ Νήφωνι ἀπελθεῖν εἰς Σκιάθον, ἐνθα ὁ
πατὴρ αὐτοῦ Χατζῆ Σταμάτιος ἐκέκτητο χρήματα πολλὰ καὶ κτημά-
των οὐσίαν μεγίστην, οὐχὶ δὲ καὶ κληρονόμον ἕτερον πλὴν αὐτοῦ,
μυνογενοῦς ὄντος, ἵνα ἀνέτως ἐκεῖ ζήσῃσι καὶ μὴ ἀναγκάζωνται ὅπως
ζητῶσιν ἐλεημοσύνας. Πλὴν ἀλλ' ἀποθανούσης δυστυχῶς ἐν τῷ μεταξὺ
τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ὁ πατήρ, μαθὼν ὅτι ὁ υἱὸς ἐγένετο μοναχὸς ἠγά-
γετο δευτέραν ὁμοζύγον, ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ ἀποκτήσεως ἑτέρου κληρο-
νόμου ἐξ αὐτῆς· οὐχὶ ὅμως καὶ ἐπὶ μακρὸν συνεβίωσεν αὐτῇ, ἀποθα-
νῶν. Ἡ δὲ δευτέρα αὐτοῦ γυνή, διεστραμμένη οὖσα καὶ κατακυρι-
εῦσαι θέλουσα πάσης τῆς τοῦ ἀνδρὸς οὐσίας, ἔθηκε προσκεφάλαιον ἐπὶ
τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς καὶ διέδωκεν ὅτι ἔγγυος τυγχάνει ἐκ τοῦ Χατζῆ Στα-
ματίου· μετὰ δὲ τὸν ὠρισμένον τῆς τεκνογονίας χρόνον, δωροδοκή-
σασα πτωχὴν τινα γυναῖκα, τεκοῦσαν ἄρρεν τέκνον, παρέλαβεν αὐτὸ
ὡς ἴδιον κῆμα καὶ ἐπεδείκνυεν ὡς κληρονόμον γνήσιον τῆς τοῦ ἀποι-
χουμένου συζύγου αὐτῆς οὐσίας. Ἐλθόντων τούτων ἐξ Ἰκαρίας εἰς Σκιά-
θον τῶν πατέρων, ὁ μακάριος Νήφων, τὸν δόλον μαθὼν, προσεκά-
λεσε κατ' ἴδιαν τὴν μητριάν, καὶ προέτρεψεν αὐτὴν ἀποσχεῖν τοῦ τοι-
ούτου νοσητισμοῦ καὶ μὴ ἐπιθυμεῖν ξένον δίκαιον καὶ μάλιστα καλογη-
ρικόν· ἀντιλεγούσης δ' ἐκείνης, παρέλαβε, κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν ὑ-
ποθήκην, καὶ ἄλλους δύο, τοὺς ἐπισημοτέρους τῆς νήσου, καὶ ἐνώπιον
αὐτῶν συνεβούλευσε τῇ γυναικὶ τὰ προσήκοντα. Καὶ αὕτις δὲ αὐτὴν
μὴ πειθομένην, ἐνεκάλεσεν ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως, προσπαθῶν ἵνα σώσῃ
αὐτὴν ἀπὸ τῆς ψυχολέθρου ἀδικίας· αὕτη ὁμως, ὡσεὶ ἄσπις κωφὴ τὰ
ὦτα βύουσα, πρὸς μηδὲν ἐλογίσατο τὰς τοῦ Νήφωνος καὶ τῶν ἄλλων
ὀρθὰς προτροπὰς καὶ νοουσίας, ἀλλὰ λαβοῦσα μεθ' ἑαυτῆς πολλὰ
φλωρία, ἐπέβη ἐπὶ ἐντοπίου σκάφους, ὁ μαρτίγον κοινῶς ὀνομάζου-
σιν, ἀπελευσομένη εἰς τὴν βασιλεύουσιν ἵνα λάβῃ ἐκεῖθεν παρὰ τῆς
Ἐξουσίας διάταγμα πρὸς ἐκδίωξιν τῶν μοναχῶν, ὅπερ, μαθὼν καὶ ὁ
Γρηγόριος, ἠθέλησε συναπελθεῖν καὶ αὐτὸς καὶ ἀποδείξει ἐνώπιον τοῦ

κριτηρίου αὐτὴν ψευδομένην. Πλὴν ἀλλ' ὁ μακάριος Νήφων αὐστηρῶς ἀπέτρεψεν αὐτὸν τοιοῦτου, εἰπὼν. « Ἡμεῖς ἐποιήσαμεν καθ' ἃ λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, σκοπὸν ἔχοντες ἵνα κερδίσωμεν οὐχὶ τὰ πλεονεκτούμενα, ἀλλὰ τὴν πλεονεκτούσαν· ἀπ' οὗ ὁμοίως αὕτη ἐπιμένει ἐν τῇ ἰσχυρογνωμοσύνῃ αὐτῆς, ὁ Θεὸς ποιησάτω ὡς ἐγκρίνει μετὰ τοῦ πλάσματος αὐτοῦ. Πλείονα τούτου ἡμεῖς οὐ δικαιούμεθα πράξειν. » Ὡς τοῦ θαύματος δέ, ἅμα ἀφίκετο ἡ μαινὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν, θαρροῦσα ἐπὶ τοῖς πολλοῖς φλωρίαις, ἃ μεθ' ἐλευτῆς πρὸς ἀδικίαν συμπρέφερε, καὶ ἐπιβᾶτα ἀκτίου ἵνα ἐξεέλθῃ εἰς τὴν ξηρὴν καὶ παρουσιάζουσα εἰς τὴν ὑψηλὴν τοῦ βεζύρου πύλην καταδιώξῃ τοὺς μοναχοὺς, ὧν πολλὰ κατηράτο καὶ κατέλεγεν, ἔλαθε τὰ ἐπιχειρήματα τῆς κακίας αὐτῆς καὶ εὔρεν αὐτὴν ἢ τοῦ Θεοῦ δίκη· διότι, μόλις τὸ φέρον αὐτὴν ἀκτίον μακρυνθὲν, ὡσεὶ βολὴν τόξου, ἀπὸ τοῦ μαρτίου, λαίλαψ σφοδρὸς πνεύμας, ἀνέτρεψε καὶ κατεβύθισεν αὐτό. Καὶ οἱ μὲν κωπηλάται ἐσώθησαν ἅπαντες, ἐπιτυχόντες καὶ τὸ ἀκτίον νὰ σώσωσιν, ἡ δὲ γυνὴ ἐγένετο ἄφαντος ἐν τῇ θάλασσῃ, καίτοι τῶν ἐν τῷ μαρτίῳ κρυφαζόντων ὅτι ἐφ' ἐλευτῆς πολλὰ φέρει φλωρίαν καὶ παροτρυνόντων ἵνα σπεύσωσι πρὸς σωτηρίαν αὐτῆς, πολλῶν δὲ διὰ τοῦτο δραμόντων εἰς βοήθειαν μετὰ δικτύων καὶ ἀρπαγίων. Ἄλλ' ἡ γυνὴ οὐχ εὔρεθη, ἀνάρπαστος γενομένη ὑπὸ τῶν δαιμόνων, τῶν πλανησάντων αὐτὴν. Τούτων ἐν Σκιᾷ γνωστῶν γενομένων, φοβηθέντες τὴν θείαν ἐκδίκησιν, προσήλθον αὐτόρμητοι οἱ γονεῖς τοῦ ὑποβολιμαίου παιδίου καὶ αἱ μαῖαι καὶ ὡμολόγησαν τὴν ἀλήθειαν ὅτι τὰ ὑπὸ τῆς Χατζῆ Σταμάτειας διχοδοθέντα ἦσαν ὅλως ψευδῆ, καὶ παρέδωκαν τὰς κλεῖδας τῷ μακαρίῳ. ὅστις τότε, ἠδυνήθη ἐπιληφθῆναι τῆς εὐπρεποῦς οἰκοδομῆς τῆς μονῆς τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἣν εἰς πέρας ἤγαγε, τῇ συνδρομῇ καὶ συναντιλήψει τῶν ἐν Σκιᾷ εὐσεβῶν.

« Ὁ δὲ μακάριος Νήφων, ἀναμιμνησκόμενος τῆς ἡσυχίας, ἣς ἐν Ἰκάρῳ ἀπῆλαυε, καὶ προθήσας τὸν τοιοῦτον ἡσύχιον βίον, ἀπερχόμενος ἀπελθεῖν ἐκεῖσε· πέμψας δὲ Ἀπολλῶ τὸν ἡμέτερον καθηγητὴν μετὰ δώρων εἰς τὸ ἀγιώνυμον ὕρος, ἐξήγγειλε τὴν τοιαύτην αὐτοῦ προθεσιν τῷ μακαρίῳ Νικοδήμῳ. Ὁ δὲ, πνεύματος Θεοῦ ἐμφορούμενος, διεμήνυσεν αὐτῷ ὅτι ἡ Θεοτόκος οὐκ ἐπιτρέπει αὐτῷ ἀπελθεῖν ἐκ Σκιᾶ θοῦ ὅπως μὴ ἐρημωθῇ τὸ αὐτόθι κοινόθιον, καὶ ὅτι ἐπίκειται αὐτῷ τὸ χρεῶν· ὄντως δέ, ἐν ᾧ φερτώσας πλοῖον ἐκ πάντων τῶν χρειωδῶν, παρεσκευάζετο ἀπελθεῖν δι' αὐτοῦ εἰς Ἰκάρειαν, προσεβλήθη ὑπὸ νόσου σφοδρᾶς. Αἰσθόμενος δὲ τὸ τέλος προσεγγίζον, προσεκάλεσε τοὺς τρεῖς ἱερομονάχους Ἀγάθωνα τὸν Νεῖον, Σισώην τὸν Κεφαλλῆνα καὶ Ἀπολλῶ τὸν Πελοποννήσιον καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς παραλαβεῖν μετὰ

τὴν τελευταίην αὐτοῦ τὸ μνησθὲν πλοῖον καὶ ἄλλους ἀδελφοὺς. καὶ πλεύσαντες εἰς Ἰκαρίαν, ἀνακαινίσαι τὸ αὐτόθι μονῆριον τοῦ θεῖου Ἰουαγγελισμοῦ, ὑπὲρ οὗ ἐμόχθησε καὶ πολὺν εἶχε ζῆλον, διότι ἐξ Ἰκαρίας δὲν ἀνεχώρησε δι' ἄλλην αἰτίαν, εἰ μὴ διότι ἐν αὐτῇ εἶχον συναχθῆ πολλοὶ καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ οἰκονομῶνται, ἄνευ τῶν ἐξ ἀνατολῆς ἐλεημοσυνῶν· ὤρισε δὲ ὁ μὲν Ἀγχίτων, καθ' ὃ πρεσβύτερος, ἵνα ἔχη τὴν οἰκονομίαν πάντων τῶν ἐξωτερικῶν πραγμάτων καὶ ἡ ὁ πρῶτος ἐν τοῖς ἄλλοις, ὁ δὲ Σισίωης ἢ πνευματικὸς καὶ ὁ Ἀπολλῶς, ἅτε εὐμνηστέρος καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως τριῶν, διευθύνῃ τὰ τῆς μοναστικῆς εὐταξίας, πάντες δὲ οἱ λοιποὶ ὑποτάσσονται αὐτοῖς, σύναμα δὲ ἐπέστειλε καὶ γράμματα τοῖς ἐν Ἰκαρίᾳ προὔχουσι, συνιστῶν αὐτοῖς ἵνα προσδεχθῶσι τοὺς ἀδελφοὺς ὡς αὐτὸν τὸν ἴδιον. Οὕτω δὲ πρᾶσκειασθεὶς ὁ ἀσίδιμος, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, τῇ εἰκοστῇ ὀγδῶν δεκεμβρίου τοῦ χιλιοστῶ ὀκτακοσιοστῶ ἐνάτου σωτηρίου ἔτους.

» Οἱ δὲ τρεῖς μακάριοι ἐκεῖνοι, πρᾶλαβόντες καὶ τρεῖς ἑτέρους μοναχοὺς Ζήνωνα, Ἰγνάτιον καὶ Ἀπολλόδορον τοὺς Πελοποννησίους, ὧν οἱ δύο τελευταῖοι ἦσαν ἀδελφοὶ κατὰ σάρκα τοῦ Ἀπολλῶ. ἀπήλθον εἰς Ἰκαρίαν. ἦς οἱ κάτοικοι, σεβασμοῦ ἄκρου πρὸς τὸν Νήφωνα ἐμπεφορημένοι, μετὰ πολλῆς τιμῆς τοὺς παρ' ἐκείνου ἀποσταλέντας προσεδέξαντο καὶ παντοιοτρόπως πρὸς τὴν ἀνακαίνισιν τῆς μονῆς συνέδραμον αὐτοῖς. Ἀλλὰ τοῦ ἔργου ἐν τῇ ἀρχῇ ἔτι ὄντος (πᾶσα γὰρ ἀρχὴ χαλεπὴ) καὶ τοῦ μέρους λυπροῦ, εἰς μεγίστην οἱ μακάριοι διετέλουν δυσχέρειαν· οὐ μόνον δὲ αὐτοί, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐγγύριοι τῶν πάντων σχεδὸν ἠπόρουσαν, ἅτε μὴ δυνάμενοι, διὰ τὸν φόβον τῶν Τούρκων, τῆς ἐαυτῶν πατρίδος ἐξελεῖν καὶ ἀλλαχόθεν τὰ πρὸς ἀνετον βίον προσπορίσασθαι. Ἀπήλαυον μέντοι γε τῆς ποθουμένης ἡσυχίας αὐτόθι καὶ ἠσυχολοῦντο περὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν πέριξ τῆς μονῆς γερσῶν γαιῶν, ἃς εἰς κήπους χλοάζοντας ἐν βραχεῖ μετέτρεψαν. Ὁ εἰς δ' αὐτῶν, ὁ Ἀπολλῶς, ἀδυνατῶν ἐφαρμόσαι οἷαν ἐπεποθεῖ μοναστικὴν αὐστηρότητα καὶ ἀκριβειαν, ἐκλιπὼν μετὰ τινα χρόνον τὴν μονήν, ἀπεχώρησεν εἰς ἰδιαιτέρον κάθισμα κείμενον ἐν τῇ περιφερειᾷ τῶν Ῥαχῶν· ἀλλὰ καὶ κεῖ πειρασμοῖς καὶ σκανδάλαις ἐντυχῶν, διεπεραιώθη εἰς Πάτριον καὶ μετὰ διατριβὴν ἐν διαφόροις ἡσυχαστηρίοις, ἐπὶ τέλους ἐξελέχτο τὸ μέρος, τὸ καλούμενον κοινῶς Λειβάδι τοῦ Κουτρούλη καὶ εἰδικώτερον Γερανός, καὶ αὐτόθι ἔκτισε τὸ μέχρι τοῦ νῦν περισωζόμενον κάθισμα, τὸ ἐπωνυμούμενον τοῦ Ἀπολλῶ, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπὶ τεσσαράκοντα ὅλα ἔτη τὸν μοναστικὸν ἠγωνίσαστο δίαιλον, τὰ μὲν εἰκοσιν ἔτη ὑγειῶς ἔχων, τὰ δ' ἕτερα εἰκοσι δεινῶς πύσχων ἐκ φρικαλέας ἐλεφάντιξσεως τοῦ ὄσχευ οἱ (γὰρ ὄρχεις αὐτοῦ ἐξωγκώθη-

σαν πλέον στάμνου πέντε ὀκάδων). Ἀνδρείως δὲ καὶ μεγαλοψύχως τὸ πᾶθημα ὑπομείνας καὶ τὸν Θεὸν δοξολογῶν, ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ, τῇ εἰκοστῇ ἰαννουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ ἐνάτου ἔτους, ἀνὴρ εὐσεβὴς καὶ ἐνάρετος καὶ μοναχτικώτερος πάντων τῶν συγχρόνων αὐτοῦ γεγονώς.

» Ἐμμενον ἄρα οἱ πέντε ἀδελφοὶ ἐν τῇ μονῇ ἐφησυχάζοντες καὶ τὰ πρὸς βελτίωσιν καὶ προκοπὴν αὐτῆς ἐργαζόμενοι. Ὁ δὲ προϊστάμενος Ἀγάθων, ἀπελθὼν εἰς Χίον καὶ πωλήσας ἦν αὐτόθι ἐκίκτητο ἐκ πατρὸς κληρονομίαν, ἐπιστρέψας εἰς Ἰκαρίαν, ἐδαπάνησε πᾶν ὃ τι ἐκ τῆς τοιαύτης πωλήσεως εἴληπεν ὑπὲρ τῆς μονῆς, ἀνοικοδομήσας τὴν ἡμίσειαν ταύτης πτέρυγα καὶ περιτειχίσας αὐτὴν τείχει ἀσφαλεῖ. Ἐν δὲ τῷ μεταξύ, συμπεσοῦσης τῆς ἑλληνικῆς ἐξεγέρσεως καὶ τῆς Χίου καταστραφείσης, τῶν δὲ Χίων ἀνά τὰς νήσους καὶ τὰς πόλεις διασπαρέντων, ἀφίκοντο καὶ εἰς Ἰκαρίαν, τὴν καταστροφὴν φεύγουσαι, καὶ τινες τῶν τοῦ Ἀγάθωνος ἀνεψιῶν ὁ δὲ, ἐν στερήσει καὶ γυμνώσει ταύτας ἰδὼν καὶ τὸ συγγενὲς οἰκτεῖρων, ἐπελάθετο τῶν ὑποθηκῶν, ἃς ὁ γέρον αὐτοῦ Νήφων ἐποίησεν αὐτῷ ἵνα μηδέποτε ἐν τῇ μονῇ προσδέχεται γυναῖκας, ἀλλ' ἀλλαχόσε ἀποστέλλῃ καὶ ἐκεῖ φιλοξενῇ. Ὅθεν καὶ ἀντὶ τοῦ ἀποπέμψαι ἐκτὸς τῆς μονῆς τὰς γυναῖκας, τούναντιον ἔνδον αὐτῆς προσεδέξατο καὶ τοῖς μοναχοῖς συνώκισεν, ἡ δὲ τοιαύτη ἀπερίσκεπτος πρᾶξις ὀλέθριον ἔσχε τὸ ἀποτελεσμα· τοῦ γὰρ σατανᾶ, ταῖς συνήθεσιν αὐτῷ μεθοδείαις χρησαμένου, οἱ μὲν τρεῖς τῶν μοναχῶν, ἀντιστάντες, τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι, κατίσχυσαν αὐτοῦ, ὁ δὲ Ζήνων, νεώτερος ὢν, οὐκ ἠδυνήθη ἀντιστῆναι καὶ ἐκπεσὼν τῆς ἀγιότητος, ἀπῆλθε καὶ ἐκάρθησεν ἐν ἰδιαιτέρῳ καθίσματι, ἐν ᾧ ποτε ὀλισθήσας δι' ἀπροσεξικὴν καὶ ἀνέπηρος γεγονώς, διετέλεσε τοιοῦτος ἄχρι θανάτου. Πικρῶς δὲ ὁ καθηγούμενος Ἀγάθων μεταμεληθεὶς ἐφ' οἷς ἀφρόνως ἔπραξεν, ἀπῆλασε μὲν ἀπὸ τῆς μονῆς εἰς τι χωρίον τὰς γυναῖκας, οὐκ ἐπαύσατο δ' ἐκτοτε μέχρι τέλους βίου ὁρητῶν καὶ ἐποδυρόμενος τὴν ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀπερισκεψίας ἐπελοῦσαν πτώσιν τοῦ ἀδελφοῦ, ἐπαναλαμβάνων τοὺς ἀξιωματικονοεῦτους λόγους τούτους. «Μοναστήριον ἀνδρῶν, ἐν ᾧ ξενίζονται γυναῖκες, ἀδύνατον οὐδ' ἐπιμὴν ἡμέραν διατελεῖσαι ἄνευ βλάβης καὶ πειρασμῶν». Ἐξ ὧν δ' ἔταθε συνεισθεῖς. παρήγγειλε μετ' ἁρῶν καὶ φρικτοῦ ἀναθέματος ἵνα τηρηταὶ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἡ ἀρχικὴ τοῦ κτίτορος διάταξις, δῆλον ὅτι μὴ ἐπιτρέπεται ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ταῖς γυναῖξιν ἢ εἰς τὴν μονὴν εἰσόδος· τὴν διάταξιν δὲ ταύτην αὐτὸς τε εἰς τὸ μετέπειτα πιστῶς ἐτήρησε καὶ οἱ ἐκείνου διάδοχοι ἄχρι τοῦ νῦν.

» Τῆς μονῆς ὁ Ἀγάθων ἐπὶ τεσσαράκοντα πέντε ἔτη, δῆλον οὖν

ἀπὸ τοῦ 1809—1854, πρεστώσ, ἀπεβίωσε τῇ ὀγδόῃ νοεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ τετάρτου ἔτους καὶ ἔταφη ἐν τῇ μονῇ, ὑπερογδοηκοντούτης τῆν ἡλικίαν ὦν. Ἐπραξε δὲ πολλὰ καλὰ τῇ ρηθείῃ μονῇ, κτίσας μέρος αὐτῆς, ὡς ἔφθην εἰπὼν, πλουτίσας αὐτὴν διὰ πολλῶν κτημάτων, τῶν μὲν δι' ἀγορᾶς, τῶν δὲ ἐξ ἀφιερώσεως. φυτεύσας ἐλαιῶνα ἐν Ξηροκώμπῳ καὶ προικίσας τὴν μονὴν διὰ πολλῶν καὶ καλῶν βιβλίων, λίαν φιλαναγνώστης αὐτὸς ὑπάρχων διεφφύθμισε δὲ καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔγγραφον.

(Σφραγίς ἀγᾶ) 1814 ἰουλίου 17 ἡμέρα 5' ὥρα δ'.

(Σφραγίς τῆς νίκου)

«Μὲ τὸ παρὸν φανερόνσμεν ἡμεῖς ὅλοι εἰ ραγιάδες τῆς νήσου ἡμῶν Ἰκαρίας καὶ οἱ εὐρεθέντες γέροντες τοῦ κατὰ καιρὸν, ὁμοίως καὶ ὁ Ἰμπραῆμ ἀγᾶς Ἀρχιεπίσκοπος. Ζαμπίτης τοῦ κατὰ καιρὸν, ὅτι μὲ τὸ νᾶ εἶχε χωράφιον τὸ μοναστήριον τῆς Ἰπερτζίας Θεοτόκου εἰς τὴν Λευκάδα καὶ τὸ ἐμοίρασεν μὲ τοὺς Λευκαίδικαις, ὡς εἶναι τὰ ὅρια αὐτοῦ τοῦ χωραφίου νᾶ ὑπάγη ἐπάνω τὸ Συνάσταχον, ὅπου εἶναι τὸ ἄλλο χωράφιον τοῦ μοναστηρίου, ὅπου τὸ ἔχει ἀφιερωμένον ὁ Ἰωάννης Λοῖζος, καὶ ἀπὸ κάτω ἄλλο χωράφιον, ὅπου τὸ ἔχει ὁ Τουρλήτης ἀφιερωμένον καὶ αὐτὸς εἰς τὸ μοναστήριον, νᾶ ὑπάγη τὸ ρεῦμα ὡς τὸ Συνάσταχον καὶ νᾶ ὑπάγη ἀπάνω ὡς τὰ ὑψηλὰ βουνά, ὅπου εἶναι ἀπὸ πάνω, νᾶ ἐλθῇ πάλιν τὴν πορείαν τοῦ μοναστηρίου, καὶ ἀπὸ τὸ πρῶτον χωράφιον, ὅπου γράφομεν ὅτι ἐμοίρασεν μὲ τοὺς Λευκαίδικαις, ἔχει χωράφιον ὁ Λέων Πρατζῆς καὶ νᾶ ἦναι ἰδικόν του· εἰ δὲ ἀπὸ τὸ ρεῦμα νᾶ ὑπάγη τὸν αἰγιαλόν, νᾶ ἦναι τοῦ μοναστηρίου. ὁμοίως καὶ τριγύρου τοῦ μοναστηρίου τὸν φραγμὸν νᾶ ὑπάγη ὡς τὸ κολοκατζοκήπιον τοῦ Ἰωάννου Λοῖζου, νᾶ ὑπάγη τὴν μεσακὴν Κεφάλαια καὶ ἕως τὴν Μεσοποριάν ἀπὸ κάτω, καὶ ἕως εἰς τὸ Τηλημονάρι νᾶ ὑπάγη κάτω τὸν αἰγιαλόν. Λύτὰ τὰ ἄνωθεν ὅλα ὅπου γράφομεν, νᾶ ἦναι τοῦ μοναστηρίου καὶ νᾶ μὴν ἔχη τις ἐξουσίαν εἰς αὐτὰ ὅπου γράφομεν νᾶ καλλιεργήσῃ χωράφιον ἢ ξύλα νᾶ κόψῃ εἰς αὐτὰ τὰ σύνορα· εἰ δὲ καὶ τολμήσῃ τις νᾶ ποιήσῃ τοῦτο χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ μοναστηρίου, νᾶ δίδῃ γρόσια 101 ἀριθ. ἑκατὸν ἕνα καὶ εἰς ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν δίδομεν τὸ παρὸν γράμμα εἰς χεῖρας τῶν πατέρων τοῦ μοναστηρίου μὲ τὴν βούλαν τῆς κοινότητος ἡμῶν καὶ τοῦ εὐρεθέντος ἀγᾶ.

Παπᾶ Γεώργιος Κατζᾶς

Παπᾶ Ἰωάννης Κοντζουφλάκης
ἐπίτροπος τοῦ ἀγίου Σάμου

Παπᾶ Ἰωάννης Μαλαχίης

Παπᾶ Ξενοφῶν Γάρδιας

Παπᾶ Κωνσταντῆς Μαυράκης

Δικηγεώργιος Βασίλαρος

Σταυρινός Χλίτας
Γεώργιος Κράτζας
Ζαχαρίας Γλίνας

Νικόλαος Μιχαχίτας
Σταμάτιος Γ'λαρος
Νικ. Παπαΰ Ζαχαρχάδης μάρτυς.

Ὁ γράψας τὸ παρὸν Γεώργιος ἱερεὺς Ρόδιος καὶ ἐπίτροπος τοῦ τμήματος Φαναρίου».

» Τρία ἔτη μετὰ τὴν τοῦ Ἀγχιθωνος τελευταίην, ἐκοιμήθη καὶ ὁ πνευματικὸς Σισώης ἐν ἡλικίᾳ ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη γεγονώς καὶ τοσοῦτον ἐξησθηνηκώς, ὥστε ἠδύνατό τις εἰπεῖν ὅτι τὸ αἷμα ἀπειψυχράνθη ἐν ταῖς αὐτοῦ φλεβίαις καὶ θερμότητά αὐτὸς οὐκ ἠσθάνετο. ἦτο δὲ ἀνὴρ πραῦς καὶ ἐνάρετος, ἀνήκων εἰς τοὺς νιπτικούς, καὶ παρὰ τῶν ἀγιορειτῶν, πρὸς οἷς ἐφ' ἱκανὸν χρόνον διέτριψεν ἐν τῷ Ἰωσικῷ κοινοβίῳ, ἐπωνομάζετο ὑπογραμμὸς τῆς ἀρετῆς. Ἰτερος τῶν τῷ Ἀγχιθωνί συνασκουμένων, ὁ Ἰγνατίος, ἀποχωρήσας εἰς Μαραθόκαμπον τῆς Σήμου καὶ αὐτόθι μονῆριον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ὀνουφρίου κτίσας, ἀπεβίωσεν ἐν αὐτῷ. Ἰπίστημος δ' ἐν ταῖς μονασταῖς ἐγένετο καὶ Γρηγόριος Γραβανός ὁ ἐκ Νισύρου, ὅστις, πολλὰ περιελθὼν μέρη καὶ μὴ τῆς πελοποννησιακῆς τυχὼν ἡσυχίας, ἐπὶ τέλους ἐκ Πάτμου κατήντησεν εἰς τὴν ἐν Ἰκαρίᾳ μονήν, ἔπει χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ δεκάτῳ, αὐτόθι δὲ καὶ ἐγκατέμεινεν ἄχρι τοῦ τῆς ζωῆς αὐτοῦ τέλους, τοῦ ἐπεληθόντος τῆς εἰκοστῆς δευτέρᾳ ἀπριλίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ δωδεκάτου ἔτους. Καὶ αὐτὸς μὲν ἐτάφη, ὡς καὶ ὁ μετ' αὐτὸν θανάτων Σισώης, ἐν τῇ μονῇ· περισώζοντα δ' ἐν αὐτῇ ἐν ὠρολόγιον καὶ ἐν δισκοπότηρον ὑπ' αὐτοῦ προσενεχθέντα, καὶ ἡ ἐπομένη ἰδιοχειρὸς αὐτοῦ πρὸς τοὺς Πατμίους ἀπευθινομένη ἐπιστολή.

« + Διὰ τοῦ παρόντος μου φανερόνω ἐγὼ Γρηγόριος ἱερομόναχος ὅτι μὲ τὸ νὰ ἀνεχώρησα ἀπὸ τὴν Πάτμον καὶ ἦλθον ἐδῶ εἰς τὸ μονῆριον τῆς Ἰκαρίας, ἴσως νομιζουσί τινες ὅτι νὰ εἶχα ἄσπρα καὶ τὰ ἔφερα εἰς τοὺς πτωχοὺς τούτους. Μάρτυρα ἔχω τὸν Θεὸν ὅτι δὲν ἔφερα ἕνα ἄσπρον, μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχα. Ὅταν ἀνεχώρησα ἐκ τῆς Πάτμου, εἶχα ὡς τεσσαράκοντα γρόσια, καὶ εἰς τοὺς ναύλους καὶ εἰς ἔξοδά μου τὰ ἔφερα ἴσα ἴσα, ὅπου δὲν μου ἔμειναν οὐδὲ πέντε γρόσια, ἀλλ' οὐδὲ πέντε παράδες νὰ τοὺς δώσω. Ὅθεν παρακαλῶ νὰ μὴν τοὺς ἐνοχλήσῃ τις μετὰ τὸν θάνατόν μου, διὰ νὰ μὴν ἀμαρτήσῃ εἰς τὸν Θεόν. Ἐγὼ, εἴ τί μου ἐτύχαινε, τὸ ἐξώδευσα εἰς τὸ κήθισμα, νομίζοντας ὅτι ἔχω νὰ τελειώσω ἐκεῖ· αἱ ἁμαρτίαι μου ὁμῶς δὲν με ἄφησαν καὶ ἅς ἦναι εὐλογημένον τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

1810 δεκεμβρίου 8.

» Γρηγόριος ἱερομόναχος χυτοχειρῶς γράφοντας βεβαίῳ τὰ ἑνωθῆναι».

» Ἀπεβιβάσας ὁ Ἀρχὴθων, κατέλιπε τρεῖς ὑποτακτικούς, ἐκ τούτων δὲ διεδέξατο ἐν τῇ τῆς μονῆς ἐπιστατεῖα αὐτὸν ὁ Χρίτων, Πιχμφύλης τοῦ πικλῆν, Ἰκάριος δὲ τὴν πατριδα. Οὗτος ἀφιέρωσε τῇ μονῇ πλείστα καὶ καλά κτήματα, ἃ ἐκ πατρικῆς κληρονομίας ἐκέκτητο, φίλεργος δὲ εἰς ἄκρον ὄν, ἐρύτευσεν ἐλαιώνας καὶ ἀνέδειξε προσοδοφόρα τὰ τῆς μονῆς κτήματα· ἀλλὰ τῷ τρίτῳ τῆς ἐπιστατείας αὐτοῦ ἔτει, εἰς δεινὴν περιπεσὼν νόσον, ἀπεφάσισεν εἰκειοθελῶς ἵνα παραιτηθῆ καὶ δὴ πλεύσας εἰς Πιχμνον, προσεκάλεσεν ἐκεῖθεν ἐμέ, ὑποτακτικὸν τοῦ Ἀββᾶ Ἀπολλῶ τυγχάνοντα, ἵνα τὸ τῆς ἐπιστατείας ἀναλάβω ἔργον, οὗ, τοῦ Θεοῦ εὐδοκοῦντος καὶ τῶν εὐχῶν τοῦ μακαρίου μου γέροντος χειρογωγούσων με, ἠψάμην ἔτει χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ ἐνάτῳ, αὐτὸς δ' ἔμεινεν ἐν τῇ μονῇ, ὑποτασσόμενος ἕως τέλους. Ἐξῆσε δὲ ὑπὲρ τα ἐξήκοντα πέντε ἔτη καὶ ἀπέθανε τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ ὀκτωβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐβδωμηκιστοῦ ἐβδόμου ἔτους.

» Καὶ περὶ μὲν τῶν ἐν Ἰκάρια πατέρων τοσαῦτα· περὶ δὲ τοῦ μακαρίου Νήρωνος, τὰ εἰς τὴν ἐμὴν εὐτέλειαν περισωζόμενα τοιαῦτά εἰσι τὰ τὸ σῶμα ἐκεῖνου χαρακτηρίζοντα. Ἀνάστημα μέτριον, δασύς καὶ πλατὺς τὸν πῶγωνα καὶ ἄρεμα προγύστωρ, τὰ μέλη πάντα ἔχων ἄρτια καὶ τὴν κεφαλὴν ὀλόμυλλον καὶ δασεῖαν, ὠχρὸς τὴν ὄψιν καὶ φροντιστικὸς, ὡς εἰκός, τὸ βλέμμα· τὰ δὲ χαρακτηρίζοντα τὴν ψυχὴν, πραότης καὶ εὐμένεια καὶ ζήλος. Τοσαύτης δὲ ἀγάπης ἐνεφορεῖτο ὁ μακάριος πρὸς τὰ πνευματικὰ αὐτοῦ τέκνα, ὥστε, ὅσκις ἐκ Χίου ἢ Σύρου μετεβίβινεν εἰς Ἰκάρια, οὐκ ἀνέμενεν ἵνα κάμψῃ τὸ πλεῖον τὸ ἀκρωτήριον καὶ πλεύσῃ εἰς τὸ νότιον μέρος, ἐνθα εὕρηται ἡ μονή, ἀλλ' ἀπεβιβάζετο εἰς τὴν ζήραν ἐν τῷ βορείῳ μέρει, ἵνα ὡς τάχιον περιπτυχθῆ τὰ ἑαυτοῦ τέκνα. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα τῆς ὁμοίας ἐνεφοροῦντο πρὸς αὐτὸν ἀγάπης, ἱερωμένοι δὲ καὶ λαϊκοὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὡμνούν· τοιαύτην δὲ καὶ χάριν ἐκέκτητο, οἷαν τῷ ἁγίῳ Νικολῶ ἐπιλέγουσι, πᾶς γὰρ τεθλιμμένος, τῶν λόγων αὐτοῦ ἀκούων, παρὰ χροῖα ἀπέβηκε τὴν θλίψιν. Ἦτο δὲ καὶ πλήρης ἔργων ἐλεημοσύνης, ὥστε, τῶν γυναικῶν μὴ εἰς τὴν μονὴν εἰσερχομένων, ἔτρεχεν ὁ ἴδιος ἐκτός αὐτῆς ἵνα εὕρῃ τὸν Χριστὸν καὶ ἐλέγησιν αὐτόν, τοιοῦτῳ ὀνόματι τὰς πενητευσάσας καὶ ἐνδεεῖς ὀνομάζων. Ἐκτίσε δὲ καὶ μοναστήρια τέσσαρα ἐπὶ τῇ νήμῃ τοῦ Θεοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ ἐποίησε καλοκήρους ὡσεὶ ὀγδοήκοντα, τοὺς πλείους ἀπὸ κοσμικῶν. Ἐξωμολόγησεν, ὡς ὁ ἴδιος ἔλεγεν, ἀνθρώπους ἐκ παντὸς τοῦ καθ' ἡμᾶς κόσμου, δύο δὲ μόνους, ἓνα ἄνδρα καὶ μίαν παρθένον, εὗρεν, ὡς ἔλεγε, τοὺς δεξαμένους δίκην κηροῦ εὐπλάστου ἐν τῇ ἑαυτῶν καρδίᾳ τὰς προ-

τροπᾶς καὶ νοουθεσίας αὐτοῦ, ὥστε καθ' ὅλον τὸν βίον οὐδὲ νὰ πύξωσιν ἠδύναντο οὐδὲ νὰ παύσωσι τὰ δάκρυα ἐκ τῆς εὐφροσύνης τοῦ συνιέναι τὸν Κύριον, καὶ ὧν, ἐν εἰρήνῃ τελειωθέντων, τὰ ὅστ' εὐωδίασαν. Ἔλεγε δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἀχθόμενος, ὅτι ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἀπώλετο ἢ τε νοερά προσευχή καὶ ἢ ὑπακοή, καὶ ὅτι, τέλειον εκλιπούσης τῆς πρὸς τὸ θεῖον εὐλαθείας, ἐγγίζουσιν ἵνα πληρωθῶσιν αἰτῶν Χαναναίων ἀμαρτίαι εἴτ' οὖν ἐπελθῆ ἡ τοῦ κόσμου συντέλεια. Καὶ τοῦτο δὲ περὶ αὐτοῦ εἴρηται, ὅτι πολλάκις λησταί, ἀποπειραθέντες ἀποκτεῖναι αὐτόν, οὐκ ἴσχυσαν καὶ μάλιστα ὁ τῶν ληστῶν κατηγορούμενος αἰμοδόρος Ἰζάρας, ὅς, σκανδαλισθεὶς ποτε κατ' αὐτοῦ, διότι ἐδίδασκε τοὺς τούτου ὁπαδοὺς ἵνα ἀποστῶσι τῆς ἀνοσιουργίας καὶ διέχωσι βίον ἐντιμόν, διαβεβαιούμενος αὐτοὺς πλὴν τοῦ ὅτι καὶ τὴν ψυχὴν ἀπολέσουσιν, ἀλλὰ καὶ θάνατον κακὸν ἐν τῷ κόσμῳ ἔξουσι, πρῶτον τοῦ Ἰζάρα δίκην ἀποδώσαντος, ἐὰν μὴ μετανοήσῃ· κατήντησε δὲ εἰς τηλικούτον θηριωδίας ὁ ἀλάστορ οὗτος, ὥστε, ὅταν ἤχημαλώτεν τινα καὶ παρ' αὐτοῦ οὐκ ἐλάμβανεν ὅσα ἀπήτει λύτρα, ἀνοίγων μίαν τῶν φλεβῶν αὐτοῦ, ἔπινε τὸ αἷμα καὶ οὕτως ἐθιχάτωνεν αὐτόν. Οὗτος τοίνυν σκανδαλισθεὶς κατὰ τοῦ μακαρίου, διδάσκοντος τοὺς ὁπαδοὺς αὐτοῦ ἵνα ἀπορρίψωσι τὸ βαρὺ φορτίον τοῦ σατανᾶ, ὅπερ ἐφορτώθησαν, καὶ ἄρωσι τὸν χρηστὸν τοῦ Χριστοῦ ζυγόν καὶ τὸ ἐλαφρὸν αὐτοῦ φορτίον, ἠκόνησε τὴν μάχαιραν καὶ ἀπῆλθεν ἀποφασιστικῶς εἰς Σικίθον ἵνα θανατώσῃ αὐτόν. Ἀτειχίστου δὲ τῆς μυνῆς οὐσης, ἦλθε, τὴν σπάθην ἐν χειρὶ φέρων, καὶ τὴν θύραν τοῦ κελλίου τοῦ μακαρίου ἐκρούσεν· ἀνοίξαντος δὲ τοῦ θεοφρουρήτου Νήρωνος τρυπτήν, ὁ Ἰζάρας εἶδε φῶς ὑπέρλαμπρον ἀμφιχάλυπτον αὐτόν, ὅθεν καὶ ὑπὸ τοσαύτης κατεσχέθη δειλίας, ὥστε ἄφησεν ἵνα καταπέσῃ ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἡ μάχαιρα. Τὸν σκοπὸν τοῦ ἀνοσίου κατανοήσας ὁ ὄσιος, πρῶτον μὲν μετὰ πολλῆς εὐμενείας περιεποιήθη αὐτόν, εἶτα δὲ εἶπε καὶ κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ὅσα πρότερον ἑτέροις περὶ αὐτοῦ ἔλεγεν· ὁ δὲ, οὐ μόνον τὸν γέροντα ἐσεβάσθη, ἀλλὰ καὶ ὑπεσχέθη ἵνα μεδέποτε μυνστὴν βλάψῃ. Ἐξακολουθοῦντος ὁμῶς καὶ εἰς τὸ μετέπειτα τὸν αὐτὸν βίον καὶ ἀπελθόντος ἵνα ληστεύσῃ τὴν ἀντίπερα Ζαγουράν, ἔρριψαν κατ' αὐτοῦ σφαιρὰν μετὰ σύρματος, ἣτις διέσχισε τὴν κοιλίαν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐκ τρυπτήτος ἐκχυθέντα ἔντερα ἐν τῇ φουστανέλλᾳ περιλαβὼν ἐκεῖνος, ἔδραμε πρὸς τὸ πλοῖον, κραυγάζων, «Λάθετέ με εἰς τὸ πλοῖον ἵνα μὴ τὴν κεφαλήν μου οἱ ἐχθροὶ ἀποτάμωσι καὶ παραλάβωσι.» Καὶ μετήνεγκον μὲν οἱ ἑσπῆροι τὸν ταλαίπωρον ἐν τῷ πλοίῳ, ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ἐκεῖνος ἐξέπνευσε καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ κο-

μισθὲν εἰς τὴν Σκίαθον, ἐτάφη αὐτόθι, πληρωθείσης οὕτω τῆς περι-
 τοῦ ἀνθρώπου προφητείας τοῦ Νήφωνος

» Ἐνταῦθα δὲ τοῦ λόγου γενόμενος, οὐχὶ ἄσκοπον θεωρῶ ἵνα ἱ-
 στορήσω καὶ τινὰ κακωτικὰ ἢ ἐκδικητικὰ δοκοῦντα εἶναι καὶ παρὰ
 τῶν ἀγίων ἐνεργούμενα πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἐποικοδόμησιν, ὧν ἐστὶν
 ἔν καὶ τὸ γενόμενον εἰς τὸν ἐξ Ἀλβανιτῶν Ἀρσένιον, ὅστις, μονα-
 χὸς καρεῖς ὑπὸ τοῦ μακαρίου Νήφωνος καὶ ἀφιερώσας καὶ τινὰ χρή-
 ματα, μεταμεληθεὶς ὀψιχίτερον, ἐζήτησε τὴν ἀπόδοσιν τῶν χρημάτων
 καὶ τοῦ ὑποκαμίσου αὐτοῦ, πολὺ διὰ τῶν κραυγῶν αὐτοῦ προξενῶν
 ἐν τῷ κοινοβίῳ τὸ σκάνδαλον. Τοῦτου κατηράσθη ἐκεῖνος καὶ πα-
 ρεούθως ἐλεφαντίασας καὶ κακῶ θανάτῳ τὸ ζῆν ἐξιμέτρησε. Τὸν δὲ
 Γαράσιον, ἡπίον ὄντα λίαν καὶ ἐκ δεινῆς ἐλεφαντιάσεως πάσχοντα,
 ἐθεράπευσε τὸναντίον ταῖς εὐχαῖς αὐτοῦ καὶ τῇ χρήσει πικρῶν καὶ
 καθαρτικῶν βοτάνων. Ἔσσαντες δὲ τῶν μύθητων αὐτοῦ ἐλειποτή-
 κτησαν καὶ οἱ μὲν δύο, Ἰωσήφ καὶ Βιτάλιος, ἐγένοντο λησταί, οἱ δὲ
 ἕτεροι δύο, Ζήνων ὁ Βούλγαρος καὶ ὁ Μιτθίσιος, ἔλαθον γυναικας καὶ
 ἀπέθαναν ἐν τῷ κόσμῳ· ἄλλοι δὲ δύο Ἀβράμιος ὁ Ζαγοραῖος καὶ
 Χαρίτων ὁ Κυθωνιάτης, ἀνυπότακτοι ὄντες καὶ τοῖς ἰδίῳι στοιχοῦν-
 τες θελήμασι, κακῶς ἀπώλοντο, ὁ μὲν δαιμονισθεὶς, ὁ δὲ ἀπογνοῦς
 καὶ αὐτοκτονήσας. Ἠλικίην δὲ θερμὴν πίστιν εἶχεν ὁ μακάριος καὶ
 ὁπόσον τῶν χρημάτων κατεργόνοι δηλώσουσι τάδε. Ἐνα χρόνον με-
 γάλῃ ἐγένετο πείνα, ὥστε οἱ πατέρες τοῦ κοινοβίου, ἐλλείψει σίτου,
 ἠναγκάζοντο ἵνα κατασκευάζωσιν ἄρτον ἐκ χονδροκέχρου καὶ φασγέ-
 λων, ὅς ἀρθρόνως προσεπορίζοντο ἐκ τῶν τοῦ μοναστηρίου ἀγρῶν,
 διότι ἡ γῆ αὐτῶν, πίων κατὰ τὰλλα οὐσα, δὲν εὐδοκιμεῖ εἰς σί-
 τον· χρημάτων δὲ ἵνα ἀγοράσωσι τοιοῦτον ἐστεροῦντο. Εἶχε δὲ ὁ Μα-
 κάριος ἀνάγκην ἵν' ἀποπληρώσῃ τοὺς τέκτονας καὶ οἰκοδόμους, οἵ-
 τινες συνετέλεσαν τὴν τε μονὴν καὶ τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆς ἐν εὐρυχω-
 ρίᾳ. Ἀπῆλθε τοίνυν εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα Χίον, ἐξ ἧς καὶ εἰς Ἰ-
 καρίαν ἔπεμπον αὐτῷ οἱ πλούσιοι πολλὴν βοήθειαν· προσκαλεσάμενος
 δὲ αὐτὸν εἰς τῶν εὐπορούντων, ἔδωκεν αὐτῷ πέντε προυγγία τοῦ τότε
 καιροῦ, λέγων, «Λάβε ταῦτα, πάτερ ἄγιε, καὶ ἀπόδος μοι κατὰ τὴν
 προθερὰν ἡμέραν». (1) δὲ, ἀτενίσας αὐτὸν μετὰ βλέμματος βλοσ-
 συροῦ, εἶπεν. «Ἐγὼ, τέκνον, ἐν τῇ προθερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως ἰστά-
 μενος, ὡς καὶ σύ, ἐντρομος, θέλω ἀναμῆνει τοῦ ἀδεκῆστου κριτοῦ τὴν
 ἀπόφασιν, ὥστε δὲν δύναμαι ἵνα τυγχάνω ὀφείλετης καὶ εἰς σέ· ὅθεν
 ἀνάλαβε τὰ χρήματά σου καὶ ἔχε ὑγείαν». Ἐκὶ ρίψας χρηματὶ τὸ σκεῦος
 μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ χρημάτων, ἀνεχώρησε καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὴν ἐπι-
 τοῦ μονὴν, ἐστενοχωρεῖτο μὲν διότι δὲν εἶχε τὰ χρειώδη, ἤλπιζεν ὁ-

μως πάντοτε ὅτι ἡ κυρία Θεοτόκος ἤθελε φροντίσει, ἀφ' οὗ ἐδοκιμάζετο ἡ καρτερία αὐτῶν. Δὲν παρῆλθον δὲ ἡμέραι πολλάί καὶ ἀπέθανεν ἐν Ἰουδοστολίῳ ἀνὴρ πλούσιος, ὅστις, μὴ ἔχων κληρονόμον ἕτερον, κατέλιπε πᾶσαν αὐτοῦ τὴν οὐσίαν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἰωννῆ, μονάζοντι ἐν τῷ τῆς Σικιθου κοινόβιῳ· οὗτος, λαβὼν εὐλογίαν παρὰ τοῦ γέροντος, ἀπῆλθε καὶ ἐφόρτωσεν ἐν πλοῦθον ἐκ τῶν πραγμάτων τοῦ ἀποβιώσαντος ἀδελφοῦ αὐτοῦ, μεγαλεμπόρου ὄντος, καὶ μετέφερεν εἰς τὸ μοναστήριον· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ χρήματα, ἅτινα, ὡς ἐχέρρων, διὰ τὸν φόβον τῶν πειρατιῶν, ἔθηκεν ἐντός βυρελίων ἐχθύων καὶ ἤνεγκεν ἀσφαλῶς. Ταῦτα ἰδὼν ὁ μακάριος, ἐδοξάσθη τὸν Θεόν, τὸν προνοοῦντα ὑπὲρ τῶν δούλων αὐτοῦ· προσκαλεσάμενος δὲ τὸν παπᾶ Σισῶην καὶ τὸν παπᾶ Ἀγάθωνα, εἶπεν αὐτοῖς. «Μεγάλως στενοχωροῦμαι, τέκνα μου, ἀκούων ὅτι οἱ πτωχοὶ ἀποθνήσκουσιν ἐκ πείνης· καὶ ὁμοίως ἡμεῖς ἔχομεν χρήματα καὶ κρυπτομεν αὐτὰ ἀνωφελῶς». (Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν. «Ἄβῃ, ὅτι ἡ μονὴ ἡμῶν πολλάς ἔχει τὰς ἀνάγκας, φανερόν· ἀλλὰ τὸ πάντων ἀναγκαιότερον, ὡς πολλάκις ἡμᾶς ἐδίδαξας, ἐστὶ τὸ ποιεῖν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ποίησον τοίνυν ὅπως ὁ Θεὸς σε φωτίσει». Τότε, εὐλογήσας, ἀπέλυσε, καὶ ἐμίσρασε λάθρα εἰς τοὺς πτωχοὺς πολλὰ πουγγία, αὐτὸς στερούμενος καὶ προκρίνων τὴν ἀπορίαν, ἀλλὰ βοηθῶν τοῖς ἀνάγκην ἔχουσιν, ὡς καὶ ἐν Ἰκαρίῳ πολλάκις ἐποιοεῖ· διὰ δὲ ταῦτα ὁ Θεὸς ἐθαυμαστόσθη αὐτόν, ὥστε καὶ νεκρὸν ἔτι θεραπεῦσαι ἓνα ἀδελφὸν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὄντα παράλυτον, ἅμα ὡς μετὰ πίστεως προσῆλθε καὶ ἠσπάθη τὸ λείψανον αὐτοῦ. Ταῦτά εἰσι τὰ ἐν τῇ ἐμῇ μνήμῃ σωζόμενα περὶ Νήφωνος, οὗ ταῖς πρεσβείαις τυχοῖμεν καὶ ἡμεῖς τῶν ἐπιγγελημένων ἀγαθῶν η.

Καὶ τοιαῦτα μὲν ὁ Ἰσιδώρος τὰ πράγματα πρὸ αὐτοῦ τῆς ἐν Ἰκαρία μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀναγράφει· αὐτὸς δὲ οὗτος, ἐν Μαραθοκάμπῳ τῆς Σάμου γεννηθεὶς, ἔπει χιλιεστῶ ὀκτακοσιοστῶ δεκάτῳ ἐνάτῳ, καὶ τὸν μοναχικὸν προελόμενος βίον, προσεκολλήθη τῷ προειρημένῳ Ἀπολλῶ, οὗ τὸν αὐστηρὸν καὶ ἐπιπληκτικὸν τρόπον ὑπὲρ τὰ εἰκόσιν ἔτη ἀγογγύστως ὑπέμεινεν αὐτῷ συγκαμῶν, ἄγρις οὐ θανόντα ἐθαψεν. Ἡ δὲ τηλικαύτη ὑπακοὴ καὶ ὑπομονὴ ἀνεδειξεν αὐτόν δοκιμὸν τε μοναχὸν δοκιμωτατόν τε τῆς μονῆς τῶν Ἰκαρίων ἐπιστάτην· διότι, ἀναλαβὼν, καθ' ἃ προανεγράφη, τῇ προσκλησει τοῦ Χαρίτωνος τὴν ἐπιστατείαν ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν, οὐδενὸς ἐφείσατο μόχθου ἵνα αὐτὴν βελτιώσῃ καὶ προαγάγῃ. Ἐμπειρος δὲ περὶ τὴν γεωργίαν ὦν καὶ δέκα ἀδελφοὺς συνασκουμένους ἔχων, νέους καὶ αὐτοὺς τὴν ἡλικίαν, ἐρύτευσε τὰς ἐγγύς τῆς μονῆς ἐν τῷ Συρτικῷ ἀμπέλους καὶ τὰς ἐν τοῖς περιῶ καὶ μακρᾶν ἔτι ἐλαίας, ἔκτισε κελλίαν ἐντός

τε καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, ἐκλούτισεν αὐτὴν διὰ βιβλίων καὶ ἱερῶν ἀμφίων, τὸ δὲ πάντων κράτιστον καὶ ἐπωφελέστερον, κατεσκεύασε τὸν κάτωθεν τῆς μονῆς καὶ παρὰ τὴν Θάλασσαν ὑδρομύλον, ᾧ ὄμοιον δὲν ἔχει ἡ Ἰκαρία. Μέχρι τοῦ χρόνου τῆς κατασκευῆς τοῦ ὑδρομύλου τούτου, οἱ τῆς μονῆς πορτοὶ ἦσαν γλίσχροι καὶ εὐτελεῖς· διότι τοῦ περίξ χώρου εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας ὥρας πετρήεντος καὶ δυσπατήτου ὄντος, μόλις εὐρηται αὐτόθι γῆ ἐκτάσεως ἐπιδεχομένης πέντε ἢ δέκα πινακίων σίτου καλλιεργίαν. Ἀλλὰ τοῦ ποσοῦ τούτου μὴ ἐπαρκυῖντος εἰς τὰς τῶν μοναζόντων ἀνάγκας, ὑπεχρεοῦντο οὗτοι κατὰ πᾶν ἔτος ἔν' ἀπερχομένων εἰς Γεροντα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ παρὰ τῶν αὐτόθι χριστιανῶν ἐπαιτῶσι τὸν χρειώδη αὐτοῖς σίτον· κατὰ δὲ τὸν μετέπειτα χρόνον, παντὸς ἐκ τῶν Γούρκων φόβου ἐκλιπόντος, οἱ Ἰκάριοι ἀπερχόμενοι εἰς διάφορα μέρη εἴτε πρὸς πώλησιν ἀνθρώπων εἴτε πρὸς ἄλλην ἐργασίαν, ἐν τῇ εἰς τὰ ἴδια ἐπινόδιω συνεδραμον φιλελεημόνως τοῖς μοναχοῖς. Ἐξ ὅτου ὅμως ὁ Ἰσίδωρος κατεσκεύασε τὸν ὑδρομύλον, ἡ μονὴ δὲν ἔχει ἀνάγκην ἄρτου, οὐ μόνον τοῖς πεντεκαίδεκα ἢ εἴκοσιν ἀδελφοῖς τοιοῦτον παρέχουσα, ἀλλὰ καὶ ἰσαρίθμους μὴ μοναχοὺς ἐκάστοτε φιλοξενούσα καὶ πάλιν σίτου περισσεύουσα.

Οὕτως ἄρα ἐπὶ δέκα ἔτη τὰ τῆς μονῆς ὁ Ἰσίδωρος θεωριῶς ἰθύνας, παρητήσατο τὴν ἐπιστατείαν αὐτῆς καὶ ἀπελθὼν εἰς Σάμον, ἔκτισε τὸ ἄχρι τοῦ νῦν σωζόμενον κήλισμα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Κερκετέως. Διορισθεὶς δὲ οὗτος ὑπὸ τῆς Σαμικῆς κυβερνήσεως καθηγούμενος τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ προφήτου Ἰλίου καὶ ἐξ αὐτῆς μετατεθείς ὡς ἡγούμενος εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τῆς μεγάλης Παναγίας, ἀπεβίωσεν αὐτόθι τῇ ἐβδόμῃ Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ δευτέρου, ἐν ἡλικίᾳ ἐξήκοντα καὶ τριῶν ἐτῶν, ἀνὴρ ἀρετῆς καὶ εὐσεβείας πολλῆς ἐμπεφορημένος. Αὐτὸν δὲ ἐξ Ἰκαρίας ἀπελθόντα, διεδέξατο ἐν τῇ τῆς μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐπιστατεία, ἡ ἄχρι τοῦ νῦν διατελῶν τοιοῦτος Νεόφυτος τοῦ ἐπίκλην Μοσχῆς ὁ Ἰκάριος.

Τοσαῦτα δὲ περὶ τῶν ἐν Ἰκαρίᾳ μοναστῶν εἰπόντες, φέρωμεν ἤδη τὸν λόγον περὶ τοῦ ἐν αὐτῇ κλήρου. Ὁ Ἰωσήφ Γεωργειρήνης, γράφων περὶ τῆς νήσου ταύτης, λέγει ὅτι οἱ ἱερεῖς αὐτόθι ἦσαν ἀμαθεῖς καὶ ὅτε ἐλειτούργουν περιέβαλλον τὰς ἐαυτῶν κνήμας δι' ὀθωνῶν, ἐν ᾧ συνήθως εἶχον ταύτας γυμνάς, καὶ ἐξέτινον τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Σάμου τριακοσίας κορώνας κατ' ἔτος, ὑπὸ πάντων τῶν κατοίκων εἰσφερομένας. Ὁ δὲ Τουρνεφόρτιος, ἐν ἔτει 1702, λέγει ὅτι οἱ Ἰκάριοι ἀνεγνώσιζον ὡς πνευματικὸν αὐτῶν ἀρχηγὸν τὸν ἐπίσκοπον τῆς Σάμου, ὅστις εἶχεν ἐκεῖ ἓνα πρωτοπαπᾶν, ὑφ' ὃν διετέλουν εἴκοσι τέσσα-

ρες ιερείς, λειτουργοῦντες ἐν πολλοῖς παρεκκλησίαις· μναίαν δὲ οὗτος ποιεῖται καὶ τοῦ μοναστηρίου τῆς ὁσίας Θεοκτίστης, ἐν τῷ ὑποίῳ ἐνησκειτο εἰς καὶ μόνος μοναχός. Περὶ τῆς εὐμαθείας τοῦ ἐν Ἰκαρίῳ κλήρου, οὐδὲν δυστυχῶς εὐχάριστον ἔχομεν νὰ ἀναγράψωμεν, διότι οὐδαμῶς ἔκτοτε φροντὶς ἐλήφθη περὶ πνευματικῆς αὐτοῦ βελτιώσεως, ἀλλ' οὐδ' εὐκολον ἴσως ὑπάρχει ἐν νήσῳ τριαύτῃ νὰ εὐρίσκωνται ἱερεῖς εὐμαθέστεροι τῶν νῦν ἀπαντῶντων· ὥστε οὐδόλως πρέπει νὰ ἀπορῆ τις ἀκούων ἐν ταῖς ἱεραῖς λειτουργίαις τῶν ἱερέων ἐν Ἰκαρίῳ δεομένων «ὕπερ βοηθήσεως τῶν ἀμαρτιῶν καὶ τῶν συνχθροισθέντων ζώντων καὶ τεθνεώτων». Διηγοῦνται μάλιστα ὅτι ἱερεύς τις μὴ δυνάμενος νὰ διακρίνη ἀπροσκόπτως τὰ ἐν τῷ Μηναίῳ γράμματα, ἑορταζομένης τῆς μνήμης τῆς ἀποτομῆς τῆς κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, ὅπως διορθώσῃ δῆθεν τὸ κεληνὸς τοῦ ρυθμοῦ, ἔψαλλεν «Ἐρώδης ὁ παράνομος σὺν τῇ Ἐρωδιάδι ἐπέχασα κ' ἐπόψασι τοῦ Γιάνη τοῦ κεάλι». Ἴδι δὲ νὰ εἴπωμεν περὶ τῶν λόγων, οὓς τινες αὐτῶν ἐκφωνοῦσι ἐν ἐπισήμοις τισιν ἑορταῖς ὅπως ἐξεγείρωσι τὸν χριστιανικὸν ζῆλον καὶ τὴν εὐσεβειαν τῶν ἐκκλησιαζομένων; Τὸ τραγικὸν προοίμιον ἐνός τοιούτου ἀριστουργήματος, ἐκφωνηθέντος ἐν ἔτει 1833 τῇ ἀγίῳ καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ ὑπὸ διασῆμου ἐπὶ ἐκκλησιαστικῇ ρητορείῳ πρωτοπαπᾶ, μαρτυρεῖ ὁποῖων αἰσθημάτων ἀγαθότητος ἐνεφορεῖτο ὁ κοιδιμος, προσκαλῶν τὰς ἐγγυμονούσας νὰ ἐξέλθωσι τῆς ἐκκλησίας ἵνα μὴ διὰ τὴν συγκίνησιν, τὴν ἐκ τῶν λόγων αὐτοῦ παραχθῆσομένην, ὑποστῶσιν ἀμβλωσιν. «Ὁξω, γκαστρω' ἐναις, νὰ μὴν ἀφορίζετε καὶ θὰ βγάλλ' ὁ πρωτόφραξ λόγος. Σήμερα οἱ ἄνομοι οἱ Ἑβραῖοι ἐπέχασα τὸν ἀφέντη μας τὸ Χριστὸ κ' ἐδώσαν το κ' ἐδώσαν το τῶν ἑφτά διαόλων τῆς κοιλιᾶς του, καὶ ἔθνα μὴ ἦτο ὁ Λιάς, ὁ Ἰαχαρίας καὶ ὁ παπᾶ Μαλαχίας ἤθ' νὰ φάη πολλαῖς ζυλαιαῖς. "Ὁξω, γκαστρω' ἐναις, ὄξω καὶ θε ν' ἀφορίζετε».

Ἄλλὰ καὶ περὶ τοῦ ἐπικαιδουμηνικῶν αὐτῶν μετὰ τῶν πολλῶν ἄλλων καὶ το ἐπόμενον φέρεται ἀνεκδοτόν. Ἄνθρωπος τις Ἰαχαρίας τοῦνομα, ἀπολέσας αἶγα, ἦλθε πρὸς τὸν τοῦ χωρίου αὐτοῦ ἱερέα, ἐξαγγέλλων τὴν ἀπώλειαν καὶ παρακαλῶν ἵνα ἐπ' ἐκκλησίας προτρέψῃ τον τὴν αἶγα κλέψαντα ἵνα ταύτην ἀποδώσῃ τῷ κυρίῳ αὐτῆς· πλὴν ἀλλ' ὁ ἱερεύς, ὅστις δὲν ἦτο, φαίνεται, τῆς κλοπῆς ἀμέτοχος, εἰ μὴ καὶ πρωτοουργός, παρώτρυνε τὴν ἀπόδοσιν τῆς κλοπῆς καὶ τὸν κλέπτην ἐπετίμησε διὰ τῶν ἐξῆς. «Ὅποιος ἔφραε τοῦ Ἰαχαρία τὴν αἶα νὰ λύσῃ καὶ νὰ καταλύσῃ (ὁ δὲ λαὸς ἐπεφώνησεν ἀμήν). Ὅπου τὴν ἔφραεν τὴν ἔφραε κ' ὅπου τὴν ἔφρασε νὰ σκάσῃ (ὁ λαὸς ἀμήν). Φωτιας τὸ τζάκι του ν' ἀνάψουσι, τσουκάλια νὰ βράσουσιν (ὁ λαὸς ἀμήν)».

Τὸ τοιοῦτο δὲ ἐλάττωμα δὲν ἀπαντᾷ σπανίως παρὰ τοῖς ἱερεῦσιν ἐν Ἰκαρίῳ· ὅθεν καὶ ὅτε τις τῶν ἐπιχωρίων ἐπήνει ἱερέα τινα ὅτι ἦτο «βλαβητικός, γιερσπρεπής καὶ καλός», ἐτέρου ἀντειπόντος «Μά εἰ γκαὶ κλέφτης», ἐκεῖνος οὐδόλως εὔρε τὸ πρᾶγμα παράδοξον, ἀλλὰ δὴ πως καὶ φυσικόν, δι' ὃ ἠρκέσθη εἰπὼν «Ἔχει τον τὸ γκατᾶ ὁ βλοημένος».

Καὶ ἀληθῶς οἱ Ἰκάριοι εἰσι λίαν φιλόθρησκοι, ἐν πολλοῖς δὲ καὶ δεισιδαίμονες, καὶ πολὺν πρὸς τοὺς ἱερεῖς τρέφουσι σεβασμον· ὅθεν καὶ περὶ ἱερέως λέγεται παρ' αὐτοῖς

*Πατᾶ μ' ἀγγελολοτρώωτε, θεοτικὴ ἱστορία
μὲ τοὺς ἀγγέλους λουτουργῆς μέσα ε' τὴν ἐκκλησία.*

Ἐπιτείνεται δὲ ὁ σεβασμὸς αὐτῶν, προκειμένου περὶ ἀρχιερέως, εἰς λατρείαν. Καλεῖται δὲ ὑπὸ τῶν Ἰκαρίων ὁ ἀρχιερεὺς δρᾶκοντας, ἡ δὲ εἰς τὴν νῆσον ἀφίξις αὐτοῦ ἐξαγγέλλεται ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου μέχρι τοῦ ἄλλου διὰ τῆς ἀνά μέρων τῶν ὁρέων φωνῆς «Μαρή σύ, ὁ ἅγιος δρᾶκοντας ἦρτε», εἰς προὑπάντησιν δὲ αὐτοῦ κατήρχοντο, ἐν προγενεστέροις χρόνοις, γυναῖκες καὶ ἱερεῖς μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιαμάτων, ἔδοντες «Ἐπεθύμησαν γυναῖκες ἰδεῖν σου τὴν ἀνάστασιν, Χριστέ». Ἄλλ' ὁ σεβασμὸς δὲν ἀποτρέπει ἐνίοτε καὶ τοὺς πονηροὺς λόγους, ἐφ' οἷς ἀσμενίζουσιν οἱ φύσει εὐφρεῖς Ἰκάριοι. Εἰς αὐτῶν, ἐπισκεψάμενῳ ποτὲ τὴν Ἰκαρίαν τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Δανιήλ, προσῆλθεν αὐτῷ, φέρων δῶρον ὀδωδότα τινὰ ἀστακὸν καὶ «Ἀφέντη δεσποτη, λέγει, σ' ἔφερα ἐν' ἀσκκτὸν νὰ φᾶς· μά κεῖνος ἐβρώησε, μόνε φάτεν τον αὐτὸν καὶ σὰν πιχσω ἐν' νταζέτικον φέρνώ σου τον». (Ὁ ἀρχιερεὺς, θέλων νὰ ἀστερευθῆ, ἀπεκρίθη αὐτῷ. «Ἐύλογημένη, σὰν ἐβρώμησε δὲν τὸν ἔτρωγες σύ;» Ἄλλ' ἐκεῖνος ἐν πολλῇ ἐτοιμότητι καὶ σοβαρότητι ἀνταπήντησεν. «Ὁ Θεὸς νὰ ἦν τ' ὀρίση, νὰ φᾶμ' ε' εἰς δεσποτικὸ φαί», καὶ ἀπῆλθεν· ὁ δὲ ἀρχιερεὺς γελῶν εἶπε τοῖς περὶ αὐτόν, «Ἡθέλησα νὰ ἀστερευθῶ, καὶ ἐκεῖνός μου τοῦκαμε δεσποτικὸ φαί τὸν βρωμερὸ ἀστακό, παραλλάσσων μάλιστα καὶ τὴν θέσιν τῶν δύο συμφῶνων τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ».

Λί δὲ πρόσοδοι τῶν ἱερέων εἰσὶν οὐχὶ μεγάλαι, προερχόμεναι ἐκ τῶν τυχηρῶν, δῆλον ὅτι τῶν ἐκ γάμων, βαπτίσεων, θανάτων, ἀγισμῶν καὶ ἄλλων ἱεροπραξιῶν, καὶ ἐκ τῶν καθιερωμένων αὐτῶν δικαιωμάτων· τουτέστι, τῆ ἑορτῆ τῶν Θεοφανείων, ἕκαστος οἰκογενειάρχης ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ προσφέρει τῷ ἐφημερίῳ αὐτοῦ πέντε γρόσια, εἶτα δὲ ἀγιαζόμενος κατ' οἶκον προσφέρει ἐπ' ἴσης αὐτῷ χρηματικὸν τι ποσὸν οὐχὶ ἕλαττον τῶν τριῶν γροσίων. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ πᾶσχα, ἐν τῇ

ἐκκλησίᾳ οἱ ἐνορεῖται, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἀσπαζόμενοι τὸ ἱερὸν εὐ-
αγγέλιον, ὅπερ ὁ ἱερεὺς ἐν χειρὶ κρατεῖ, προσφέρουσιν αὐτῷ τοῦλάχισ-
τον ἀνὰ πέντε γρόσια ἕκαστος, τὸ αὐτὸ δὲ πρὸχττουσι καὶ ἐν τῷ ἐ-
σπερινῷ, τῷ κοινῶς λεγομένῳ δευτέρᾳ ἀνάστασις.

ΚΕΦΑΛ. Ι΄.

Βίος καὶ χαρακτῆρ τῶν Ἰκαρίων

Τὸν λόγον φέροντες περὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν καθ' ἡ-
μᾶς Ἰκαρίων, καλὸν νομίζομεν νὰ ἀναδράμωμεν εἰς προγενεστέρους
χρόνους καὶ γνῶμεν ὅπῃ οἱ τινες ἦσαν οὗτοι· μάρτυρα δὲ ἀξιόπιστον
ἔχομεν τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἰωσήφ Γεωργειρήνην, ὅστις τοιαῦτα περὶ
Ἰκαρίων γράφει, μεσοῦντος τοῦ ἑπτακαιδεκάτου αἰῶνος.

«Τὸ ὠραιότερον πρᾶγμα τῆς νήσου εἶναι ὁ ἀήρ καὶ τὸ ὕδωρ, ἀτινά
εἶσι τοσοῦτον ὑγιεινά, ὥστε καθιστῶσι τοὺς κατοίκους λίαν μακροβί-
ους· ὅθεν καὶ σύνηδες εἶναι νὰ ἀπαντήσῃ τις αὐτόθι ἄνδρας ἑκατον-
τούτεις, καὶ τοῦτο ἀφ' οὗ τοσοῦτῳ ἐσκληραγωγημένην ζωὴν διέγου-
σιν. Ἐν τῇ νήσῳ κλίνας δὲν ὑπάρχουσι, διότι παρὰ τοῖς ἐγγωρίοις,
ἢ μὲν γῆ ἀναπληροῖ τὴν στρωμνὴν, ὁ δὲ ψυχρὸς λίθος τὸ προσκεφά-
λαιον, τὰ δὲ ἱμάτια, δι' ὧν περιβάλλονται, τὸ ἐφάπλωμα. Ἰμάτια
ἄλλα πλὴν ἐκείνων, ἃ φέρουσι, δὲν ἔχουσι, καὶ τότε μόνον λαμβάνουσι
φροντίδα περὶ νέων, ὅταν τὰ ἐν χρήσει ὀλοσχερῶς ἤδη ἐπαλαιώθησαν.
Πρὸ τῆς ὠρισμῆνης τοῦ φαγητοῦ ὥρας, ἀδύνατον εἶναι καθ' ὅλην τὴν
νήσον νὰ εὔρεθῇ ἄρτος· ὀλίγω ὁμῶς πρότερον, λαμβάνουσι τὸν ἀναγ-
κασιον σῖτον, ἀλήθουσι αὐτὸν ἐν χειρομύλῳ, ψήνουσιν ἐπὶ πλακὸς καὶ
ἀφ' οὗ ψηθῇ, ὁ οἰκογενειάρχης διανέμει αὐτὸν κατ' ἀναλογίαν εἰς τὰ
μέλη τῆς οἰκογενείας. Ἢ ἐν ἐγκυμοσύνῃ διατελοῦσα γυνὴ λαμβάνει
διπλὴν μερίδα, ἂν δὲ παρευρίσκηται καὶ ξένος τις, προσφέρεται αὐτῷ
τεμάχιον ἀφαιρηθὲν ἀπὸ τῶν ἄλλων κατ' ἀναλογίαν. Λί οἰκίαι αὐτῶν
εἶσι τόσον ἀπλαῖ, ὥστε, ἐκτὸς ἐνὸς χειρομύλου, οὐδὲν ἕτερον ἐν αὐταῖς
φαίνεται, πλὴν τῶν γεγυμνωμένων τοίχων· ἀλλὰ καὶ ἂν ἔχῃσι τι,
κρύπτουσι αὐτὸ ἐκ συνηθείας μᾶλλον ἢ ἐκ τοῦ φόβου τῶν πειρατῶν,
καθ' ὧν ἀλεξιτήριον ἔχουσι τὴν ἐαυτῶν πενίαν. Καὶ ὄντως, δὲν εἶναι
τοσοῦτῳ πένητες, ὥστε νὰ μὴ δύνωνται νὰ ἀγοράσωσι στρωμνὴν·
ἀλλὰ θεωροῦσι ταύτην περιττήν, διότι δὲν εἶναι συνειθισμένοι εἰς τὴν
χρῆσιν αὐτῶν, καὶ ὅταν δ' ἐτι μεταβαίνωσιν ἀλλαχόσε, ἀποποιοῦνται

τὴν χρῆσιν κλίνης, προσφερομένης αὐτοῖς. Ἐτυχέ ποτε νὰ ὑπάγῃ ἐξ Ἰκχρίας εἰς Σάμον ἱερεὺς, ὃς φιλοξενηθέντι ὑπὸ συναδέλφου, ἐστρώθη στρωμνὴ ἐν ὧρᾳ νυκτὸς πρὸς ὕπνον· ἀλλ' ἐκεῖνος, εὐχαριστήσας, ἀπεποιήθη τὴν στρωμνὴν, εἰπὼν ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ κοιμηθῇ ἐπὶ τοιαύτης. Ἐκβιαζόμενος δὲ ἵνα ἐπὶ τῆς στρωμνῆς κατακλιθῇ, ἐπιμόνως ἠρνήσατο, τῷ λόγῳ ὅτι, τῆς γῆς οὕσης μητρὸς αὐτοῦ, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ συγκατετίθετο νὰ ἀποσπασθῇ αὐτῆς, ἐφ' ὅσον ἄλλως ἐφοβεῖτο μή, ἐπὶ στρωμνῆς κατακλιόμενος, ἦθελεν ἀρρωστήσει· προσέθηκε δὲ ὅτι ἦθελεν εἶσθαι λίαν ὑπόχρεως, ἂν ἐπέτρεπον αὐτῷ νὰ κοιμηθῇ κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς ἐαυτοῦ πατρίδος.

«Κάγῳ δὲ ποτε μετέβην ὡς ἀρχιεπίσκοπος πρὸς ποιμαντορικὴν ἐπίσκεψιν τῆς νήσου, χωρὶς νὰ γινώσκω τὸ τοιοῦτο ἔθιμον· ὅθεν καὶ ὅτε, νυκτὸς ἐπελθούσης, ἐζήτησα θάλαμον ἵνα ἐν αὐτῷ κατακλιθῶ, μετ' ἐκπλήξεως ἔμαθον ὅτι οὐχὶ μόνον θάλαμος ἕτερος δὲν ὑπάρχει, ἀλλ' ὅτι οὐδὲ κλίναις οἱ ἐγγχώριοι χρῶνται. Τότε παρεκάλισα αὐτοὺς νὰ μοι προμηθεύσωσιν ὀλίγα ἐνδύματα, ἀντὶ εὐλογιῶν ἢ καὶ χρημάτων, ὅπως κατασκευάσω στρωμνὴν· ἀλλὰ μόνον ἕνα ἐπενδύτην ἐξ ὀθονείου ὑφάσματος ἐπέτυχον νὰ μοι εὔρωσιν.

«Ὁ ἱματισμὸς τῶν ἀνδρῶν σύγκειται ἐξ ὑποχίτωνος μέχρι τῶν γονάτων διήκοντος. ἐν ὧρᾳ δὲ χειμῶνος περιβάλλονται καὶ βραχὺ τι ἱμάτιον, τὸ σῶμα αὐτῶν μέχρις ὀλίγῳ κατωτέρῳ τῆς ὀσφύος καλύπτον. Ἀντὶ σανδαλίων μεταχειρίζονται δύο λεπτοῦ χαλκοῦ πλάκας, προσδεδεμένας ἐν τῷ σχήματι τῶν ποδῶν αὐτῶν, ὥστε ἕκαστος εἶναι δι' ἑαυτὸν σανδαλοποιός· περικνημίσαι δὲ οὐδέποτε χρῶνται. Λί γυναῖκες φέρουσιν ἕν καὶ μόνον ἱμάτιον, ἀλλὰ τοσοῦτον εὐρύ, ὥστε περιστρέφουσι δις καὶ τρίς αὐτὸ περὶ τὴν ἀπλουστάτην αὐτῶν ζώνην.

«Τοιαύτη εἶναι ἡ κατάστασις τῆς μικρᾶς ταύτης νήσου, τῆς πτωχοτέρης μὲν, ἀλλὰ καὶ εὐδαιμονεστέρης πασῶν τῶν τοῦ Αἰγαίου νήσων. Ἡ γῆ αὐτῆς εἶναι ἄγονος, ὁ ἀῆρ ὁμως ὑγιεινότατος. Ἐὰ πλεῖστη αὐτῶν εἰσι πενιχρᾶ, ἢ ἐλευθερία ὁμως καὶ ἡ ἀσφάλεια μεγίστη. Οὐδαμῶς παρενοχλοῦνται ὑπὸ τῆς τουρκικῆς καταδυναστείας ἢ ὑπὸ τῶν φρικαλέων καὶ βαρβάρικῶν ἐπιδρομῶν φαύλων πειρατῶν. Ἡ δίαιτα καὶ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῶν ὁμοιάζει πρὸς τὰ τῶν ἐν ἄλλαις χώραις ἐπαϊτῶν, αἱ δὲ οἰκίαι αὐτῶν κατ' οὐδὲν διαφέρουσιν ἀπὸ τρωγλῶν ζώων· ἔχουσιν ὁμως τὰ σώματα εὐτραφῆ καὶ ἰσχυρᾶ. Ἐν γένει εἰσι μακρόβιοι καὶ ζῶσιν ὡς ἂν ἐνόμιζον ὅτι δὲν ἦθελον ἐπιζῆσει ἄλλην ἡμέραν, περιοριζόμενοι εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῆς ὑπαρχούσης ἀνάγκης καὶ ἀκολουθοῦντες τῷ ρητῷ ἅπ' τὸ χέρι καὶ ε' τὸ στόμα· ἐν τούτοις οὐδενὸς οὐδέποτε λαμβάνουσι χρεῖαν. Ἡ ἀμάθεια αὐτῶν

συμβαδίζει τῇ πενίᾳ, ὅπερ τὰ μάλιστα καθίστησιν αὐτοὺς εὐδαίμονας· ὁ δὲ μέγας αὐτῶν ἔγλωσσος ἐκδηλοῦται ἐκ τῆς περιφρονήσεως, ἣν αἰσθάνονται πρὸς τοὺς γείτονας αὐτῶν καὶ ἐκ τῆς ἀποστροφῆς, μεθ' ἧς ἀποφεύγουσι νὰ συνάψωσιν ἐπιγαμίας μετ' ἐκείνων. Ἄρα δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ἡ ζωὴ αὐτῶν πλησιάζει μᾶλλον πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν, διότι τὰς ἐπιθυμίας ἔχουσι περιορισμένας ἐντὸς τῆς μικρᾶς αὐτῶν περιφερείας».

Καὶ τοιαῦτα μὲν ὁ Ἰωσήφ Γεωργειρήνης περὶ Ἰκαρίων λέγει· τούτοις δὲ συνεπιμαρτυρεῖ καὶ ὁ Τουρνεφόρτιος, ἔτει χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ δευτέρῳ, γράφων τάδε.

α' Ἡ Ἰκαρος εἶναι νῆσος λίαν στενὴ καὶ διατέμνεται κατὰ μῆκος ὑπὸ σειρᾶς ὄρους, ὅπερ δύναται τις νὰ διέλθῃ ἐπὶ νῶτων ὄνου. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ζῶσιν ἐκ τοῦ ἐμπορίου σανίδων πίτυος καὶ δρυὸς καὶ ἐκ ξυλείας πρὸς οἰκοδομήν ἢ πρὸς θέρμασιν, ἣν μεταφέρουσιν εἰς Χιον καὶ εἰς Νέαν Ἐφεσον· ὅθεν καὶ οἱ πτωχοὶ αὐτοὶ Ἰκαρισί εἰσι τοσοῦτο ἄθλιοι, ὥστε, ἅμα ἐξέλθωσι τῆς ἑαυτῶν νήσου, ἐπαιτοῦσι. Τοῦ τοιούτου ὁμως αἰτιοὶ εἰσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, διότι ἠδύναντο νὰ ζῶσιν εὐτυχεῖς, ἂν ἤθελον νὰ καλλιεργήσωσι τὴν νῆσον· παρᾶγει δὲ αὕτη ὀλίγον σῖτον, ἰκάνην κριθήν, σῦκα, μέλι καὶ κηρίον, ἀλλὰ παρὰ πάντα ταῦτά εἰσιν ἄνθρωποι ἀμβλύνοες, βέλναυσοι καὶ ἡμιχγριοί. Παρασκευάζουσι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐφ' ὅσον ἔχουσιν ἀνάγκην τοιούτου ἵνα γευματίσωσιν ἢ δειπνήσωσιν, ὁ δὲ ἄρτος οὗτος εἶναι ἄλευρον ἐρηθὸν ἄνευ προζύμης, τὸ ὁποῖον ἡμιψήνουσιν ἐπὶ ὀμαλῆς πέτρας θερμανθείσης. Ἄν δὲ ἡ οἰκοδέσποινα ἦναι ἔγκυος, λαμβάνει δύο μερίδας ἐκ τοῦ τοιούτου ἀλεύρου· τῆς αὐτῆς δὲ τιμῆς ἀξιοῦνται καὶ οἱ ξένοι.

α' Ἐν Ἰκάρῳ μετχειρίζονται χειρομύλους, οὓς προμηθεύονται ἐκ Μήλου· σύγκεινται δὲ οἱ χειρόμυλοι οὗτοι ἐκ δύο ὀμαλῶν καὶ στρογγύλων πετρῶν, ἔχουσῶν δύο που πηδῶν διήμετρον, τὰς ὁποίας περιστρέφουσι τὴν μίαν ἐπὶ τῇ ἄλλῃ διὰ ζύλου. ἐπέχοντος τόπον ὑπομοχλίου. Ὁ σῖτος πίπτει ἐπὶ τῆς κατωτέρας πέτρας δι' ὀπῆς, ἣτις εὐρηται ἀνεωγμένη ἐπὶ τῆς ἀνωτέρας, καὶ διασπειρόμενος ἀνὰ μέσον τῶν δύο πετρῶν, κατατρίβεται διὰ τῆς κυκλοειδοῦς κινήσεως τῆς ἀνωτέρας πέτρας καὶ μετατρέπεται εἰς ἄλευρον. Τὸ ἄλευρον τοῦτο ἀπὸ τῶν ἄκρων πίπτει ἐπὶ μιᾷ σανίδος, ἐπὶ τῆς ὁποίας περισυναγεται, ὁ δὲ οὕτω κατασκευαζόμενος ἄρτος εἶναι ἠδύτερος τοῦ κατασκευαζομένου δι' ἀλεύρου τῶν ἀνεμομύλων ἢ ὑδρομύλων· ἕκαστος δὲ τῶν τοιούτων χειρομύλων πωλεῖται ἐνὸς ἢ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος σκούδου».

Πολλῶν ἔκτοτε ἐτῶν πηρελλόντων καὶ τῆς μετὰ ξένων συγκοινωνίας τὰ μέγιστα ἐπιδραστικῆς ἐπὶ τοῦ βίου καὶ ἐπὶ τοῦ χρηκτικῆρος

πάντων τῶν λαῶν τῆς ἀνατολῆς, ἐπόμενον εἶναι ὅτι καὶ ὁ τῶν Ἰκαρίων βίος μεγίστην ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Γεωργειρήνου καὶ τοῦ Τουρνεφορτίου ὑπέστη μεταβολήν, ἰδίως κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη, καθ' ἃ πλείστοι τῶν Ἰκαρίων, ἀνδρῶν μὲν ἐπ' ἐμπορίᾳ, γυναικῶν δὲ ἐπὶ ὑπηρετικαῖς ἔργοις, ἐξῆλθον τῆς ἑαυτῶν πατρίδος καὶ ἐν Σμύρνη τε καὶ Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἄλλαις πόλεσιν ἐπὶ μακρὸν ἐγκατέμειναν καὶ τὸν πολιτισμὸν τῶν ἄλλων εἶδον καὶ ἠσπάσαντο. Ὅθεν καὶ τὰ μείζω τῶν τῆς νήσου χωρίων ὑπέκυψαν τῇ ἐπηρείᾳ τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ καὶ εὐρωπαϊκοῦ βίου, ὃν εἰσήγαγον, ἐπανακλύψαντες εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, πολυάριθμοι ἐξ ἑκατέρων τῶν φύλων Ἰκάριοι. Οὗτοι, ἐκ τοῦ ἐμπορίου καὶ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν εἰσκομίσαντες καὶ εἰσκομίζοντες χρήματα ἰκανά, συνεισεκόμισαν καὶ συνεισκομίζουσι νέον τρόπον τοῦ ζῆν καὶ τὰ πρὸς τὸν τοιοῦτον χρειώδη· καὶ τανῶν ἄρα ἐν πλείστοις τῶν τῆς νήσου χωρίων ἀπαντᾷ τις καὶ κλίνας μαλακὰς καὶ σκεύη τιμαλπῆ καὶ ἐπιπλα παντοῖα καὶ ἱματισμὸν νεωτερίζοντα, ἔστιν δ' ὅτε καὶ ὑπὲρ τὸ δέον πολυτελεῖ.

Ἄλλ' ἂν τοιαύτη μεταβολὴ καθορᾶται ἐν τισὶ τῶν χωρίων, ἐν ἄλλοις ὁμοίως, καὶ ἰδίως ἐν τοῖς εἰς τὰ δυσμικὰ μέρη τῆς νήσου κειμένοις, ἀπαντᾷ ἢ αὐτὸς ὁ βίος ὁ ὑπὸ τοῦ Γεωργειρήνου καὶ τοῦ Τουρνεφορτίου περιγραφόμενος ἢ λείψανα πάμπολλα τοῦ βίου αὐτοῦ. Ἐν τοῖς τοιοῦτοις χωρίοις, ὁ οἶκος σύγκειται ἐξ ἑνὸς μόνου δωματίου, οὗ ἕδαφος μὲν χρησιμεύει τὸ γῶμα τῆς γῆς, στέγη δὲ πέταυρα ἐπὶ τῶν ὀποίων προσαρμόζονται πλάκες, προφυλάττουσαι τοὺς ἐνοίκους ἀπὸ τῆς βροχῆς· ἐν δὲ ἢ δύο μικρὰ καὶ γῆλομαλά περὶ θύρα ἐπιτρέπουσι τὴν εἴσοδον τοῦ φωτός, μείζων δὲ τις ὀπή ἐπέχει τόπον θύρας. Ἐν τῷ ἐνὶ μέρει τοῦ τοίχου εὐρηται τὸ πυρομαχίη ἢ ἡ ἔστια, ἀπέναντι δὲ αὐτοῦ εἰσιν ἐκτισμένοι πεῖθουλοι ἢ κτιστὰ καθίσματα, ἐπὶ τῶν ὀποίων κάθηνται οἱ ξένοι, τῶν τῶν οἴκου καθημένων περιξ τοῦ πυρομαχίου. Αὐτοῦ δὲ ἑκατέρωθεν ὑπάρχουσι δύο πλάκες προέχουσαι, ἐφ' αἷς ἀπτουσι δάδας πρὸς φωτισμὸν καθ' ὃν χρόνον τῇ ἐσπέρᾳ προτιθενται νὰ δειπνήσωσιν· ὁποῖος δὲ ἐκ τῆς τοιαύτης φωταψίας ἀναθρώσκει καπνός, εὐκόλως δύναται τις νὰ εἰκάσῃ. Γνωστοί εἰσιν οἱ οἶκοι τῶν πλείστων δυσμικῶν χωρίων τῆς Ἰκαρίας, δικαιοῦντες τὸ περὶ αὐτῆς ἀδόμενον δίστιχον

Ἄλοι! γκαῖμένη Νικαρζά, ψηλὰ ποῦ ἴν' τὰ ουνά σου,
καὶ χαμηλὰν τὰ σπήτια σου, δροσάταν τὰ νερά σου.

Ὅταν δὲ ὁ οἶκος ᾗναι ὑψηλότερος τοῦ ἐδάφους καὶ εἰς αὐτὸν ἀνάγη μικρὰ τις κλίμαξ, τότε κοσμεῖται διὰ τοῦ πομπωδεστέρου ὀνόματος

πύργος· ἀλλ' εἴτε ἀπλοῦν σπῆτι ἦναι οὕτως, εἴτε πύργος. ἐν τῷ ἐσω-
 τερικῷ διακόσμῳ τὴν αὐτὴν προσφέρει γυμνότητά, τὴν αὐτὴν ἔλλει-
 ψιν παντὸς ἐπίπλου. Ὡς στρωμαὶ χρησιμεύουσι πέντε ἢ ἕξ δορῶν
 αἰγῶν. τετραπημέναι ἐν τοῖς ἄκροις, ἃς ἐξχειρόμεναι τοῦ ὕπνου τῇ
 πρῶτῃ αἰ οἰκοδέσποιναί ἀνασειοῦσι καὶ εἰς τὸν τοῖχον ἀπὸ πασσάλων
 κρεμῶσιν. Ἐπὶ τῶν δορῶν αὐτῶν ἐξαπλοῦσιν, ἂν ἔχωσι, κιλίμι ἢ
 ἐγχωρίου κατασκευῆς τάπητα, καὶ ἐπ' αὐταῖς, ἄνδρες, γυναῖκες, παι-
 δία, καὶ τε ξένοις τις φιλοξενῆται ἐν τῷ οἴκῳ. ἀναμίξ συγκοιμῶνται,
 ἀντὶ προσκερχαλίου χρώμενοι μιᾷ δοκῷ ἢ ἐλλείψει τοιαύτης λίθου,
 ἐφ' οἷς ἀπλοῖ ἕκαστος τὸ ἐαυτοῦ ἰμάτιον, καὶ ἀντὶ ἐφαπλώματος με-
 γάλῳ καλύματι ἐξυρραμένῳ εἴτε ἐκ τριχῶν αἰγῶν. καμπτῶς τότε κα-
 λουμένῳ, εἴτε ἐκ τριχῶν αἰγῶν καὶ ἐρίου, ὅτε ὀνομάζεται τέρρα. Ὡς
 τράπεζαν μεταχειρίζονται στανίδα, τὴν ὀπίσθην στηρίζουσιν ἐπὶ στρα-
 βοζύλων, ὡς ἐπὶ ποδῶν, ρυθλίων δὲ καὶ περονῶν, καὶ μαχαιρίων
 τὴν χρῆσιν νομίζουσι περιττὴν καὶ ἀντὶ ποτηρίων χρωῦνται πρὸς πό-
 σιν ἀγγεῖοις ἐκ ψευδαργύρου. Τὸν ἄρτον, ἢ τὴν παρ' αὐτοῖς καλου-
 μένην ζεστιασίαν, κατασκευάζουσι καὶ πάλιν τὴν στιγμὴν. καθ' ἣν
 μέλλουσι νὰ φάγωσιν. ἀλήθοντες διὰ χειρομύλων τὸν σῖτον, ζυμώνον-
 τες καὶ ὀπτῶντες ἢ μᾶλλον θερμαίνοντες τὴν ζύμην ἐν τῷ πυρὶ· χρωῦ-
 νται δὲ καὶ τῇ λεγομένῃ σταιρῇ ἢ τοῖς ἄρτω κατασκευαζομένῳ ἐκ βρύ-
 ζης, κριθῆς, κυάμων, ἔρρεβίνθων, φασηόλων ἢ ἄλλων ὀσπρίων, ἀλη-
 θουμένων διὰ χειρομύλου καὶ ὀπτωμένῳ ἐν εἴδει πῆττας ἐπὶ τῆς τέφρας.
 Τὰ δὲ συνήθη αὐτῶν ἐδέσματα εἰσὶν· ὀσπρια, γεωμήλα, χόρτα καὶ
 μύκητες¹ ἢ τεμάχια κρεῶν, ἅτινα ὀπτῶντες, μεταφέρουσι διὰ τῶν
 χειρῶν αὐτῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἐπ' αὐτῆς διὰ τῶν χειρῶν κατα-
 κερματίζουσι καὶ κατεσθίουσι. Καλοῦντες δὲ τινὰ ἵνα συμφάγη αὐ-
 τοῖς, ἐὰν μὲν εἴπωσιν αὐτῷ: Ὅρισετε γὰρ πιάσετε, σημαίνει ὅτι τὰ ἐ-
 δέσματα αὐτῶν σύγκεινται ἐκ γεωμήλων, χόρτων ἢ ὀσπρίων· ἐὰν δὲ
 εἴπωσιν: Ὅρισετε γὰρ κομπώσετε, τότε δηλοῦται ὅτι τὰ ἐδέσματα εἰ-
 ναι ἐκ κρεῶν. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν Ἰκαρίῳ εὐρηγνται πολυάριθμα
 πρόβατα καὶ αἰγες, ὧν τὸ κρέας εἶναι ἡδύτατον, καὶ περὶ ὧν οἱ ταῦτα
 κεκτημένοι μικρὸν μεριμνῶσι, δις μόνον τοῦ ἔτους αὐτὰ ἐπισκεπτόμε-
 νοι ἵνα καταμετρήσωσι καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτῶν ἐγχαράξωσι ση-
 μεῖόν τι, εἰς γνώρισμά τῆς ἐπ' αὐτῶν κυριότητος· πλὴν δὲ τούτου,
 οὐδ' ἀμελγούσιν. οὐδ' ἐν μάνδρες αὐτὰ ἐκχωρίζουσι, ὀλιγίστων μόνον
 τῶν πλουσιωτέρων ἀμελγόντων ὀλίγον γάλα διὰ τὰς ἐαυτῶν οἰκογε-

1. Ἐν Ἰκαρίῳ ὑπάρχουσι διάφορα μύκητων εἴδη. γνωρίζομενα ὑπὸ τὰ ἐξῆς
 ὀνόματα. Ἀγγαθῆται, Δαινῆται, Καλαμάραι, Κισσαρῆται, Κομμαρῆται, Κου-
 χουλήται, Περδικοκλωνάροι, Πιπερῆται, Σαγλήται, Σφογκαρῆται, Χονδρῆται.

νείας. Τὸ πρὶν ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς νήσου καὶ πολυπληθεῖς ἀγέλαι χροίρων, ὧν ἐπώλουν ξένοις τὰ παχύτατα κρέα· πλὴν ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν κτηνῶν τούτων λίαν ἐμετριχθή ἐπ' ἐσχάτοις.

Πρὸς πόσιν δὲ οἱ Ἰκάριοι μεταχειρίζονται τὸν *λίγκυρος*, οἶνον οὐ τὸ ὄνομα ἀπαντᾷ καὶ παρ' Ἑσυχίῳ *λίγκυρος* γίνεται δὲ οὗτος ἐκ σταφυλῆς φωκιανῆς καὶ ἐκ τῆς λεγομένης μπεγλέρι. Τὰς τοῦ εἶδους τούτου σταφυλάς, περισσοτέρας μὲν ἐκ τῶν πρώτων, ὀλιγωτέρας δὲ ἐκ τῶν δευτέρων, τρυγῶντες, θέτουσιν ἐν τῷ ληνῷ, ἐνθα ἀφίνουσιν ἐπὶ ἕξ ἢ ἐπτὰ ἡμέρας, μεθ' ἧς ἐκθλίβουσι καὶ συγκιρνῶντες ὕδατι κατ' ἀρέσκειαν ἀποθηκεύουσιν ἐν πίθοις καὶ μετὰ τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα ἡμέρας μεταχειρίζονται πρὸς πόσιν. Εἶναι δὲ ὁ οἶνος οὗτος λίαν ὕδαρῆς διὰ τὸ κατὰ τὴν κατασκευὴν ἐγχεόμενον, ὡς προεῖρηται, ἐν αὐτῷ ὕδωρ ὅθεν καὶ ἐρωτώμενος Ἰκάριος τις: *Πόσιν κρασί θὰ κάμη* ἀποκρίνεται *Ὅσο θέλω ἐγὼ καὶ ἡ γυναῖκά μου*, διότι, τοῦ ἀνδρὸς ἐκθλίβοντος τοῖς ποσὶ τὰς σταφυλάς, ἡ γυνὴ χέει ἐν τῷ ληνῷ ὕδωρ ὅσον ἂν θελήσῃ. Παράγονται ὁμῶς ἐν Ἰκάρῳ καὶ οἶνοι τοσοῦτο πνευματώδεις, ὥστε, χεόμενοι ἐπὶ τῆς πυρᾶς, ἀναφλέγονται ὡς οἰνόπνευμα· καλοῦνται δὲ οὗτοι κατ' ἐξοχὴν *κρασί* καὶ οἱ τῶν παρὰ τῶν μερῶν αὐτῶν. Ἀλλὰ τὸ προσφιλέστερον ποτόν τῶν Ἰκαρίων εἶναι ὁ *λίγκυρος*, ὃν θέτουσιν ἐντὸς πίθων καὶ λαγῆνων, ταῦτα δὲ καταχωννύουσιν ἐν τῇ γῆ· ὅταν δὲ θέλωσι νὰ ποιήσωσι χρῆσιν αὐτοῦ, ροφῶσι διὰ καλῆμου ἐκ τοῦ στομίου τοῦ πίθου ἢ τῆς λαγῆνου καὶ πληροῦσιν ἀγγεῖον τι μικρόν, ἐξ οὗ, ἐλλείψει ποτηρίων, εἰς μετὰ τὸν ἄλλον πίνουσι. Μονοὶ τῶν νησιωτῶν οἱ Ἰκάριοι οὔτε φυλάττουσι πρὸς πώλησιν οἶνον, οὔτε ἐντὺς βυρελίων ἢ ξυλίνων δοχείων τοιοῦτον ἐνθέτουσιν.

Ἐν τῶν μᾶλλον ἐπαινετῶν προσόντων τῶν Ἰκαρίων εἶναι ἡ φιλοξενία, εἰς τροπὸν ὥστε, τοῦ δειπνοῦ ἐτοιμαζομένου κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, πᾶς οἰκοδεσπότης ἵσταται παρὰ τῆς θύρας τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καλῶν τὸν τυχόντα παροδίτην ἵνα εἰσέλθῃ καὶ παρακαθήσῃ εἰς τὴν λιτὴν τράπεζαν, ἀρνούμενον δὲ, ἀναγκάζει αὐτὸν σχεδὸν διὰ τῆς βίας ἵνα σύνδειπνος αὐτοῦ γένηται. Ἐπ' ἴσης καθημένων τῶν τῆς οἰκογενείας μελῶν ἵνα δειπνήσωσιν, ὁ οἰκοδεσπότης ἐξάγει μερίδα ἐκ τε τοῦ ἄρτου καὶ τῶν ἄλλων ἐδωδίων, *κλουμενήν πύρτε τοῦ Χριστοῦ*, καὶ προωρισμένην διὰ τοὺς ξένους· τοιοῦτων δὲ μὴ ἐπιφαινομένων, ἡ μερίς αὐτῆ μένει ἄχρι τῆς ἐπιούσης, ὅτε σκέψις γίνεται ἂν πρέπη νὰ φάγῃσι ταύτην οἱ ἴδιοι, ὅπερ θεωρεῖται ἀνάρμοστον, ἢ νὰ διανείμωσι τοῖς ἐνδεέσι τῶν γειτόνων. Δύναται δὲ πᾶς τις, εἰς οἰονδήποτε τῆς Ἰκαρίας χωρίον μεταβείων, νὰ εἰσέλθῃ ἐλευθέρως εἰς τὴν τυχοῦσαν οἰκίαν, πεπεισμένος ὧν ὅτι παρὰ τῶν ἐν αὐτῇ θέλει τύχει καὶ ἄρτου

καὶ κλίτης καὶ πάσης ἐγκαρδίου περιθάλψεως. Ἄλλ' ἂν πρὸς τοὺς ὁμοπάτριδάς εἰσι φιλόξενοι καὶ περιποιητικοὶ οἱ Ἰκάριοι, ὁμολογητέν μοι ὅτι πρὸς τοὺς ἀλλοδαποὺς διακατέχονται ὑπὸ τινος δυσπιστίας· τοῦτο δέ, ὡς εἰκάζομεν, ἐκ παραδόσεως γινώσκοντες ὅσα οἱ πρόγονοι αὐτῶν υπέστησαν ἐξ ἐπιδρομῶν πειρατικῶν ἢ παρὰ ξένων κακοτρόπων. Ἐπεδείχθη δ' ἡμῖν ἐν Ἰκαρίῳ τὸ ἐπόμενον ἔγγραφον, ὅπερ ἐπιρρῶννυσι τὴν τοιαύτην ἡμῶν εἰκασίαν

1827 γενναρίου 29

» τὴν σήμερον εἰσφόνισαν ὅλον τὸ χωριὸν ἢ κατοσποδίαν ἀπεδο καὶ στο εἷς ὅπιος ἤθελαν νὰ βανη ξένον ἀνθρώπον εἰς τὸ σπῆτι τοῦ νὰ πεδουβεται ἀπο τοὺς ἐπιληποὺς τοῦ χωριὸν καὶ νὰ κεον καὶ τὸ σπῆτι ἐκεῖνο ὅπου εἶθελε βαλη ξένο μαισα καὶ νὰ εἶναι ακριτον ἐν παντι κριτηρίῳ καὶ δια το βεθεον τῆς ἀλιθίας ἐγινε το παρον ἐνοπιον το τον κατοθι γεγραμένον

» Γεώργιος ἱερεὺς Ράδιος ἐπίτροπος τοῦ ἁγίου Σάμου.

» Βασίλης Πετζάκος
 » Ἀλεξάντρης Πετζάκος
 » Κωνσταντῆς Πετζάκος
 » Σταμάτης Πετζάκος
 » Γεώργιος Κράτζας
 » Ἰω. Τζαρναδάκης
 » Ξένος Γλαρός

» Ζαχαρίας Λιγηζάκης
 » Θεόδωρος Μωραΐτης
 » Ἰω. Παμφίλης
 » Σταυρινὸς Λιγίζος
 » Κωνσταντῆς Γλαρός
 » Γεώργιος Λακίας
 » Λέος Κανίνης

καὶ ὅλη ἡ ἐπιληπι μικρὴ καὶ μεγάλῃ».

Ἄλλὰ πόθεν ἀρχὴ γε ἡ φοβερά αὕτη προγραφὴ τῶν ξένων, ὥστε νὰ ἀπειληθῆται ἡ καῦσις τοῦ οἴκου παντός Ἰκαρίου ὅστις ἤθελε δεχθῆ παρ' αὐτῷ ξένον; Ἴδου τί περὶ τούτου διηγήσαντο ἡμῖν. Τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ, ἀφίκετο εἰς Ἰκαρίαν ἐκ Κρήνης ἀνθρώπος τις ὀνόματι Κυριακὸς Λούλης, ὅστις, ἰδὼν τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀσφάλειαν, ὧν ἀπήλαυον οἱ ἐγχώριοι, καὶ ἀναμιμνησκόμενος τῆς καταδυναστεύσεως καὶ τῶν δεινοπαθημάτων, ἃ ὑφίσταντο ὑπὸ τῶν ὀσμανιδῶν ἐν Κρήνῃ τε καὶ ἀλλαχοῦ οἱ χριστιανοί, ἔγραψε πρὸς τοὺς ἐν τῇ αὐτοῦ πατρίδι οἰκείους ἵνα μετοικήσωσι καὶ ἐγκαταβιώσωσιν ἐν Ἰκαρίῳ. Τοῦτο δὲ καὶ ἐγένετο, ἀλλ' οἱ Ἰκάριοι ἰδόντες τοσοῦτους ξένους, ἐλθόντας ἀθρόους ἐν τῇ νήσῳ αὐτῶν, ἐξέλαβον ὡς κατασκόπους ἢ κακὰ περὶ αὐτῶν μελετώντας, ἠθέλησαν νὰ ἀποδιώξωσιν· ἀντιστάντας δέ, ἀπέκρουσαν διὰ τῶν ὀπλῶν, φονεύσαντες καὶ ἕνα αὐτῶν, καὶ εἶποντες τῷ Κυριακῷ Λούλῃ ἵνα τὸν τεῦθεν μηδένα ξένον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ δέχηται. Ἐν τούτοις οἱ ἐπονειδίστως ἀποδιωχθέντες Κρηναῖοι, ἐπανέλθοντες εἰς τὴν

πατρίδα αὐτῶν καὶ παρλαβόντες ὡσεὶ τριακοσίους ἄλλους ὀμπάτρι-
δας, ἐπέστρεψαν εἰς Ἰκαρίαν ἐπὶ δύο πλοιαρίων. ἐπὶ τοῦ ἐνός τῶν ὀ-
ποιῶν ὑπῆρχε καὶ μικρὸν τηλεβόλον, δι' οὗ ἤρξαντο νὰ πυροβολῶσι
κατὰ τῶν παρλίων χωρίων. Ἄλλ' οἱ Ἰκάριοι, ἐπελθόντες κατ' αὐ-
τῶν, τινὰς μὲν ἐφόνευσαν, ἠνάγκασαν δὲ τοὺς λοιποὺς μετὰ τῶν
πλοιαρίων ἐν σπουδῇ νὰ μακρυνθῶσιν· ἐκ τοῦ γεγονότος δὲ τούτου
ἀφορμὴν λαβόντες, συνέταξαν τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφον. Ἄλλὰ καὶ ἐν
ἔτει 1887 ἰουδαίου τινός, Βαρύχ καλουμένου, διαπερσισθέντος εἰς
Ἰκαρίαν καὶ ἀνοιξάντος μικρὸν τι ἐμπορικὸν κατάστημα, ἐπειδὴ τὸ
τοιούτο παρέβλαπτε τὰ ἐμπορικὰ συμφέροντα τῶν ἐγγχωρίων, θέντες
ἐν ὦρα νυκτός πυρ, οὗτοι ἀπετέφρωσαν τὸ τοῦ ἰουδαίου ἐμπορικὸν κα-
τάστημα καὶ ἠνάγκασαν αὐτόν, μόλις ἐκ τοῦ πυρός τὴν ζωὴν σώσαν-
τα, ἵνα ἀπέλθῃ τῆς νήσου. Τούτου γνωστοῦ γενομένου, ἡ ἐν Χίῳ κεν-
τρικὴ Διοίκησις ἐπέμψεν εἰς Ἰκαρίαν ἀτμοπλοῖον πρὸς σύλληψιν καὶ
τιμωρίαν τῶν ἐμπρηστών· οὐδεὶς ὅμως εὔρεθη ἔνοχος, καίτοι δὲ ἡ
νήσος ὑπέστη ζημίαν μείζω τῶν τριακοσίων λιρῶν τουρκικῶν διὰ τὸ
διαπραχθῆν εἰς τὸν ἰουδαῖον ἀδίκημα, ἀλλὰ μέχρι τέλους δὲν ἐγένετο
τῇ Διοικήσει γνωστόν, ὁποῖός τις ὑπῆρξεν ὁ ἀδίκησας. Ὁ Λύγγειος
νόμος ἐφηρμόσθη ἄρα ἐν Ἰκαρίᾳ, πολὺ πρότερον ἢ ἐν Ἀμερικῇ, ὡς
ἀποδείκνυται ἐκ τε τῶν ἀνωτέρω καὶ ἐξ ἄλλου ὁμοίου γεγονότος τελε-
σθέντος αὐτόθι πρὸ πολλῶν ἐτῶν κατὰ ἀτασθάλου τινός καλουμένου
Ἀλεξάνδρου Κωφοῦ, ὃν, πολλὰ κακὰ τοῖς ἐγγχωρίοις διαπραξάμενον,
συνελθόντες πολλοὶ τούτων ἐφόνευσαν, χωρὶς οὐδεὶς μὲν νὰ φανῇ ἔνο-
χος τοῦ φόνου, τῶν πάντων δὲ ὁμολογουμένων: ὅλοι ἐμεῖς τὸν ἐσκοτώ-
σαμε. Ἄλλὰ καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτου χρόνους, δύο τῶν ἐν
Ἰκαρίᾳ ὀθωμανῶν χωροφυλάκων ποιήσαντες προτάσεις ἀσέμνους, εὐ-
ρον ἀμφοτέροι τὸν θάνατον, πολλὴν τῶν ἐγγχωρίων ὑποστάντων κατα-
δίωξιν καὶ ζημίαν ὑπὸ τῆς ἐν Χίῳ Διοικήσεως, ἀλλὰ τῶν φονέων μὴ
συλληφθέντων.

Τὰ τῶν Ἰκαρίων ἦθη εἰσὶν εὐμόρφωτα καὶ ἀληθῶς πατριαρχικά, ἐ-
κείστης οἰκογενείας ἀσχολουμένης ἀποκλειστικῶς περὶ τὰ ἴδια καὶ μὴ
περὶ ἕτερον τυρβαζούσης. Εἰσὶ πρὸς τούτοις οἱ Ἰκάριοι εὐσεβεῖς εἰς ἄ-
κρον καὶ ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν τῶν πατέρων αὐτῶν θρησκείαν, ὅθεν
καὶ ἐντός ὀλίγων ἐτῶν ἀνήγειραν ἐπτὰ εὐρυχώρους καὶ περικαλλεῖς
ναοὺς, καὶ μετέβαλαν καθ' ἅπαντα τὰ χωρία εἰς χαλκίνας τὰς μικρὰς
καὶ ἐκ πηλοῦ κολυμβήθρας, ἃς τέως εἶχον, ὅπως ἐν αὐταῖς βαπτί-
ζωσι τὰ ἑαυτῶν τέκνα· εἰσὶ δὲ καὶ ἄγαν φιλέορτοι, προσερχόμενοι
πανταχοῦ ἐνθὺς τελεῖται ἑορτὴ ἀγίου τινός ἢ ἐκκλησία τις πανηγυρίζει,
τὸ μὲν ἐξ εὐλαθείας, τὸ δὲ καὶ ἵνα χρηματικῶς βοηθήσῃ τῇ πανη-

γυριζούση ἐκκλησίᾳ. Προσέρχονται δὲ μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας εἰς τὴν ἱεράν ἐξομολόγησιν συνεχῶς, μηδ' αὐτῆς τῆς ἐβδομάδος τῆς ἀπόκρεω καὶ τῆς τυροφάγου ἐξαιρουμένης, μεθ' οἷας ἀλλαχοῦ προσέρχονται εἰς τὰς εὐθυμίας καὶ τὰς δισκειδάσεις. Εἰσὶ φιλοπάτριδες καὶ ὁμόφρονες, προκειμένου κοινωφελοῦς τινος ἔργου, φίλεργοι δὲ καὶ σφόδρα οἰκονόμοι, ὥστε πολλὰ οἰκογένεια ζῶσι, μὲν δαπάνη εἰκοσι γροσίων κατὰ μῆνα, καθόσον ἔχουσι τὸ κρέας, τὰ γαιώμηλα, τὰ χόρτα, τὸν οἶνον καὶ αὐτὸν τὸν ἄρτον ἐκ τῶν ἰδίων κτημάτων ἢ τῆς ἐργασίας. Ἡ τρεσῦτη δ' αὐτῶν οἰκονομία καὶ ἡ ἀνθρωποποιία, ἣτις εἶναι τὸ κύριον σχεδὸν αὐτῶν ἔργον, περιήγαγεν αὐτοὺς εἰς σχετικὴν εὐπορίαν, ὥστε κατήρτισαν ἐμπορικὴν ναυτιλίαν ἐκ τριάκοντα μὲν πλοίων χωρητικότητος ἑπτακισχιλίων μέχρις εἴκοσι καὶ δισχιλίων κοιλῶν, ἐκ πεντήκοντα δὲ χωρητικότητος τετρακοσίων μέχρι χιλίων πεντακοσίων καὶ ἐξ ἑτέρων μικροτέρων, καὶ ταῦτα ἐν ᾧ ἡ τῶν γειτόνων αὐτῶν Σχμίων καὶ Χίων ναυτιλία ἐξέπεσε δυστυχῶς καὶ ἐμηδενίσθη· ρητέον δὲ πρὸς ἔπαινον αὐτῶν ὅτι τῷ συμπολίτῃ, τῷ περιελθόντι εἰς οἰκονομικὴν δυσχέριαν, προσέρχονται βροθητοὶ καὶ ἀντιλήπτορες καὶ ἀπὸ κοινοῦ συνδράμωσιν ὅπως ἀνακτήσῃ τὴν θέσιν, ἐξ ἧς ἐξέπεσεν.

Πλὴν δὲ τῶν ἄλλων, εἰσὶν οἱ Ἰκάριοι νοήμονες, εὐσυμπάθητοι, καρτερικοὶ, σώφρονες καὶ ἠθικοὶ, ὅπερ ἀποδοτέον πάντως εἰς τε τὸν ἀρχαϊκὸν αὐτῶν βίον καὶ εἰς τὴν περὶ τὴν τροφήν καὶ περὶ τὸν ὕπνον διαίταν αὐτῶν· διότι δὲν γαστριμαργοῦσι, τῆς τροφῆς καὶ τοῦ ποτοῦ ἐν μέτρῳ παρ' αὐτῶν λαμβανομένων, κατακλίνονται δέ, ὡς προανεγράψαμεν, οὐχὶ ἐπὶ μαλακῶν στρωμνῶν, ἀλλ' ἐπὶ σκληροῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἰδάφους. «Ἐξ ὄλων τῶν ἀπὸ Σχμοῦ μέχρι Ρόδου νησιωτῶν, ἔλεγεν ἡμῖν σεβασμῖος πνευματικός, ἐπὶ δεκαετίαν ὄλην ἐν Ἰκάρῳ παροικήσας, καὶ ἐκ πολυαριθμῶν ἄλλων χριστιανῶν, οὓς ἀλλαχόθι ἐξωμολόγησα, σωφρονεστέρους ἄνδρας τῶν Ἰκαρίων οὐδαμοῦ εὖρον». Καὶ ὄντως, παρ' αὐτοῖς σπανιώτατα ἀπαντῶσι συνοικισμοὶ παράνομοι ἢ ἐπισυμβαίνουσι μοιχεῖαι, ὁ δὲ περὶ μοιχῶν νόμος ἐν Ἰκαρίῳ τοιούτος τις ἦτο. Ἐφέρον τὸν φωραθέντα μοιχὸν μετὰ τῆς μοιχαλίδος εἰς τὴν δημοσίαν τοῦ χωρίου πλατείαν, ἣν Ἀκαμάτριν· ὡς ἐπὶ τὸ τὸ πλεῖστον ὀνομάζουσι, διότι ἐν αὐτῇ παρκαμένουσιν ἰδίως οἱ ἰκαμάται, ταῦτόν εἰπεῖν οἱ ἄεργοι καὶ φυγόπονοι· ἐκεῖ δὲ προσελθόντων πάντων τῶν προύχόντων μετὰ ράβδων ἐν χερσίν, ὑπεχρεοῦτο ὁ ἀνὴρ νὰ ἄρῃ ἐπὶ τῶν νῶτων αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, τότε δὲ ἐρχέδιζον αὐτὴν ἐφ' ἰκανόν, μεθ' ᾧ ἐπόμπειον εἶπ' οὖν περιήγαγον αὐτὴν μετὰ τοῦ μοιχοῦ ἐν αἰσχύνῃ ἀνὰ τὸ χωρίον, καὶ τούτου γινομένου, ἐπέβαλλον τὴν αὐτὴν τοῦ ραβδισμού πρηνὴν καὶ εἰς τὸν μοιχόν, ὃν πολλάκις ἐκ

τῶν πολλῶν ραβδισμῶν ἡμιθνη κατελίμπανον. Ἄλλὰ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποινῆς ὅσημέραι ἐκλείπει.

Καὶ αἱ Ἰκάρια δὲ γυναῖκες πολλάς ἔχουσιν ὁμολογουμένως τὰς ἀρετὰς. Οὐκ ὀλίγαι αὐτῶν, ὡς προανεγρχόμεναι, ἀπέρχονται τῆς ἐαυτῶν πατρίδος καὶ, ἀφ' οὐ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐντίμως βιώσασιν καὶ χρήματ' αἰσιν ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῶν πορισθῶσιν, ἐξ ὧν τὰ τῆς προικῆς αὐτῶν παρασκευάζουσιν, ἐπανακάρπτουσιν εἰς τὰ ἴδια, καὶ, νυμφευόμεναι, γίνονται χρησταὶ οἰκοδέσποιναὶ καὶ φιλόστοργοι μητέρες. Αἱ ἐκτὸς τῆς ἐαυτῶν πατρίδος μένουσαι γυναῖκες αὗται, καθ' ἃ προείπομεν, ἀνερχόμεναι εἰς ὑπερπεντακοσίαις καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἰδίως καὶ Συύρῃ τὴν τροφὴν καὶ τὴν ὑπηρέτην ἐπαγγελλούμεναι, εἰσάγουσι κατ' ἔτος ἐκ τῶν μισθῶν αὐτῶν περὶ τὰς ἑξ καὶ ἑπτὰ χιλιάδας λιρῶν τουρκικῶν εἰς Ἰκάριαν, ἐνθα ἐκτοκίζουσι τὰ χρήματα αὐτῶν ταῦτα. Αἱ δὲ μὴ ἀπομακρυνόμεναι τῆς ἐαυτῶν πατρίδος, ἀλλ' ἐν αὐτῇ διαρκῶς μένουσαι, παιδιόθεν ἐξασκοῦνται εἰς τὴν κοπιώδη τοῦ ἐγχωρίου βίου ἐργασίαν, βάρη μεγάλα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο χωρίον ἢ τὰ προϊόντα αὐτῶν ἀλλαχόσε πρὸς πώλησιν μεταφέρουσαι, καὶ τῇ πατρὶ ἢ τῇ συζύγῳ οὐχὶ δαπανηραὶ, ἀλλὰ τὸναντίον ὠφελίμοι καθιστάμεναι. Ὅτε πρό τινων ἐτῶν, ἀλλαδαπὸς τις ἠγόρασεν ἐν Ἰκάρια συμύριδα, ἧς τὸ ὄρυχεῖον ἀπεῖχε τῆς θαλάσσης ὡσεὶ πέντε ὥρας, ἡ γυνὴ Λύγερινου τινος ἐκ τοῦ χωρίου Κκαταφύδι, τὸν ἕνατον τῆς ἐγκυμοσύνης αὐτῆς μῆνα διατρέχουσα, προσῆλθεν εἰς τὸ μέρος, ἐνθεν ἐξήγετο ἡ συμύρις καὶ φορτωθεῖσα τὴν λεγομένην *Σαλίαν*, μετέφερεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν παραλίαν ὄγδοήκοντα ὀκάδας τοιαύτης, ἀντὶ δέκα παρῶν κατ' ὀκτὸν ἐπιστρέφουσα δὲ ἵνα ἀναλάβῃ ἕτερον φορτίον ἐκ τοῦ ὄρυχειοῦ, ἔτεκε καθ' ὁδὸν παιδίον θῆλυ, ὅπερ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἄχρι τοῦ νῦν καλῶς ἔχουσι. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς πολλὰς γυναῖκας, βαρὺ φορτίον ἀνθρώπων ἀπὸ τῶν ὄρεινῶν μερῶν εἰς τὰ παράλια καταβιβαζούσας, συγχρόνως δὲ τὴν ἡλακάτην ἐν χερσὶ κρατούσας καὶ ἐργαζομένας· λογίζεται δὲ ἡ ἱκανότης τῆς γυναικὸς ὅπως αἴση βάρη δυσβάστακτα, ἀρετὴ μεγίστη καὶ προσὸν ἐπιζήτητον, ὅθεν καὶ ὁ Ἰκάριος, εἰς ὃν πρότασις γίνεται περὶ γάμου, ὡς πρώτην ἐρώτησιν περὶ τῆς προτεινομένης νύμφης προβάλλει ἂν ἦναι *γομαριάρια*, δῆλον ὅτι ἂν δύνηται νὰ μεταφέρῃ βαρῆα φορτία. Ὁ Θεβενῶ, ὅστις παρέπλευσεν ἔπειτα Ἰθῦδι τὸ Ἰκάριον, λέγει ἐπιχρητίως ὅτι ἐν Ἰκάρια τὰ πάντα ἀντιστρόφως τελοῦνται, διότι αὐτόθι αἱ γυναῖκες εἰσὶν ἀπελυτοὶ κυρία, ἐφ' ὅσον ἅμα ὡς οἱ ἄνδρες ἐκ τοῦ πλοῦ ἐπιστρέψωσιν, αἱ σύζυγοι κατέρχονται εἰς τὴν παραλίαν καὶ παραλαμβάνουσι κώπας τε καὶ πάντα τὰ λοιπὰ πράγματα μεταφέρουσιν εἰς τὸν οἶκον· ἔκτοτε δ' ὁ

ἀνὴρ οὐδὲν δύναται νὰ πρᾶξῃ, ἄνευ ἀδείας τῆς ἑαυτοῦ γυναικός. Ὁ αὐτὸς περιηγητής, οὐκ οἶδαμεν πῶθεν παραλαβὼν, παριστορεῖ ὅτι οἱ Ἰκάριοι εἰσὶν ἄριστοι σπογγοθῆθαι καὶ δῦται καὶ παρ' αὐτοῖς οἱ νέεσι δὲν νυμφεύονται, ἐὰν μὴ ἐγγυμνασθῶσι πρότερον ἵνα καταδύωνται ἐν τῇ θαλάσῃ, εἰς βάθος ὀκτῶ τοῦλάχιστον ὀργυιῶν. Ὅταν, λέγει, ἱερεὺς τις ἢ ἕτερος τῶν τῆς νήσου εὐπόρων θελήῃ νὰ ἐκδώσῃ εἰς γάμον τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα, προαγγέλλει τοῦτο, ὀρίζων ἡμέραν τινὰ πρὸς ἐκλογὴν τοῦ νυμφίου· κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ἡμέραν, πάντες οἱ τῆς χειρὸς τῆς νύμφης γλιχόμενοι, κατέρχονται εἰς τὴν παραλίαν καὶ ἀπογυμνούμενοι ἐνώπιον τῆς κόρης, ρίπτονται εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ δ' ἐπὶ μακρότερον χρόνον ἐν αὐτῷ μείνας βεβυθισμένος, ὡς γέρας τὴν καλὴν λαμβάνει νύμφην. Τὸ τοιοῦτο ὁμως οὐδόπως ἔχεται ἀληθείας, διότι οὐδέποτε οἱ Ἰκάριοι ὑπῆρξαν σπογγοθῆραι ἢ δῦται ἐπιδέξιοι, ὡς οἱ Καλύμνιοι καὶ ἄλλοι· εἰσὶν ἀπλῶς λίαν ἐπιτήδειοι περὶ τὴν κατασκευὴν λέμβων καὶ μικρῶν πλοίων, ἅτινα, κατὰ προγενεστέρους ἰδίως χρόνους, τοσούτου ἐτιμῶντο παρὰ τοῖς γείτοσιν, ὥστε ἐξ Ἰκαρίας ἐκεῖνοι τὰ τοιαῦτα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπρομηθεύοντο.

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ΄.

Ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν Ἰκαρίων

Τῇ πρώτῃ τοῦ ἔτους, οἱ κάτοικοι ἐκάστου χωρίου, συνεργούμενοι καθ' ὀμάδας, ἐπισκέπτονται κατὰ σειράν τὰς οἰκίας ἀλλήλων, ἐν αἷς εὐρηνται ἐστρωμένοι τράπεζαι πλήρεις φαγητῶν καὶ τραγημάτων· προηγεῖται δὲ συνήθως ὁ ἱερεὺς καὶ αὐτῷ ἀκολουθοῦσι τσαμπονιοφύλακας ἢ ἄσκαυλος καὶ τύμπανα, ἅτινα καθ' ὁδὸν παιανίζουσιν. Ἀφ' οὗ δὲ εἰσέλθωσιν εἰς τινὰ οἶκον, πρῶτον μὲν τὰ μουσικὰ ὄργανα παιανίζουσιν ἐπὶ βραχύ, εἶτα δὲ, τοῦ ἱερέως εὐλογήσαντος, τρώγουσιν ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἐνιαχοῦ δὲ καὶ ὀρχοῦνται, ἄδοντες τὸ πασίγνωστον τραγῳδίον τοῦ ἁγίου Βασιλείου, παραλλάσσοντες στίχους τινὰς αὐτοῦ, καθ' ὃ ὁ οἰκοδεσπότης ἔχει ἐπάγγελμα· δῆλον ὅτι, ἐὰν τυγχάνῃ ὦν ποιμὴν, ἄδουσιν αὐτῷ

*Καὶ πά.λι ξαναπρέπειν σου τὸ χρυσοκονιδοντάκι
 γί.λια γὰ πγαίτου ἀπ' ὀμπρὸς καὶ δυὸ γι.λιάδες πίσω
 γί.λια γ' ἄρμής τὸ πρῶτον, γί.λια τὸ ἑσπεριν
 καὶ ἑσα τὰ βραδνάσματα γ' ἄρμής τρεῖς γι.λιάδες.*

Ἄν δὲ ὁ οἰκοδεσπότης τυγχάνη γεωργὸς ὢν, ᾗδουσιν αὐτῷ·
 Καὶ πάλι ξαναπρέπει σου ζευγάρην γ' ἄρματώσης
 γὰ σπέρης τὴν ἡμέρα σου πενήντα ὄβια σπόρον
 κορκί, ροῖθι δεκογτώ, σιτάρην δεκαπέντε
 ποῦ ἴται κ' οἱ ζεβ.λοδέταις σου κομμάτια ἀ.λυσιδα.

Ἄν δὲ τέλος ὁ οἰκοδεσπότης ἀπολαύη φήμης ἀνδρείου, ᾗδουσιν αὐτῷ·
 Καὶ πάλι ξαναπρέπει σου τὸ σιερόν κορτάρην
 ποῦγεις τὰ μπράτζα δυγατὰ κ' εἶσαι καὶ πα.λ.ληκάρην.

Ἴν τοκετοῖς. Ἐγγιζούσης τῆς ὥρας τοῦ τοκετοῦ, ἡ γυνὴ ἐξα-
 πλοῦται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου ἐπὶ τοῦ χώματος καὶ περιμένει τὸν
 τοκετόν, βοηθουμένη ὑπὸ τῆς μαίας καὶ τῶν οἰκείων· ἀφ' οὗ δὲ τέ-
 ξη, μεταφέρουσιν αὐτὴν παρὰ τῆς ἐστῆς ἢ τῷ προνομίῳ, ἐνθα ἐπὶ τοῦ
 χώματος τιθέασιν δύο ἢ τρεῖς σανίδας καὶ ἐπ' αὐταῖς ἐν κιλίμιον ἢ τά-
 πητα καὶ ἐν ὁμοίον μάλλινον, ἐν τῇ τοιαύτῃ δὲ κλίνη μένει ἐπὶ δέκα
 ἢ δώδεκα ἡμέρας. Τὸ δὲ νεογνὸν ἀποτιθέασιν ἐν ἀρχῇ χαμαὶ γυμνόν,
 εἶτα δὲ περιτυλίσσουσι διὰ σπαργάνων, ἀφίνοντες ἀκαλύπτους τοὺς πό-
 δας αὐτοῦ διὰ νὰ γείνη δῆθεν ὑγιέες, καὶ τῇ τεσσαρκακοστῇ ἀπὸ τῆς
 γεννήσεως ἡμέρᾳ περιβάλλουσι δι' ἐνὸς ὑποχίτωνος καὶ ἐνὸς γε.λεχίου
 ἢ ἐπενδύτου· γαλακτοτροφεῖται δὲ αὐτὸ ἄχρις οὗ ἡ μητέρα καταϊύση
 ἴ.λα οὐχὶ ὑπ' αὐτῆς, ἀλλ' ὑπ' ἐτέρας τινὸς γυναικός. Τῇ τρίτῃ δ' ἡ-
 μέρᾳ ἀναποφεύκτως βαπτίζουσιν αὐτὸ ἐν τῷ νεῷ ἐν χωματίνῃ, ἐν τοῖς
 πλείστοις χωρίοις, κολυμβήθρᾳ· μετὰ δὲ τὸ βάπτισμα, ὁ ἱερεὺς πα-
 ραδίδωσι τὸ παιδίον τῷ ἀνδόχῳ, φέροντι περὶ τὸν τράχηλον ὕψωμα
 ἀμερικανικόν. μήκους τριῶν ἢ τεσσάρων πήχεων. Οὕτως δὲ περιτυλί-
 σσει τὸ παιδίον τῷ ὕψωματι (δηλοῖ δὲ τὸ τοιοῦτο ὅτι τὸν τεῦθεν
 πολλὴν ὑπέχει εὐθύνην διὰ τὸ μέλλον τοῦ παιδίου, ὅπερ ἐκ τῆς κο-
 λυμβήθρας ἀνεδέξατο καὶ οἰονεὶ ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτᾶται πλέον), ἐπανερ-
 χομένων δὲ τῶν πάντων εἰς τὸν οἶκον ἐν παρατάξει, προπορευομένων
 τῶν ἱερέων καὶ ἐν ψαλμοῖς, ὁ ἀνδόχος προσέρχεται τῇ μητρὶ καὶ ἐγ-
 χειρίζει τὸ τέκνον λέγων, «Πάρε τὸ παιδίον, κουμπάρα, ἄπτισμένο,
 μυρωμένο, τοῦ Θεοῦ παραδο' ἐνο, γὰ τὸ φυλάης καλά». Τούτων τε-
 λεσθέντων, παρατίθεται τράπεζα λιτή, ἧς μετέχουσιν οἱ ἱερεῖς, ὁ ἀν-
 δοχος καὶ οἱ οἰκεῖοι, σπανίως δὲ καὶ ἄλλοι μὴ τοιοῦτοι. Ὡς βρυκα-
 λίσματι δὲ τῶν παιδίων χρῶνται οἱ Ἰκάριοι τῷ ἐπομένῳ διστίγῳ,
 ὅπερ καὶ πολλάκις ἐπαναλαμβάνουσιν

Ὀροῦς καὶ πιταῦς
 μαγαρ.λῆς καὶ πιπιρ.λῆς.

ἢ ὁπόταν κοιμίζωσι τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιτίδι, λέγουσι·

*Κούρια μου, κούρει τὸ παιδί, κούρει καὶ ἐρωσέν το
κῆ ἃ σου νρέψη καὶ βυζίν, σκύψε καὶ ὑσαιεν το,
ἃ σου νρέψη καὶ νερό σκίψε, καὶ πότισέν το.*

Ἐν γάμοις. Ἐν Ἰκαρίῳ οἱ γάμοι γίνονται ἢ ἐξ ἔρωτος ἢ ἐκ συν-
ενοήσεως τῶν γονέων· νυμφεύονται δὲ οἱ μὲν νέοι ἐν ἡλικίᾳ δεκαεπτὰ
ἢ δέκα ὀκτὼ ἐτῶν, αἱ δὲ κόραι, πάντοτε σχεδὸν πρεσβύτεραι τῶν συζύ-
γων αὐτῶν οὔσαι, ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι δύο ἐτῶν. Εἴτε ὁμῶς ἐξ ἔρωτος
εἴτε ἄλλως γείνη ὁ γάμος, πάντοτε ἡ κόρη ὑποκρίνεται ἐξ ἄκρας αἰ-
δημοσύνης ἀπέχθειαν πρὸς τοῦτο· ὅθεν καὶ ὁ ἐπόμενος διάλογος συνε-
χῶς γίνεται μεταξὺ τῆς μητρὸς, ἐξαγγελούσης τῇ αὐτῆς θυγατρὶ ὅτι
πρόκειται νὰ νυμφεύσῃ ταύτην καὶ προκαλούσης τὴν ἔγκρισιν αὐτῆς,
καὶ τῆς θυγατρὸς αἰδημόνως ἀποφευγούσης ἵνα εἴπῃ διὰ τοῦ στόματος
τὸ ναί, ὅπερ ὁμῶς ἐνδομύχως χιλιάκις ἴσως ἐπαναλαμβάνει.

—Πές το, γκόρη μου, καὶ σὺ τὸν ναί, νᾶχης τὴν εὐχὴ τῆς εὐχῆς
μου. Τοῦπανε κ' ἡ πεπαδζιαίς, τοῦπα, γκόρη μου, κ' ἡ ἐώ. Πές το,
γκόρη μου, καὶ σὺ τὸ ναί.

—Ἐν τὸ λέω, μάνα μου, γιατί ντρέπουμαι.

Ἐπὶ τέλους, ἀφ' οὗ ἡ μήτηρ ἐξαντλήσῃ ἅπασαν αὐτῆς τὴν εὐγλωτ-
τίαν, ὑπομιμνήσκουσα ὅτι τὸ ναί αὐτὸ εἶπον καὶ αἱ πρεσβυτέρων γυ-
ναῖκες καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ νυμφευθῇ, ἐξαίρουσα τὰς
παντοίας τοῦ μελλονύμφου ἀρετὰς καὶ τὰς τοῦ γάμου ἡδύτητας, καὶ
ὑπισχνουμένη αὐτῇ πλούσιον προικισμόν ἐκ κτημάτων καὶ πραγμά-
των, ἡ σκληρυτράχηλος κόρη μαλάσσεται καὶ ὑποτονθορίζει τὸ ναί.

Ὁ Ἰκάριος, ἀποφασίζων νὰ νυμφευθῇ, οἰκοδομεῖ πρότερον οἰκίαν,
ἐὰν μὴ ἐκ πατρὸς κέκτηται τοιαύτην, ἐφοδιαζόμενος σύναμα καὶ διὰ
πάντων τῶν εἰς οἰκογενειακὸν βίον χρειωδῶν· ζητῶν δὲ ἢ ἀπ' εὐθείας
ἢ δι' ἐτέρου κέρην τινὰ εἰς γάμον, οὐδεμίαν ἀξίωσιν προικὸς ὑποβάλ-
λει, τοῦ πατρὸς ὁμῶς ἐκείνης φιλοτιμουμένου νὰ προικίσῃ τὴν ἑαυτοῦ
θυγατέρα δι' ὅσων αὐτῷ δυνατὸν πλειόνων κτημάτων καὶ ζώων. Ἄλ-
λά καὶ τὰ τοῦ γάμου ἐν γένει ἐξοδὰ ἐπιβαρύνουσι μόνον τὸν μελλό-
νυμφον, τοῦ πατρὸς τῆς νύμφης εἰς οὐδεμίαν ὑποβαλλομένου δαπά-
νην· τοῦ ὁ μόνον, ὅτι οἱ συγγενεῖς τῶν μελλονύμφων ὑποχρεοῦνται νὰ
προσπέρωσι τῷ μὲν νυμφίῳ, ὡς γαμικὸν δῶρον, χρηματικὸν τι ποσόν,
ἕκαστος καθ' ὃ δύναται, τῇ δὲ νύμφῃ κόσμημά τι. Τὸ αὐτὸ δὲ πράτ-
τουσι καὶ οἱ λοιποὶ κεκλημένοι, ὥστε διὰ τῶν χρημάτων τούτων ὁ
νυμφίος ἀποζημιούτῃ διὰ τὴν δαπάνην, ἣν κατὰ τὴν τέλει τοῦ
γάμου ὑφίσταται.

Οἱ γάμοι τελοῦνται ἐν Ἰκαρίῳ ἐν τισὶ μὲν χωρίοις τῆ πρώτῃ τῆς κυριακῆς καὶ ἐν τῆ τοῦ χωρίου ἐκκλησίᾳ, ἐν ἄλλοις δὲ ἡμέρᾳ σαββάτῳ καὶ ἑστῆ ἡμέρᾳ ἢ ὀγδόῃ μετὰ μεσημβρίαν ἐν τῆ οἰκίᾳ τοῦ νυμφίου, εἰς ἣν ἡ νύμφη ὀδηγεῖται ὑπὸ τῶν γονέων καὶ συγγενῶν αὐτῆς. Καὶ ἐὰν μὲν οἱ γάμοι πρόκειται νὰ τελεσθῶσιν ἐν τῷ ναῷ, ἐν ἡμέρᾳ ἰδίως κυριακῆ, προσερχομένων τῶν μελλονύμφων ἐν συνοδείᾳ τῶν οἰκειῶν καὶ ἄλλων κεκλημένων, μετὰ τὸ πέρας τῆς λειτουργίας, τελεῖται κατὰ τὰ νενομισμένα τὸ ἱερὸν μυστήριον, μεθ' ὃ πάντες ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸν οἶκον τοῦ νυμφίου, προπορευομένων τῶν ἱερέων καὶ τῶν ψαλτῶν τῆς ἐκκλησίας, ψαλλόντων ἱερὰ ᾄσματα, ἐπομένων δὲ τῶν νεονύμφων, παραλλήλως βινόντων καὶ λαμπάδας, ὡς καὶ ἡ παρά- νυμφος, κρατούντων καὶ μεθεπομένων τῶν κεκλημένων. Ἐν τῷ οἴκῳ δὲ προκτίθενται τράπεζαι, ἐν αἷς ἐστιῶνται οἱ νυμφίοι, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ κεκλημένοι· ἐστιῶμενοι δὲ ᾄδουσιν ᾄσματα ἐπαινετικά. Μετὰ ταῦτα ἄρχονται τοῦ χοροῦ ἐντὸς μὲν τοῦ οἴκου, ἐὰν οὗτος ᾖ εὐρύχωρος, ἐν τῷ ὑπαίθρῳ δὲ, ἐὰν οὗτος ᾖ στενός, ἡγουμένου τοῦ λυριστοῦ, κρούοντος τὸ μουσικὸν αὐτοῦ ὄργανον. Χρεύει δ' ἕκαστος πρῶτον μετὰ τοῦ νυμφίου, εἶτα μετὰ τῆς νύμφης, εὐχόμενοι αὐτοῖς πᾶν ἀγαθόν, καὶ εἶτα μετὰ τῆς παρανύμφου.

Ἐν ἄλλοις δὲ χωρίοις, ἐν οἷς οἱ γάμοι τελοῦνται ἐν τῆ τοῦ νυμφίου οἰκίᾳ ἐν ἑσπέρᾳ σαββάτου, συνέρχονται αὐτόθι οἱ ἐπιτελέσοντες τὸ μυστήριον ἱερεῖς, ὁ κοιμητήριος φέρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ δύο ἢ τρεῖς ἐρίφια καὶ πεντεκαίδεκα ἢ εἴκοσι ἄρτους, καὶ μόνοι οἱ οἰκεῖοι τῶν μελλονύμφων, ξένων μὴ προσκαλουμένων· ἡ δὲ ἱεροτελεστία ἐκτελεῖται κατὰ τὰ θέσμια τῆς ἐκκλησίας, τῶν νυμφίων κρατούντων λαμπάδας ἰσομεγέθεις τῷ ἑαυτῶν ἀναστήματι καὶ νεύοντων χαμαὶ τὰς κεφαλὰς, ἃς δὲν δύνανται νὰ ἀνανεώσωσι, πρὶν ἢ ἕκαστος τῶν ἱερέων προσελθὼν ἀναγνώσῃ ὑπερθεῖν αὐτῶν ἀνά μίαν εὐχὴν καὶ τελεσθῇ τὸ μυστήριον. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν τῷ ἄρραθῶνι ὁ κοιμητήριος προσφέρει τοὺς πρὸς τοῦτο δύο δακτυλίους, ἀξίας ἑνός που γροσίων ἕκαστον· μετὰ δὲ τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου, πάντες ἀναχωροῦσι, καταλιμπάνοντες μόνους τοὺς νεονύμφους.

Ἐπὶ ἐπιούσῃ, ἣτις ἐστὶ κυριακῆ, οἱ νεόνυμφοι μεταβαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐνθα, μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, ἀμφότεροι μεταλαμβάνουσι τῶν ἀχράντων μυστηρίων· μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν, ἡ μὲν νύμφη λαμβανομένη ἐκ τῆς χειρὸς ὑπὸ τῆς νεάνιδος τῆς ἐπιμεληθείσης τῆς στολῆς πρὸ τῶν γάμων αὐτῆς, ὀδηγεῖται εἰς τὸν συζυγικὸν οἶκον, ὁ δὲ νυμφίος ἀπέρχεται εἰς τὸ καφεῖον ἵνα πῖη καφέν, καὶ ἰδίως ἵνα προσκαλέσῃ τοὺς συνεγγχωρίους εἰς τὴν ἐπὶ τοῖς γάμοις αὐ-

τοῦ εὐωχίαν· διότι, τῶν τοῦ χωρίου οἰκιῶν ἀρισταμένων λίαν ἀπ' ἀλλήλων καὶ δυσχεροῦς οὔσης τῆς εἰς ἐκάστην αὐτῶν μεταβάσεως, ὁ νυμφίος, εὐρίσκων αὐτοὺς ἀπαξίπαντας ἐν τῷ κηφείῳ συνειλεγμένους, καλεῖ λέγων. «Κοπιάσατε μαζί μας». Ἐκαστος τῶν κεκλημένων ὀφείλει νὰ προσφέρῃ τῇ νύμφῃ δύο καλύμματα τῆς κεφαλῆς, ἅτινα λέγονται *μανδέλια*, καὶ ἅτινα ἔχουσιν ἤδη προηγορασμένα· προσελθόντων δὲ πάντων, ἐξαπλοῦται ἐν τῷ δωματίῳ μακρὰ σινδῶν, ἐκατέρωθεν τῆς ὁποίας τίθενται ξύλα ἢ λίθοι, ἐφ' οἷς, ὡς ἐπὶ ἐδράνοις, κάθονται οἱ κεκλημένοι. Ὅταν δὲ τούτους δὲν χωρῇ ὁ οἶκος, τότε ἡ αὐτοσχέδιος αὐτῆ τραπέζα παρατίθεται καὶ ἐκτὸς τοῦ οἴκου. Κατ' ἐξαίρεσιν, ἐξαπλοῦσιν ἐν ἰδιαιτέροις μέρεσι λευκὰ ὑφάσματα καὶ ἐπ' αὐτοῖς τίθεται δύο ἢ τρεῖς χαμηλὰς τραπέζας ἢ, ὡς ἀποκαλοῦνται αὐταί, *σοφράδες*, καὶ ταῖς τραπέζαις ταύταις παρακάθονται οἱ νεόνυμφοι, οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ ψάλτης. Ὅδηγεῖ δὲ τοὺς νεονύμφους εἰς τὴν τραπέζαν ὁ *κουμπάρος*, κρατῶν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν χειρῶν, καὶ ἀφ' οὗ περιαγάγῃ εἰς πᾶσας τὰς τραπέζας, παρ' αἷς κάθονται οἱ κεκλημένοι ὅπως ἴδωσιν αὐτοὺς, ἡγουμένου ἐνὸς λυριστοῦ, κρούοντος τὸ μουσικὸν αὐτοῦ ὄργανον, ἐπομένων δὲ πέντε ἢ ἕξ παρθένων, αἵτινες παρακάθονται καὶ αὐταὶ εἰς τὴν τραπέζαν τῶν νεονύμφων, συντρώγουσαι καὶ συμπίνουσαι αὐτοῖς.

Ἀφ' οὗ δ' οὕτω καθισθῶσιν οἱ πάντες παρὰ τὰς τραπέζας, προσέρχονται δύο ἢ τρεῖς ὑπηρετοῦντες, φέροντες ἐν μεγάλαις κοφφίνοις ἄρτους, ἐξ ὧν τοῖς μὲν ἱερεῦσι προσφέρουσιν ἀνά ἓνα, τῷ δὲ ψάλτῃ ἡμισὺν καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις κεκλημένοις ἀνὰ ἓν τέταρτον, μεθ' ὃ ἀποτιθέασιν ἐπὶ τῶν τραπέζων μεγάλα ἀγγεῖα, ἐνέχοντα ζωμὸν κρέατος. Εὐλογήσαντος δὲ τοῦ προϊσταμένου τῶν ἱερέων, ἄρχονται τρώγοντες ἀνά τρεῖς ἢ τέσσαρες, ἐν τῷ ἰδίῳ ἀγγεῖῳ τὸν ἄρτον αὐτῶν ἐμβάπτοντες. Τελειώσαντος δὲ τοῦ ζωμοῦ, οἱ ὑπηρετοῦντες προσάγουσι τεμάχια κρεῶν, ἅτινα πάρτε, οἱ Ἰκάριοι ὀνομάζουσι, καὶ δίδουσιν ἐξ αὐτῶν τοῖς μὲν ἱερεῦσιν ἀνά δύο τεμάχια, τῷ δὲ ψάλτῃ καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς ἀνά ἓν. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐπὶ τοῖς ἐπὶ γάμοις εὐωχίαις ὁ νυμφίος σφάττει εἴκοσι μέχρι τριάκοντα ἐριφίων, ἐνίοτε δὲ καὶ δάμαλιν, τὰ δὲ κρέα αὐτῶν, διαμελιζόμενα εἰς *πάρτες*, ἐκατό που δραμιῶν ἐκάστην, διανέμονται τοῖς κεκλημένοις· καὶ πάντες μὲν οἱ ἄλλοι τρώγουσιν ἐκ τοῦ ἄρτου καὶ τῶν κρεῶν τῶν δοθέντων αὐτοῖς, μόνοι δὲ οἱ ἱερεῖς τρώγουσιν ἐκ τοῦ ἄρτου καὶ τῶν κρεῶν τῶν προσφερομένων τοῖς νεονύμφοις, ἅτινα πάντοτε εἶναι παχύτερα καὶ ἀφθονώτερα, τὸν δὲ ἄρτον καὶ τὰ κρέα τὰ δοθέντα αὐτοῖς παραλαμβάνουσιν ἐν τοῖς ἑαυτῶν οἴκοις.

Φυχόντων καὶ πιόντων πάντων, οὐχὶ βεβχίως ἐν μετριότητι, κατ' ἐν μέσῳ πολλῶν καὶ παντοίων εὐχῶν ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῶν νεονύμφων, πρῶτοι οἱ ἱερεῖς εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ψάλλουσιν ἐκκλησιαστικόν τι ἄσμα, εἶτα δὲ προσκκλοῦσι καὶ τὸν ψάλτην νὰ ψαλίση, δῆλον ὅτι ψάλλῃ· οὗτος δὲ ἄδει ἐγκώμιόν τι συνήθως τῶν νεονύμφων ὡς ἐξῆς.

Ἔσαν τραγοῦδι θὰ γὰ πῶ γὰ παρ' ἀρχὴν καὶ τέλος,
 γιὰτ' εἶν' ἡ γύφη κῆ ὁ ἀμπρός ἀπὸ μεάλο ἐνος
 Νόμορφαν ποῦ ταιργιάσατε τὰ δνὸ σας ἔνα μποῖ,
 σὰν τὴ κενταρισσόμη.λα ποῦ 'γαι ς' τὸ περιό.λι
 Νύφη μου, τὸ σκοτάκι σου, πῶρει τὰ γαταγάκια,
 ἀπύρον κίθοντ' ἀετοὶ καὶ κε.λαῖδοῦν που.λάκια,
 Νόμορφη ποῦ 'γ ἡ γύφη μας εἶν τὸ ρουδι ἀντύ.λι,
 σὰν τὰ που.λιά ποῦ κε.λαῖδοῦν τὸ Μάι καὶ Ἀπρί.λι.
 Ὁ βασι.λειῆς κῆ ὁ γιόαμπρος ἀρουστοιχηματίζουν,
 ἀ.λ.λουν ἀρὸ τὸ στοίχημα, ἀ.λ.λουν ἀρὸ .λουάρι
 Κ' ἐρίκησεν ὁ γιόαμπρος κ' ἐπῆρε τὸ λουάρι.
 Γιὰ δὲ τραπέζιν ὤμορφο, πλοῦσο κῆ ἀργοντεμέτο,
 καθοῦνται ἄργοντες καὶ τρῶτ, πένητες καὶ πειροῦντες,
 Κίθονται κ' οἱ φραγάδες μας καὶ δι.π.λοχαιρετοῦσι,
 'ς τὴ μέση κάθεται ὁ Χριστός, 'ς τὴν ἄκρη ἀποστό.λοι,
 Καὶ μέσ ς' τὸ μισοτράπεζο καθοῦντ' οἱ τυφοστό.λοι.
 Ἔνα ἐρέτικο φ.λουρίν θὰ στείλω ς' τὴ Ρουσία
 γιὰ γὰ σου ἐρουσιν, ἀμπρέ, ρω.λόϊν κ' ἀ.λυσία
 Ἡροίξαν οἱ ἐφτὰ οὐρανοὶ κῆ βγῆκαν οἱ ἀγγέ.λοι
 καὶ στεαγώσαν τὸ ἀμπρὸ μὲ τὸ ἐξί των χέρι
 Ἐσοῦ ἀμπρε συ πρέπει σου εταξωτὸ ζωάριν,
 γὰ ζώνεσαι τὴ εση σου, γιὰτ' εἶσαι πα.ληκάριν
 Ὡς πρέπει τ' ἄσπρον ἄ.λοορ ς' τὸ πράσινο χορτάριν
 ἔτση πρέπει κ' ἡ γιόνυφος εἰς τοῦ ἀμπροῦ τὸ π.λάϊν
 Νύφη ἀρμαροτράχη.λη, κορώνα στορισμένη
 ς' τοῦ βασι.λειῆ τὴν κάερα σ' ἔχου τῶγραφισμένη
 Ἄσπρο σταῦ.λεν ροζακὶν καὶ κόκκινον κεράσι
 τ' ἀντροῦνο ποῦ ἴγηκε γὰ ζῆ καὶ γὰ ἐρίση.
 Τὸ ἐντρο ποῦ σου ἔρανε, ἀμπρέ ου ς' τὴν ἀν.λή σου,
 ροδόσταμῆν το πότιξε γὰ τῶγης ς' τὴ ζωή σου.

Μετά τινος τοιχύτας τοῦ ψάλτου στροφάς, ὁ κοιμπίρος, ἐξέχων τοῦ ἑαυτοῦ θυλακίου δύο καλύμματα τῆς κεφαλῆς. τὰ καὶ μανδύλια ἢ χυδαίστι τζεμπέρια λεγόμενα, δίδωσι τὴν μίαν ἄκρην τοῦ ἐνὸς αὐτῶν τῷ νυμφίῳ καὶ τὴν ἄλλην τοῦ ἐτέρου τῇ νύμφῃ, καὶ αὐτὸς κρατῶν δύο ἄλλας ἄκρας τοῦ μανδύλιου, ὁδηγεῖ ἐκείνους, ἡγουμένου τοῦ λυριστοῦ, εἰς εὐρύ τι μέρος καὶ ἐκεῖ, ἀφ' οὗ προσφέρει τῷ τε νυμφίῳ καὶ τῇ νύμφῃ ἀνά τριάνοντα ἢ καὶ πλείω γρόσια ἐκάστῳ καὶ δέκα πράδες τῷ λυριστῇ, συγχορεύει ἐπὶ μικρὸν αὐτοῖς, περθένων μὲν ραινουσῶν τοὺς χρεύοντας διὰ κουφίτων, ἢ ἐν ἐλλείψει τοιούτων, διὰ κηκίδων ἱρυθρῶν. ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ χαλκίνων νομισμάτων, νέων δὲ πυροβολούντων, μεθ' ὃ ἀφίνων τοῖς νυμφίοις τὰ μανδύλια, περπατῶν τὴν θέσιν αὐτοῦ εἰς ἕτερον, καὶ οὕτω πάντες ἐναλλάξ οἱ κεκλημένοι συγχορεύουσι τῷ νυμφίῳ καὶ τῇ νύμφῃ, προσφέροντες ἐκάστῳ αὐτῶν ἀνά πέντε γρόσια καὶ ἀνά ἓν μανδύλιον, ἀμείβοντες δὲ διὰ τινῶν κερματίων καὶ τὸν λυριστὴν· ἐν ᾧ δὲ χρεύουσιν, ἔδουσι συγχρόνως καὶ γαμήλια ἄσματα, ὡς ἐξῆς.

*Πρῶταν θὰ πύρω θέλημα κ' ἔσπερις θὴ ἀρχίσω
τοῦτο τὸ γιὼν ἀνθρώπου γὰ διπλοαιρετίσω
Γιὰ δὲ καρτόλιον οὐρανοῦ καὶ φέγγος τὸ γ' ἡμέρα,
γιὰ ἰδὲ τὸ γιὼν ἀνθρώπου, τὸ γιοσπεαρωγο
Ποῦ τὸ στείνωσεν ὁ Θεὸς μὲ τὸ δεξιὸν τοῦ ἔριον
Μετάνοια κίνω τοῦ φαρᾶ καὶ τοῦ γίλω τὸ ἔριον,
ποῦ βλόησε τ' ἀνθρώπου μετ' τὸ δεξιὸν τοῦ ἔριον
Αἰμπρέ, τοῦ μόσχου τὸ κλαδὶν καὶ τῆς ἐληῆς τὸ ἔ.λ.λο
καὶ τοῦ βασιλικοῦ κλωνὶν καὶ τοῦ μαρσάμιου ἔ.λ.λο.
Τὸ δέντρο ποῦ σου ἔρασι, αἰμπρέ μου, ε' τὴν αὐλή σου
ροδύσταμο τὸ πότιζε γὰ τὸ ἦς ε' τὴ ζωὴ σου.
Νύφη μαρμαροτράχηλη, κορόνα γιορτεμένη,
ε' τοῦ βασιλειῦ τὴν γκάμαρη ε' ἔχον γουγραφισμένη,
Καὶ ε' τοῦ ἐζόρη τὴν αὐλή σ' ἔχον σταμπαρισμένη
Νύφη μου, τὰ μα.λ.λίγια σου ε' τῆς π.λίταις σου γιμμένα,
ἀγγέλοι τὰ χτενίλανε με διαμαρτένια γτένα
Νύφη μου, τὸ τζου.λίχι σου ποῦρει τὰ γιατακάχια,
ἀπάνον κάθοντε' ἀετοὶ καὶ κε.λαηδοὺν πον.λίχια
Εἰς τοῦ αἰμπροῦ τὰ οἰκία καὶ ε' τὰ προκία τῆς νύφης,
κοθάρια βρόσι ξέτρεξε, καθάρια πηαδίχι,*

Πᾶν ἢ γεστολιγερὰς γὰ πτωῶν καὶ γὰ εὐίπην,
 μηδὲ γὰ πτωῶσιν ἐμπορεῶν μηδὲ γὰ πάρονν πέρονν,
 Πᾶνε γὰ δοῶν τὸν γιὸ ἀμπρό, τὸ γιοστεινωμένο,
 πέφτονν τὰ γρόδ' ἀπάνω τους, τὰ γρόδα ε' τὴν ποδιάν τους.
 Μάλααν κίνω στέανο κῆ ἀσήμιν τὸ καπνίζω,
 μαργαριτάριν ἄδο.λον κρεμάω ε' τὰ στεάνια
 Κῆ ἐὼ κνττάζωρ τοῦ σπητιοῦ τὰ δύο γκεφα.λίρια,
 πώρονν τὰ καταγώματα μαλῖν μετὰ τὰ κα.λίμνια.
 Ξέρασα, ἀ.λεσιμόνεσα γὰ πῶ τοῦ πε.λεκάνου
 γὰ κόψη μιὰ δαμασκηριά γὰ τὴν τορρο.παιδέ.η,
 Νὰ πέφτονν τᾶνθ' ἀπάνω της, τὰ γρόδα ε' τὸ ἀντί.λι,
 τὰ κόκκινα τραντά.λλ.λα τριῶν ε' τοὺς κορυπάρονν.
 Ἐὶ γὰ τὸ κάμ' ἢ πεθερὰ τὴ γέγτα τὸ .λογγάρη,
 ποῦ πῆρε μετὰ τὸ σπῆτιν της τᾶστρη μετὰ τὸ εγγάρη;
 Σ' τοῦτο τὸ σπῆτιν ποῦρταμε, τίποτες ἐν μ' ἀρέσει
 μόν' δύο κνταρισσῆ.λα, ποῦ στεκουνται ε' τὴ ἔση.
 Ξέρασα, ἀ.λεσιμόνεσα γὰ πῶ τοῦ πε.λεκάνου
 γὰ κόψη μιὰ δαμασκηριά γὰ τὴν τορρο.παιδέ.η,
 Νὰ κάμη τοῦ Χριστοῦ θρονί, τῆς Παναγιάς εἰκόνα,
 τ' αἰ Γιωργιοῦ τὸ σῆμαντρο, τῆς Θεωτόκου πόρτα,
 Νὰ κάμη καὶ τοῦ γιογαμπροῦ δαμάσκηνο τραῆζι,
 ὅταν ἀνθῆ δαμασκηριά, γ' ἀνθῆ καὶ τὸ τραῆζι.
 Κεῖνος ποῦ σέρνει τὸ γροῦ, σέρνει καὶ τὰ τραυόδια,
 ἀπάνω ε' τὸ εσάκι του κίμτο μετὰ τὰ .λον.λοῦδια.
 Κίνησε, δάφνη, κίνησε, κίνησε κνταρισσῆ,
 κίνησε, δάφνη συντωτῆ καὶ κρουστα.λλ.λένια βῆρσι.
 Κα.λῶς τὰ μάτια ποῦ' ε.λα καὶ τὸ γκορμῖν ποῦ γάπου,
 σὰ γράγκικο ἀντίδερν σὲ β.λέτω γκάπου γκάπου.

Καὶ τοσαῦτα μὲν ἐκ τῶν πολλῶν ἄσμημάτων, τῶν κατὰ τοὺς γάμους ἄδουμένων.

Ἐν τοῖς θανάτοις. Ἐνεκα τοῦ εὐκρυῶς τῆς νήσου αὐτῶν καὶ τοῦ βίου ὃν διήγουσιν οἱ Ἰκάριοι εἰσιν ὑγιεῖς καὶ μακρόβιοι, ἄγνωστα δὲ εἰσιν αὐτοῖς τὰ νοσήματα, ἅτινα μαστιζοῦσι σήμερον τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσι καὶ ταῖς πεπολιτισμέναις, ὡς λέγομεν, κοινωνίαις διχθιοῦντας. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἀποστέρουσι τοὺς ἰατρούς, λέγοντες ὅτι οἱ τοιοῦτοι συμπρηγέρουσι τὰς ἀρρωστίας ἐν περιπτώ-

σει δὲ τοιαύτης, τὸ φάρμακον, ὃ γρῶνται, εἶναι ἀπλούστατον. Βράζουσι ρόμιον, ἐνέχον πιπέριον καὶ δι' αὐτοῦ, θερμοῦ ὄντος, τρίβουσι τὸν νοσοῦντα καθ' ἅπαν τὸ σῶμα, μεθ' ὃ κοκκίζουσιν αὐτὸν διὰ τοῦ πιπερίου, καὶ καλύπτοντες, ἀφίνουσιν ἵνα ιδρώσῃ καλῶς, ὅπερ συνεπάγεται συνήθως τὴν ἀνάρρωσιν τοῦ νοσοῦντος· ἀλλ' ἐὰν τὸ φάρμακον τοῦτο ἀποβῆ ἀλυσιτελές καὶ ἡ νόσος δεινωθῆ, τότε μετακαλεῖται ἱερεὺς, ὅστις παραλαμβάνων ἐκ τῆς μονῆς τῆς ὁσίας Θεοκτίστης τῆς Λεσβίης τὰ λείψανα αὐτῆς, ποιεῖ ἁγιασμόν, ἐξ οὗ πίνει ὁ νοσῶν, καὶ ἡ πίστις σώζει πολλάκις αὐτόν. Ἐν τούτοις σπανίως ἐπισυμβνίνουσι θάνατοι νέων ἐν Ἰκαρίῳ· ἐν διαστήματι δὲ ἐπτὰ μηνῶν ἔρτι ἐν Ράχαις, εἰς καὶ μόνος ἀπεβίωσε, καὶ αὐτὸς δὲ ὑπέργηρος ὢν.

Ἐὰν δὲ ἀποθῆνῃ τις, περιβάλλουσιν αὐτὸν διὰ τοῦ σαρβάνου καὶ διὰ λευκοῦ ἰσωθράκου καὶ ὑποκαμίσου, οὕτω δὲ περιβεβλημένον καὶ γυμνόπουν, καταλιμπάνουσιν ἐν τῷ οἴκῳ μόνον, πάντων τῶν οἰκείων κλειδωνόντων τὸν οἶκον, ἐν ᾧ ὁ νεκρὸς κεῖται, καὶ διανυκτερευόντων ἀλλαχοῦ. Τῇ δ' ἐπιούσῃ, ὅτε γενήσεται ἡ κηδεῖα, προσέρχονται οἱ συγγενεῖς τοῦ νεκροῦ καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ παραλαμβάνοντες τὸν νεκρὸν ἐπὶ φορείου, μεταφέρουσιν αὐτὸν εἰς τὸν ναόν, ἔνθα συρρέουσι πάντες οἱ συνεγχώριοι, ἰδίως δὲ γυναῖκες· αὐτοὶ οἱ ἱερεῖς, κυκλοῦντες τὸν νεκρὸν, ψάλλουσι τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν, μεθ' ἣν ἐκφέρουσιν αὐτὸν εἰς τὸν πρόνακον τοῦ ναοῦ καὶ ἐκεῖ ἐνταφιάζουσιν αὐτόν, τῶν οἰκείων ἀσπαζομένων καὶ δεύτερον αὐτόν, τῶν δὲ γυναικῶν κρατουσῶν ἐν χειρὶ τὴν κόμην, τὴν δὲ κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ ναοῦ ἐρειδουσῶν καὶ θοηνοῦσῶν, ἄνευ ὁμῶς μισρολογίων

*Κ.λαίω, ἐν ἔγω μερωμό, σὰν τὸ ποιν.ὶ ε' τὸ δάσο
ἦρον! ταῖς κα.λωσύναις σου καὶ πῶς θὰ τῆς ξείσω.*

Ἀποθανόντος ἀνδρὸς τινος, ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐπὶ τεσσαρῶν ἡμέρας μένει ἄλυστος καὶ ἀκτένιστος, τὸ αὐτὸ δὲ πράττει καὶ ὁ ἀνὴρ, θανούσης τῆς συζύγου αὐτοῦ.

Τελοῦσι δὲ, πλὴν τῶν κεκανονισμένων ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας μνημοσύνων ὑπὲρ τῶν κεκλιμημένων, καὶ τὰς λεγομένας τραπέζας, τὰ ἀγάπας κοινῶς καλουμένας, ἀναποφεύκτως τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα καὶ τῇ τῶν Χριστουγέννων, ὡς ἐξῆς. Συνέρχονται δέκα ἢ δεκαπέντε ἐπὶ τὸ αὐτό, ἐκάστου σφάκτοντος μίαν αἶγα καὶ προσάγοντος ἡμισυ ἢ τέταρτον κοίλου σίτου πρὸς κατασκευὴν ἄρτου· κόπτοντες δὲ εἰς τεμάχια τὰ κρέα, βράζουσιν αὐτά. Ἐν τῷ μεταξὺ προσέρχονται οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἐκ τῆς ἐνορίας ἢ καὶ ἐξ ἄλλης ἐνορίας κεκλημένοι καὶ κάθονται κατ' ἰδίαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά· ἐνὸς δὲ τῶν ποιούντων τὸ μνημόσυνον φωνήσαντος «ζωμὶν τῶν

φραγδων», προσάγεται ὑπὸ μοιραστίδων ἢ ὑπηρετούντων ὁ παχύτερος ζωμὸς καὶ ἀνά εἰς ἄρτος ἐκάστῳ τῶν ἱερέων, μεθ' ὃ διανέμονται καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν παρακαθημένων ἀνά ἓν τεμάχιον κρέατος καὶ τεμῆμα ἄρτου. Ἄφ' οὗ δὲ φάγωσιν ὀλίγον, ἐγειρόμενος ὁ πρεσβύτερος τῶν ἱερέων, λέγει. «Ἐλάτε, κένε μου, νὰ συγχωρέσωμε ἐκείνων που μνημονεύονται», πάντες δὲ οἱ παρακαθημένοι, μιᾶ φωνῇ λέγουσι, «Θεὸς συγχωρέσαι τους». Μεθ' ὃ κάθηται πάλιν καὶ τρώγουσι, μέχρι οὗ ἕτερος τῶν ἱερέων, ἐγερθεὶς, ποιήσῃ τὴν αὐτὴν ὑπόμνησιν καὶ οἱ συνδαιήτορες ἀπευθύνωσι τὴν αὐτὴν εὐχὴν· τὸ τοιοῦτο δ' ἐπαναλαμβάνεται τρίς, καὶ κατόπιν οἱ ἱερεῖς ψάλλουσιν ἐκκλησιαστικὸν τι ἄσμα κατάλληλον τῇ περιστάσει. Σημειωτέον δὲ ὅτι, ἐάν οἱ οἰκεῖοι τοῦ θανόντος ὧσιν ἄποροι καὶ ἀδυνατῶσιν ἵνα τελέσωσι μνημόσυνον ὑπὲρ αὐτοῦ, τότε ἕτεροι ποιῶσιν εἰσφορὰν καὶ τελοῦσι τὸ ὑπὲρ τοῦ κεκοιμημένου μνημόσυνον.

Ἐθιμον δὲ μυσαρῶτατον παρ' Ἰκαρίους, τὸ ὁποῖον ἐπὶ μακρὸν χρόνον οὔτε πατριαρχικοὶ ἀφορισμοί, οὔτε ἀρχιερατικὰ ἐπιτίμια ἴσχυσαν νὰ καταργήσωσιν ἦτο τὸ ἐξῆς. Ἄν, ἀποθανόντος τινός, συνέπιπτε νὰ ἴδῃ αὐτὸν κατ' ὕναρ συγγενῆς τις ἢ νὰ ἀσθενήσῃ τις ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἢ καὶ ἐξ ἄλλου χωρίου ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξήγγελλε παραχρῆμα τοῖς ἑαυτοῦ οἰκεῖσι τὸ γεγονός, καὶ πάντες ἐπίστευον ὅτι ὁ θανὼν ἔγεινε καταγιατῆς, δῆλα δὲ ἐβρικολάχισεν· κατ' ἐπακολούθησιν, ὁ ὄνειρευθεὶς ἢ οἱ οἰκεῖοι τοῦ ἀρρωστήσαντος, παραλαμβάνοντες ἓνα ἱερέα καὶ τοὺς οἰκεῖους τοῦ θανόντος, μετέβαινον λίαν πρῶτ' μιᾶς τῶν σαββάτων εἰς τὸν τάφον, ἐν ᾧ ἔκειτο ὁ νεκρὸς, καὶ ἀνοίγοντες αὐτὸν ἐξήγαγον τὸ σῶμα, καὶ πρῶτον μὲν διεπέρων δι' ὄβελοῦ πεφυρακτωμένου τὸ στῆθος καὶ τὴν καρδίαν τοῦ νεκροῦ, τριζουσῶν δὲ τῶν σαρκῶν, ἔλεγον ὅτι ὁ καταγιατῆς καίεται· τὸν ὄβελόν δὲ λαμβάνοντες, ἔφερον εἰς τὸν ἀρρωστον καὶ ἔδιδον ἵνα αὐτὸν ὀσφρανθῇ. Ἐάν δὲ ὁ νοσῶν δὲν ἀνερωώνυε, τότε, ἐρχόμενοι πάλιν, ἤνοιγον τὸν τάφον καὶ τὸ σῶμα ἐτξικούριον καὶ ἐταρτάλιασον, δῆλον ὅτι διήνοιγον καὶ διεμέλιζον, κόπτοντες αὐτὸ ἀπο τῶν λαγγόνων, κατὰ τὸ στῆθος καὶ εἰς τὸν τράχηλον. Το τξικούρισμα ἐποίουν γονεῖς πρὸς τὰ τέκνα καὶ τέκνα πρὸς τοὺς γονεῖς. Σταμάτιός τις Κέθουρας τοῦνομα, ἀνεδέξατο ἐπὶ πληρωμῇ πέντε γροσίων, ἃ προσήνεγκεν αὐτῷ εἰς, οὗ τὰ τέκνα ἠρρώτησαν μικρὸν μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τῆς ἐκείνου μητρός, νὰ τξικουρίσῃ ταύτην· ἀλλ' οὐδ' οἱ ἱερεῖς διέφευγον τὸ μυσαρὸν τξικούρισμα, ἱερεὺς τις δέ, τῷ ἐκκλησιαστικῷ ἀξιώματι τοῦ Οἰκονόμου τιμημένος, ὑπέστη τοῦτο, οὐχὶ πρὸ πολλοῦ χρόνου, διὰ πετρελαίου εἶτα κκεῖς, διότι αὐτοῦ ἀποθανόντος, εἶχον ἀσθενήσει τὰ τοῦ προὔχοντος τοῦ χωρίου τέκνα.

Οἱ κατὰ καιρὸς ἱεράρχαι τῆς Ἰκαρίας πᾶσαν κατέβησαν προσπάθειαν ὅπως τὴν τοιαύτην κακουργίαν καταπαύσωσιν. ὁ δὲ ἀοίδιμος ἱεράρχης Θεοδόσιος, ἰδὼν ὅτι σὶ προσπάθειαι αὐτοῦ οὐδὲν εἶχον ἀποτελεσμα. ἐνόμισεν ὅτι δύναται νὰ περιστείλῃ τὸ βδελυρὸν τοῦτο ἔθιμον συμβουλευόν τοῖς ἐγγχωρίοις ὅπως ἀντὶ νὰ τζικουρίσωσι καὶ ταρταλιάσωσι τὸν νεκρὸν, προσκαλῶσιν ἱερέα καὶ τελεῖ οὗτος ἐπὶ τοῦ τάφου ἀγιασμόν· πλὴν ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἀντὶ καλοῦ προὔξενησε κακόν, διότι ἐπέρρωσε παρὰ τοῖς ἐγγχωρίοις τὴν πεποιθήσιν ὅτι οἱ νεκροὶ βρικο-λακιάζουσι, καὶ ἐπηύξησε τὰ τζικουρίσματα. Εὐτυχῶς ὁ νῦν ἱεράρχης Γαβριήλ, καὶ τῶν ἠθῶν τῶν νησιωτῶν ἐκείνων ἐκπολιτιστικώτεραν μετατροπὴν λαβόντων, προτροπαῖς, ἀπειλαῖς καὶ παντοίοις ἄλλοις μέσοις χρησάμενος, ἐπέτυχε πρὸ ὀλίγων μόλις ἐτῶν νὰ διασκεδάσῃ τὴν τοιαύτην τερατώδη δεισιδαιμονίαν.

Καὶ παρὰ τίνων μὲν οἱ Ἰκαῖοι παρέλαβον τὸ βδελυρὸν τοῦτο ἔθιμον, ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν, ἀλλ' οὐδὲ ἠδυνήθημεν παρ' ἐκείνων νὰ μάθωμεν ἐν τούτοις δὲν εἶναι μόνοι αὐτοὶ οἱ εἰς τὴν ὑπαρξίν βρικόλακων πιστεύοντες, οὐδ' εἰς ἕκταφός καὶ διαμελισμοὺς νεκρῶν προβαντες. Ἴδου δὲ γεγονός τι, πρᾶπλήσιον τῶν ἐν Ἰκαρίᾳ ἄλλοτε συμβαινόντων, ὅπερ παρελάβομεν ἐκ τῆς ἐν Ἄνδρῳ ἐκδιδομένης ὁμωνύμου ἐφημερίδος, τῷ ἔτει τούτῳ ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ ἐπισυμβάν. «Δὲν ἐπικρατεῖ μόνον ἐν τοῖς βουρείοις δῆμοις τῆς Ἄνδρου ἡ δεισιδαιμονία περὶ μεταμορφώσεως τῶν νεκρῶν εἰς βρικόλακας καὶ ἡ συνήθεια τῆς καταστροφῆς τῆς καρδίας των πρὸς ἀποτροπὴν τούτων, λέγει ἡ ρηθεῖσα ἐφημερίς. Καὶ ἐν Βουρκωτῇ τοῦ δήμου μας γενικῶς πιστεύεται ἡ μυστὰ αὕτη διξασία, οὐχὶ δὲ πρὸ πολλοῦ χρόνου ἐν τῇ ὑπὸ ἀλβανογλώσσων κατοικουμένῳ τούτῳ χωρίῳ διεδραματίσθησαν τοιαῦτα καὶ φρικτώτερα μάλιστα ἐγκλήματα, ἐλέγχοντα τὴν δύναμιν τοῦ φανατισμοῦ ἱκανὴν οὖσαν νὰ καταπνίγῃ καὶ αὐτὸ τὸ πρὸς τοὺς γονεῖς ἔμφυτον αἴσθημα. Ἐπὶ τοῦ χεῖλους χωρικοῦ τινος εἶχε σχηματισθῆ ἕξοίδημα, ὅπερ ἀνεφάνη εἴτα ὀγκωδέστατον ἐπὶ τῶν παρειῶν. Ὁ παθὼν ἔκρινεν ὅτι τὸ πάθημα προήρχετο ἐκ τῆς νυκτερινῆς ἐνεργείας τοῦ πρὸ τριῶν ἡμερῶν θανόντος ἐχθροῦ του, καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν, ἀντὶ πάσης ἰατρικῆς θεραπείας, ὅτε ὅλοι ἐκοιμῶντο, μετέβη εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ἐξέθαψε τὸ πτώμα καὶ κατὰ τὴν συνήθειαν ἐνέπηξεν εἰς τὴν καρδίαν του *μαυρομάτικον μαγαῖρι*, ὅπως καρφωθῇ τὸ σατανικὸν πνεῦμα καὶ διεμέλισε τοὺς πόδας τοῦ πτώματος. Γνωσθέντος τούτου, γέρων τις συγγενῆς τοῦ βεβηλωθέντος νεκροῦ, κατέβη εἰς τὴν πόλιν καὶ διεκήρυττε πανταχοῦ ὅτι θὰ καταγγεῖλῃ τὸν δράστην τῆς πράξεως. Εἰς μάτην, πολλοὶ ἐπεμβχίνοντες, παρεκάλουν αὐτὸν νὰ συγχωρήσῃ τὸ ἀδίκημα, ἀναλογιζόμενος τὴν

βαρεῖαν τιμωρίαν τοῦ ἐνόχου· ὁ γέρον ἐμεινεν ἄδυσώπητος. Ἐν τούτοις ἀρκετὸς ἔκτοτε παρήλθε χρόνος καὶ οὐδεμίαν καταγγελίαν οὗτος ἐπέδωκε. Τί συνέβη; Ὁ γέρον οὗτος εἶχεν υἱὸν ἑγγαμον, οὐτινος ἢ σύζυγος ἔπασχεν ὑπὸ ἐπιλογίου πυρετοῦ. Τὸ ἐπίμονον τῆς συζύγου του πάλθημα ἀπέδωκεν ὁ σύζυγος εἰς τὴν πρό τινων ἡμερῶν θανούσαν μητέρα του, ἥτις, κατὰ τὴν κρίσιν του, ἐπειδὴ ζῶσα, ὡς ἐπεθύμει, δὲν ἠτύχησε νὰ ἴδῃ ἑγγονον, ἤδη νύκτωρ ἐπερσίτα ἐπὶ τῆς κλίνης τῆς ἀσθενοῦς καὶ τεκούσης νύμφης τῆς καὶ ἠνώχλει αὐτήν. Καὶ ὁ ἀλιτήριος, χωρὶς νὰ διστασῇ, ἐξέθψε τὸ πτώμα τῆς ἰδίας μητρός καί, φρικτὸν εἰπεῖν, διεμελίσεν αὐτὸ εἰς τεμάχια, ἅτινα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ κατέρριψεν. Οὕτως ἐξηγήθη ἡ σιωπὴ τοῦ γέροντος. Ἦτο ὁ φόβος μήπως, ἐὰν καταγγείλῃ τὸν βεβηλωτὴν τοῦ νεκροῦ τοῦ συγγενοῦς του, καταγγελοῦν ὁ υἱὸς του ἐπὶ ὁμοίᾳ νεκροσυλίᾳ διαπραχθεῖσῃ κατὰ τοῦ πτώματος τῆς ἰδίας μητρός του καὶ συζύγου τοῦ γέροντος. Ἐπειδὴ δὲ αἱ οἰκτραὶ αὐταὶ καὶ παχυλαὶ δεισιδαιμονίαι περὶ ὑπάρξεως βρικολάκων καὶ τῶν ἐπὶ τῶν ζώντων ἐνεργειῶν αὐτῶν γενικῶς πιστεύονται, φρονοῦμεν ὅτι, γινομένης ἀνασκαφῆς ἐν τῷ νεκροταφείῳ Βουρκωτῆς, οὐδεὶς ἴσως νεκρὸς θὰ εὔρεθῇ ἀνύβριστος. Πάντων αἱ καρδίαι ὡς διὰ στιγμήματος θὰ ὦσι κερρωμέναι μὲ μαυρομάτικον μαγαῖρι, τὰ δὲ μέλη καὶ οἱ πόδες θὰ ὦσι κερρωσμένα».

Ὁ δὸν Κάλθετος ἐν τῷ περὶ βρικολάκων μεγάλῳ αὐτοῦ συγγράμματι, μεταξὺ πολλῶν ἀνεκδότων καὶ παραδόσεων, αἵτινες ἐξηγοῦσι τὰ γεγονότα, ἀναγράφει πληθὺν διηγήσεων, ἐξ ὧν ἀποδείκνυται ὅτι ἡ οἰκτρὰ δεισιδαιμονία αὕτη ὑπῆρξε διακεχυμένη ἐν λαοῖς τε σοφοῖς καὶ ἐν ἔθνεσι βαρβαρικοῖς. Ἰδίως ὁμῶς ἐν τῇ Γερμανίᾳ ἢ περὶ βρικολάκων πλάνη εὔρετο μείζω τὴν ἐπίτασιν· τὸ δ' ἐπόμενον γεγονός, ἐπελθὼν ἐν ἔτει 1736 καὶ ἐπιβεβαιούμενον ἐπισήμως ὑπὸ δύο δικαστῶν τοῦ ἐν Βελιγραδίῳ δικαστηρίου, οἵτινες ἐποίησαν ἐπιτοπίως αὐτοψίαν, καὶ ὑφ' ἐνὸς ἀξιωματικοῦ τοῦ αὐτοκράτορος, παραστάντος μάρτυρος αὐτόπτου τῶν γενομένων ἐρευνῶν, δικαιοῖ πως τὴν πλάνην τῶν ἀπλοϊκῶν καὶ εὐπίστων Ἰταρίων.

Ἐν Κισσιλόβῳ, χωρὶς τρεῖς πού λεύγας τῆς Γραιδίσκης ἀπέχοντι, πέντε ἢ ἑξ ἄνθρωποι, νοσήσαντες αἰφνιδίως, ἀπεβίωσαν εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ὀλίγας ἡμέρας ἐξ ὅτου γέρον τις θανῶν, εἶχεν ἐπιφανῆ εἰς τινος. Κατ' ἀκολουθίαν, ὠρυζαν τοὺς τάφους τῶν πρὸ ἑξ ἑβδομάδων ἀποβιωσάντων καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ προαποβιώσαντος γέροντος· ἀλλ' ὅτε ἤνοιζαν τὸν τάφον τοῦ τελευταίου τούτου, εὔρεθῃ οὗτος τοὺς μὲν ὀφθαλμοὺς ἀνοικτούς ἔχων, τὸ δὲ χρῶμα κοράλλινον, τὴν δὲ ἀναπνοὴν φυσικὴν, καὶ ὁμῶς ἦτο ἀκίνητος καὶ νεκρός. Συνεπέραναν ἄρα ὅτι ἦτο

βρικόλακας· τότε ὁ δῆμιος ἐνέπηξε πύσσαλον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, μεθ' ὃ ἔκκψε τὸ σῶμα καὶ μετέβαλεν αὐτὸ εἰς τέφραν.

Ἴδού δὲ καὶ ἕτερον γεγονός· παραπλήσιον.

Ἐν ἑπρχίᾳ τινὶ τῆς Οὐγγαρίας, πλησίον τοῦ Τοκᾶϊ, ὁ λαὸς ὁ γνωστός ὑπο τὸ ὄνομα Ἐϊδοῦκοι, πιστεύει ὅτι νεκροὶ τινες, βρικόλακες γινόμενοι, ἐκμυζῶσι τὸ αἷμα τῶν ζώντων, οἵτινες διὰ τοῦτο καθίστανται ἐντὸς βραχείου κατίσχνοι, ἐν ᾧ τὰ πτώματα τῶν βρικόλακων πληροῦνται αἵματος εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε αὐτὸ ἐκρέει διὰ τῶν πόρων. Ἐν ἔτει 1726, Ἐϊδοῦκός τις ἐκ Μεῦδρίγης, καλούμενος Ἀρνόλδος Πάολος, ἐφονεύθη, ἐμπειροῦστος αὐτῷ ἀμάξης φορτηγοῦ· ἕνα δὲ μῆνα μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, τέσσαρες ἄνθρωποι ἀπεβίωσαν σχεδὸν αἰφνιδίως καὶ καθ' ὃν τρόπον ὁ λαὸς ἐπίστευεν ὅτι ἀποθνήσκουσι συνήθως οἱ ὑπὸ βρικόλακων προσβλλόμενοι. Τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ὁ ρηθεὶς Ἀρνόλδος διηγήσατο πολλάκις ὅτι ἐν τοῖς πέριξ τῆς Κοσόβης καὶ παρὰ τὰ ὄρια τῆς Σερβίας ἐβασανίσθη ἄλλοτε ὑπὸ βρικόλακος, ἀλλ' εὔρε τὸ μέσον ἵνα θεραπευθῆ, φαγὼν χῶμα ἐκ τοῦ μνήματος τοῦ βρικόλακος, καὶ νιφθεὶς τῷ αἵματι ἐκείνου· ὅθεν καὶ ἐσχηματίσθη ὑπόνοια ὅτι καὶ αὐτὸς ἐβρικόλακίσαε, διότι πιστεύεται ὅτι οἱ προσβληθέντες ἐκ βρικόλακων ἐν τῇ ζωῇ, γίνονται καὶ αὐτοὶ βρικόλακες μετὰ θάνατον. Ἐκταφέντος ἄρα τοῦ Ἀρνόλδου, τεσσαράκοντα μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡμέρας, εὔρέθησαν ἐπὶ τοῦ πτώματος αὐτοῦ πάντα τῶν βρικόλακων τὰ χαρακτηριστικά, διότι εἶχε τὸ μὲν χρῶμα κοράλλινον, τοὺς δὲ ὄνυχας, τὴν κόμην καὶ τὸν πώγωνα ἠϋξημένα, ἦτο δὲ πλήρης αἵματος ὑγροῦ, ὅπερ. ρέον ἐκ πάντων τῶν τοῦ σώματος μερῶν, εἶχε καταβρέξει τὰς ἐνταφίους ὀθῶνας. Ὁ τῆς χώρας ἑπαρχος, λίην ἐμπειρὸς ὢν περὶ τὰ τῶν βρικόλακων, ἐνέπηξε, κατὰ τὰ νενομισμένα, διαμπαξ πύσσαλον λίαν ὀξύν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ πτώματος, τὸ ὁποῖον ἐξέβαλε κραυγὴν καταπληκτικὴν, μεθ' ὃ, τῆς κεφαλῆς ἀποτμηθείσης, τὸ πτώμα ἐκάθη καὶ ἡ τέφρα αὐτοῦ ἐρρίφθη εἰς τὸν ποταμὸν Σαῦον· τὰ αὐτὰ δὲ ὑπέστησαν καὶ τὰ πτώματα τεσσάρων ἄλλων ἀποθανόντων ἐξ ἐπήρειας βρικόλακων. τῷ φόβῳ μὴ καὶ ἐκεῖνοι βρικόλακίσωσιν.

Ἐν ἔτει 1731, δῆλον ὅτι πέντε ἔτη μετὰ τὰ ἀνωτέρω, νέκι ἐπενέργειαι βρικόλακων συνέβησαν αὐτόθι· διότι ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἑπτακαίδεκα ἄτομα διαφόρου φύλου καὶ ἡλικίας ἀπεβίωσαν ἐξ ἐπήρειας βρικόλακων. Οἱ χειρουργοὶ καὶ οἱ ἰατροὶ ἐζήτησαν πῶς ἡ τριαύτη ἐπήρεια ἐγένετο, μεθ' ἧς αὐτοὶ εἶχον λάβει προφυλάξεις· κατόπι δ' ἐρευνῶντινων, ἐπέτυχον νὰ ἀνακαλύψωσιν ὅτι ὁ Ἀρνόλδος εἶχεν ἐκμυζήσει τὸ αἷμα οὐχὶ μόνον τῶν τεσσάρων ἐκείνων ἀποθανόντων, περὶ ὧν προα-

νεγράψαμεν, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ζώων, ἐκ τῶν κρεῶν τῶν ὁποίων εἰ
νέοι βρικόλακες εἶχον γευθῆ. Κατ' ἀκολουθίαν, ἐξεθῆσαν πάντας τοὺς
ἀπὸ τινος χρόνου ἐντυφιασθέντας καὶ εὖρον μεταξὺ αὐτῶν ἑπτακαίδε-
κα φέροντας τὰ κατὰ δηλότερα σήμεῖα ὅτι ἐβρικόλακισαν· διετρύπη-
σαν λοιπὸν διὰ πασσάλου ὀξέως τὴν καρδίαν αὐτῶν, ἀπέτεμαν τὴν
κεφαλὴν, ἔκαψαν τὰ πτώματα καὶ τὴν τέφραν ἔριψαν εἰς τὸν ποτα-
μόν. Πᾶσαι αἱ ἔρευναί καὶ ἐκτελέσεις αὐταὶ ἐγένοντο ἐν πάσῃ τῆξει
καὶ καθ' ὅλας τὰς νομίμους διατυπώσεις ὑπὸ πολλῶν ἀξιωματικῶν,
στρατιωτικῶν χειρουργῶν, τοῦ ἐπάρχου καὶ τῶν προκρίτων τῆς χώ-
ρας, τὰ δὲ πρακτικὰ ἐστάλησαν, κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1732, πρὸς
τὸ ἐν Βιέννῃ αὐτοκρατορικὸν πολεμικὸν συμβούλιον, ὅπερ συνεστήσατο
στρατιωτικὴν ἐπιτροπείαν ἵνα ἐξετάσῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν γεγονότων
τούτων. Μετὰ τοιαύτας λοιπὸν διηγήσεις, δημοσιευθείσας ἐν ἑφημε-
ρίσι, μετὰ παρομοίας μαρτυρίας δημοσίων ὑπαλλήλων, χειρουργῶν
καὶ ἰατρῶν, οἵτινες βεβαίως ὑποτίθεται ὅτι ἐκέκτηντο ποῖαν τινα ἐπι-
στημονικὴν παιδευσιν, καὶ οἵτινες παρίστανται τυφλῶς ἀποδεχόμενοι
ὅτι ἀφίσταται τῶν τακτικῶν τῆς φύσεως νόμων, πῶς δύναται τις νὰ
φανῆ ἀμείλικτος πρὸς ἀνδρας ἀπλοῦς καὶ ἀμαθεῖς, διότι ὑπέπεσαν
εἰς τοιαύτας πλάνας καὶ διεπράξαντο παραπλήσια ἀθεμιτουργήματα;

Ἰσὶ δὲ οἱ Ἰκάριοι φίλοι τῶν τέρψεων καὶ τῶν χορῶν. Κατὰ πᾶσαν
σχεδὸν ἑορτήν, ταῖς ἀπόκριψι, τῷ πάσχα, τῇ δευτέρῃ τῆς διακαινη-
σίμου, κατὰ τὰς πανηγύρεις, συγκροτοῦσιν ἐν ταῖς κεντρικωτέροις μέ-
ρεσιν ἐκάστου χωρίου χορὸν μετ' ἄσμάτων καὶ ἐν ἡχοῦ ἀσκαύλων καὶ
τυμπάνων. Ὁ δὲ χορὸς αὐτῶν τοιοῦτός τις εἶναι· δεκά ἢ καὶ πλείονες,
μέχρι τῶν εἴκοσι πέντε, ὅτε μὲν ἄνδρες μόνοι καὶ γυναῖκες μόναι,
ὅτε δὲ ἀναμῖξ, κρατοῦντες ἀλλήλους ἐκ τῶν ὤμων ἢ ἐκ τῶν χειρῶν
σταυροειδῶς, ἀποτελοῦσιν ἡμικυκλον, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου κἀθηται ὁ
παιανίζων τὸ μουσικὸν ὄργανον. Περὶ τοῦτον ὀρχοῦνται σεμνῶς καὶ
τακτικῶς πάντες, τοῦ ἡγουμένου ποιούντος διαφοροὺς ἐλιγμούς· ὅταν
δὲ οὗτος κουρασθῇ, ἢ ἀποχωρεῖ ἢ λαμβάνει τὴν θέσιν ἐσχάτου ἐν τῷ
ἡμικύκλῳ, παραχωρῶν τὴν θέσιν αὐτοῦ εἰς τὸν ἀμέσως ἐπόμενον, τού-
το δὲ πράττουσιν ἀλλεπαλλήλως οἱ πάντες.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ΄.

Διάλεκτος τῶν Ἰκαρίων

Λίαν περιέργος καὶ μελέτης ἀξία εἶναι ἡ τῶν Ἰκαρίων διάλεκτος,

διότι περιέχει πλείστα; ὅσας λέξεις τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσης, παρεφθαρμένας, βεβηκώς, καὶ παρεμεμρρωμένας ἐνίοτε, αἵτινες ὁμῶς ἀλλαχοῦ οὐδαμῶς ἀπαντῶσιν: ἕκ παραδείγματος παρὰ τοῖς ἀγραμμάτοις κατοικοῖς τῆς νήσου ταύτης, αἱ ὁμηρικαὶ λέξεις ἄτη, θῶκος, αὔος, ἔτι δὲ καὶ αἱ ἀρχαῖαι αἰθήρ, ρύμη, ἠλακᾶτη, φιδόνω, ὑπήμενος, συλλήβδην, αἶξ, βροῦς καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἰς: συνηθέσται, τῷ δὲ δυνάμενῳ νὰ νοήσῃ αὐτὰς ὡς ἀπαγγέλλονται, πολὺν τὸ τοιοῦτο ἐξεγείρει τὸν θαυμασμόν. Ὁ Ἰκάριος λέγει ἄτη ἔλσει σοι εἴθε νὰ σοι ἐπέλθῃ ζημία. *Ἔασόν μου τὴν αἶα καὶ μολύνον σε, ἄφες τὴν αἶγα μου, διότι φονεύσω σε. Ἄλλε τὸν θῶκον γὰ καθήσῃ, δὸς ἔδρανον ἵνα καθήσῃ. Ἄμε γὰρ γαλίσηε τὴν γιοτέρναν καὶ πίστρεψον τὸν ἀγωγὸν τὴν αὔλακον, ὑπάγε νὰ ἀνοιξῆς τὴν κινστέρναν καὶ καθάρισον τὸν ἀγωγὸν τῆς αὔλακος. Ἐρε τὸν ἀρμόν γ' ἀρμέξωμε τὴν αἶα, φέρε τὸ προσδεχομενὸν τὸ γάλα δοχεῖον ἵν' ἀμελξώμεν τὴν αἶγα καὶ τὰ τοιαῦτα* ἐρωτώμενος δὲ περὶ πρᾶγματος, ὃ ἀγνοεῖ, ἀποκρίνεται ἐγὼ ἴδα; εἶδ᾽ ἐγώ; Ὅθεν δικαίως καὶ ὁ ἀείμνηστος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων ἐν τῷ περὶ προφορᾶς τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, λέγει. «Πολλῆς παρατηρήσεως ἀξία εἶναι ἡ διχλεκτος καὶ τῶν κατοικούντων τὰ περὶ τὸν Ἰσῦξινον πόντον χωρία, τὰ ἀπὸ Φάσις μέχρι πρὸς τὸν Θρηκτικὸν Βόσπορον παράλια, καὶ ἡ τῶν Ἰκαριωτῶν».

1. Ἐν τινι τῶν συνεδριῶν τῆς ἐν Ἀθῆναις ἐπιστημονικῆς ἐταιρίας ὁ εὐπαίδευτος κύριος Γεώργιος Ν. Χατζιδάκης ὠμίλησε περὶ τῆς νήσου Ἰκάρου, ἣν δι' ἐπιστημονικοῦ σκοποῦ ἐπεσκεψάντο κατὰ τὸ θέρος μετὰ τοῦ γυμνασιάρχου τῆς Χίου κ. Ζολώτα. Καὶ τὴν φύσιν τῆς νήσου περιέγραφεν ὁ κ. Χατζιδάκης μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὡς ἄλλην Ἑλβετίαν, τὸν δὲ ἀρχαῖον ἐθνισμόν εὗρεν οὕτως ἐκπληκτικόν, ὥστε ὠνομασεν αὐτὴν Περμπηίαν μέχρι τοῦδε τεθαυμένην. Ὁ γλωσσικὸς πλοῦτος τῆς νήσου, λέγει, εἶναι κατὰ πάντα ἀρχαῖος, ἀχραντος καὶ ἀμίαντος ἔτι ἀπὸ τῶν νεωτέρων ξενισμῶν τῶν ἄλλων ἐλληνικῶν χωρῶν. Ἡ ἀρχαία γραμματικὴ ζῆ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ. Ἡᾶσαι τῶν κλίσεων καὶ κλίσεις διασώζονται καὶ πρὸφέρονται οὕτω καλῶς ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν καὶ ἀγροίκων τῆς νήσου κατοίκων, ὥστε, ἂν γελασθῆς καὶ προσφέρῃς ὀμιλῶν τοὺς ναῦτες, τοὺς ψάλτας, ἐπιδιωρθοῦντές σε ἀναφωνοῦσι τοὺς ναύτας, τοὺς ψάλτας. Αἱ κλίσεις, αἱ ἀντανυμίαι, τὰ ὀήματα διασώζονται θαυμαστῶ τῷ τρόπῳ ἀρχαιοτρόπως. Οὐδεὶς ξενισμὸς ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῶν. Ἐάν τις Ἰκάριος ὡς ἀνθρακοπέλης ἢ ναύτης μετακομίσῃ εἰς τὴν Ἰκαρον νεοελληνικόν τι, ἐγείρει τὴν περιεργίαν τῶν ἀκούοντων. Οὐδὲν τῶν τοπικῶν ὀνομάτων εἶναι ξενικὸν πλὴν τῆς λέξεως π ο ὑ ν τ α. Αἱ δὲ φθολογικαὶ μεταβολαὶ εἶναι σπουδαιοτάτης προσοχῆς ἄξια, διότι δι' αὐτῶν λύονται πολλὰ μέχρι τοῦδε ἄλυτα ζητήματα καὶ ἀνευρίσκειται ἡ πρώτη καταγωγὴ πολλῶν λέξεων. Τὰ διπλᾶ σύμφωνα ἐκφωνοῦνται λαμπρότατα, πολλὰ δὲ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου πράγματα. ἄπερ οἱ λοιποὶ Ἕλληνας διὰ ξένων λέξεων ὀνομάζουσι, καλοῦσιν οἱ Ἰκάριοι δι' ἀρχαίων γνησίων ἐλληνικῶν.

Τῶν Ἰκαρίων ἡ ἀλφάβητος στερεῖται σχεδὸν τοῦ γράμματος β, ἐν ὀλίγαις λέξεσιν αὐτοῦ προφερομένου

Μάνα μου, πάρ' μου γ τὴ ξανθή, τὴν εἶδα χθὲς ε' τὴ ρύσι

—*Γυιέ μου, μ' ἄν ἦν πολλὰ φτωχὴ καὶ πῶς θά σου τὴν πάρω;*

—*Μάνα μ' χρυσοὺς λαιμοὺς φορεῖ, μαλαατέρια σκούφια, εταξωτὰ ποκάμισα, χαμοφαδέρια ροῦχα.*

—*Ἄν ἦν' ἀλήθει' αὐτὸ ποῦ .λες, ἀλλε προξεγητάδες,*

ἀλλε τῆς Χιὸς τοὺς ἄρχοντας, τῆς πόλις τοὺς φαγάδες,

τῆς Σμύρνης τοὺς πνεατικοὺς καὶ τοὺς πραατευτάδες.

Τὸ αὐτὸ δὲ συμβαίνει καὶ εἰς τὸ γ, τὸ ὁποῖον, ὁμιλοῦντες, ἐν ταῖς πλείσταις τῶν λέξεων παραλείπουν

Πρῶτα τὸν πρωτινὸ καιρὸν ἤλεε μιὰ υναῖχα,

τὸν ἀ.α.τῆς περίπαιζε καὶ τὸν μισῆς χαιρέτα.

Τὸ δ' προφέρουν μόνις προσεγγίζοντες τὴν γλῶσσαν εἰς τοὺς ὀδόντας τῆς ἄνω σιαγόνας.

Τὸ κ ἐν ἀρχῇ λέξεων προφέρουν ὡς γκ, ὡς εἶ! *γκάεγε μου καὶ ἐκτραφῆς καὶ πέσης γκάτω αἶ! καῦμένε μου, ἄν ἐκτραπῆς καὶ πέσης κάτω· καὶ ἐν παροιμίᾳ*

Ἄγασηκῶνω μπάπ.λωα, ρίσκω δαου.λὸ γκαέρο,

ἀγασηκῶνω τζάντζα.λο, ρίσκων ὠρηὰν γχορτέσαν,

ἤτοι αἰρων ἐφάπλωμα εὐρίσκω δαυλὸν κεκαυμένον, αἰρων ράκη εὐρίσκω ὠραίαν κόρην», νοουμένου ὅτι πολλάκις ὑπὸ ράκη κρύπτεται ἀρετὴ ἢ καλλονὴ μεγίστη καὶ τάνάπαλιν, καὶ ἐν ἄσματι

Πουλίκιν ἠκη.λάδησε ε' τοῦ γκα.λαμιοῦ τὴ φούτα,

ασι.λοπού.λα τοῦκουσε ἀπὸ ψη.λὸν πα.λάτιν.

—*Που.λίγ, γάχα τὰ γκά.λ.λη σου καὶ τὸ γκε.λαῖσιμό σου!*

—*Τὶ ἠθελες τὰ γκά.λ.λη μου καὶ τὸ γκε.λαῖσιμό μου·*

ἐγὼ τὸ ἰνω τὸ νερὸ ε' τῆς γῆς τὰ λαγκουνάκια,

καὶ σὺ τὸ ἰνεις τὸ νερὸ ε' τῆς γχροστα.λέγλαις ρύσες.

Τὸ μ προφέρουν προσεγγίζοντες οὐχὶ τὰ δύο χεῖλη, ἀλλὰ τοὺς ὀδόντας τῆς ἄνω σιαγόνας εἰς τὰ χεῖλη τῆς κάτω.

Ἐπ' ἴσης δὲ καὶ τὸ π, ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν λέξεων ἰδίως, προφέρεται ὡς μπ, οἷον *μπαρτίδο ἀντὶ παρτίδο, καὶ ἐν ἄσματι*

Μπέρνω τὴ μπερ.λορίτζα μου καὶ μιὰν ἀ.λ.λα.λαγκίτα,

σίρνω, πάω ε' τὸ μπέτα.λο, γὰ πα' γὰ .λαγκηρίσω·

ἤτοι λαμβάνω τὴν τοῦ οἴνου κολοκύνθην μου μετὰ μιᾶς κολοκυνθίνης ἀντλίας καὶ ὑπάγω εἰς τὸν ληνὸν ἵνα ἐμπλήσω ταύτην οἴνου λαγκύρου.

Ἐπειδὴ προφέρουσιν ἀνοικτοῖς χεῖλεσι τὰς λέξεις, διὰ τοῦτο μὲν ἀκούονται τὰ ἐν ταύταις ἀπαντῶντα χειλεόφωνα γράμματα· ἐνίων λέξεων μάλιστα, ἀρχομένων ἀπὸ χειλεοφώνων δασέων, τρέπουν ταῦτα εἰς τὰ ἀντίστοιχα οὐρανισκόφωνα. Τὴν φωνὴν λέγουσι *φωιήν*, τὸ *φουμάρω* λέγουσι *φουμάρω*, τὸν *παπᾶ* λέγουσι *φαφᾶ*, ἔτι δὲ τὸ *φικίριον θηκάριον*, τὴν *φυλακοῦρα* *θυλακοῦρα* ὅπερ καὶ *θυλίκι* λέγουσι, τὸ *πυρὸν θυρὸν* κλ.

Ἐπιτάσσουν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰς ἀντωνυμίας τοῦ, τῆς, τὸ τοῦ ρήματος, λέγοντες *ἔδειράν τους*, *ἔπιασέ τον*, *ἔδωκί τον*, ὡς ἐν ᾄσματι ἀδομένῳ ἰδίως κατὰ τὰς ἀπόκρεως

*Αὐταῖς ἡ μέραις ἔχουν το
κὴ αὐταῖς ἢ ἐβδομάδες,
ὅπ' ἔχουν φίλον κράζουν τους,
κὴ ἂν λείπουν κ' εἰς τὰ ξένα,
στέλλουν ἐκεῖ καὶ φέρουν τους.*

Λίαν σπανίως χρῶνται ῥήμασιν ἀσυναϊρέτοις, οὐδὲ λέγουσιν ποτε πλέουσι, δειψάει, πεινάει, ἀλλὰ πλοῦσι, διψᾷ, πεινᾷ· ὥστε κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἰδοῦ τύποι τινῶν διαλόγων Ἰκτριωτικῶν πρὸς κατανόησιν τῆς διαλέκτου αὐτῶν.

Στεφανῆ καὶ Γιαννάκη.

- Στ.* Καλῶς ὤρισες, Ἄννάκη. — Ὡς εὖ παρέστης, Γιαννάκη.
Γιαρ. Νά 'σαι καλά. — Χαῖρε.
Στ. Ἰντα χαμπάρις. Ἰντα γκάνε- — Τί καινόν; τί ποιεῖτε, τί μανθάνετε; τε, Ἰντα μαθένετε;
Γιαρ. Ἰντα νά μάθω, γκάνε μου, — Τί νά μάθω, ὦ οὗτος; ἐγὼ πρὸ ἐμουνοῦ ὄχουνοῦ ἤγκαψα· μικροῦ ἐπανῆλθον· ὑμεῖς δὲ τί ἰσανᾶς ἐγὼ δὲ Ἰντα γκάνετε, ποιεῖτε; τί μανθάνετε; Ἰντα μαθένετε;
Στ. Καὶ ἐν ἤμαθα τίποτε, γκακόε- — Οὐδὲν ἔμαθα, κακόμοιρε. Σὺ ρε. Ἐσονοῦ ἐν ἤκουσες τίποτε; δὲ δὲν ἤκουσές τι;
Γιαρ. Ἐμουνοῦ ἔμαθα πῶς ἔχει — Ἐγὼ ἔμαθον ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐ- τράβιξι τὸ κάρουνο ς' τὴν τιμήθησαν ἐν Ἀλεξάνδρειᾳ· δὲν Ἀλεξάνδρεια· ἐσονοῦ ἐν ἤκουσες τοῦτο; ἤκουσές το;

Στ. Ὁεσκέ. — Οὐγί.
 Γιατ. Κη, αὐτὸ ἴντα κἀθεσαι καὶ γκο- — Ἴνα τί λειπὸν κἀθησαι ἀργός,
 προσκυλιάζεις, νὰ σε γκἀψῃ ὦ ἄξιε δεινοπαθείας;
 τὸ κρομμύδι;

Λεωνίδα καὶ Κωνσταντίνου.

Α. Ὀλιᾶ Κωστάντη. — Κύριε Κωνσταντῆ.
 Κ. Ὅρσε, Λεμονίδα. — Ὅρισον, Λεωνίδα.
 Α. Ἀπαντεγέ με. — Περίμενόν με.
 Κ. Ἔλα ὄρονοῦ κῆ ἔγω δουλειᾶ. — Ἐλθὲ ταχέως, διότι ἐπείγομαι.
 Α. Ἄκουσές τα, γκακόερε, τὰ κο- — Ἰκουσες, ὦ οὔτος, τῶν μαθη-
 πελάκια;
 Κ. Ἴντα καὶ καλά; — Περὶ τίνος;
 Α. Ξέρουσι καὶ διαχῆρουσι καὶ φρα- — Γινώσκουσι καὶ ἀναγινώσκουσι
 τῆζέζικα. γαλλιστί.
 Κ. Καλὸς ἄγρωπος εἶναι αὐτὸς — Καλὸς ἀνὴρ τυγχάνει ὁ διδά-
 ὁ δάσκαλος· χαλάλι του τὰ σκαλος καὶ ἐπαξίως τὸν μισθὸν
 γρόσια ποῦ πέρνει, καὶ πότε εἰ- λαμβάνει· ἀλλὰ πότε εἶχον ἐξε-
 χασι ξετάσεις;
 Α. Ὁψέ, γκαένε μου. — Τελευταίως, φίλε μου.
 Κ. Εἶναι δικασμένος καλὰ ὁ δά- — Εἶναι εὐπαιδευτος λίαν ὁ διδά-
 σκαλος. σκαλος.

Ἴδου καὶ ἕτερον δεῖγμα Ἰκαριακῆς διαλέκτου.

Πειτιοῦς ἐπῆ' α' ε' τὰς αἰας, ἡπῆρα τὰς μπερ.λοῖς καὶ ὄρονοῦς τὰς ἐ-
 μίωσα· τὴν ἀμπύδα, τὴν μπι.λιάδα καὶ τὴν χριμεριάδα καὶ τὴν λαμπε-
 λα ξεροκαθούρντισε, καὶ ἂν ἐρωτῆς ταῖς κωδωνάταις, βόταρέ ταις
 ἀπ' ἐδῶ. Ἄνοιξε καὶ τὴν βιτίνα καὶ ποταπῶς ἐν κωδωνάτη, γκακό-
 ερε, τὰς ράγας, τὴν εἶδασι.

Ἐπαρε τὰς αἰας, αἶ Κωστάντη, ὁποῦ τὰς ἔγω εἰς τὴν ἀγραμ.τε.λιὰ
 ἐμίνας καὶ γὰ τὰς φῆς εἰς τὸ ρηιάκι γὰ πιουοισιν ὕδωσ καὶ γὰ γέρης τῆ
 γελύζουσα γὰ τὴν θη.λίσουγ τὰ παιδιὰ της. Χέρε καὶ τὸν βουῖν, τὸν
 φωνάζεις ὠτρο, ὠτρο καὶ ἔργεται. Δῆλον ὅτι

« Ἐπιτηδες ὑπῆγα εἰς τὰς αἰγας, ἔλαβον τοὺς ἀσκούς τοῦ οἴνου
 καὶ εὐθέως ἐνέπλησα αὐτούς. Τὸ ἄκερω πρόθετον, τὴν λευκὴν οἶν,
 τὴν νεογέννητον (χρονίκρικην) καὶ τὴν ἔχουσαν δέρμα παρδάλεως κα-
 λεσον σιγανῆ τῆ φωνῆ· ἂν δ' ἐρωτῆς διὰ τὰς αἰγας τὰς κωδωνορό-
 ρους, διεύθυνε πρὸς τὰ ὠδε. Ἄνοιξον καὶ τὸ πήλινον ἀγγεῖον. Πρῶτον

δὲ εἶδους ἢ χρώματος εἶναι ἢ κωδωνοφόρος αἶξ, στρέψον ὄπισθεν τοῦ δυσβάτου μέρους τοῦ ὄρους, ἐνθα εἶδον αὐτήν, (δηλαδὴ αὐτόθι θέλεις μάθει).

«Λάθε τὰς αἶγας, ὦ Κωνσταντίνε, ἃς ἔχω δεδεμένας ἐν τῇ ἄκρᾳ τῆς ἀμπέλου καὶ ὀδήγησον εἰς τὸν ρύακα ἵνα πίωσιν ὕδωρ· φέρε δὲ καὶ τὴν θηλάζουσαν, ἵνα θηλάσῃ τὰ ἐρίφια αὐτῆς. Φέρε καὶ τὸν βουῖν, ὃν καλεῖς διὰ τοῦ φωνήματος ὦτρο! ὦτρο! καὶ ἔρχεται».

Παρακατιόντες δημοσιεύομεν καὶ Ἰκχριακὸν λεξιλόγιον, πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ κεφαλαίου τούτου.

Ἄβρωτος ὁ μὴ ἐσθιώματος, ὁ μὴ φαγωθείς.

Ἄγγάζω καίω, ἤγγαυσε ἔκχυσε.

Ἄγγελωμαγῶ πνέω τὰ λυγία, εἶμι ἐν ἀγωνίᾳ θανάτου.

Ἄγωγος αὐλαξ.

Ἄδωρίζω βυθίζω.

Ἄέλε ἄγέλη.

Ἄζωπηγή φρέαρ ἢ πηγή ἀπεξηραμένη.

Ἄθερας κορυφή ὄρους καὶ πᾶν ἐν γένει ὕψωμα.

Ἄθηβόλι σχέδιον ὑπόδειγμα.

Ἄκονι ὄριμον.

Ἄκοπρίζω κάθημαι νωχελῶς.

Ἄκοπέζω ἐλπίζω.

Ἄκράινουδος συνομίληξ, ἑταῖρος.

Ἄκροδοσὰ ἀκρόδομος, αἱ ἐπὶ τῆς στέγης τοῦ οἴκου, πέριξ, τιθέμεναι πλάκες, αἱ δὲ ἐπὶ τῆς στέγης ἐν γένει τιθέμεναι καλοῦνται οὐραριαί.

Ἄ.λ.λαλαγκίτα σίφων ἢ ἀντλία ἐκ κολοκύνθης.

Ἄλατάρι τράχος ἐνόρχης.

Ἄλάτζι ἄλας.

Ἄλαγώρω παρατρατῶ, ἐκβαίνω τῆς ὁδοῦ.

Ἄλεκάτη ἡλακᾶτη.

Ἄλενδράδα ἀναδενδράς, τὸ ἐπὶ τῶν δένδρων κλήμα.

Ἄλιβερντίζω λαθροχειρῶ, ἀφαιρῶ τι κρυφίως.

Ἄλιος καρκῖνος.

Ἄ.λ.λοιῶρι μάνδρα βοῶν ἢ χοίρων.

Ἄ.λοτρο ἄροτρον.

- Ἄμα ὑπώρεια ἄμα ς' τὸ ρυάκι ὀγροῦν εἶν' τὸ στήτι του ἐν τῇ
ὑπώρειξ τοῦ ὄρους παρὰ τὸν ρύκκα εὔρηται ὁ οἶκος αὐτοῦ.
Ἄμα.λίχιστο μὴ κεκαθρισμένον κάρυον, ἀμύγδαλον κλ.
Ἄμῆντα ἐπιβεβαιωτικῶς, οὕτως ἔχει.
Ἄμνιάδα ἀμνάς ἐνὸς ἔτους.
Ἄμνια θεία.
Ἄμοργὸ τὸ δοχεῖον, ἐν ᾧ τίθεται τὸ ἀμελγόμενον γάλα.
Ἄμολ' ἀρά, οἶον νά σε φά' ἡ θάλασσα.
Ἄμπαίδα ἄκερω πρόβυτον.
Ἄμπόγη κρέας ἀλίπαστον.
Ἄραβία ἄνω κατ' ἀντίθεσιν τοῦ κίταβια, δηλοῦντος κάτω.
Ἄραετός ὁ ἐν τῷ βαπτίσματι ἀναδεκτός.
Ἄραχαικίζομαι ἀναμιμνήσκωμαι, ἐνθυμοῦμαι.
Ἄραχοῖρκουδα φύρδην μίγδην.
Ἄραχαιρακίζω βράζω.
Ἄραπέταισις ἐξέχουσα λεπτὴ πέτρα, ἰδίως ἐν ἀποκρήμνῳ μέρει,
ἀλλὰ καὶ ὑψηλὸν μέρος.
Ἄραστατικὸ ἀγρὸς ξένος, ἐν ἐπιμόρτῳ καλλιεργίᾳ λαμβανόμενος.
Ἄραστρῆρι τὸ δοράτιον τοῦ κλιβάνου.
Ἄραφαίρω ἐμρηνίζομαι, παρρυσιάζω.
Ἄράφαρτος λέγεται καὶ ἀρωφάιτης ὁ φεγγίτης.
Ἄραγα.λῶ ἀνοίγω, ἀποφράσσω ἀραγά.λαιέ μου τὴν γκιστέρνα
ἀπόφραξὸν μου τὴν δεξαμενὴν.
Ἄραχαικίζω ὑπομιμνήσκω.
Ἄρακρεμιῶ κρεμιῶ ἐχυτόν· ἀνεκρέμασεν ἡ αἰα ἡ αἰξ ἐκρεμάσθη ἐκ
τοῦ ἐαυτῆς σχοινίου.
Ἄραμο.λόγος ὁπῆ ἐπιμήκης ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου, δι' ἧς ἐξέρ-
χεται ὁ καπνός.
Ἄρε(μ)όφαρτος ὁ καταζητούμενος καὶ μὴ εὕρισκόμενος.
Ἄραρεμίζω θρηνηῶ ἠγγέμισε τὸ παιδὶν ἔκλαυσε τὸ παιδίον.
Ἄραφαμπον.λιασμενος φίλερις, δύστροπος.
Ἄτρακοιρῶ ἀνθίσταμαι ἀνίσχυρος ὢν.
Ἄρω ἄπτω, ἄρω φωτιῶν ἀνάπτω πῦρ.
Ἄρώβ.λι τὸ ἐν τοῖς τοίχοις παρεντιθέμενον πρὸς σύνδ'εσμον αὐ-
ῶν ξύλον, τὸ κοινῶς χατῆλι λεγόμενον.

Ἄξάβου.λα ἀκουσίως, ἐν ἀγνοίᾳ.

Ἄξόνη ἢ τὴν στέγην ὑποβαπτάζουσα δοκός.

Ἄος ἅγιος

Ἄπ' πρόθεσις προτασσομένη διαφόρων λέξεων, οἷον ἀπ' αἰερέ ἀντί ἐπάνω μέρος, κατ' ἀντίθεσιν τοῦ καερέ δηλοῦντος τὸ κάτω μέρος· ἀπ' ἀγέμου ἀντί πρὸς νότον, ὡς ἐξ ἀγέμου ἀντί πρὸς βορρᾶν, ἀπ' ἔσω ἐνδοθεν, ἀπ' ἐκεῖ ἔπειτα.

Ἄπαρτέγω λέγεται καὶ ἄσπαρτέγω ἀναμένω.

Ἄπαρῆ ἔχνος βηματισμοῦ ἀνθρώπου ἢ ζώου

Ἄπείκοτα ταχέως.

Ἄποδόχι ὑπελήνιον.

Ἄποκυρτίζομαι τανύομαι.

Ἄπομύχτουμαι ἀπομύσσομαι· ἀπομύχτου ἀπομύχθητι.

Ἄραθυμιῶ πτοοῦμαι, φοβοῦμαι.

Ἄρβελίζω διαμερίζω, κόπτω εἰς τεμάχια.

Ἄργειος ἄργός.

Ἄργόρα κόπος, μόχος.

Ἄρικοκλᾶς ὕδωρ ρέον χειμάρρου.

Ἄρχάρι ἐρμάριον.

Ἄρμαστὴ λέγεται καὶ γριαβουκλιού ἢ ἐρωμένη καὶ εἰδικώτερον ἢ μνηστὴ.

Ἄσβάλη αἰθᾶλη, σποδός.

Ἄσλίανι νόμισμα, γρόσιον.

Ἄσπα τόπος κρημνώδης.

Ἄσσιρᾶς μεγάλη πέτρα ὀρθίως τεθειμένη.

Ἄστιάχη ὕψωμα, βουνός.

Ἄτεκούφι λέγεται καὶ ἀθεκούφι, τέφρα, σποδός.

Ἄτζαγος λίθος λευκός.

Ἄτη ζημία, βλάβη, καὶ ἐν ἐπιφωνήματι α! τῆς ἄτης! βαβαί τῆς ζημίας!

Ἄτουδά αὐτόθι, ὡς ἐκεῖνά ἐκεῖ.

Ἄυ.λί ὁ κάλαμος, δι' οὗ ἐξάγουσιν οἶνον.

Ἄγάρραγγο ἄνευ σημείου, ἄνευ γνωρίσματος.

Ἄχι.λιᾶ κονιορτός, τέφρα.

Ἄχιρωπος ἄνθρωπος.

- Ἄλγινάδα πλάξ λεπτή, ἢ κοινῶς φτενάδα καλουμένη.
Βαι.λίγτζω ὑπηρετῶ, ἐπιμελοῦμαι· βαι.λίγτζει τὰ παιδιὰ ἐπιμε-
λεῖται τῶν παίδων.
Βαρακὴ λέγεται καὶ βαιτίτικο δώρημα, προγαμιαία δωρεά.
Βαρεμένη ἢ ἐν γαστρὶ φέρουσα, ἐγκυμονοῦσα.
Βε.λοδογτῶ ἐκφύω ὀδόντας, ὀδοντοφυΐα παίδων.
Βέρα φωλεά.
Βεργάκι ἐνώτιον, ψέλλιον.
Βετζόρι αἶξ μετὰ τοῦ ἐριφίου αὐτῆς,
Β.λοιὸ λέγεται καὶ γ.λοιὸ τὸ λέπιον.
Βο.λιγωμέρο ὁ μῦς.
Βόρβου σκορδαψός.
Βοσκὸς δίκροκος ἄλυσις πρὸς δέσιμον ζώων.
Βότα περιδιχάσις, περιστροφὴ καὶ βροτάρω περιδιαβάζω, περιπλα-
νῶμαι.
Βότσο βόθρος, λάκκος ἐνέχων ὕδωρ.
Βούβα μάγγανον ὑφαντικόν, ἡλακάτη.
Βοι.λεύγω διευθετῶ, διαρρυθμίζω.
Βουταρέ.λα περόνη.
Βρῆγα πτέρη τὸ φυτόν.
Βρόχος θηλειά.
Βρώμακας βρώμη.
Βρωμοστυ.λόγω κατάκειμαι, κατακλίνομαι.
Βυτίκα πίθος.
Γεινεῖστρα γεννέτειρα γῆ, πατρίς.
Γῆμα μήτηρ.
Γημέ.λη κυψέλη.
Γχάουκα δικηγόρος.
Γκιστέρνα δεξαμενή, λάκκος πλήρης ὕδατος, κιστέρνα.
Γχορτέσα κόρη εὐρωστος.
Γλέγω συλλέγω.
Γ.λωσσίζω γεύομαι, δοκιμάζω τι τῆ γεύσει.
Γουργουκιιάζω δράττομαι ἐκ τοῦ τραχήλου.
Γραὶ γραία.

Γρέβω αίσχύνομαι, συστέλλομαι.

Γρυλώνω αποπνίγομαι ἐν φαγητῷ.

Δαγκανιάρικος ὁ δὲ τῶν ὀδόντων εὐνοουχθῆεις ταῦρος

Δαμάλι μονοετῆς βοῦς, δάμαλις.

Δαουλό δαυλός.

Δεκατίζω σφακελόνω.

Δεξαμεγέ δεξαμενή.

Δεσπεράρομαι σκέπτομαι, διανοοῦμαι.

Δευτέρι ἀποθήκη.

Διανεύρου τὸ μακρὰν καὶ μόλις ὁρώμενον ὡς δι' ὄνειρου.

Διανουμίζω διαρπάζω.

Διάτα καὶ διάταξι διαθήκη.

Διοβάζω ἀναγινώσκω καὶ διοβασμένος ὁ εὐμαθῆς.

Διπλοστράτι ἀτραπός, τὸ ἀλλαχοῦ λεγόμενον μονοπάτι.

Δράκορτας ἀρχιερεὺς.

Δρίγια καὶ δριγιάδα σίμβλος μελισσῶν.

Ἐγκίπτω κάμπω, κλίνω· ἐγκάψασι πίσ' τις γάλας ἀπῆλθον, ἄφαντοι γενόμενοι ὀπίσθεν τοῦ ὄρους καὶ ἔγκαιφε ἀπὸ σπόνδας παρεξέκλινε τῆς ὁδοῦ ἀπελθὼν εἰς Φανάριον. Ἔτι δὲ ὁ ἥλιος εἔγκαιφε ὁ ἥλιος ἔκλινε πρὸς τὴν δύσιν αὐτοῦ, προφανῆς ἀόριστος τοῦ κάμπειν, τροπῆ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως τοῦ εἰωνικῶς εἰς ει, ὅπερ σὺνηθες παρὰ τε Ἰκαρίοις καὶ ἄλλοις νησιώταις, ὡς εἴφαγεν, εἰτρωγα κλ.

Ἐγκινας ξύλον μακρὰν, ἐν τῇ ἄκρῃ τοῦ ὁποίου προσήρτηται ἄγκιστρον πρὸς σύλληψιν τῶν ἐριφίων.

Ἐγὼ δὲ τῇ λέξει χρῶνται καὶ ἀντὶ τῆς ἀντωνυμίας ἐγὼ ἐν ἐπιτάσει καὶ ἀντὶ τοῦ τοπικοῦ ἐπιρρήματος ἐνταῦθα, κατ' ἀντίθεσιν τοῦ ἐκείνῃ καὶ ἐτζεινὰ ἐκεῖ. Τῇ γενικῇ τῆς ἀντωνυμίας ἐμοῦ, σοῦ, προστιθέασιν τὴν συλλαβὴν τοῦ λέγοντες Ἐμουνοῦ λέγεις γη;—Ἐσουνοῦ μαθ'. Ἐμοὶ οὕτω λέγεις; καὶ μάλα σοί.

Εἰκάζω συμπεραίνω, εἰκάζομαι τὸ συνεπέραννα αὐτό.

Εἶναι ναὶ ἐν ἐπιτάσει.

Ἐμβάλλω ζητῶ.

Ἐμπλίσσω σκορπίζω καὶ παθητικῶς ἤμπλισαν διεσκορπίσθησαν.

Ἐνεκακίζομαι ἐνεθυοῦμαι, ἐνεκακίστικα ἐνεθυμήθη.

Ἐξ ἀνέμω εἶμαι ἢ ἔρχομαι ἐξ ἀνέμου, λέγεται ἐπὶ τῶν ἐρχομένων ἢ οἰκούντων τὴν προσήνηρον πλευρὰν τῆς νήσου. Πόθεν εἶσαι;—Ἐξ

ἀνέμῳ δῆλον ὅτι ἐξ Εὐδήλου ἢ τοῦ βορείου μέρους, ὡς ἐξ-σπόδα λέγουσι τὸ νότιον καὶ προεσπέρα τὸ ἀνατολικόν. Οἱ δὲ ναυτικοὶ λέγουσιν ἐπ' ἀνέ(μ.)φ τὸ ἰταλοβαρβαριστὶ ὄρτζα καὶ ὑπ' ἀνέ(μ.)φ τὸ ἰταλοβαρβαριστὶ μιτότζα.

Ἐξαρτιῶμαι συντηροῦμαι· δὲν ἐξαρτιέται τὸ μοναστήρι δὲν ἔχει ἢ μονὴ τὰ πρὸς συντήρησιν αὐτῆς.

Ἐπος ἢ ὑψηλοτέρα τοῦ ὄρους κορυφή.

Ἐρινὸς ἀστὴρ φαινόμενος ἐν ἡμέρῃ.

Ἐρτόνω προφθάνω.

Ἐρυφή κορυφή.

Ἐφήλιω ἄμπελος μικρά.

Ἐχερι ἐχέτλη.

Ζαίρω κτυπῶ, πλήσσω.

Ζαβὸς λεπτοφυής, ἐξησθενωμένος.

Ζακόρι ἔθιμον.

Ζάλω κινουμαι, σαλεύω.

Ζάρτζα λυκοπέριον, ἢ κοινῶς ντομάτα.

Ζίμα καὶ ἐν ἐπαναλήψει ζίμα ζίμα πορεύομαι κατ' εὐθεϊαν

Ζίρικα ἐπιρρηματικῶς μετὰ βίας, μετὰ δυσκολίας.

Ζομάρι σμῆνος, ἐσμός.

Ζούη πυράγρα, σιδηρᾶ λαβίς.

Ἠγοῦ! λέγεται καὶ ἠγοῦ ἐπιφώνημα θαυμασμοῦ.

Θάλασσι λέξις, ἢ χρῶνται ὁσάκις ἐν τῷ εἰρημῷ τῆς ὀμιλίας λησμονήσουσι τὴν προσήκουσαν λέξιν ἕως οὐ ἀναμνησθῶσιν αὐτῆς· ἤγουν, τάχα. Χρῶνται δὲ αὐτῇ καὶ ὡς ἐπιφωνήματι θαυμαστικῷ ἐπὶ ἀπιστεύτων ἰδίως πραγμάτων.

Θέρφος θερμότης, θάλπος καὶ ἡ μεσημβρία.

Θεκω παρὰ γεωργοῖς τίθημι καταβολάδας.

Θέρμα ὀνομασία θέρσεως τινος, ἐν ἣ ἀναβλύζουσι θερμὰ ὕδατα· ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι ὅτι ἡ λέξις γίγνεται ἐκ τοῦ ἐπιθέτου δι' ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου, ὡς συμβαίνει καὶ ἐν ταῖς λέξεσι θερμὴ θέρμη, ἐχθρὰ ἔχθρα, κακὴ κάκη, ἀνυτὸς ἀνυτος κλ.

Θεὸς καὶ εἶπε βεβαίως.

Θήκηρα ὀπή ἐν τοῖς τοίχοις τῶν οἰκιῶν, ἐν ἣ ἀποτιθέασι σκεύη.

Θ.λάβγω ἔθλαψα, κρύπτω, ἐκρύβην. Ποῦ θ.λάβγει κείνο τ' ἀσκήριον ποῦ κρυβέν ἀνεπαύθη τὸ πλῆθος ἐκεῖνο.

Θράψα ὅστέα ἀνθρώπων ἢ ζώων.

Θρυμιάζομαι πταρνίζομαι.

Θυλάκι σάκκος, μάρτυπος.

Θυράδι ἢ ἐπὶ τοῦ τοίχου θυρίς ἢ ἄφρακτον ἐρμάριον.

Θῶκος ἔδρα, κάθισμα.

Ἰλιγκράϊ πεπηγὸς ὕδωρ, κρύσταλλος.

Ἰσκιὰ λέγεται δὲ καὶ Ἰστιὰ πυρά, ἐστία.

Ἰγτα τί.

Ἰτζουπο κρέας ἐριφίου.

Καβου.λεύομαι παραδέχομαι.

Καβου.λιάζω ἀμφικαλύπτω συσπειρῶ.

Κάερε κάτω μέρος, ἀντιθέτως τοῦ πάερε ἐπάνω μέρος.

Καζιφέρνω ταλαιπωροῦμαι, ὑποφέρω.

Κάκαβρος ὁ πέρδιξ.

Καλόερος ὄριμος, ἰδίως ἐπὶ σταφυλῶν κα.λόερος ἐφ'αίτη ὄριμοι ρᾶγες σταφυλῶν ἐφάνησαν.

Καλομοίρα νηρίς.

Καλούδα κόρη περικαλλής, ἀγαπητή, ἐρωμένη.

Καμῆς χαμεύνη, δάπης.

Καμιζόρα σακκίον ἐκ φλανέλης.

Καμνύω κλείω τοὺς ὀφθαλμούς.

Καμοφαδέγιο τὸ καλῶς, πολυτελῶς ἐξειργασμένον ὕφασμα.

Κάμπτω δραπετεύω, ἀφαντοῦμαι.

Καριὰ τὰ ἀπὸ τῶν γονάτων καὶ κάτω μέρη τοῦ ποδός· λέγονται δὲ οὕτω καὶ τὰ πτίλλα καὶ μαλλία.

Κάομαι συμπλέκομαι τινι, ἔρχομαι εἰς χεῖρας.

Κάουζα ἐχθρότης, μῖσος.

Καπαρὸς στατήρ.

Καράμασι ἢ στέγη τοῦ οἴκου.

Κάρε καρυά.

Καρζακῆς ὑπενδύτης.

Καρκινάγρα ὀνομασία παραλίης τινός, ἐν ἣ εὗρηνται καὶ ἀγρεύονται πολλοὶ καρκίνοι. Ἄξιοπαρατήρητος ἢ ἐν τῇ συνθέτῳ ταύτῃ λέξις

διατήρησις ἀμφοτέρων τῶν ἑλληνικῶν λέξεων καρκίνος καὶ ἄγρα ἐν τῇ σημασίᾳ αὐτῶν.

Καρ.λίφτα μεγάλη μάχαιρα.

Καρύρι σκίλλα τὸ φυτόν.

Καρποφ.λοή ἀσκός ἐντελῶς ἀπεξηραμένος.

Καρτέρι τμήμα χώρας· τὸ καρτέρι τῆς Μεσαριῆς ἢ περιοχὴ τῆς Μεσαριᾶς.

Κάρυφα ἄκανθα.

Καταγωγίδα ὑδρορροή τοῦ οἴκου.

Κατακόβγω κακολογῶ, καταλαλῶ τινος.

Κατά.λε(μ)α ἢ ὑπὸ τὸ δάπεδον δοκός.

Καταφαινος διάβολος, ἐπικατάρατος.

Καταφά.λω λανθάνομαι, σφάλλομαι.

Κατάγωμα δοκός οἴκου καὶ κατάλυμα.

Καταγωνάρι στόμαχος.

Κατῆγῆς σκαλιστήριον γῆς, ἐργαλεῖον γεωργικόν.

Κατοικόδημος γείτων.

Καυκὶ ἀγγεῖον, μέτρον ξύλινον χωρητικότητος τριακοσίων δραμίων· τριάκοντα δύο καυκία ἀποτελοῦσιν ἓν κοιλόν.

Κερατῆς ἀνάδοχος ἐν βαπτίσματι καὶ κεραταηρήνα ἢ ἀνάδοχος.

Κερασον.λέ ἴρις, οὐράνιον τόξον.

Κιθαρί.κτύπημα εἰς μέρος διάκενον

Κ.ληρίκος μονόκερως.

Κ.λοῦάρα τεμάχιον κρέατος βάρους ὡσεὶ ἡμισείας ὀκᾶς.

Κόμτος κρέας καὶ κομπόνω τρώγω κρέας.

Κοτριά.ζω ἐλβάλλω φύματα, προσβάλλομαι ὑπὸ λέπρας.

Κοπά.νά μέρος, ἐν ᾧ πίνουσιν ὕδωρ τὰ ζῷα.

Κοπαριστή τυρὸς χλωρὸς ἠλατισμένος.

Κοπε.λίχι παιδίον καὶ κοπε.λοῦδα κοράσιον.

Κορμῆς ρόπαλον, ξύλον χονδρόν.

Κορμόθεμα ἢ καὶ καταβολάς, μετεμφύτευσις κλάδου κλήματος.

Κουβ.λι.ζω τυλίσσω.

Κουγιά.ζω ἐλαύνω ζῷα, διὰ φωνῆς διώκω ζῷα.

Κουζον.λὸς φρενοβλαβῆς καὶ πηρὸς τὴν ἐτέραν τῶν χειρῶν.

Κουινάρισμα ἐμπαιγμός, σαρκασμός.

- Κοῦκλα αἶξ ἄκερος.
Κουμπλὸς ποδαλγός.
Κουνούκλα εἶδος φυτοῦ.
Κουγγκούω κρατῶ.
Κουρὰ μάμμη.
Κουριαγάρει ἐν τριτοπροσωπεῖα μέλλει· ἐν με κουριαγάρει οὐ μέλλει μοι.
Κουρκουβέλα κροκόδειλος ἢ σαύρα.
Κουσιτάρω περιθάλπω, περιποιούμαι, ὑπηρετῶ.
Κουτέλα μάχαιρα κρεωπώλου.
Κουτζουνάδα μήκων, τὸ φυτόν.
Κρασοκαῦχι τὸ ποτήριον, δι' οὐ πίνουσιν ὕδωρ.
Κρασωπὸ πίθος, ἐν ᾧ τιθέασιν οἶνον.
Κράτζα περικνημῖς.
Κροταλῶ κραυγάζω, ἀφήμι φωνάς.
Κυσυρὰ προμμήτωρ, μάμμη.
Κωδουριά λέγεται καὶ κωιοῦδι κατ' ἐναλλαγὴν τῶν συμφώνων ὁ κώδων. Οὕτω λέγουσιν οἱ Ἰκάριοι ποράδι ἀντὶ ποδάρι, πορηνὸς ἀντὶ πονηρός, γρωνίζω ἀντὶ γνωρίζω κλ.
Λαάζω ἐφησυχάζω, περιστέλλομαι.
Λάγκυρος στεμφυλίτης οἶνος, ὁ παρ' Ἰπυχίῳ λάκυρος, καὶ λαγκυρίζω πληρῶ ποτήριον ἐκ τοιούτου.
Λαγκρὲ ἐπιρρηματικῶς, μηδέν, ἔκφρασις ἀποτυχίας.
Λαζαρίνα ὁ σωλὴν τοῦ πυροβόλου.
Λακαρίδα ἢ σκάφη ἐν ᾗ ζυμώνουσι.
Λαλάδι ἄνθος· λέγεται δὲ οὕτω καὶ ὁ χάλυψ τῆς θαλάσσης.
Λαλῶ βόσκω, ἐλαύνω ζῶον.
Λαμπέλο ἐρίφιον ἔχον δέρμα κατάστικτον, παρδαλόν. Ἡ ἀγελέ ἔκαμ' ἓνα λαμπέλο. Ἡ βουῆς ἔτεκε δάμαλιν παρδάλοχρον.
Λατουράδα φλέψ.
Λατάρη τράγος.
Λαύνω περιστρέφουμαι, γυρίζω.
Λάφι θρύλος, νεολόγημα.
Λειπάβγουνται εἰμὶ ἐπιδεῖς πόσα λειπάβγουνται, πόσων ἔτι χρεῖα ἐστί.

- Λεμειτάριω* ἔριζω, περιέρχομαι εἰς φιλονικίαν.
Λερώτρα τίθη.
Ληοτρίνι αἰθρία.
Λίγκρα κεκρυσταλωμένον ὕδωρ.
Λιζέρις ἀσθενικός, λεπτοφυής.
Λιχμός πτύον, δι' οὗ τοὺς σίτους ἀπὸ τῶν ἀχύρων ἀποκρίνουσι.
Λιμπεράρομαι διημερεύω.
Λίμπρ βιβλίον.
Λοιάζω παρατηρῶ, προσέχω εἰς τι.
Λουάρι πρᾶγμα πολύτιμον.
Λουμακιά τὸ ἐν τῇ Θαλάσσει μέρος, ἐν ᾧ περικλείουσι τοὺς ἰχθῦς.
Λουπιάζω κρύπτομαι, λωφάζω· λέγεται καὶ *Λουφιιάζω*.
Λοῦπος λύκος.
Λουριά λοφιά, λειρίον.
Λοῦρος ὑψηλὴ ἢ μεγάλη πέτρα.
Λουουργός ἢ κλείς τοῦ ἱστοβοέως.
Λυγραιψίδι Ὀρυαλλίς λυχνίας.
Μαιμοῦνι ζύγωθρον θύρας.
Μα.λίκα κάρυον ἀποκεκαθαρμένον τοῦ ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ.
Μα.λαγτερέ πλάθανον.
Μα.λσατῆς συνέταιρος, ἔχων ἐπίμορτον καλλιέργιαν.
Μανίζω ἐξοργίζομαι.
Μάντακας κυνορραϊστής.
Μαντυ.λοκαγιᾶτος τὸ ζῶον τὸ ἔχον λευκὰς κηλίδας περὶ τὸν τράχηλον.
Μαργόνω κρυόομαι, ριγῶ.
Μαργοῦνα δοχεῖον πλεκτὸν ἐκ κλάδων σχοίνου, χρησιμεῦον ἐν τοῖς ἐλαιοτριβείοις ἀντὶ σακκίου.
Μαρμαρίτα μέγας κοχλίας.
Ματζόβεργα δοράτιον πρὸς πλάσιν ἄρτου.
Ματζοῦνα σταγῶν ὕδατος.
Μάγσος ἐπιρρηματικῶς ἐπίτηδες.
Μεά.λος δυνατός, ἰσχυρός.
Μεα.λειωμένος περυσιωμένος, οἴσειος ἐμφορούμενος.

- Μεσά* συσφιγκτήρ τοῦ σάγματος τῶν ὑποζυγίων.
Μεσάρι τέταρτον κοιλοῦ.
Μεσοτάχυρο δύο ὥραι μετὰ τὴν τοῦ ἡλίου ἀνατολήν.
Μεταχεράτο συνδρομή, συναντίληψις.
Μιγάδι ζύμη ἐκ κριθῆς καὶ σίτου ἀναμίκτων· λέγεται δὲ αὕτη καὶ *μέ.λεζη*.
Μισογειάτης φραγμὸς ρεύματος ἐκ ξύλων ὀρθῶς τεθειμένων.
Μισολάμπελο ἡμιώριμος σταφυλή.
Μισοπόρεια ἡμισυ τῆς ὁδοῦ ἢ τῆς πορείας.
Μογοβοῦχες δῶρον τοῦ ἀναδόχου.
Μοῦλκι κτῆμα.
Μουρωμέτος φέρων προσωπίδα.
Μουσουδιάζω μόλις φαίνομαι, μόλις διακρίνομαι.
Μουστράκι διπυρίτης ἄρτος, παξημάδιον.
Μούτουλα ἐπιρρηματικῶς ἀναντιρρήτως, χωρὶς ἄλλο.
Μοῦχρα ἐπαναλαμβανόμενον συνήθως δις *μοῦχρα μοῦχρα* σημαίνει τὸ σκοτίας ἔτι οὔσης, τῆς ἡμέρας μήπω διαγελασάσης· *μοῦχρα μοῦχρα* θὰ πὰ ἀπελεύσεται λίαν πρῶι.
Μπαγιάρω σαρκάζω, ἐμπαίζω.
Μπερ.λουή κολοκύνθη, ἣν πληροῦσιν οἴνου.
Μπέταλο ληνός.
Μπιλάδα λευκὴ οἶς.
Μπούδρα μέγα σάκκος.
Μπλάζω διασκορπίζω· ἐπὶ στερεῶν σωμάτων οἶον κυάμων, φακῆς κλ. ἐπὶ δὲ ὑγρῶν λέγουσι *χύγγω*.
Μπουκρέτικο ἔρημον.
Μυλοκόπι ἐργαλεῖον λιθοξόου.
Μυταριό ξύλον τι τοῦ μύλου.
Ναίισκε ναὶ ἐν ἐπιτάσει, κατ' ἀντίθεσιν τοῦ οἶαισκε οὐχί.
Νάπος μέτρον σίτου ἴσον πρὸς ὀκάδας πέντε καὶ ἡμίσειαν.
Νεζάρω διαφεύγω, διασώζομαι.
Νεῖμα μήτηρ.
Νεπάζω ἐπιστηρίζω, ἐνισχύω.
Νέποτες ἀγγεῖον ὕδατος.

- Νεροκράτης ὑδρία καὶ ὁ ὑδροφόρος.
Νεροσταλίδα βάτραχος.
Νηλίω ἀπατῶ, εἰμὶ ἀνηλεής, δὲν ἐκπληρῶ τὸν λόγον μου ἢ πράττω
τὰναντία τῶν ὄσων λέγω.
Νίκαρη πέτρα ἐν θαλάσῃ.
Νίπτω σαρόνῳ, εὐπρεπίζω τὸν οἶκον.
Νίψα σάρωθρον.
Νοιάσιμο καλλιεργία γῆς, ὕργωσις.
Νοιαστής ὁ νοέμβριος μῆν.
Ντάγια τίθη, τροφός.
Νταγιαμᾶς στύλος.
Νυχτοβιγλίω παραφυλάττω, κατασκοπεύω ἐν νυκτί.
Νυχτομπάζω δέρω τινὰ ἐν νυκτί καὶ νυχτόμπασμα ἢ ἐν ὥρᾳ νυκτὸς
τοιχύτη πρᾶξις.
Ξαγωγεύω καθαρίζω τὸν διοχετεύοντα τὸ ὕδωρ ἀγωγόν.
Ξάμιου ὄνειροπόλημα, κύημα φαντασίας.
Ξαπωδίτης κατηραμένος.
Ξεβρουγιάζω λύω, ἐκβάλλω τὸν βρόχον, ἰδίως ἐπὶ ζώων.
Ξεγενάζω ἐκβάλλω τινὰ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ ἢ τοι φονεύω· θά σε ξε-
γενάσω φονεύσω σε.
Ξεκίζω ἀφαιροῦμαι πάντα παρά τινος.
Ξελαστῶ ποτίζω αὐλακα.
Ξελιγκίζομαι κρημνίζομαι· ξελιγγίσου κρημνίσθητι.
Ξεροκαβουρντίζω ὀμιλῶ στυγνῶς.
Ξικισμένος ἀνόητος, ἐλλιπής τὰς φρένας.
Ξόδι ἐκφορὰ νεκροῦ.
Ξύδα ὀξύτης, ξυνίλα.
Ὅλια ὦ οὔτος, κύριε.
Ὅπιτὸ κρέας ὀπτόν.
Ὅρος καὶ ὀροστάσι τὸ ἔριον ἀγροῦ.
Οὔλος τύλος, ἄλγημα ποδῶν.
Οὐρανιὰ χαιτή δώματος, πλάξ ἐπὶ τῆς στέγης πρὸς στερέωσιν αὐ-
τῆς τιθεμένη.
Ὅργοῦ ἀθωρεῖ, ἐν τάχει.

- Ὀχτή τὸ τειχίον τῶν ἀγρῶν, πεζοῦλα.
Παγουριά παγετός.
Παζαν.λός ὁ ἰσχνὰς τὰς κνήμας ἔχων.
Πάμποιο οἶνος ἐκ πολυειδῶν σταφυλῶν κατασκευασμένος ἢ ἔδεσμα σύνθετον ἐκ πολλῶν χόρτων.
Παραρίσσω παρενοχλῶ.
Πάπας ἱερεὺς καὶ παπίδια ἢ τοῦ ἱερέως σύζυγος· ὦ πάπα, ὦ ἱερεῦ. Οἱ Ἰκάριοι συνήθως ἀναβιβάζουσι κατὰ μίαν συλλαβὴν τὸν τόνον ἐν διαφόροις λέξεσιν, ἰδίως δ' ἐν τοῖς κυρίοις ὀνόμασιν οἶον λέγουσι Παρασκεύα, Τριανταφύλλια, Λεμονία, Μάρια, Κάλη, ἀντὶ Παρασκευῆ, Τριανταφυλλιά, Λεμονιά, Μάρια, Κάλη.
Παραματῆτορῶ δὲν ἐνεργῶ τι μετὰ ζήλου, ἀποφεύγω νὰ πράξω τι.
Παράμερο μὲ ὠριμον, πρόωρον.
Παραγμάτης μονόφθαλμος.
Παρατζάγωμα μόλυσμα τοίχου.
Παράτλης ἀνεπιτήδειος πρὸς τι, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν σημασίᾳ τοῦ ρυπαρός.
Παραγάλατον παράρτημα, ἐξάρτημα· τὸ σπῆτι μὲ τὰ παραγάλατά του, ὁ οἶκος μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.
Πορτίγια μέρος ἀγροῦ.
Πασπαρίτα μικρὸς κοιλίας.
Πατερὸ λίθινον ράφι.
Πατουρμιά κομβολόγιον.
Πε.λέμι ἢ ὀπή δι' ἧς ρέει ὕδωρ ἐν δεξαμεναῖς.
Περιατίνα κρεβατίνης σταφυλῆς.
Περίπατο αὐλὴ κεκαλυμμένη ὑπὸ κλημάτων.
Περκάρω λογομαχῶ ἀλλὰ φιλικῶς, συζητῶ.
Πέτα.λο ληνός, πρὸς ἐκθλιψιν σταφυλῶν.
Πετροκοπεῖο λατομεῖον.
Πετρομάγι δέλεαρ, λέγεται οὕτω καὶ τὸ ἐμβάλωμα σκανδαλίου.
Πετῶ τρέχω, δραπετεύω· πέτασε ὄχετο ἀπίων.
Πεῦκι δάπις.
Πηκότο σάκκος γυναικεῖος.
Πήμιον.λο ψυχίον ἄρτου.
Πιθοστίσι οἶναποθήκη.

Πιχοῦτζι πέλεκυς.

Πιταοῦ ἐπὶ ταύτου, ἐπίτηδες, καὶ πότε· πιταοῦ ἤλθες; πότε ἦλθες.

Π.λίζω σκορπίζω, διαμοιράζω.

Π.λέξα πλόκαμος γυναικεῖος.

Π.ληγμε.λίζω ταχύνω.

Ποκάρι τολύπη.

Πο.λιταριοῦμαι ἀγωνίζομαι, προσπαθῶ ἡπο.λιταρίετον ὁ βοῦς· γὰρ κόψῃ τὸ σχοινίον, προσεπάθει ὁ βοῦς νὰ κόψῃ τὸ σχοινίον.

Πο.λίφεντον οὐ πολλοὶ μετέχουσιν ἢ κυριεύουσιν, ἰδίως ἐπὶ κτημάτων.

Πόμα ἐπικάλυμμα πίθου.

Ποράδι ποῦς.

Ποριὰ θύρα κήπου.

Ποταπὸς ὁποῖός τις τὸ εἶδος ἢ τὸ χρώμα.

Πουκάρια τὰ ἔρια τοῦ προβάτου.

Που.λίρω λευκαίνω.

Πουρνίδι ἀγγεῖον ὑέλινον ἢ καὶ χοῖνον.

Πρασαρίζω βοηθῶ, συντρέχω.

Πρεαρέζω φθείρομαι, καταστρέφομαι.

Πριστακάκι εἶδος σύκου.

Πταπταμίδα φάλαινα τὸ ἀράχνιον.

Πυροβο.λίθι καὶ πυροβο.λικὸ τὸ πυρέχβολον.

Πυρομαίρι οἱ ἐκατέρωθεν λίθοι, ἐφ' ὧν στηρίζεται ὁ λέβης· καλεῖται δ' οὕτω καὶ ἡ ἐστία.

Πυροχαύτης σιδηρουργός.

Ράδι οὐρὰ βοός. Αἴ! ποῦ γὰρ γλαῆ τὸ ράδι σου! ἀρὰ ἀστείως ἐκφερομένη.

Ραθυμῶ φοβοῦμαι καὶ ἰδίως ἐν νυκτὶ ραθυμῶ τὴν νύχτα γὰρ πααίγω ἔς τὸ χωριό, φοβοῦμαι ἵνα νύκτωρ ὑπάγω εἰς τὸ χωριόν.

Ραὸς λέγεται καὶ ραγὸς βάραθρον, κρημνῶδες μέρος, ραγὰς.

Ράπη καλαμών.

Ράσσει ἐπὶ ὕδατος ρέοντος ἀπὸ ὑψηλοῦ μέρους.

Ρατζοῦκα σταγών.

Ργο.δι νῆμα.

Ρέζω λέγεται καὶ ρέγω βήχω.

- Ρέμπω* κινδυνεύω νὰ καταπέσω, νὰ κρημνισθῶ.
Ριγῶ κρυόνω, ὅπερ καὶ *κρυαίω* παρὰ τῶν Ἰκαρίων λέγεται.
Ρικόπειρος ἄξιος, ἰκανός, ἐπιτήδειος.
Ρίφι ἔριφος.
Ριφριάζω θαυμάζω, ἐξίσταμαι.
Ρουξοῦρι ἢ ἀπὸ ὑψηλοῦ μέρους ροῆ ὕδατος.
Ρυγάχι ρύαξ.
Ρύμη ὁδὸς στενωπός.
Σα.λλαχωρῶ λέγεται καὶ *χα.λλαχωρῶ* ἴσως εἰς ἄλλα χωρῶ, *πλανῶμαι*, ἔρχομαι, καὶ ἐπιρρηματικῶς *σα.λλαχώρει* ἢ *χα.λλαχώρει* τὸ περιπλανωμένως ἔρχεσθαι.
Σαόνω σιγῶ, *τηρῶ* σιωπῆν· *σίωσε* σίγα.
Σαρτεύω ἄλλομαι, *πηδῶ*.
Σάρδα θύσανος *ἀ.λλε* μου τὰ *φρεσίχι* μου μὲ τῇ *χρυσή* μου *σάρδα*, φόρεσόν με τὸ φέσιόν μου μετὰ τοῦ χρυσοῦ αὐτοῦ θυσάνου.
Σέλουμεο κοιλάς, *φάραγξ*.
Σέμπρι συνεχῶς.
Σερβετάρισμα περιδιάβασις.
Σερδαρίζω περιδιαβάζω, περιπατῶ.
Σερήνικο δροσερόν.
Σιλιβάρι χαλινός.
Σιμπιρόνω καταγγέλλω, ἰδίως ἐπὶ μαθητῶν, εἰς διδάσκαλον ἕνεκα ἀτακτήματος.
Σιμίρι ἄρρεν μονοετὲς ἐρίφιον, ὄψιμάριον.
Σιρίχι χορδὴ ἐξ ἀγγείου δορᾶς, λέγεται καὶ *σιρίμι*.
Σισιλῶ ὀρέγομαι, ἐφίεμαί τινος.
Σιταρπὸ πῖθος ἐν ᾧ ἀποτίθεται σῖτος.
Σιφουῖρι κολοκύνθη ἔχουσα ἐκατέρωθεν δύο καλάμους, ὧν τὸν μὲν βυθίζουσιν ἐν τῷ οἴνῳ, διὰ δὲ τοῦ ἄλλου ροφῶσιν αὐτόν· λέγουσι δὲ καὶ *σιφουνίζω* ἤτοι ροφῶ οἶνον διὰ τοῦ σιφουνίου ἐκ τινος δοχείου.
Σκαδράχι κολοκύνθη μικρὰ.
Σκαμάγγι ἄδρακτος καὶ *σκαμαγγιάζω* νήθω.
Σκάμμα μικρὸς περίφρακτος ἀγρός.
Σκάνδα.λο ζύγωθρον θύρας.
Σκαπτὸ ἄμπελος.

Σκαρδίχι μικρά κολοκύντη.

Σκιὰ φυτεία.

Σκίζω φωνάζω.

Σκ.ληγίρι δέρμα χοίρου κατειργασμένον.

Σκ.ληγίω κλαίω μεγαλοφώνως, ἐπὶ παιδίων.

Σκ.λοίπα βύας τὸ πτηνόν.

Σκ.λεύγω καίω θάμνους, ἐκθαμνεύω.

Σκότομαι κτυπῶ αὐτὸς ἑαυτόν.

Σκοτόνω κτυπῶ ἄλλον διὰ τινος ὄργανου.

Σκυρβού.λα κλῆμα ἀνοικτὸν μετὰ βλαστῶν.

Σκουτέγω ἀναλαμβάνω.

Σκυ.λοπότι κοίλωμα, ἐν ᾧ πίνουσιν ὕδωρ αἱ ὄρνιθες, χοῖροι κλ.

Σμάρι τὰ γονίδια τῶν μελισσίων.

Σουπαριάζω δέρω, διὰ ξύλου ιδίως.

Σπαγιὰ σφαγεῖον.

Στα.λίω διατελῶ ἤρεμος, ἡστά.λισεν ὁ βοῦς, μένει ἥσυχος ὁ βοῦς.

Στά.λος κοίλωμα ἐν τῇ ἀνθρακιᾷ, ἐν ᾧ θέτουσι τοὺς ἄρτους ἵνα ὀ-
πτηθῶσι.

Ζτιάσιμο κατάστασις καιροῦ.

Στάσω πίπτω, ἔστασε ἔς τὸ λάκκο ἔπεσεν ἐν τῷ λάκκῳ.

Στέκι πῆρα.

Στέ.λε στερεόν, στειλειάριον.

Στία ἐστία, πῦρ· ἤψησες τὰς στίας; ἤναψες πῦρ ἐν τῇ ἐστίᾳ;

Στιγκιὰ δῆγμα.

Στιρακιάζω συσφίγγω.

Στραγα.λίω στύπτω.

Στυλιάρωνω διδάσκω.

Συμπά.λω συνδαυλίζω τὸ πῦρ.

Συμπεγάρης καὶ συμποιάρης, συμμετόχος, συγκύριος.

Συμπερόνω καταγγέλλω.

Συνεριὰ ὁμίγλη.

Σύρω ρίπτω μεθ' ὀρμηῆς. "Εσυρα τὴν πέτρα μου καὶ πῆγεν ἕναρ
οξόβο.λο· ἔρριψα τὸν λίθον μου καὶ ἐξίκετο ὅσον εἰς βολὴν τόξου.

Συσκο.λο.λιάζω ἀφικνουῦμαι εἰς γῆρας βαθύ.

- Σφουρνιάζω* πιέζω, στρεύγομαι.
Σύγαμπρος ὁ νυμφευόμενος κόρην πατρός, ἔχοντος υἰόν.
Ταμπ.λίσω κενῶ τι χημαί.
Τασίζω διώκω τὴν αἶγα διὰ κυνός καὶ στενοχωρῶ αὐτήν.
Ταυρὶ μόσχος δύο ἢ τριῶν ἐτῶν.
Τεφτίσω πράττω τι μυστικῶς.
Τζαγγὶ ὑπόδημα.
Τζαλαμα.λ.λῶ θορυβῶ, ποιῶ τάραχον.
Τζάντζα.λο ράκος.
Τζιγκρέδες τὰ ἀρχαῖα βιβλία, ἐν οἷς αἱ λέξεις εἰσι γεγραμμέναι συντετμημένως.
Τζιγκρόνω δεικνύω τοὺς ὀδόντας, γελῶ.
Τζικίου πυρεῖον χάρτινον.
Τζίπος ἀκτηρὶς πυροβόλου.
Τζιρομέ.λε κικκιδέα τὸ δένδρον.
Τζιρὸς δαδίον.
Τζίτζα αἶξ ἀμελγομένη.
Τιναχτὸ ρίγος, πυρεττός· *μι' εἶρε* τιναχτὸ πυρέσσω.
Τόξο ἴρις.
Τορνοπαιδέύω τορνεύω, καθιστῶ τι λεῖον.
Τοσιμάνης ἐχθρός.
Τοσίγου ἐπιρρηματικῶς ἐμπρός καὶ συνήθως ἐν ἐπαναλήψει τοσίγου
 τοσίγου ἐμπρός ἐμπρός.
Τούμπα λάχανον.
Τούμπαρος κόσκινον.
Τουφάκι πυροβόλον, τούφαξ.
Τραβουδιστής τραγωδιστής.
Τριὸ ἐλαιοτριβεῖον.
Τριγιά εἶδος κοσκίνου.
Τρού.λα ὑψωμα καὶ *τρου.λόνω* ὑψῶ τι.
Τρυὰ τρυγία, ὑποστάθμη βαρελίου.
Υπέρπυρο νόμισμα χρυσοῦν.
Φαηδόνα σφίγξ.
Φα(μ)ανῆ ἐπιρρηματικῶς ἐλαφρῶς.

- Φάντακας βρικόλακος.
 Φαντέσκα ὑπηρέτρια.
 Φαίρδη δάσος.
 Φε.λαγούρας πήρα, δισάκκιον.
 Φιά.λαγγας φαλάγγιον ἢ ἀράχνη.
 Φιμόνω σιωπῶ.
 Φιλομάζω πνευστιῶ, ἀσθμαίνω.
 Φηγήδιασμα διοιθήν.
 Φουή ἔθος, συνήθεια.
 Φουίδα ὕψωμα ἀράχνης· τὰ καμιατὰ μαμούνια ἐπ.λέξασιν αὐταῖς
 ταῖς φουδαῖς· τὰ φίλεργα ζούφια ἐξύφαναν ταῦτα τὰ ὑφάσματα.
 Φουρηείκιο δοράτιον τῶν ἰπνῶν.
 Φούστης κλέπτης, ὁ περιβεβλημένος φουστανέλλαν.
 Φουτᾶς λέγεται καὶ ρουτᾶς μακρὸν πανίον ἐν εἶδει ρινομάκτρου, οὗ
 ἢ μὲν μία ἄκρα χρησιμεύει ἀντὶ σακκίου, ἢ δ' ἑτέρα ἀντὶ ρινομάκτρου.
 Φουγ.λίδο ἐστία, ἐξ ἧς ἀναθρῶσκει καπνός.
 Φραξίμι κῆπος, περιβόλιον.
 Φυ.λάγω πήρα δερματίνη, ἢ ἀλλαχοῦ βούργια λεγομένη· ὀνομάζε-
 ται δὲ καὶ φυ.λακοῦρι.
 Φυ.λακτάριν περιάπτον.
 Χαδεψομαι βαρύνομαι.
 Χάκι μερίδιον, ἀναλογοῦν.
 Χά.λα—χώρα ἄνω κάτω.
 Χα.λίω ἀπολύω χά.λακέ μου τὴ δεξιμενὴ ἀπόλυσόν μοι τὸ ὕδωρ.
 Χα.λιάρη χαλινός.
 Χα.λκεύω συντρίβω ἐχα.λκεύσαμεν τὴν ὑδρίαν συνετρίψαμεν τὴν
 ὑδρίαν.
 Χά.λωμα λέξης
 Χάντακας μεγάλη πέτρα ἔχουσα σχισμίδα.
 Χαραὴ γνώρισμα, σημεῖον, χαραγή· ἀπὸ τοῦ χαραγματος τῶν αἰ-
 γῶν τοῦ γιγνομένου ὅπως ἕκαστος διακρίνη τὰς αὐτῶ ἀνηκούσας.
 Χαριστήριον διωρητήριον ἔγγραφον καὶ ἐν γένει δωρεά.
 Χαστρί κυψέλη μελισσῶν.
 Χειμάδι ἢ ἐξημερωθεῖσα αἶξ, ἥτις, ἐγειρομένη τὸ πρωί, ἀπέρχεται
 πρὸς νομὴν ἄνευ ὀδηγοῦ.

Χειμεράδι έρίφιον μονοετές.

Χέρα—μέρα μικρόν πρό τῆς τοῦ ἡλίου ἀνατολῆς. έσηκώθηκε, κακόερε, χέρα μέρα κῆ έπέτασε· ἠγέρθη, κακόμοιρε, πρό τῆς τοῦ ἡλίου ἀνατολῆς καί ᾤχετο ἀπιών.

Χερομιάχος χειροβίωτος.

Χιλιμουντρίζω ἄλλομαι, πηδῶ.

Χνάριν δέρμα κατειργασμένον ἢ ἀκατέργαστον, ὅπερ τίθεται ὑποκάτωθεν τῶν σανδαλίων· ὅταν δέ αὐτό τίθεται πλαγίως, τότε ὀνομάζεται ἀπεστρομιάρι.

Χοιροσπάζω σφάττω χοίρους.

Χόμαι ἢ καί χύω νομίζω, οἶομαι.

Χόλεια φρόκαλα.

Χομέλι μικρόν ξυλάριον, φρύγανον.

Χορεύω φονεύω.

Χοράρω καπνίζω, χρώμαι νικοτιανῆ.

Χούλιλος ἢ καπνοδόχος τῆς έστίας.

Χοιλακιάζω λιθοβολῶ.

Χωλειὰ φωλεά.

Χωστοκέλλι κρυπταποθήκη.

Ψακωμένο πᾶν τὸ δηλητήριο ἐνέχον.

Ψαλλίζω ψάλλω.

Ψάγνω παρατηρῶ· ψάγνω ἴδε.

Ψαψαμιμίτι σαῦρα ἢ κοινῶς σαμιαμίθι λεγομένη.

Ψωρια νεᾶνις περικαλλής.

Ὄνόματα ἀστέρων

Ἄπλοπερίτης ἢ Ἄφροδίτη, ἀνατέλλουσα τὴν έσπέραν· ὅταν δέ τὴν πρωίαν, λέγεται Αὐγερινός.

Ἰορδάνης ὁ Γαλαξίας.

Κάραβος ἢ μεγάλη Ἄρκτος.

Πῆγες οἱ τοῦ Ὠρίωνος ἔξ ἀστέρες.

Πούλια ἢ Πλειάς.

Τίμιος Σταυρός ὁ Σκορπιός.

Ἐραὶ Ἰκαρίων

Λῖ, ποῦ γὰ σε γκαίψῃ τὸ χρομμύδι. Λῖ, ποῦ γὰ σε γκαίψῃ ἢ ἀ-
λουσιά. Λῖ, ποῦ γὰ σε γκαίψῃ ἢ στιά. Λῖ, ποῦ γὰ σ' ἐπάρουν οἱ ἐφτιά.
Λῖ, ποῦ γὰ σε φά' ἢ σέρφη. Λῖ, ποῦ γὰ σε φά' τὸ γκαχό. Λῖ, ποῦ
γὰ σε φά' ἢ θά.λασσα. Λῖ, ποῦ γὰ σε φά' ἢ μπουκαγιά. Λῖ, ποῦ γὰ
σε φά' τὸ μυστήργιο. Λῖ, ποῦ γὰ σε φά' ἢ β.λίτα. Λῖ, ποῦ γὰ σε
φά' τὸ χασαυτήρι. Λῖ, ποῦ γὰ σε φά' ὁ φάντακας καὶ τὸ γκαχὸ τὸ
φρεῖδι καὶ γὰ β.λήση ὁ κάραβός σου. Λῖ, ποῦ γὰ σε φά' ἢ ἀνάγκασμα. Λῖ,
ποῦ γὰ σε φά' ἢ πίσσα πισσάρη. Λῖ, ποῦ γὰ σε φά' ἢ τρεῖς ἀνα-α-ά. Λῖ, ποῦ
γὰ σου δώκη ὁ Θεὸς ἄδικο θάνατο μὲς τὸ κεφάλι. Λῖ, ποῦ γὰ σου
δώκη ὁ Θεὸς πεντά.λα. Λῖ, ποῦ γὰ σε φά' ἢ λουβιά. Λῖ, ποῦ γὰ
σε φά' ὁ γκαχὸς ὁ .λοῦρος. Λῖ, ποῦ γὰ σε φά' ἢ σκελοχαμερήσης. Λῖ, ποῦ
γὰ σε φά' ὁ μάντακας. Λῖ, ποῦ γὰ ἔχης τ' ἀνάθεμα σὺ κ' οἱ ταν-
ταυεῖς σου τὴν ὥρα ποῦ ἔχης ἔς τὸν κόσμο. Λῖ, ποῦ γὰ σε φά' οἱ
οἱ μαῖροι .λαῖροι τοῦ Ἰκαρίου. Λῖ, ποῦ γὰ γκαῖ ἢ γω.λειά σου. Ἄμε
θα.λίωσσε. Νὰ γκαῖ τὸ ρόδι σου. Νὰ σε γκουφώρη ἢ θά.λασσα.
Νὰ σε γκουφώρη ὁ .λέκος. Νὰ γκαῖ ἢ μοῖρά σου. Νὰ μὴ γκαμα-
ρώσης. Νὰ σε περι.λάβουν οἱ ἑπτὰ διαβό.λοι. Νὰ σε .λουροσκί' ἢ
θά.λασσα. Νὰ γτεποῖν τὰ χρέυτά σου ἔς τοὺς .λοῖρους.

Δινίγματα Ἰκαρίων

Ἄπῳ πετῶ που.λί ἐν εἶναι, κίτω περφατεῖ .λαὼς ἐν εἶναι, γρε-
ζε γέρον γέρον κοσκινῶς ἐν εἶναι. Ἐχίνος.

Ἄπῳ πετιέται που.λί ἐν εἶναι, ἔς τὸ κ.λαδὶ μπαίρει .λαὼς ἐν εἶ-
ναι, κόσκινω περῶ κοσκινῶς ἐν εἶναι. Μέλισσα.

Ἄφρητος φεγγὴ ἐν ἔχει καὶ φεγγὴν πέριγει καὶ φεύγει. Πλοῖον.

Βαθρακού.λα γκαστρομένη, τὰ θηρία τὴν τριῶρίζουν. Πίττα
πεπληρωμένη καὶ οἱ αὐτὴν τρώγοντες.

Δακτυ.λίδιν πυργωτόν, βρέγεται, χιονίζεται καὶ ποτ' ἐ ραίζεται.
Κώδων.

Δύο ταυράκια που.λαιστροῦσαν κη. ἄσπρο γά.λα καταβάζον. Μύ-
λη καὶ ἄλευρον.

Ἐνα βοῦδι ἠβονίστην καὶ ἔς τοὺς οἰρατοὺς ἠκούστην κ' οἱ ἄγγε-
λοι τ' ἀπεκούσαν κ' οἱ κατηραμένοι σκοῦσαν. Κώδων.

Ἐς ἕνα χάλιασμα ἠῆρα ἴνα θάμασμα, κέρατα ἔχει, βουῆς ἐν ἦτο.
Κοχλίας χειρσαῖος.

Ἐγὼ το, ἔχεις το, ἂ δὲν τὸ πῶ, ἐν βίσκες το. Ὀνομα.

Ἡ ἀγα τὸ πετῆ, ὁ ἥλιος τὸ θρέφει, σὰν γγυρίση καὶ τὸ δῆ, πο-
θαίνει. Ἄλας.

Ἡ ράγη μου ἔς τὸν οὐρανὸ, ἡ μοῖρη μου ἔς τὴν πέτρα. Μεταλῆς.

Ἡσφαῖα τὴν κατζίκα μου, ἔφαα τὴν κατζίκα μου κῆ ἀπ' τὸ μερὶ
τῆς κατζίκας μου ἠῆγαλα τὴν κατζίκα μου. Σκόροδον.

Μακρὺς πλατὺς καλόερος καὶ κόκκαλα ἐν ἔχει, κτυπῆ ἐδῶ κτυπῆ
ἐκεῖ καὶ τίπτα ἐν παθαίνει. Ἴστος ἐν ἤλακάτη.

Μαλαματένιο ἄλοον τὰ μάρμαρα σαρτέβγει καὶ τὰ σῦκα διασκελῆ
καὶ τίποτ' ἐν παθαίνει. Ὑδωρ.

Μαυρομοῦτζου.λο ἀμά.λι ἔς τὸν κῆπο ἐν παθαίνει καὶ τὸν κῆπο κα-
τατρώει. Χύτρα.

Μαυρομοῦτζου.λο ἀμά.λι ἔς τὸ ρουμάνι ἐν παθαίνει τὸ ρουμάνι ἐξε-
θέτει. Φουῆνος.

Πέντε τὸν κνηροῖν καὶ δύο τὸν πιάροιν καὶ τὸν ἄ.λ.λοιν ἔς τὰ
πλακάκια καὶ τοῦ περροιν τὰ ἴργακια. Ψύλλα.

Πετεινὸς κακαβρακάτος, εἰν ἀνοίξη τὰ φτεράν του, ἐν μπορεῖ
αεὶς γὰ πά' κορτά του. Ἄνεμόμυλος.

Σπῶ τὸ σεντουκάκιν μου, βρίςκω πεθερὸ καὶ πεθερά, γαμπρὸ καὶ
νύμφη. Κάρυον.

Στραοστρόγγυ.λ εἰν ἡ ἀγα, κῆ ὀλοῖσα εἰν ἡ κόρη καὶ δαιμονι-
σμέν' ἀγγόνι. Σίφων καὶ οἶνος.

Χαμοπετζῆτος οὐρανός, γαμαὶ γαμαὶ γιορίζει. Κόσκινον.

Χιλιοτρέπητο λαγήνι ποῦ στα.λιὰ γερὸ ἐν δίνει. Σπόγγος.

Παροιμῖαι Ἰκαρίων

Ἡ κότα πά' γὰ ξί' τ' αὐτὴν της καὶ βγά.λ.λει τ' ὀμμάτιν της. Ἐ-
πί τῶν ἐξ ἰδίου σφάλλματος πασχόντων.

Μὲ τὴν βυτίνα πῶρει στάριν μὴν τὰ ἄ.λ.λης ἦτοι μὴ πράτ-
τε ἐναντίον τῶν συμφερόντων σου.

Τὸ σκν.λ.λιν ἐκεῖ ποῦ τρώει γανγίζειν. Ὅτι παρ' ὧν τις ὠφε-
λεῖται ὑπὲρ ἐκείνων καὶ μεριμνῆ.

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ'.

Ἰδιώματα Ἰκαρίων

Πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ περὶ διαλέκτου τῶν Ἰκαρίων κεφαλαίου παρατίθεμεν ὧδε καὶ ἄσματά τινα αὐτῶν, ἅτινα οὐδὲ χάριτος στεροῦνται οὐδὲ ποιητικῆς ἐμπνεύσεως.

Τὸ τραγοῦδι τῆς Σούσας (Σωσάννης).

Ἄφρουγκραστῆτε γὰ σῆς πῶ τῆς Σούσας τὸ τραγοῦδι
ὄποῦ ἔχει τοῦ γ' ἀφρουγκραστῆ καὶ λογισμὸν γ' ἀκούση.
Ἢ Σούσαιμας ἢ λιγερῆ, τοῦ κάστρου τὸ γκαμάριν,
ἠγάπαν τὸ Σαριμπα.λῆ, τῶμορφο πα.ληκάριν.
Ἢγάπαν τον κ' ἠγάπα την γρόρους δεκατεσσάρους,
καὶ μέσ' εἰς τοὺς δεκατέσσαρους ὄνειρον ὠνειρεύτη.
Σ' τὴν κ.λίγη της ἐκάθισε, τὸ δάκρυν της σφουγγίζει
ὁ κίρις της τὴν ἐθωρεῖ κ' ἢ μάνα της τῆς λέει
—Ἰντα ἔχει τὸ Σουσαίκι μου καὶ κάθεται καὶ κλαίει.
—Ὁνειρο εἶδα, μάνα μου, κῆ ὄνειρο θὰ πατήρω,
τὸν ἀδερφό μου τὸ Σρατῆ εἶδα ξεσπαθωρο
ἦταν τὸ γιανε.λάκιν του εἰς τὸ αἶμα βουτηέρο.
Τὰ πράσα πρασο.λόγουντα, τὰ σκόρηδ' ἀνάργεν τα
τὰ μαρου.λάκια τὰ πικρὰ ἠγάσπουν κῆ ἔτρωγέν τα
καὶ ἦρτεν εἰς τὸ σπῆτι μας κῆ ἔκοψεν τὸ βυζίν μου.
—Ὁνειρον εἶναι, γκόρη μου, κῆ ἄφη' εἰς το κῆ ἄς περάση
κῆ ἐσέγα τὸ ἀδέρφιν σου εἰς τὰ ξέγα θὰ εράση.
Πέφτ' ἢ Σουσα εἰς τὴ γκ.λίγη της λίγο ἔπνο γὰ πύρη,
τῆ.λαμα.λοῦν εἰς τὴν πόρτα της, χτυποῦνε εἰς τὴν ἀν.λήν της.
καὶ με τὴν ὥραν τὴν πο.λίη πάλιν ξαναχτυποῦν την.
—Ποιός εἶσαι σὺ ὄποῦ χτυπᾷς τὴν πόρτα τετοια ὥραν;
μπὰς κ' εἶσαι τὸ ἀδέρφιν μου ὄποῦ λειπε εἰς τὰ ξεγα;
—Σήκω, Σουσαί μας κῆ ἄνοιξε μὴν γκάνης πῶς κοιμᾷσαι
κῆ ἔχεις τὰ μάτια σ' ἀνοιγτὰ κῆ ἐμέγαυ συ.λ.λοᾷσαι.
Σήκω, Σούσα μας, κῆ ἄνοιξε ποῦ θα ἔμπω γὰ π.λαγιάσω
γιατ' εἶν' ὁ ἔπνο μου λεκός εἰς τὴν γκ.λίγη σου ἀπάνω.

- Σηκώνεται κῆ ἀνοίγειν του μὲ τὰ γκαῦμένα χεῖλη,
ὁ ροῦς της ἔσαλεύτηκε κῆ ἐθάμπωσε τὸ φῶς της.
- Ἄμε, Σουσαῖ, φέρε νερό, γιὰτ' εἶμαι διψασμένος
κῆ ἀπὲ τὴ στράτα τὴν πολλὴ εἶμαι ξεροχραμένος.
- Πέρει γυαλιῖον μαστραπῶν καὶ πάει σὲ πηγὰδι
γιὰ γὰ τοῦ σῦρη τὸ νερὸν γὰ πιῆ τὸ παληκίριν.
Κεῖνος νερὸ ἐν ἤθελε, τὸν μαστραπῶ ἐν πιάνει,
μόνο μὲ τ' ἄγριο μιλεῖ, μὲ τὸ γκακὸ τῆς λέει.
- Ποιὸς εἶν' αὐτὸς ποῦ κείτεται ἔς τὴν γκλίρη σου ἀπάνω;
— Κοιμῶσαι γιὰ νειρεύεσαι, γιὰ ξάμον φαίνεται σου;
— Γιὰ δὲς τὴν τὴν παληόστριγλα καὶ τὴ γεθεντισμένη,
ὄμπρός με γκάνει γκερατῶν καὶ πίσου πεζεβένχιν
Μπῶ καὶ θαρρεῖς πῶς ὠλεμῶ ταῖς τέχναις ταῖς δικαίς σου;
Ἄπὸ τὸ χέρην τὴν ἀρπά' καὶ πιά' καὶ τῆς τὸν δείχνει,
εὐγάζει τὸ σπαθάχιν του καὶ κόφτει τὸ βυζίν της.
Ἄπὸ τὸν πόνο τὸ πολὺ ποῦ εἶχε τὸν γχορμίρ της,
τὸ σπῆτιν ἐταρῆχτηκε, ἠρωίωσε τὸ πουλίν της.
Ἄφ' τὸ χεράκι περει τὴν κῆ ὄμπρός του τὴν καθίζει,
γκαρέλα, μοσχοκάρυδο μασῶ καὶ τὴν ἀχνίλει
καὶ μὲ τὸ ματυλίχιν του τὸ αἶμα της σφουγγίζει.
- Ἄμε, Σουσαῖ, ἔς τῆς μάρας σου γὰ γειάνης τὸ βυζίν σου,
ἂν σου νρέψουν καὶ πολλά, δίνει τα τὸ πουλίν σου,
κῆ ἂν σου νρέψουν κῆ ἑκατὸ καὶ χίλια πεντακόσα,
δίνει τα ὁ Σαρημπαλῆς κῆ ἄς ἦραι κῆ ἄλλα τόσα.
- Βγαίν' ἡ Σουσαῖ, πέρει στράτιν, ἔς τῆς μάρας της πηαίνει,
— Γκαταίθα, μάρα, κῆ ἀνοίξε ποῦ σοῦ φερα γαμπάρι,
ἂφ' τὸν νιό σου τὸ Σρατῆ, ποῦ ἴταν μὲ τοῖς κορσάροι,
Γκαταίβηκε τῆς ἀνοίξε καὶ πάνω τὴν ἐπαίρει.
- Γκόρη, καὶ ποιὸς σ' ἐθάρεσε καὶ κόψε τὸ βυζίν σου,
ποῦ γάγη τὴν γκατάραν μου πάντα ἔς τὸ φυλακτάριν;
- Ἀδέφην μ' ἐμαγαίρωσε καὶ γκαμε τόσο χάλιν,
ποῦ γάγη τὴν γκατάραν σου πάντα ἔς τὸ φυλακτάριν.
- Ἄφ' τὸ χεράκι πέρει τὴν, καὶ τοῦ γιατροῦ τὴν πάει·
— Γιατρὲ καὶ γιάτρεψέ μου το καὶ μέγα τὸ παιάδι μου

θέλεις καὶ ἄσπρα πάρει μου, πάρει καὶ τὴ ζωὴ μου.
Κὴ ἄν τοῦ υρέψῃς καὶ πολλὰ, δίνει τα τὸ πουλὶν του
κὴ ἄν τοῦ υρέψῃς καὶ ἄκατὸ καὶ χίλια πεντακόσα
δίνει τα ὁ Σαρημπαλῆς κὴ ἄς εἶναι κὴ ἄλλα τόσα.
Καὶ μὲ τὸ στόμα ἔλεεν εἰς θὰ τὴν γιατρέψω,
καὶ μὲ τὸ μάτιν ἤνευε τὸν τάφορ της ῥ' ἀνοίξουρ.
Κ' ἢ γκόρη τὸ γκατάλαε πῶς θὲ ρὰ ἀποθάγη.
— Ἀφηγραστῆτε ρὰ οἷς πῶ, ῥ' ἀφήκω καὶ γκατάρα,
ἀμῆτε ρὰ με θάψετε μὲς τὴν ἀγία Βαρβάραι,
ἐκεῖ ποῦ θάβουρ τῆς φτωγαῖς καὶ τῆς ξεριτεμέναις,
ἀκόμηρ καὶ τῆς λεύτεραις τῆς μαχαιροσφαιμέναις.
— Γκόρη μου, καλογκόρη μου, τί ροῦχα ρὰ σου βάλω;
θέλεις ἀφ' τὰ μεταξωτά, θέλεις τὰ ελουδέγια,
θέλεις τὰ λινομέταξα ποῦ ἔχεις τὰ διπλωέρα,
θέλεις ἀπὸ τὸ γκίονκα ποῦ ἔχει χιλιάδες ἄσπρα;
— Ε! θέλω ὠ εταξωτά, μῆτε τὰ ελουδέγια,
μῆτε τὰ λινομέταξα ποῦ ἔχω τα διπλωέρα·
μόν θέλω ρὰ με θάψετε μὲ ροῦχα ματωέρα,
ποῦ μου τὰ ματοχύλισε παρασκευὴν ἡμέρα
καὶ θέλω ρὰ με θάψετε εἰς τὴν ἀγία Βαρβάραι,
ἐκεῖ ποῦ θάβουρ τῆς φτωγαῖς καὶ τῆς ξεριτεμέναις
ἀκόμηρ καὶ τῆς λεύτεραις τῆς μαχαιροσφαιμέναις.
Μόν πῆτε τοῦ Σαρημπαλῆ, ποῦ εἶνε παληκάριν,
ρὰ γκίμη τὸ μνημοῦριν μου ἀπὸ μαργαριτάριν·
ρὰ πῆτε τοῦ Σαρημπαλῆ ρὰ βάλῃ γκυπαρίσιν,
ρὰ γκίμη ἔς τὸ μνημοῦριν μου μιὰ γκρουσταλλέγια ἰρῆσι

Ἡ γκόρη καὶ ὁ Χάρος

Μιὰ γκόρη τὸ κενεῖσθηκεν πῶς χάρο ἐν φοβᾶται,
γιατ' εἶν' τὸ σπῆτι της ψηλὸ ἢ ἄνδρας της παληκάριν
εἶχε καὶ δώδεκ' ἀδερφοὶ ποῦ παίζαν τὸ λιθάριν.
Κὴ ὁ χάρος ὅταν τῆκουσε,, πολὺ τοῦ βαρυνάγη.
μαῖρο πουλὶν ἐγύρηκε κὴ ἐπῆε ρὰ τὴν πάρη.

Καὶ μέσα τὰ μεσάνοιχτα ἢ γκόρ' ἀγγελολομῆρα,
καὶ μέσα τῆς βαθειαῖς ρυγτιαῖς τῆ γκόρη σαββαυώρον.
—“Ληθσ' με, Χάρ', ἀπ' τὰ μα.λ.λιὰ καὶ πιάσε μ' ἀφ' τὸ χέρι
τὰ παραδώσω τὰ κ.λειδιὰ ς' τῆς μάνας μου τὰ χέρια.
—Μάνα μ' σὰν ἔρτ' ὁ Γκωνσταρτῆς, μὴν τὸν πο.λεπικράτης'
ἀνοιξε τὸ σερτοφκιν σου τ' ἀργυροκ.λειδωμένο
καὶ δός του τὰ βαράκιαν του καὶ τὰ βαράτικιάν του,
τὰ πιά' τὰ βρῆ γυραῖκιάν του, τὰ βρῆ πεθερικιάν του.

Ἡ γκαλοῦδα

Ἐπὸ βραδὺν πατρεύεται καὶ τὸ πρωῖ μισεύει
κ' ἢ γκόρη ποῦ τὸν ἀπατῶ κῆ ἀπὸ κα.λό του θέ.λει,
βαστῶ γκερὶ καὶ φέγγει του, ποτῆρι καὶ γκερνῶ του,
καὶ κεῖνος λέ' τῆς μάνας του—Μάνα μου, τῆ γκα.λοῦδα,
μάνα μου, τῆ γκα.λοῦδα μου λοῦνε καὶ χτένιζέ τη,
κῆ ἀπὸ μεροῦ τὴν προέβγε καὶ τὸ ταχὺ τὴν δεῖπνα,
σὰ πέρν' ὁ ἥ.λιος τὰ στενά, στρῶνέ της τὰ κοιμῶται.
Ἵως τὰ σηκῶση σίδερο, τὰ λύση πα.λαμῆρι,
ἀφ' τὸ χεράκι πέρει την καὶ παραπέρα πιά' την,
ψωμίν, τυρὶν τῆς ἔδωσε κῆ ἕνα σιρίμιν σχίζει,
ρίφια κῆ ἀρνία τῆς ἔδωσεν κῆ ἕνα μικρὸ σκν.λάκιν.
—“Λῆντε, μωρῆ χωριάτισσα, μωρῆ χωριατοπού.λα,
τὰ πῆς ἀπάνω 'ς τὰ ουνῶ τὰ τὰ παραοσκήσης
κῆ ἀ ἐν τὰ γκάμης ἑκατὸ 'ς τοὺς γκάμπους μὴ γκατέβης.
Καὶ θε.λ' ὁ Θεὸς κ' ἢ μοῖρα της, τὸ θε.λ' ἀνάβρικας της
τὸν ἕνα χρόνο ἑκατό, τοὺς δύο τὰ γκάνει χί.λια,
καὶ βγά.λ.λει τὰ βερ.χιό.λια της καὶ κουνουνιαῖς τὰ γκάνει,
καὶ βγά.λ.λει τὰ βερ.γάκια της καὶ κουνουνιαῖς τὰ γκάνει,
καὶ βγά.λ.λ' τὰ δαγτυ.λιδιά της καὶ κουνουνιαῖς τὰ γκάνει.
Καὶ μιὰ λαμπρή, μιὰ γκεργιακή, μιὰ πίσσημη ἡμέρα,
βά.λ.λει τοὺς σκί.λους ἐμπροστὰ 'ς τοὺς γκάμπους τὰ γκατέβη,
δέξον κῆ ὁ γιὸς καὶ πρόβα.λε γκατὰ 'ς τοὺς ἥ.λιους γκάμπους.
—“Ὡρα κα.λῆ, τζομπάνισσα, καὶ τίπος εἶν' τὰ γίδια,

καὶ τίρος εἶν' τὰ πρόατα τ' ἀργυροχουδονιάτα,
καὶ τίρος εἶναι κῆ ὁ βοσκὸς ὁ λειαροχαμιμένος,
καὶ τίρος εἶναι τὰ σκυλιὰ τὰ μαρτυ.λοχαγιάτα;
—Τῆς ἐρημιᾶς τὰ πρόατα, τῆς ἐρημιᾶς τὰ γίδια,
τῆς ἐρημιᾶς εἶν' ὁ βοσκὸς ὁ λειαροχαμιμένος,
τῆς ἐρημιᾶς καὶ τὰ σκυλιὰ τὰ μαρτυ.λοχαγιάτα.
Πάλιν ξαναχτυτάζει την, πάλιν ξαναρωτᾷ την.
—Πίς μου γὰ ζῆς, τζομπάνισα, καὶ τίρος εἶν' τὰ γίδια,
καὶ τίρος εἶν' τὰ πρόατα τ' ἀργυροχουδονιάτα
καὶ τίρος εἶναι τὰ σκυλιὰ τὰ μαρτυ.λοχαγιάτα;
—Δικός μου εἶναι κῆ ὁ βοσκὸς ὁ λειαροχαμιμένος,
δικά μου εἶν' τὰ πρόατα, δικά μου καὶ τὰ γίδια,
δικά μου ἔναι γκαὶ τὰ σκυλιὰ τὰ μαρτυ.λοχαγιάτα,
δικός μου εἶναι κῆ ὁ βοσκὸς ὁ λειαροχαμιμένος.
—Ἄντε γὰ ζῆς, τζομπάνισα, γὰ πάωμε ἀντάμα.
—Ἄρα κα.λῆ σου, μίνα μου, καὶ ποῦ ἔναι ἡ γκα.λούδα;
—Ἐκείνη, γυιὲ μ' ἀπόθαρε, τόρα ἔναι τρία χρόνια.
—Μίνα μου, σὰν ἀπόθαρε, ἄντε γὰ μου τὴ δείξης,
γιὰ γὰ σταθῶ 'ς τὸν τάρον της γὰ τὴ μοιριολοήσω.
Καὶ τὸ οπαθίν του ἔβγαλε ἀπ' ἀσημέρια θήκη,
τὴ γκεφα.λήν της ἔκοψε κῆ ἐκείν' ἀπεκοιμήθη.
—Ἄντε καὶ σὺ, μαροῦ.λα μου, μαζί μὲ τὴν γκα.λούδα.

Ἡ πλούδα γκόρι

Ἄπ' ἀν' 'ς τ' ἀρχοντορέπιδα κάθε ἀρχοντοποῦ.λα,
τ' ἀρχοντορέπιδο βαστᾷ κῆ ἀρχοντορεπιδιάζει,
κ' ἡ πεθερὰ της ὀμι.λεῖ κ' ἡ πεθερὰ της λέει.
—Ἄφης τ' ἀρχοντορέπιδο, τὴν ἀ.λακάτη πιάσε.
Φεύγει καὶ πὰ 'ς τὴ μίνα της, τὰ δάκρυα φορτωμένη.
—Γιὰ πῆτε μ', ἀδερφάκια μου, καὶ σεις γκα.λογογεῖ μου,
τὰ χρόνια ποῦ μ' ἐθρέφατεν, μ' ἐδώκατ' ἀ.λακάτη,
καὶ τόρα τὰ πεθερικά δίγουν μου ἀ.λακάτη;
Κῆ ἀπ' τὸ χεράκι πέρουν τη 'ς τοῦ ἔπαρχου τὴν πᾶσι,

- Γιὰ πές μ' ἀργουτοποῦ.λά μου, πόσα ἔγαι τὴ προικιά σου;
—Δώδεκα σταῦ.λ' εἰν' τᾶ.λογα καὶ δεκογτὼ τὰ βοῦδια,
    κ' ἐννιά χι.λιύδες πρόατα, κάθε χι.λιύδα χί.λια,
    κ' ἐξήντα δρίνιαις μέ.λισσαις κάθε δριγάδα χί.λιαις,
    κ' ἐξήντα πέντε πετειροὶ κ' ἐξήντα ἔξη κότταις.
—Ἐσέγα, γκόρη, πρέπει σου ἔ τὰ πεύκια γὰ καθίσης
    τό ἔγα σου χέριγ γὰ μετρᾷ καὶ τᾶ.λλο γὰ δαρείζη,
    καὶ πάλι ξαραπρέπει σου καρέκ.λα καρυδέγια,
    γιαὶ γ' ἀκουμπᾶς τὴ μέση σου τὴ μαργαριταρέγια.
Νύφη μαρμαροτράχη.λη, κορώνα φορεμένη,
    ἔ τοῦ βασι.λειᾶ τὴν γκάμαρι εἶσαι ἔγουραφισμένη.

—οοοοοο—
Τὸ Γκωσταντάκηγ

- Τὸ Γκωσταντάκηγ τὸ (μ)ικρὸν τὸ (μ)ικροπαυτρεῖγο
    (μ)ῆ.λο βαστᾷ ἔ τὸ χέριγ του, κυδώνιν ἔ τὴ ζωγιάγ του
Τὸ (μ)ῆ.λογ ἠμυρίζετογ καὶ τὸ κυδώνιν τρώ' το
—Χριστέ, καὶ γᾶγα πεθερά καὶ γᾶγα γυναικίτσι
    καὶ γᾶγα γυναικαδε.λφήγ, ὡσᾶν κ' αὐτὸ τὸ (μ)ῆ.λογ!
Ἡ (μ)άγα του ξέστεχουνταν κ' ὄ τ' εἶπει ἠκουσέν τα
—Γυιέ (μ)ου, σὰ θέ.λης πεθερά, σὰ θέ.λης γυναικίτσι
    σὰ θέ.λης γυναικαδε.λφή, ὡσᾶν κ' αὐτὸ τὸ (μ)ῆ.λο,
    θωρεῖς ἐκεῖνο τὸ ουνό, τὸ ὑψ.η.λὸ τὸ (μ)έγα,
    ποῦγει τὴν πράσινη γκορφή, τὴν γεραγιά παγγιέρα;
Ἐμπα καὶ δὲ καὶ (φ)ί.λησε κὴ οὔ.λαις χαιρέτισέ ταις
    κείνη ποῦγει τὰ γεραγιά, (φ)υ.λίον μὴ (φ)ι.λήσης,
    γιατὶ τὰ (φ)ίδγα ζώνγεται, θεριὰ καα.λικέβγει,
    τογ οἶρατογ (γ)υρίζει τογ, σᾶν πίττα εἰς τὴν π.λάκα,
    τᾶστρα περιαζώνγει τα, σᾶν πρόατα ἔ τὴ μάντρα.

—οοοοοο—
Ἵταν ἀλήθωδιν ἄλευρον διὰ χειρομύλου

- Ἄ.λεσε, μῆ.λέ μ', ἄ.λεσε σιτάριγ καὶ κριθάριγ
    ἄν ἦν' καὶ ψι.λα.λεσης το, γκου.λοῖρα θά σου γκά(μ)ω
    ἄν ἦν' καὶ γοντρα.λέσης το, τὰ πίτουρα σ' ἀφίνω.

ΚΕΦΑΛ. ΙΔ΄.

Παιδιαὶ Ἰκαρίων

Φίλοι τῶν παιδιῶν εἰσιν οἱ Ἰκάριοι, ἡ δὲ φυσικὴ τῆς νήσου αὐτῶν κατασκευὴ συντελεῖ ἵνα οἱ παῖδες αὐτῶν ὡσιν εὐκίνητοι, ταχύποδες καὶ ζωηροί. Παρακατιόντες παραθέτομεν τὴν περιγραφὴν παιδιῶν τινῶν, ἐπιζομένων αὐτόθι.

Κοράκια. Εἷς παῖς, ὁ εὐκίνητοτέρος καὶ ἰκανώτερος, γίνεται *πέρδικα*, ὅπισθεν δὲ αὐτοῦ τάσσονται οἱ λοιποὶ παῖδες, λεγόμενοι *περδικόπουλα*. Ἔτερος δὲ τῶν παιδῶν, ἐπ' ἴσης εὐστροφος, γίνεται *κόρακις* καὶ ἀγωνίζεται ἐν' ἀρπάσῃ τὰ *περδικόπουλα*, ἅτινα ἡ μήτηρ αὐτῶν προστατεύει. Ἐξακολουθεῖ δὲ ἡ παιδίᾳ αὐτῇ, τοῦ μὲν *κόρακος* κρώζοντος *κρά! κρά!* τῶν δὲ *περδικοπούλων* *κορώννα! κορώννα!* ἄχρις οὐ ὁ πρῶτος ἐπιτύχη νὰ ἀρπάσῃ ἐν ἡ καὶ πλείω τῶν *περδικοπούλων*.

Κρυφτάκι. Ἐν τῶν παιδιῶν, τὸ καὶ *μίνα* λεγόμενον, μένει ἐν ὠρισμένῳ τινὶ μέρει *παρασιεῦσι*, τὰ δὲ λοιπὰ παιδία κρύπτονται τῆδε *κῆκεῖσε*, μεθ' ὃ ἡ *μίνα* τρέπεται εἰς εὐρεσιν αὐτῶν· ὁ δὲ πρῶτον ἀνακαλύψει, λαμβάνει τὴν θέσιν τῆς *μίνας*, ἀφ' οὗ ὅμως αὐτῇ ἐπιτύχη νὰ ἀνεύρη πρότερον πάντα τὰ κεκρυμμένα παιδία.

Με.Ιουσαις. Μεταξὺ πεντεκαίδεκα ἢ εἴκοσι παιδιῶν, δύο, τὰ μεγαλείτερα, κρύφα τῶν ἄλλων, προσλαμβάνουσι δύο διχόφορα ὀνόματα, οἷον τὸ μὲν *Συκιά*, τὸ δὲ *Ἐλιὰ* ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, μεθ' ὃ λαμβάνονται ἐκ τῶν χειρῶν ἀντιμετώπως· πάντα δὲ τὰ ἄλλα παιδία, ἡγρουμένου ἐνός, ὅπερ λέγεται *μίνα*, σχηματίζουσι *σειράν*, τὸ ἐν ἐξ ὅπισθεν τοῦ ἐτέρου. Οὕτω δὲ τεταγμένα, διέρχονται *κάτωθεν* τῶν χειρῶν τῶν ἀλληλοκρατουμένων δύο πρῶτων παιδιῶν, ἅτινα συλλαμβάνουσι τὸ τελευταῖον τῆς *σειρᾶς*, ἐρωτώντα αὐτὸ *α' Σ τὴ Συκιά θί πῆς ἢ ε' τὴν Ἐλιὰ;* Ἐκλέγον δὲ τὸ παιδίον, τάσσουσιν αὐτὸ ὅπισθεν ἐκείνου τῶν δύο παιδιῶν, ὅπερ ἔχει τὸ ἀντιστοιχοῦν ὄνομα. Τὸ τοιοῦτο δ' ἐπαναλαμβάνεται ἄχρις οὐ πάντα τὰ παιδία ἤθελον *ταχθῆ* ὅπισθεν τῶν δύο πρῶτων, καθ' ὃ ἤθελον ἕκαστον ἐκλέξει ὄνομα· τότε δὲ τὰ δύο μέρη ἀγωνίζονται ὅποιον νὰ ἐλκύσῃ τὸ ἕτερον πρὸς ἑαυτὸ, παίζοντα τὴν *πρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐλκυστίνδα*.

Μ.ποῦχοι. Ἐντὸς ἀγροῦ τινος ὀρίζουσι δύο σημεῖα, ἀπέχοντα ἀλλήλων δώδεκα ἢ πεντεκαίδεκα βήματα, μεθ' ὃ διαμοιράζονται οἱ παίζοντες εἰς δύο μέρη, ὧν ἕκαστον σύγκειται ἐκ τριῶν ἢ τεσσάρων παιδιῶν, καὶ καταλαμβάνει ἕκαστον τῶν μερῶν ἐν τῶν ὀρισθέντων σημείων. Τότε ἕκαστον μέρος ὀρῆσθαι ἐν τῷ *πρὸ* αὐτοῦ καταληφθέντι ση-

μείω ἓνα ὀπισθεν τοῦ ἄλλου τρεῖς ἢ τέσσαρας λίθους, μιᾶς ἢ δύο σπιθαμῶν τὸ μῆκος, ἐλαφροῦς ὁμως, οἵτινες καλοῦνται *μποῦκοι*. μεθ' ὃ ἄρχεται ἕκαστον μέρος διὰ βολῆς λίθων, ἐναλλάξ ριπτομένων, νὰ καταρρίψη τοὺς *μπούκους* τοῦ ἑτέρου. Ἐκείνου δὲ τοῦ μέρους, οὐ οὐ *μποῦκοι* ἤθελον καταπέσει πρῶτοι, τὰ παιδιὰ ὀφείλουσι νὰ ἄρῃσι τὰ τῆς ἑτέρας ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῶν καὶ μεταφέρωσιν εἰς τὸ ἀντίθετον σημεῖον, μεθ' ὃ ἄρχεται ἐκ νέου ἡ παιδιὰ.

Τσίμπι τσίμπι τὸν ἀτό. Παιδιὰ ἰδίως τῶν κορασιῶν, ἣν παίζουσι ὡς ἐξῆς. Τρία ἢ τέσσαρα τριαῦτα, ἐπιθέτουσιν ἓνα δάκτυλον τῆς ἑαυτῶν χειρὸς ἐπὶ τοῦ γόνατος ἑτέρου κορασίου, ὅπερ ἄρχεται νύσσον κατὰ σειρὰν τοῦς ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτοῦ δακτύλους, λέγον ἐν ἑκάστῳ νύγματι.

*Τσίμπι τσίμπι τὸν ἀτό
τὸν ἀτό τὸ σταυρωτό,
ποῦ τσιμποῦν οἱ ἀετοί,
καὶ βγαίρουν οἱ ἀγγέλοι.
"Εβγα παραθάλασσα,
γὰ δῆς τὴν παραγκόρη σου
ποῦ παίζει τὸ χρυσό(μ)ηλο
μὲ τὸ (β)ασιλόπουλο
μιὰ γγαβάθαν πίτουρα
ὅποιος φάη πειώτερα.
Νὰ ἐώ, γὰ ἐσύ,
γὰ ὁ μπάρβα πίτσικας.
"Επαρε ψωμίτ κῆ ἀγγούρεν,
πέρα 'ς τὸ καντοῦνι γρύλωνε σὰν τὸ γουρούνην.*

Ἐπεινο δὲ τὸ κοράσιον, οὐ, τελευτῶν τὴν λέξιν γουρούνην ἤθελε νύξει τὸν δάκτυλον, ἀποχωρεῖ εἰς τινὰ γωνίαν, ἐξ ἧς κραυγάζει ἵνα ἄρῃσι καὶ φέρῃσι πρὸς τὰ συμπαίζοντα κοράσια· ταῦτα δὲ ἀποκρίνονται αὐτῇ *κί(μ)ε κοτσόν κῆ ἔ.λά!* ὃ καὶ πράττει.

Χοῖρο(β)οσκός. Πᾶντε ἢ καὶ δέκα παιδιὰ σχηματίζουσι ἀλληλοκρατούμενα ἐκ τῶν χειρῶν κύκλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου μένει ἓν, καλούμενον *χοῖρος*, ἐν ᾧ ἐκτὸς τοῦ κύκλου μένει ἕτερον, λεγόμενος *χοῖρο(β)οσκός*, ὅστις, ἀπολεσας θῆθεν τὸν ἑαυτοῦ χοῖρον, ἔρχεται πρὸς ἀναζήτησιν αὐτοῦ. Ἀπευθυνόμενος λοιπὸν οὗτος πρὸς ἓν τῶν τοῦ κύκλου παιδίων, ἐρωτᾷ αὐτό «*Εἶδες, γκαένε, τὸ χοῖρό μου;*» Τὸ δὲ λέγει!

Ποταπός ἦτο; Λέγοντος δ' ἐκείνου, Μαῦρος ἦτον κ' εἶχε καὶ μίαν σκαδοῦσαν εἰς τὴν ράχην, τὸ τοῦ κύκλου παιδίον προστίθησιν ε! ποῦ γὰρ μὴ τὸν χαρῆ ποῦ τὸν ἔχει! κῆ ἐν ἦρτε κῆ ἔφα μου τὰ σῦκά μου καὶ τὰ ψομίά μου; ὁ δὲ χοιροβοσκὸς ἀποκρίνεται ε! ε! ε! ἐσίκλωσές με! Εἶτα ἀπευθύνεται πρὸς ἕτερον τῶν τοῦ κύκλου παιδίων ἐρωτῶν; Εἶδες, γκαίε, τὸ χοῖρο μου; Τοῦ δὲ παιδίου, λέγοντος Ποταπός ἦτο; ὁ χοιροβοσκὸς προστίθησιν ἦτον φυρὸς καὶ ἐτό γαν αὐτίγ, μεθ' ὃ τὸ παιδίον λέγει ε! ποῦ γὰρ μὴ τὸν χαρῆ ποῦ τὸν ἔχει! κῆ ἐν ἦρτε καὶ τρίτησε τὸ κουμπίν ποῦ ἔγα τὸ λίδι κῆ ἔρυσέ μου το κῆ ἔφα μου τὸν κέγρο μου, τὰ κουκία μου, τὰ ασόλια μου; Τότε πάλιν ὁ χοιροβοσκὸς ἐπαναλαμβάνει ε! ε! ε! ἐσίκλωσές με! Ἄφ' οὐ δὲ ἀπευθυνθῆ καὶ εἰς ἄλλα τῶν τοῦ κύκλου παιδίων καὶ ὑποβάλλῃ τὰς αὐτὰς ἐρωτήσεις, λάβῃ δὲ ὁμοίας ἀπαντήσεις, ἐπὶ τέλους, ὡς εἰ διέγνω τὸν ἀπολεσθέντα χοῖρον ἐντὸς τοῦ κύκλου, λέγει «Νά τον ἐῶ γά!» καὶ δεικνύει τὸ ἐντὸς τοῦ κύκλου παιδίον καὶ πρὸς αὐτὸ ἀπευθυνόμενον, προστίθησιν ε! ποῦ γὰρ δώκῃς ἄδικο θάνατο καὶ ποῦ ἦσουν καὶ σε γέρεβγα; ἐσίκλωσές με! Μεθ' ὃ ὄρμῃ ἵνα συλλάβῃ αὐτόν, ἀλλὰ τὰ τὸν κύκλον ἀποτελοῦντα παιδία δὲν ἐπιτρέπουσι τῷ χοιροβοσκῷ ἵνα ἐν τῷ κύκλῳ εἰσελθῇ, ἐν ᾧ ἐτέρωθεν ὁ χοῖρος προσπαθεῖ νὰ διαφύγῃ τὴν σύλληψιν· ἐξακολουθεῖ δὲ ἡ καταδίωξις τοῦ χοῖρου μετὰ πολλῶν ἐλιγμῶν καὶ περιστροφῶν, ἄχρις οὐ ὁ χοιροβοσκὸς ἐπιτύχῃ νὰ συλλάβῃ αὐτόν.

ΚΕΦΑΛ. ΙΕ'.

Ἀρχαῖα ἔγγραφα Ἰκαρίων

Ἐντυχόντες ἀρχαίοις τισὶν ἐγγράφοις ἐν Ἰκαρίῳ, οἷον διαθήκαις, προικοσυμφώνοις, πωλητηρίοις καὶ τοῖς τοιούτοις, δημοσιεύομεν ταῦτα ὡδε κατὰ χρονολογικὴν τάξιν πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς περιεργίας τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν καὶ ὡς ἐπίμετρον τῆς περὶ τῆς νήσου ταύτης πραγματείας ἡμῶν.

Διαθήκη.

1601 Αὐγούστου 20.

«Ὅταν εἶχε τὰς φρένας ἡ καλογραῖα Ἄνια, ἔρητε συγχώρητιν τοῖς πάσις

Χριστιανοῖς, μισοῦντας καὶ ἀγαπῶντας, καὶ ἄφητε καὶ τὴν εἰρήνην τῶν παιδίων
της καὶ ἀΐνει τὸ Κοουκούλιον ἀμπέλι τῆς Παναγίας νὰ ἐορτάζουν τὸν Εὐαγγελι-
λισμὸν καὶ τὰ ψώνια καὶ ἀΐνει τα τοῦ υἱοῦ της τοῦ παπᾶ Λένου νὰ τὰς ἐορ-
τάζη καὶ νὰ κρατῇ καὶ τὰ πράγματα. ἀΐνει καὶ τῆς Σταυκίνας ὅλο ἀμπέ-
λια καὶ τῆς Χρυσῆς ἓνα νὰ τῶν τὰ δώτη ὁ παπᾶς ἀπὸ τὸ σπῆτι. Ἀΐνει καὶ
τῆς νύμφης της τῆς Παπαδιᾶς, ἦτοι τοῦ παπᾶ Λένου τῆς πρεσβυτέρας, τὸ πε-
ζοῦλι ἀπὸ τὸ Ἰέταλον ἀπὸ μίαν μερείαν εἰς ἄλλην, καὶ ὡς εὐρίσκεται, διότι τὴν
ἐκύτταξεν ἀπὸ ὅλα της τὰ παιδιὰ καὶ ὅποιος τὴν πειράζη ἀπὸ ὅλα μου τὰ παι-
διὰ νὰ ἔχη τὴν κατάρην μου. Ἐτζί ἔγεινε τὸ παρὸν μὲ τοὺς ὑποκάτωθεν μάρ-
τυρας.

Ἰωάννης Καρακατζᾶς μάρτυρας

Λέων Λαγός μάρτυρας

Ἰωάννης Γληγόρης μάρτυρας.

Ἐγράφη παρ' ἐμοῦ τοῦ παπᾶ Ἰωάννου Κοουλουλιά, Οἰκονόμου μὲ τὸ θέλη-
μα τῶν παιδίων της».

—οοκτοο—

Προικοσύμφωνοι.

1629 Δεκεμβρίου 29.

«Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἀμήν. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς εὐλόγη-
σον καὶ τὸ παρὸν συνάλλαγμα, εὐλόγησον καὶ τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ μετὰ τοῦ
μακαρίτου Ἰλίου Τζακαῶλου ἔχοντα υἱὸν ὀνόματι Μιγάλη μετὰ τοῦ κυρίου Ἰω-
άννου Καρνέρη ἔχοντα θυγατέρα ὀνόματι Μαρία, βούλονται, Θεοῦ εὐδοχοῦντος,
συζευξοῦν αὐτούς· ἔπειτα καὶ προῖκα τοῦ τάσσει αἰγίδια ὅτι καὶ ἂν ἦναι νὰ τὰ
ἔχουν μέσα δύο, ἀκόμη δίδει της καὶ δύο αἰγίδια διὰ χαριστήρι, πρόβατα ἔξ,
μελίσσια ἔξ, κυψέλια ἔξ καὶ ἄλλα τρία κομμάτια εἰς τὸ Πλουμάρι καὶ εἰς τὸ
Μονοκάμπι, ἓνα κομμάτι χωράφι εἰς τὸν Φάρον δύο πινακίων καὶ εἰς τὰ Νέγια
εἰς τὴν Βίγλα ἑνὸς πινακίου καὶ εἰς τὴν Βαχόνα ἔς τὴν Παναγία, εἰς τὴν Περι-
νετὸ τὸ μερίδιόν του ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκειται, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν Βριχιά ἔς τὸ
Πλουμάρι δύο πινακίων ποτιστικόν, ἔς τὰς Βρύσαις ἓνα κομμάτι, πιθάρι δύο,
ἔς τὸ χωρίον νὰ ἔχη ἀδελφᾶτον ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκειται βῆδι ἓνα.

Μάρτυρες Βασίλης Βαχγός μάρτυρας

Ξένος Λαγόκωστος μάρτυρας

Γεώργιος Κατζιμάτης μάρτυρας.

Παπᾶ Ἰωάννης Κατζιμάτης γράφω καὶ μαρτυροῦμαι.

Ὁμοιοι.

1640 Σεπτεμβρίου 6.

«Εἰς ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ἀμήν. Τὴν τήμερον ὁ παπᾶ Γεώργιος Κατζιμάτης

καὶ ἡ πρεσβυτέρη αὐτοῦ Μαρία, ἰδίᾳ γνώμη καὶ βουλῇ, πέρνουσιν γαμβρὸν πρὸς τὴν Ουγατέρα τους Καλὴν τὸν κὺρ Ξένον τοῦ παπᾶ Ἰωάννου καὶ δίδουσι δὲ πρὸς αὐτὸν εὐρῶν ὁ Κύριος αὐτοῖς ἐχαρίσατο, ἐν πρώτοις τὴν εὐχὴν τους καὶ τῶν γονέων αὐτούς, μετὰ δὲ ταῦτα τὰ κάτωθεν γεγραμμένα. Πρῶτον, δίνουσι της οὗο ὀργυιαὶς ἐσπῆτι εἰς τὸ ἅγιον Ἐλευθέριον, χωράφια πινακίων ἑπτὰ εἰς τὰ κάτω μέρη, εἰς τὰ Ἀπηλάρια ἐνὸς πινακίου, εἰς Ἰαμπρᾶ ἐνὸς πινακίου, εἰς τὴν Μονοβραῖ ἐνὸς πινακίου, εἰς τὴν Καμωτῆ ἐνὸς πινακίου, ἀπ' ἔστωθεν ἐν τῇ τοποθεσίᾳ εἰς τὸν Ἀσπρόφυλλα εἰς τοῦ Μαρινᾶ τὴν πλάκα τριῶν πινακίων, εἰς τὸ Βαθὺ Δελάδι τὰ ὅσα εἶναι τὸ μερίδιόν τους. Ἀμπέλια εἰς τὰ Σκένια τρία κομμάτια μὲ τὸ ρεῖπειν ὅπου εἶναι κοντὰ εἰς τὸ ἀμπέλι, εἰς τὸ Κλασσοσκέλι τὸ ἀπάνω καὶ κάτω, εἰς τὸ Μηλιοπὺ ἓνα κομμάτι, εἰς Σπόδα νὰ τὸ ἔχουν μὲ τὸν παπᾶ Ζαχαρίαν, πρῶτα δέκα, αἶγας δεκαπέντε, πίθους κρατωπούς τρεῖς καὶ σιταρωπούς δύο, μελίτσια ὀκτώ, βῆδι ἓνα καὶ ἀγελάδα μισή καὶ κυψέλια (γαστριά) δώδεκα. Τὸν κῆπον εἰς τὴν Δάφνην νὰ τὸν ἔχουν μοναχικό τους, τὴν Καλαμὲν εἰς τὸν Κάμπον νὰ τὴν ἔχουν μὲ τὴν Φετοκοῦν ἀντάμα. Ἀκόμη δίδει της καὶ ὁ παπᾶ Γεώργιος Γλυκᾶς τὴν προῖκα, τὴν ὁποίαν εἶχε τῆς γυναικός του, νὰ τὰ δουλεύῃ ὁ Ξένος νὰ δίδῃ καὶ τοῦ παπᾶ τὸ ἕμισθ' ἕως ὅτου νὰ ζῆ καὶ ἀποθάνοντα του νὰ μένουν ἰδικὰ του ἀσάλευτα. Ἀκόμη ἐλθὼν τὰ τρία ἀδελφία ὁ παπᾶ Γεώργιος Κατζίματης μὲ τὸν ἀδελφόν του τὸν Νικόλαον καὶ τὸν Ἰωάννην καὶ χαρίζουσι τοῦ γαμβροῦ των τοῦ Ξένου τὰ χωράφια ὅπου ἔχουν εἰς τὰς Ράγας καὶ εἰς τὴν Προῖτπέραν καὶ εἰς τὴν Λαμάδα καὶ εἰς τὴν Ἀμάλου νὰ τὰ ἔχῃ καὶ νὰ τὰ ἐξουσιάζῃ καθὼς εὐρίσκονται καὶ νὰ γείνη καὶ παπᾶς νὰ μᾶς μνημονεύῃ καὶ τὸν πατέρα μας, καὶ ὅποιον παιδὶ τὸν πειράξῃ νὰ ἔχῃ τὴν κατάρχ τῶν γονέων μας. Ἐτιζὶ ἔγεινε τὸ παρὸν ἐπὶ μαρτυρίας τῶν κάτωθεν μαρτύρων.

Γρηγόριος ἐπίτροπος Σάμου καὶ Ἰκαρίας γράζω.

Παπᾶ Γεώργιος Κατζίματης στέργω

Παπᾶ Γεώργιος Γλυκᾶς στέργω

Παπᾶ Ζαχαρίας Κατζίματης στέργω τὰ ἄνωθεν.

Πωλητήριο

1700 Δεκεμβρίου 25.

«Τὴν σήμερον ἡμέραν ἐλθὼν ὁ Νικόλαος Κέραλος καὶ Ἰωάννης Κέραλος πρὸς ἐμὲ καὶ τῶν κάτωθεν μαρτύρων, πουλοῦν διὰ τελείας πουλήσεως πρὸς τὸν Ἰωάννην Ἀμάξη τὸ χωράφι τὸ ἔχουν ἐν τῇ θέσει εἰς τὰ Καψάλα Ρίγα καὶ Σαρωπὴ τὸ ψωμαδικὸ ἀγιάντια τῆς Παναχρίας εἰς τιμὴν ἀσλάνια τρία, λέγω τρία, τὰ ὅποια ἔλαβεν ὁ πουλητής δι' ἄποθεν ἀγοραστὴ χειρὸς νὰ μὴ ἔχῃ ἀπὸ κινέου

· πείραξι ὡς θέλει καὶ θέλετε πουλήσει χαρίσει καὶ ἕτερα ὑποσχόμενα. Ἐτζι ἐγράφτη καὶ ἐβεβαιώθη μετὰ τῶν ὑποκάτωθι μάρτυρες.

Ξένος τοῦ παπᾶ Γεώργη Μουζάρη μάρτυρας
Νικόλαος Ντηπηδᾶς μάρτυρας
Παπᾶ Λέος Σακτᾶς γράφω καὶ μαρτυρῶ·.

Ὅμοιοι

αψα μηνὶ Μαΐου κ.

«Σήμερον πουλεῖ καὶ παραδίδει ὁ Βασιλῆς Βρουλιώτης τοῦ Λέου Ἑμάξη τὰ περιβόλια εἰς τὴν Ναξιμέ τὸ σπῆτι νὰ τὰ ἔχουν ἀντάμα μέσα δύο καὶ δίνει τὴν πληρωμὴ ἀσλάνια τρία, λέω τρία, καὶ αὐτὸς ἔλαβε τὴν πληρωμὴν ἀπὸ χεῖρας του καὶ αὐτὸς πατεῖ τὸ πρᾶγμα τοῦ ἄνωθι ἀγοραστὴ πουλήσει, χαρίσει ὡς πάγει καὶ βούλεται. Ἐτζι ἔγεινε τὶ παρὸν ἀπὸ τοὺς ὑποκάτωθι μάρτυρας ἀμολογήτους.

Νικόλαος Λουκάτζο μάρτυρας
Παπᾶ Ἰωάννης Κανέρης γράφω καὶ ὁμολογῶ·.

Ὅμοιοι

1703 Μαρτίου 25.

«Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου. Ἡ Εἰρήνη τοῦ Ἰακοῦ παρὸν ἔμπροσθεν ἐμοῦ καὶ τῶν κάτωθεν μαρτύρων πωλεῖ διὰ τελείας πωλήσεως πρὸς τὸν Γεώργιον Νικολῆν τὰ κηπάκια εἰς τὴν Λάκα τέσσαρα κομμάτια ἀπὸ κάτω ἀπὸ τοῦ παπᾶ Ἰωάννη Ραντᾶ τοὺς κήπους εἰς τιμὴν καὶ ὄνομα ἀσιλάνη ἕνα, λέγω ἀσιλάνη ἕνα, τὸ ὄποτον τὸ ἔλαβεν ἡ Εἰρήνη ὑπὸ χεῖρός τοῦ ἄνωθεν ἀγοραστοῦ καὶ αὕτη παραιτεῖ πρὸς αὐτὸν νὰ τοὺς ποιῇ ὅπως θέλει καὶ βούλεται, πωλήσει, χαρίσει καὶ ἕτερα, ὑποσχομένη ποιούσι καὶ χοτζέτι καὶ ὕπειος εὐρεθῆ καὶ ἐνοχλήσει ἢ ξένος ἢ εἰδικὸς νὰ πληρώνη εἰς τὴν εὐρισκόμενην αὐθεντίαν τὴν ἄνωθεν πληρωμὴν καὶ πάλιν τὸ πρᾶγμα νὰ ἴηαι εἰς τὸν ἄνωθι ἀγοραστὴν· οὕτως εἶπον καὶ ὁμολογῶ, δι' ὃ ἐγράφη καὶ ἀνεγνώσθη μετὰ τοὺς ὑποκάτωθεν μάρτυρας.

Ξένος Λουρέντζος μάρτυρας
Ἰωάννης Παπᾶ Ξένου Κεφαλᾶς
Ἰωάννης Σταυρινὸς μάρτυρας
Παπᾶ Ἰωάννης Ραντᾶς γράφω καὶ ὁμολογῶ τὰ ἄνωθεν·.

Προικοσύμφορον

1710 Ὀκτωβρίου 13.

«Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐλλόγηται ἡμῶν ἡμῶν. Εἰλόγητον καὶ

τὸ παρὸν συνάλλαγμα, εὐλόγησον καὶ τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ κύριον μακαρίτην Γεώργιον Τζακωνίτην, παρόντες καὶ ἡ συμβία του ἡ Καλή, συνάψῃ τὴν αὐτοῦ θυγάτηρ ὀνόματι Μαρίαν μετὰ τοῦ Ἀναγνώστη Παπαῦ Βασίλη Λινέρη ὀνόματι Γεώργι, βούλονται Θεοῦ ἐδωρήσατο, ἐπιτάττων καὶ προῖκα τὰ ὅσα ἔχει καὶ μετέχει ἡ Καλή ἢ ἄνωθεν, ἀμπέλια, χωράφια, πιθάρια, δένδρα καὶ ὀσπύτια προῖκα τῆς καὶ ἀγοραίς τῆς ὁποῦ ἔχει καὶ μετέχει, κινητὰ καὶ ἀκίνητα, τὰ δίνει τῆς Μαρίας καὶ τῆς δίνω καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνδρός τῆς Γεώργι τὰ ὅσα ἔχει καὶ μετέχει, τῆς τὰ δίνει τῆς Μαρίας μέσα δύο †, τὰ ἄλλα μετὰ ὁποῦ ἀπομένουσι τὰ ἀφίνω εἰς ταὶς ἐκκλησίαις μας, ταὶς δέκα ἐρταὶς ὁποῦ κάμνω τὸν κάθε χρόνον, καὶ ὅποιον παιδὶ ἀπὸ τὰ δύο παιδιά μου, εἴτε ἡ Μαρία εἴτε ἡ Εἰρήνη κάμνει ταὶς ἐρταὶς τοῦ κάθε χρόνου καὶ νὰ κουσιμετάρη καὶ ἐμένα τὴν μάνα ἕως ὁποῦ νὰ ζῶ καὶ ἀποθανόντας μου νὰ ἐξοδιάσῃ νὰ με μνημονέψῃ, νὰ τὸ ἔχη καὶ ἐκεῖνο τὸ ἄλλο ἐμισθὸ πρᾶγμα νὰ ἦναι μοναχικό τῆς. Ὅποια ἀπὸ τὰς δύο τὰ κάμη ἐτοῦτα ὁποῦ ἔβχλα καὶ ἔγραφα, νᾶναι μοναχικό τῆς. Τὸ πρᾶμα τὸ ἐμισθὸ ἐξεχώρησα τὸ προυκὶ τῆς Μαρίας, καὶ ὅποια πάγει καὶ φέρει ὄχλησι εἰς ἐκείνη ποῦ με κουσιμετάρει, νὰ ἔχη τὴν κατάρα μου καὶ νὰ πληρώνη καὶ τῆς κρίσις ἀσθένια 10. Διὰ τὸ ἀληθὲς ἔγεινε τὸ παρὸν.

Νικόλαος Ξεραλιάς μάρτυρας

Λέκας τοῦ Πεπανοῦ.

Γράφω Παπαῦ Ἰωάννης Γιούργας. Ἐξάχωρα ποῦ τῆς δίνω τῆς Μαρίας ἐγὼ καὶ εἰς τὸ χαριστήρι τὸ ἀμπέλι ὁποῦ εἶναι εἰς πόδα εἰς τὸ σπήτι ἀπὸ κάτω ὄλον τὸ κομματί καὶ ἓνα πιθάρι, εἰς τὰ κάτω μέρη δύο πάρτες χωράφια.

Παπαῦ Λέος Ραφὲς μάρτυρας

Δημήτρις Κουκάνας μάρτυρας

†

»

Πωλητήριον

α΄ψκ'. μηνὶ Δεκεμβρίῳ 1.

• Τὴν σήμερον ἡμέρα πουλεῖ καὶ παραδίδει ἡ Ἀληθινὴ Σταυρούδενα μὲ τὸν ἀνεψιό τῆς τὸν Σταμάτι τὰ χωράφια εἰς τὸν Φάρο ἔς τὴν Ἐρήνη παρακάτω καὶ παραπάνω ἔς τὰ Σκαμπουνάδικα ἀπὸ κάτω ὡς ἔχουν καὶ μετέχουν, καὶ εἰς τὸ Νύφιστρο καυάρα ἀπὸ πάνω νὰ πάγῃ ὡς τὰ Χελωτάρικα τοῦ Λέου Ἀμάξης, ἡ τιμὴ ἀζλ. 3, λέγω τρία, τὰ ὁποῖα τὰ λαβε ἡ Ἀληθινὴ καὶ ὁ ἀνεψιός τῆς ὁ Σταμάτις καὶ παραιτοῦν τὰ χωράφια πρὸς τὸν ἄνωθεν ἀγοραστὴν πουλήσει χαρίσει ὡς ποιεῖ καὶ βούλεται, μάρτυρας ἐξιόπιστοι.

† Ἰω. Ἀμάξης μάρτυρας

† Ἰω. Σάφος μάρτυρας

† Παπαῦ Λέος Σαγίτη γράφω καὶ ὁμολογῶ τὰ ἄνωθεν.

Προικοσύμφωνον

• Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἀμήν. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν εὐλόγη-

σον ἱμᾶς ἀμύν, εὐλόγητον καὶ τὸ παρὸν συνάλλαγμα, εὐλόγητον καὶ τὸν Γεώργη ἔχων ὀνόματι Λέων μετὰ τοῦ Ἰω. Σάφου ἔχουσα θυγάτηρ ὀνόματι Μαρία, ἐν πρώτοις ἢ εὐχὴ ἡμῶν, ἔπειτα δίνει καὶ προῖκα ἀρχὴ καὶ ὄνομα τὸ σπῆτι εἰς τὸ χωριὸν τὸ μερδικό μου τὸ ἔχουσι μετὰ τὰ κοπέλια, τὸ προικὶ τῆς χωράφι εἰς τὸν Φάρο, εἰς τοῦ Χόχλακα δύο πινάκια, ἀκόμα τὸ προικὶ τῆς μάνας τῆς ἀπὸ πάνω ἀπὲ τὸ κάτω πεζούλι καὶ εἰς τὰ Μεγάλικα νὰ τὸ ἔχουσι μετὰ Γεώργη νὰ γείνουν ἐνὸς μισοῦ μεταριοῦ, ἀκόμη τὰ Μανόλικα εἰς τὰ Μυγδάλικα νὰ τὰ ἔχουν μετὰ τὸν Γεώργη, ἀκόμη ἔς τὸ Καταφύγι τὸ Ραφέδικον νὰ τὸ ἔχουν μετὰ τὸν Γεώργη, ἀκόμη ἔς τὸ Καλὴ τὸ μερδικό μου καὶ εἰς τὴν Καμάρα τὸ μοναχικό του νὰ ἦναι ἀνάμισυ πφακιοῦ, ἀκόμη ἔς τὴν Δασὰ τὸ σκάμμα ἐνὸς πινακιοῦ, ἀκόμη τὸ Βουρδέλικον καὶ ἀποπάνω τὸ Κεραλάδικον καὶ τὸ πεζούλι ἔς τὴν πηγὴ ἀκόμη ἔς τὸ χωριοῦ ἐνὸς πινακιοῦ τὸ προικὶ τῆς μάνας τῆς ἀμπέλι, εἰς τὴν Ὁξὰ τὸ προικὶ τῆς καὶ εἰς τὸ σπῆτι ἀπὸ κάτω τὸ Βρούλινο νὰ τὸ ἔχουσι ἀντάμα, ἀκόμη τὰ δύο πεζούλια εἰς τὸ σπητότοπον παράνω καὶ παραπάνω, ἀκόμη σ' τὴν Ἐλὲ παρχάκου τὸν κῆπον νὰ τὸν ἔχουν ἀντάμα, πιθάρια κρασωπὰ τρία, σιταρωπὰ δύο, γυφέλια δώδεκα. αψκ. ἔτος.

Βασίλειος Τριπόδης μάστυρας

Γεώργιος Γιαννοῦτζος μάρτυρας

Ἐγὼ παπᾶ Λέως μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

Κρισόχαρτοι

1768 Νοεμβρίου 9.

«Τὴν σήμερον ἐλεμενταρίσθησαν τὰ δύο μέρη δ Μαστροκωνσταντῆς ὁ Νικολῆς μετὰ τὴν παπαδιὰ τοῦ παπᾶ Ἰωάννη μέχρι τοῦ ἀξαδέλφου του διὰ τὸ χωράφι εἰς τὸ Πλαχωτὸ καὶ ἐκρίθη εὐλόγο εἰς τὸ Χαζιάνη τὸ βεκίλη τοῦ Χουσεῖν ἀγα εἰς κάποιον ἐνὸς Χίου καὶ εἰς τοὺς εὐρεθέντας γέροντας καὶ εὐρέθησαν μάρτυρες καὶ ἐμαρτύρησαν τὴν ἀλήθειαν κατὰ Θεὸν ὅτι πῶς εἶναι τὸ χωράφιον τοῦ Μιχάλη τοῦ Μέχρη καὶ ἀπέμεινε εἰς τῆς παπαδιᾶς τὰ χέρια καὶ δὲν ἔχει νὰ πάρῃ ὁ Μαστροκωνσταντῆς ἀπ' αὐτὸ τὸ χωράφι καὶ ὅποτε δώσῃ ἐνόγησιν ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο εἰς αὐτὸ τὸ χωράφι εἰς τὴν εὐρισκόμενη κρίσι ἀσλάνια 33 καὶ πάλι τὸ χωράφι τῆς παπαδιᾶς νὰ ἦναι. Ἐτῆς ἔγεινε τὸ παρὸν μετὰ τοὺς ὑποκάτωθε μάρτυρας.

Παπᾶ Χριστόδουλος Καφάκος

Παπᾶ Νικόλαος Κρουτζούκης καὶ ἐπίτροπος

Παπᾶ Γεώργιος Κατζᾶς καὶ προεστῶς

Παπᾶ Βασίλης μάρτυρας

Παπᾶ Μιχάλης Σπυροῦδης

Παπᾶ Ζαχαρίας Τζαγκᾶς

Παπᾶ Λέων Κυργιτζῆς, γράφω καὶ μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

Προικοσύμφωνον

1772 Ἰανουαρίου 2.

«Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἀμήν. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐλόγησον ἡμᾶς, εὐλόγησον καὶ τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ Ἰωάννην Πλάκαν, ἔχοντα υἱὸν ὀνόματι Νικόλαον, ἐλόγησον καὶ τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ Γεώργιον Πατούγιον, ἔχοντα θυγατέρα ὀνόματι Μαρίαν, βούλονται, Θεοῦ θέλοντος, συζεῦξαι αὐτοὺς εἰς γάμον. Ἐπιτάττουν καὶ προῖκαν, πρῶτον εἰς τὴν Πλαγίαν μίαν παρτίαν χωράφια, ἄναβα καὶ κάτωβα μὲ τὰ παραχάχαλά τους, εἰς τὸ κάτω μέρος μίαν παρτίαν χωράφια ἄναβα καὶ κάτωβα μὲ τὰ παραχάχαλά τους, σπῆτι δύο ὄργιες, ἄσπρα ἀριθμὸν 50, γυψέλια πέντε, αἶγας δύο καὶ ἀγελάδα μίαν. πιθά-ρια κρασιπὰ ἀριθ. 3, οἶδει της καὶ ἐκκλησίαν τὸν ἅγιον Γεώργιον εἰς τὴν Θέσιν Πέρα Μερέαν νὰ βάνη εἰς τὴν μνήμην μισὸ κατζίκι καὶ ἓνα κάρτο ψωμιὰ καὶ μὲ τὴν ἀλήθειαν ἔγεινεν ἡ παροῦσα ἀνεγκλαβὴ διὰ τοὺς κάτω μάρτυρας.

Παπᾶ Σταμάτης Μυλωνᾶς γράφω καὶ μαρτυρῶ
Δημήτριος Ἀληθινῆς μάρτυρας».

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΡΟΣΘΗΚΗ

Ἐίχεν ἤδη ἐκτυπωθῆ τὸ βιβλίον, ὅτε ὁ ἐν Εὐδύλῳ τῆς Ἰκαρίας ἐλλόγιμος κύριος Ἰωάννης Πουλιανὸς ἀνεκοίνωσεν ἡμῖν τὰς ἐπομένας ἐπιγραφάς, εὐρεθείσας αὐτόθι, ἐκ τῆς πρώτης τῶν ὁποίων γίνεται γνωστὸς ἕτερος ἐπίσκοπος Ἰκαρίας ὁ Σχολαστικός.

Ἐντὺς ἀρχαίου εὐκτηρίου ἀναγινώσκεται ἡ ἐπομένη ἐπιγραφή.

Ἐπὶ τοῦ ἀγιωτάτου ἐπισκόπου ἡμῶν Σχολαστικίου
εἶρη . . . ωθη τῷ εὐκτήριον τοῦ ἀρχαγγέλου
ὑπὲρ εὐχῆς Ἀν . . . γνίου διακόνου

Ἐπ' ἴσης εὐρέθησαν αἱ ἐπόμεναι ἐπιγραφαί

. . . κλειδος
Ἀριστοτέλους

Ἀρσαγόρας
Ἡροδώτου

Ἐν σελίδι 123 στιχ. 23 καὶ 142 στιχ. 1 τὰς λέξεις *χειμεράδα* καὶ *χειμεράδι* γραπτέον *χειμαιράδα* καὶ *χειμαιράδι*, καὶ παρ' ἀρχαίαις τῆς λέξεως *χειμαίρας* σημαίνουσης τὴν μονοετῆ αἶγα.

Ἐν σελίδι 129 στιχ. 7 ἡ λέξις Ἔπος γραπτέα *λίπος*, λέξις ἀραιοτάτη ἀπαντῶσα ὑπὸ τὴν αὐτὴν σημασίαν παρ' Ἀίσχύλῳ, ἐν Ἀγαμέμνονι στιχ. 285 Ἄβῳσι αἶπος καὶ στιχ. 309 Ἀραγναῖον ἵπος.

Ευρετήριο

A

- Αβράμιος, 91
Αγαθάγγελος, 82
Αγάθων, 76, 86, 89, 92
Αγάθωνας, 84, 88
αγαλματοποιία, 11
Αγαπητός, πάπας, 63
αγιάς Ιμπραήμ Αράπογλου, 87
αγία
    Άννη, 80
    Ελένη, 56
    Λεσβία, 74, 75
άγιος
    Ιωάννης, 38
    Νικόλαος, 89
    Ουνούφριος, 88
Άγιος Γρηγόριος, χωριό, 58
άγιος Ιωάννης Ελεήμων, 93
Άγιος Κήρυκος, 18, 58
άγιος Κήρυκος, 68
άγιος Μάρκος, όρμος, 60
Άγιος Παντελεήμων, χωριό, 58
άγιος Φωκάς
    όρμος, 8
αγίου Γεωργίου ναός (εκ Ταυροπό-
    λου Αρτέμιδος), 62
αγραία Αρτεμεις, 56
αγροτέρα Αρτεμεις, 56
Άδερ, 16, 17
Αδριανός Αντωνίνος, 21
Αθανάσιος, αρχιεπίσκοπος, 48
Αθηνά, 20
Αθήναιος, 11, 19
Αθηνόδωρος, 76
Αιγαίο πέλαγος, 23
Αίγυπτος, 41
Αιθέρας, 10
Αικατερίνη, 28
Αιλιανή, 32
αινίγματα Ικαρίων, 143
Αισχύλος, 20
Ακαδημία επιστημών, 16
Ακάκιος, αρχιεπίσκοπος, 49
Ακαμάτρα, 104
Ακαμάτρα, χωριό, 61
ακρωτήρι
    Δρακόντων (Φανάρι), 10
    Δράπανο, 58
    Πάπα, 7
    Φανάρι, 7, 57
Αλβανίτες, 91
Αλγερία, 54
Αλεμάνος Κάρολος, 38
Αλεξάνδρεια, 99
Αλέξανδρος Θέωνος, 21
Αλέξανδρος Μακεδών, 15
Αλεξιφάρμακος, 54
Αληίο πεδίο, 20
Αλικίδας, 20
Αλφειός ποταμός, 41
άλωση Σμύρνης, 34
Αμδριανούπολις, 38
άμπελος
    Διονυσιάς, 53
    Ιερά, 53
Άμφις, 52
Ανανίας, 82
Αναξιμένης, 20
Αναξιμένης ο Λαμψακηνός, 19
ανατολικές Σποράδες, 7
ανατολική Ρωμυλία, 38
Ανδρόνικος, 34
Ανδρόνικος Μιχαήλ Α, 27
Ανδρόνικος, αυτοκράτορας, 32, 33
Άννη, αγία, 80
Ανταράκης, 24
αντάρτης Κατζιβέλας, 47
Απολλόδωρος, 85
Απόλλων, 14
Απολλώνιος Επαφρουδείτου, 21
Απολλώς, 76, 84, 89, 92
αποστασία της Λέσβου, 20
απόστολος Παύλος, 42
Αραβία Νύσα, 41

- Αράθουσα, χωριό, 57, 61
 αραί Ικαρίων, 143
 Αρανζίοι, 35
 Άρειος Πάγος, 11
 Αρίσταρχος, 52
 Αρίσταρχος Βαρβατές, αρχιεπίσκο-
   πος, 49
 Αρνόλδος Πάολος, 118
 Αρσένιος, 48, 91
 Αρσένιος, πατριάρχης, 44
 Αρταφέρνης, 20
 Άρτεμις, 40, 41
 Άρτεμις αγραία, 56
 Άρτεμις αγροτέρα, 56
 Άρτεμις ορθία, 56
 Άρτεμις Ταυροπόλος, 41, 62
 Άρτεμις, θεά, 56, 62
 Αρχείτας Τιμάρχου, 21
 Αρχείτος Δημοκλέους, 21
 αρχιεπίσκοπος
   Αθανάσιος, 48
   Ακάκιος, 49
   Αρίσταρχος Βαρβατές, 49
   Γαβριήλ, 49
   Γαβριήλ Β, 50
   Γεδεών, 49
   Γρηγόριος Α, 49
   Γρηγόριος Β, 49
   Γρηγόριος Γ, 50
   Δανιήλ, 95
   Δανιήλ Κομνηνός, 49
   Δωρόθεος, 49
   Θεοδόσιος, 50
   Ιγνάτιος, 49
   Ιωαννίκιος, 49
   Καλλίνικος, 49
   Κορνήλιος, 49
   Κύριλλος, 49
   Μεθόδιος, 48
   Μελέτιος, 49
   Μισαήλ, 49
   Νόφυτος, 49
   Παρθένιος Β, Σάμου, 48
   Παρθένιος Γ, 50
   Φιλάρετος, 49
   Χριστόφορος Σάμιος, 49
   άσκαυλος, 106
   άσματα Ικαρίων, 145
   αστέρων ονόματα, 142
   Αστυπάλαια, 42, 44, 47, 48
   Ατζίδαις, όρος, 10
   Αττική, 19, 40
   Αυγουστίνος, 26
   αυστηρός οίνος, 53
   αυτοκράτορας
     Ανδρόνικος, 32, 33
     Βαλδουίνος, 28
     Κόμμοδος, 56
     Παλαιολόγος Ιωάννης, 35
   Αφρική, 15
   Αφροδίτη, θεά, 75
   Αχαιοί, 8
   Άψογος Χαριέσσης, 21
- B
- Βαδδίγγιος, 52
 Βάχχος, θεός, 56
 Βάχχου κεφαλή, 56
 Βαλδουίνος, αυτοκράτορας, 28
 Βαλοά Αικατερίνη, 33
 Βαλοά Κάρολος, 28
 Βαρθολομαίος, 34
 Βαρθολομαίος Α, 26
 Βαρθολομαίος Β, 26
 Βαρνάβας, 35
 Βαρούχ, 103
 βασιλιάς
   Κάρολος Ανδεγαυηνός, 28
   Κόκαλος, 13
   Μαρτίνος, 31
 Βάσος, 21
 Βασσος Ρήχου, 21
 Βατάτζης Ιωάννης, 34
 Βατατζής Ιωάννης Γ, 27
 Βεγιασιάννοι, 25, 26
 Βεγιασιάννος Σικκάρδος, 25
 Βενεδικτίων τάγμα, 15
 Βενέδικτος, 31, 32, 34
 Βενέδικτος Β, 33
 Βερνάρδος, 25
 Βιέννη, 119
 Βιλλάνος, 25

- Βιργίλιος, 14
 Βιργίλιος, πάπας, 63
 Βιργινία, 26
 Βιτάλιος, 91
 Βιτέρβη, 28
 Βονιφάτιος, 32
 Βονιφάτιος Ζ, πάπας, 63
 Βόσκο Μαρία, 35
 βουλευτής
     Θεοδώρου Ι. Χ., 51
     Κνίτης Α., 51
     Μιτζάκης Κ., 51
     Νικολαΐδης Σ., 51
 Βρακάδες, 62
 Βρεμόνδιος, 52
 Βωδεκεφάλα, όρος, 10
 Βωδράνδης, 8, 14
 Βωχάρτιος, 14, 19
- Γ
- Γαβριήλ Β, αρχιεπίσκοπος, 50
 Γαβριήλ, αρχιεπίσκοπος, 49
 Γαβριήλ, μητροπολίτης Σάμου και
     Ικαρίας, 51
 γαιώμηλα, 54
 Γασμούλοι πειρατές, 28
 Γεδεών, αρχιεπίσκοπος, 49
 Γεμέλιος, ποταμός, 61
 Γενούη, 32
 Γενουήνσιοι πειρατές, 28
 Γενουήνσιος δυνάστης, 33
 Γέροντας, χωριό, 60
 γερουσιαστής Δονάλδος, 39
 γεωγράφος Κορονέλλης, 25
 Γεωργειρήνης Ιωσήφ, 23, 49, 56, 58,
     64, 93, 96, 98, 99
 Γιαγουρτάς, 24
 Γιαλισκάλι, 40
 Γιαλισκάρι, 24
 Γκένοβα, 36
 Γλαρέδες, χωριό, 58
 Γλάρος Αλέξανδρος, 54
 Γραβανός Γρηγόριος, Νισύριος, 82,
     88
 Γρηγόριος, 82
 Γρηγόριος Α, αρχιεπίσκοπος, 49
- Γρηγόριος Β, αρχιεπίσκοπος, 49
 Γρηγόριος Γ, αρχιεπίσκοπος, 50
 Γρηγόριος, ιερομόναχος, 88
 Γρηγόριος, Σάμου, 75
- Δ
- Δαίδαλος, 12–14
 Δαίδαλος ο Μητίωνος, 11
 Δαίδαλου πτερά, 14
 Δαμάτη, 29
 Δανιήλ Κομνηνός, αρχιεπίσκοπος, 49
- Δανιήλ, αρχιεπίσκοπος, 95
 Δάντης μαθηματικός, 15
 Δαρειός, 20
 Δάτις, 20
 Δάφνη, χωριό, 61
 Δεγκέν, 16
 Δελλά Βόλτα, 32
 Δεπαγκιάνος Ροβέρτος, 31
 Δεπίγγιος, 17
 Δεσποτικό, 75
 Δήλος, 7, 12
 Δίας, 8
 Δίας, θεός, 41
 Διόδωρος ο Σικελιώτης, 14, 19
 Διονυσιάς άμπελος, 53
 Διονυσιάς, πολίχνη, 17
 Διονύσιος, 27
 Διόνυσος, 40–42
 δόγης Φραγκίσκος Δονάτος, 26
 Δολίχη, 11, 13, 18, 25
 δόλιχος, 11
 Δομίνικος Νέγρης, 8
 δον Κάλβετος, 117
 Δονάλδος, γερουσιαστής, 39
 Δονάτος Φραγκίσκος, Δόγης, 26
 Δονδεδέο Ισαβέλλα, 35
 Δρακάνιον όρος, 10
 Δράκανο, 41
 Δρακάνιοι, 9
 Δράκανον, 17, 18
 Δράκανον όρος, 10
 Δρακόντων πόλη, 17
 Δράπανο, ακρωτήρι, 58
 Δράπανον, 10

Δρέπανον, 10
Δρύωψ, 9
Δωρόθεος, αρχιεπίσκοπος, 49

Ε

έγγραφα Ικαρίων, 153
Εθνική Βιβλιοθήκη, 44
Ειδουκός εκ Μευδρίγης, 118
εικονομάχοι, 77
εικονόφιλοι, 77
Ελένη, αγία, 56
Έλληνες πειρατές, 28
Επαρχίδης, 19, 53
επίσκοπος
    Κωνσταντίνος, 44
    Νεόφυτος, Σάμου, 45
Ερεθθεύς, 11
Ερμής, 22
Ευαγγελίστρια, χωριό, 58
Ευάγγελος Ανδρειώτης, 24
Εύβοια, 69
Ευδαίμων Χαριέσσης, 21
Εύδηλος, 21, 24
Εύδηλος, χωριό, 61
Εύξεινος πόντος, 120
Ευπάλαμος, 11
Ευριπίδης, 12, 54
Ευστάθιος, 13, 53
Ευφορίων, 9
Ευφράτης, 15
Εύφρων Μανδροπότου, 21
Έφesos, Νέα, 98
Έφιππος, 53
Εχινάδες, 11

Ζ

Ζαγοραίος, 91
Ζαγουρά, 90
ζαλίκα, 105
Ζαχαρίας, 94
Ζαχαρίας Εμμανουήλ, 31
Ζαχαρίας Παλαιολόγος, 32
Ζήνων, 76
Ζήνων Βούλγαρις, 91
Ζήνωνας, 85
Ζητόκαμπος, οροπέδιο, 10

Ζολώτας, γυμνασιάρχης Χίου, 120

Η

ηγεμόνας Φίλιππος, 28
Ήρα, θεά, 41
Ηρακλείδης, 11
Ηρακλής, 13
Ηρόδοτος, 20
Ηρόδοτος Απολλοδώτου, 21
Ηροστράτη, 22
Ησύχιος, 10, 101

Θ

Θάλιος Χαριέσσης, 21
θεά
    Αθηνά, 20
    Άρτεμις, 40, 41, 56, 62
    Αφροδίτη, 75
    Ήρα, 41
Θεβενώ, 105
Θεοδόσιος, αρχιεπίσκοπος, 50
Θεοδώρου Ι. Χ., βουλευτής, 51
Θεόκριτος, 41
Θεοκτίστη Λεσβία, 68
Θεοκτίστη Λεσβία, οσία, 114
Θεοκτίστη, οσία, 94
Θεόκτιστος, ηγούμενος, 43, 44
Θεόληπτος Β, πατριάρχης, 45
Θεολόγου, μονή, 42
θεός
    Απόλλων, 14
    Βάκχος, 56
    Δίας, 41
    Διόνυσος, 40-42
    Ερμής, 22
    Ποσειδών, 12
    Ποσειδώνας, 40
Θεοσκέπαστη, 69
Θέρμα, 18
Θερμά, 17
Θέρμα, χωριό, 60
Θέρμες, 17
θερμές πηγές, 60
Θήβα, 41
Θουκυδίδης, 20
θυμόμελι, 55

I

Ιαπιδία, 25
 Ιγνάτιος, 76, 85, 88
 Ιγνάτιος, αρχιεπίσκοπος, 49
 Ιερά
     άμπελος, 53
 Ιερεμίας, 45
 Ιερεμίας Β, πατριάρχης, 44
 Ιερεμίας Γ, 75
 ιερομόναχος Ισίδωρος, 78
 Ιεροσολυμητικό τάγμα, 38
 Ικάριο πέλαγος, 13, 39
 Ικάριοι Σάτυροι, 19
 Ικάριος οίνος, 52
 Ίκαρος, 7, 11, 14, 15, 32
 Ιμπραήμ αγάς Αράπογλου, 87
 Ιννοκέντιος Γ, πάπας, 52
 Ιούλιος Β, πάπας, 52
 Ιούλιος Καίσαρας, 25–27
 Ιουλίτης, μάρτυρας, 58
 Ιουρεφόρτης, φράτορας, 30, 31
 Ιπποθοώντιδος φυλή, 17
 Ιπποκράτης, 53
 Ιππόλυτος, 40
 Ισαάκιος Αγγελος, αυτοκράτορας, 25

 Ισίδωρος, 92, 93
 Ισίδωρος, ιερομόναχος, 78
 Ιστοί, όρμος, 61
 Ιφιγένεια, 40
 Ιφιγένεια εν Αυλίδι, 40
 Ιχθυόεσσα, 11
 ιχθυόεσσα, 54
 ιχώρ, 14
 Ιωακείμ, 47
 Ιωάννης Θεολόγος, 42
 Ιωάννης Πρόδρομος, 78, 94
 Ιωαννίκιος, αρχιεπίσκοπος, 49
 Ιωνία, 20
 Ιωσήφ, 82, 91
 Ιωσήφ Γεωργειρήνης, 23

K

Κα, χωριό, 61
 Κάβουρας Σταμάτιος, 115
 Κακόν Καταιβασίδα, όρος, 10

Καλανούζη, 29
 Κάλβετος, δον, 117
 Καλλίμαχος, ποιητής, 40
 Καλλίνικος, αρχιεπίσκοπος, 49
 Καλλίνικος, πατριάρχης, 74, 75
 Καλλιόπολις, 32
 Καλύμνιοι, 106
 Κάλυμνος, 65, 67
 Κάλων, 11
 Κάμπη Λεονόρα, 35
 Κανθάριον (περιοχή Καλλιθέας Σά-
     μου), 10
 Καραβόσταμο, όρμος, 60
 Καραβοστάσι, νησί, 9
 καραντί, 9
 Καρεών, ποταμός, 61
 Κάρολος Ανδεγαυηνός, βασιλιάς, 28

 Καρυαί, χωριό, 38
 Καρχινάγρι, 62
 Καταλωνοί, 33
 Καταφύδι, χωριό, 60, 105
 Κατζάδας Θεόδωρος, 82
 Κατζιβέλας, ο αντάρτης, 47
 Καττάνεος Ανδρέας, 32
 Καχωριά, χωριό, 56
 Κάψαλα, όρος, 10
 Καφαλινόκαστρο, 10
 Κάψον, όρος, 10
 Κέραμοι, όρμος, 8
 Κερκετέας, 93
 Κήρυκος, μάρτυρας, 58
 Κίκιγκ, 16
 κιλίμι, 100
 Κισσιλόβο, χωριό, 117
 Κισσιριό, νησίδιο, 39
 Κλήμεντος Δ, 28
 κλύδωνες, 8
 Κνίτης Α., βουλευτής, 51
 Κοζ-Λουτζά, 39
 Κόκαλος, 13
 Κοκκινάς, 10
 Κολασσαέοι, 52
 κολοκάσι, 55
 κόμης Ικαρίας Φραγκίσκος Β, 35
 Κόμοδος, αυτοκράτορας, 56

- Κομνηνός Μιχαήλ, 42
Κονιάδες, 62
Κορνήλιος αρχιεπίσκοπος, 49
Κορονέλλης, 27
Κορονέλλης, γεωγράφος, 25
Κορσεοί νήσοι, 7
Κοσκινάς, 36
Κοσκινάς, οροπέδιο, 10
Κόσοβο, 118
Κοτζίκια, χωριό, 61
Κουντουρά, χωριό, 58
Κουτρουλή, λιβάδι, 85
Κράμπη, όρος, 10
Κρατζάτοι, χωριό, 58
Κρήτες, 12
Κρυφοράφτη, 36
Κύριλλος Βέροιας, 48
Κύριλλος, αρχιεπίσκοπος, 49
Κυρπίδα, 75
Κωλέττης Ιωάννης, 58
Κώμη, 58
Κωνσταντίνος Πρωταποστολάριος, 44, 45, 47, 48
Κωνσταντίνος, επίσκοπος, 44
Κωνσταντινούπολη, 23, 27
Κως, 28, 32
Κώς, 30
Κωφός Αλέξανδρος, 103
- Λ
- Λαγγάδα, χωριό, 57
Λαγγάδα, 62
λάγκυρος οίνος, 101
Λαγούσαι, 11
Λακέδες, χωριό, 58
λάκυμος οίνος, 101
Λαμπαδούσαι, 11
Λατίνοι, 33
Λατίνοι πειρατές, 28
Λατούρ, 16
Λαψαχάδες, 62
Λειψοί, 82
Λεκόντιος βίος, 23
Λέοντας Καλόθετος, 33
Λέρος, 21, 65, 67
Λεσβία, αγία, 74, 75
- Λέσβος, 28, 71
    αποστασία, 20
Λευκάδα, 87
Λιάς, 94
λιβάδι του Κουτρουλή, 85
λόγος Χρυσόβουλος, 27, 31, 35
Λοΐζος Ιωάννης, 87
Λομβαρδοί πειρατές, 28
Λουδοβίκος, 26, 27
Λουκιανός, 13
Λουκίλιος, 26
Λουκίλιος Β, 26
Λύγχειος νόμος, 103
Λυδία, 41
Λυμπεράκης Χαράλαμπος, 24
- Μ
- Μαγκανίτης, 62
Μακάριος, 76
Μάκρις, 11
Μαλαχίας, 94
Μαλμέσβουρου, 15
Μαόνα, 35
Μαραθο, 62
Μαραθόκαμπος, 82, 88, 92
Μάρκος Φίλιππος, 26
Μαρμαράς, 30
Μαρμάρια, χωριό, 58
Μαρτίνος, 33, 34
Μαρτίνος βασιλιάς, 31
Μαρτίνος Ζαχαρίας, 28–30
μαστίχα Χίου, 33
Μαστιχοχώρια Χίου, 78
Ματθαίος, 48, 91
Μαυράτο, χωριό, 60
Μαυρονικόλας Αντώνιος, 50
Μαυρονικόλας, Αντώνιος, 51
Μεγαλόφως, όρος, 10
Μεθόδιος, αρχιεπίσκοπος, 48
μέλας οίνος, 53
Μελέτιος, 8, 10, 17
Μελέτιος, αρχιεπίσκοπος, 49
Μελίρρυτος Κυριάκος, 40
Μέλισσα, όρος, 10
Μελίτη, 7
μεσαιωνοδίφης Χόπφιος, 27

Μεσαρία, 23
Μεσαριά, 36, 61
Μεσαριά, χωριό, 56–58
Μεσοποριά, 87
Μεσσαριά, 10
Μηδικοί πόλεμοι, 20
Μήθυμνα, 71
Μηθύμνη, 30
Μήλος, 98
Μήτικας Μανουήλ, 39
Μητροφάνης, 46
Μητροφών Αρχείου, 21
Μικρά Ασία, 28, 93
Μιλήσιος παρ' Αθηναίω, 17
Μίλητος, 19
Μίνως, 12, 14
Μινώταυρος, 12
Μισαήλ, αρχιεπίσκοπος, 49
Μιτζάκης Κ., βουλευτής, 51
Μιχαήλ Παλαιολόγος, 31
Μολπικός Απελλά, 21
μονή Θεολόγου, 42
Μονοκάμπι, χωριό, 60
Μοσάκης Ικάριος, 93
Μούδια εριφή, οροπέδιο, 10
μουχτάρης, 67
Μπατέστος, 45, 47
Μπαφυγάτα, χωριό, 58
μπεγλέρι, σταφύλι, 101
Μύκονος, 7
Μυτιλήνη, 69
Μυτιλήνης, 30
Μωάμεθ Β, 37
Μωλιπό, χωριό, 60
Μωυσής, 45

N

Να, χωριό, 61
Νάξος, 7, 41
Νέα Έφεσος, 98
Νέα, χωριό, 57
Νέγρης Δομίνικος, 8
Νεόφυτος, 47, 48
Νεόφυτος αρχιεπίσκοπος, 49
Νεόφυτος, επίσκοπος Σάμου, 45
νησί Καραβοστάσι, 9

νησίδιο Κισσαριό, 39
Νήφων, 84, 85, 89, 91, 92
Νήφων, ιεράρχης, 75, 79
Νίκανδρος, 40, 54
Νικολαΐδης Σ., βουλευτής, 51
Νίσιρις, 71
Νίσσυρος, 42
νομίσματα αρχαίας Ικαρίας, 55
νόμος Λύγγειος, 103
Ντρουζούλα, χωριό, 61
Νύσα Αραβία, 41

Ξ

Ξαβέριος Λάνδερερ, 18

O

Οβίδιον, 12
Οβίδιος, 15
Οδύσσεια, 53
Οιναίοι, 53
Οινόη, 56
Οινόη, πολίχνη, 17
οίνος, 52
    αυστηρός, 53
    λάγκυρος, 101
    λάχυμος, 101
    μέλας, 53
    πράμνεις, 52, 53
Οινούσες, 28, 35
Ολιβιέρος Ιωάννης, 35
Όμηρος, 8, 41, 53
ονόματα αστέρων, 142
ονόματα Ικαρίας (αρχαία), 10
Οξαί, χωριό, 60
Οξαίς, χωριό, 57
Οράτιος, 9
ορθία Άρτεμις, 56
όρμος
    άγιος Μάρκος, 60
    Ιστοί, 61
    Καραβόσταμο, 60
    Κέραμοι, 8
οροπέδιο
    Ζητόκαμπος, 10
    Μούδια εριφή, 10
    Οτεαίς, 10

- Παίζια, 10
 όρος
 Ατζίδαις, 10
 Βωδεκεφάλα, 10
 Δράκανον, 10
 Κακόν Καταιβασίδη, 10
 Κάψαλα, 10
 Κάψον, 10
 Κράμπη, 10
 Μεγαλόφως, 10
 Μέλισσα, 10
 Πάπας, 10
 Παχέα Κεφαλή, 10
 Πούντα του Κοσκινά, 10
 Πράμος, 10
 Πύργος, 10
 Σταυρός, 10
 Τριπύργια, 10
 Υψηλό βουνό, 10
 Υψών, 10
 Φυτρονόρος, 10
 Ορτέλιος, 14
 οσία Θεοκτίστη Λεσβία, 114
 Οτεαίς, οροπέδιο, 10
 Ουγγαρία, 118
 Ουνούφριος, άγιος, 88
 Ουρβανός Ε, πάπας, 52
- Π
- Παίζια, οροπέδιο, 10
 Παΐσιος, παπάς, 81
 παιχνίδια Ικαρίων, 151
 Παλαιολόγος Ζαχαρίας, 32
 Παλαιολόγος Ιωάννης, αυτοκράτο-
 ρας, 35
 Παλαιολόγος Μιχαήλ, 31
 Παλαιστίνη, 32
 Παναγία Ευαγγελίστρια, 18
 Παναγία Κοίμησις, χωριό, 58
 Παναγία, χωριό, 58
 Πάολος Αρνόλδος, 118
 Πάπα, ακρωτήριο, 7
 Πάπας, 62
 πάπας
 Αγαπητός, 63
 Βιργίλιος, 63
- Βονιφάτιος Ζ, 63
 Ιννοκέντιος Γ, 52
 Ιούλιος Β, 52
 Ουρβανός Ε, 52
 Πάπας, όρος, 10
 Παρθένιος Α, 48
 Παρθένιος Β, αρχιεπίσκοπος Σάμου,
 48
 Παρθένιος Γ, αρχιεπίσκοπος, 50
 παροιμίες Ικαρίων, 144
 Πάρος, 12, 69
 Πασιφάη, 12
 Πάτμος, 7, 42, 65, 67, 85, 88
 πατριάρχης
 Αρσένιος, 44
 Θεόληπτος Β, 45
 Ιερεμίας Β, 44, 48
 Καλλίνικος, 74, 75
 Παύλος, απόστολος, 45
 Παυσανίας, 13, 14, 19
 Παχέα Κεφαλή, όρος, 10
 Παχώμιος εκ Λέσβου, 45
 Πέζη, 10
 πειρατές
 Γασμούλοι, 28
 Γενουήνσιοι, 28
 Έλληνες, 28
 Καταλωνοί, 33
 Λατίνοι, 28
 Λομβαρδοί, 28
 Πισσαίοι, 28
 Τούρκοι, 33
 πέλαγος
 Αιγαίο, 23
 Ικάριο, 13, 39
 Περαιμεριά, 62
 Περαιμεριά, χωριό, 57, 58
 Πέρρη, 40
 Περδίκη, 23
 Περδίχι, χωριό, 57, 60
 Πέρδιξ, 11, 12
 περίμετρος Ικαρίας, 8
 Περίχου, χωριό, 60
 Περσεφόνη, 56
 Πέτρος Βέμβος, 26
 Πετρούπολη, χωριό, 61

- Πηγή, 62
 Πισσαίοι πειρατές, 28
 Πλάγια, χωριό, 61
 Πλατάνα, χωριό, 61
 Πλίνιος, 7, 8, 11, 14, 17, 53
 Πλουμάρα, χωριό, 57
 Πλωμάρι, χωριό, 60
 ποιητής Καλλίμαχος, 40
 πόλη
     Διονυσιάς, 17
     Δρακόντων, 17
     Οινόη, 17
     Ταυροπόλιον, 17
 πολίχνη
     Διονυσιάς, 17
     Οινόη, 17
 Πολυδεύκης, 53
 Πομπηία, 120
 Πόντιος, 8
 πορφυρογέννητοι, 23
 Ποσειδών, 12
 Ποσειδώνας, 40
 ποταμός
     Αλφειός, 41
     Γεμέλιος, 61
     Καρεών, 61
     Χάλαρης, 61
 Πούντα του Κοσκινά, όρος, 10
 πράμνιος οίνος, 52, 53
 Πράμος, όρος, 10
 Προκόνησος, 28
 πτερά Δαίδαλου, 14
 Πτολεμαΐδα, 32
 Πτολεμαίος, 42
 Πύργος, όρος, 10
- Ρ
- Ράμση Ουιλλιέλμος, 36
 Ράντη, 10
 Ραφαήλ Β, 35
 Ράχες, 23, 62, 85
 Ρικανέλλης, 35
 Ρόδος, 7, 45, 104
 Ροίχος Μανδροπότου, 21
 Ρωμυλία, ανατολική, 38
- Σ
- Σάμος, 7, 12, 14, 18, 20, 21, 25, 28,
     30, 32, 35, 37, 39, 44, 47,
     48, 88, 92, 104
 Σάρδεις, 7
 Σάτυροι, 41
 Σάτυροι Ικάριοι, 19
 Σεμέλη, 41
 Σερβία, 118
 Σήμος ο Δήλιος, 53
 Σηπιάς, 11
 σιδηρούχα ύδατα, 18
 Σικκάρδιος Α, 25
 Σικκάρδος Β, 26
 Σικκάρδος Βεγιασσίαννος, 25
 Σικκάρδος Γ, 26
 Σισώης, 76, 84, 85, 88, 92
 Σκιάθος, 76, 83, 84, 91
 Σκυθία, 40
 Σμύρνη, 24, 80, 89
 Σμύρνη (άλωση), 34
 Σμύρνης, 99
 Σουΐδας, 11, 52
 Σουκρή πασά, 65
 Σουλτάνης Δημήτριος, 82
 σουλτάνος, 64
 Σποράδες ανατολικές, 7
 Σταύλος, 62
 Σταυρός, όρος, 10
 Σταυρουδάς Διονύσιος, 79
 σταφίδα, 54
 σταφύλι
     μπεγλέρι, 101
     φωκιανό, 101
 Στέλι, χωριό, 56
 Στέφανος ο Βυζάντιος, 10, 11
 Στράβων, 7, 17, 19
 στρατηγός Χριστόφορος, 26
 στυπτηρωρυχεία Φωκαία, 33
 σύγγραμμα περί Γυναικείων Νόσων,
     53
 Σύγκελος, 13
 Συρία, 32
 Σωλίνος, 8

Τ

τάγμα Βενεδικτίνων, 15
 τάγμα Ιεροσολυμητικό, 38
 Τάλων, 11
 ταμείο Αθηνάς, 20
 Ταυροπόλιο, 40
 Ταυροπόλιον, πόλη, 17
 Ταυροπόλος Αρτεμις, 41, 62
 Τεδίκιος, 31, 32
 τεκτονική, 11
 Τένεδος, 28, 30
 Τζάρας, 90
 τζέργα, 100
 τζικουρίσμα, 115
 Τζουρέρο, χωριό, 58
 Τηλημονάρι, 87
 Τιμοκλής ο κωμικός, 19
 Τοκάι, 118
 Τούρκοι, 33
 Τουρνεφόρτιος, 57, 64, 93, 98, 99
 τραγούδια Ικαρίων, 145
 Τρεις Ιεράρχες, χωριό, 60
 Τρίπολη, 32
 Τριπύργια, όρος, 10
 τσαμπουνοφύλακας, 106
 Τυρρηνοί, 41

Υ

Υψηλό βουνό, όρος, 10
 Υψών, όρος, 10

Φ

Φαβρίκιος, 25, 26
 Φαβρίκιος Δ, 26
 Φανάρι, 23, 68, 88
 Φανάρι, ακρωτήριο, 7, 57
 Φάρδη, 10
 Φάσιος, 120
 Φιλάρετος, αρχιεπίσκοπος, 49
 Φίλιππος εκ Τάραντος, 33
 Φίλιππος, ηγεμόνας Ταράντου, 28
 Φιλοκλής, 22
 Φιλοκράτα, 22
 Φοίνικες, 19
 Φοινίκη, 41
 Φοντριέ Αριστοτέλης, 36

Φορνέτος Ραφαήλ, 35
 Φούρνοι, 7, 39
 Φραγκίσκος Α, 26
 Φραγκίσκος Β, 26
 Φραγκίσκος Β, κόμης Ικαρίας, 35
 Φράγκοι, 25, 27
 Φραγκόσκος Δονάτος, Δόγης, 26
 Φραγκίσκος Α, 35
 φράτορας Ιουρεφόρτης, 30, 31
 φρούτα, 55
 Φρυδάτο, 62
 Φυτρονόρος, όρος, 10
 Φωκαία, 32, 35
 Φώκαια, 31
 Φωκάς, άγιος, 8
 φωκιανό σταφύλι, 101
 Φωκούσαι, 11

X

Χάλαρης, ποταμός, 61
 Χαναναίοι, 90
 Χαρίτων Κυδωνιάτης, 91
 Χαρίτων, Παμφύλης, 89
 Χατζή Σταμάτενα, 84
 Χατζή Σταμάτιος, 83
 Χατζιδάκης Γεώργιος, 120
 Χιόνα, 15
 Χίος, 7, 24, 28, 30, 32, 33, 35, 37, 64, 67, 68, 78, 86, 89, 103, 120
 Χόπριος, μεσαιωνοδίφης, 27
 Χρθσόβουλλοι Λόγοι, 27
 Χριστός, χωριό, 58
 Χριστόφορος Σάμιος, αρχιεπίσκοπος,

49

Χριστόφορος, στρατηγός, 26
 Χρυσοβέργης Λουκάς, 42
 Χρυσόβουλλος λόγος, 31
 Χρυσόβουλος λόγος, 35
 χωριό
 Άγιος Γρηγόριος, 58
 Άγιος Παντελεήμων, 58
 Ακαμάτρα, 61
 Αράθουσα, 57, 61
 Γέροντας, 60
 Δάφνη, 61
 Ευαγγελίστρια, 58

Εύδηλος, 61
Θέρμα, 60
Κα, 61
Καρουαί, 38
Καταφύδι, 60, 105
Καχωριά, 56
Κισσιλόβο, 117
Κοτζίκια, 61
Κουντουρά, 58
Κρατζάτοι, 58
Λαγγάδα, 57
Λακέδες, 58
Μαρμάρια, 58
Μαυράτο, 60
Μεσαριά, 56–58
Μονοκάμπι, 60
Μπαφυγάτα, 58
Μωλιπό, 60
Να, 61
Νέα, 57
Ντρουζούλα, 61
Οξαί, 60
Οξαίς, 57
Παναγία, 58
Παναγία Κοίμησις, 58
Περαμεριά, 57, 58
Περδίκι, 57, 60
Περίχου, 60
Πετρούπολη, 61
Πλάγια, 61
Πλατάνα, 61
Πλουμάρα, 57
Πλωμάρι, 60
Στέλι, 56
Τζουρέρο, 58
Τρεις Ιεράρχες, 60
Χριστός, 58

Ψ

Ψαλακάνθα, 42
Ψαρά, 44, 47